

Szabó G.
István

Csak
egy
levél

Mercator
Stúdió

Minden jog fenntartva, beleértve bárminemű
sokszorosítás, másolás és közlés jogát is.

Kiadja a Mercator Stúdió
Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője

Szerkesztő: Dr. Pétery Kristóf
Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf

ISBN 978-963-606-629-1

© Szabó G. István, 2007
© Mercator Stúdió, 2007

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.
www.akonyv.hu
T/F: 06-26-301-549
06-30-305-9489

Szabó G. István

CSAK EGY LEVÉL

Mercator Stúdió

TARTALOM

ÍTÉLET	6
SÁRGULÓ KÉP	11
TÖREDÉK	16
FÉRFIDOLOG	18
D. ÉS B.	22
A VIADUKT HÓSE	37
IDŐ	46
ISTEN ÚRHAJÓJA –GONDOLAT:	53
LÁNGOLÓ RÁCSOK	55
NEHÉZ NAP	66
NEW ORLEANSI PILLANATOK	71
Előjáték	71
0. Pillanat	71
Első pillanat	72
Második pillanat	74
Harmadik pillanat	77
Negyedik pillanat	80
Ötödik pillanat	80
Hatodik pillanat	83
Hetedik pillanat:	85
Pillanathalmaz	87
Végjáték	89
UTOLSÓ KÉP	91

ÖSSZEOMLÁS	96
ÖNARCKÉP	103
SZÁMHÁBORÚ	109
TÚL A TEREMTÉSEN	115
MAD ÉBREDÉSE	132
Előszó	132
Mad ébredése	133
Avagy: Frankenstein tudja ezt?	133
CSAK EGY LEVÉL	153

ÍTÉLET

Kárhozom magam. Bűnös vagyok. Itt állok, lelkem mezítelen, testem vacog, szemeim fátyolosan néznek a semmibe. Kezem-lábam remeg, s kapkodva veszem a levegőt. Hideg van. Hó hull alá a magasból, szél vicсорít éles fogakkal. Rám. A fűszálak nyögdecseelve rúgják az utolsókat, a kőris-, fenyő-, akácfák fájdalmas üvöltéssel kiáltanak az égbe. Körülöttem kőhalmok. Innen lelátni a városra. Lassan esteledik, szürkület bontja ki koszos takaróját.

Mindennek vége már.

Emlékeket hallok magamban. Valami rádió van beépítve fejembe? Nem tudhatom, nem vagyok agysebész. Többé még a kocsmahivatalba sem mehetek meginni kedvenc italomat, a világos korsónyi sörömet? Hozzá unicumot?

Talán nem, mert Bűnös vagyok. Agyamban keselyűk módjára repkednek a gondolatok, néha le-leszállnak kényszerből, hamisságból kifolyólag. Fejem felett és körülöttem sötétlik Minden, mint egy láda korom. Hangok, vádak, érzések, sóhajtások. Bűnök. Vádiratok. Ezek sorakoznak most fel ellenem.

Hogy is volt?

Feleségem, Barbara szép, gyönyörű testével kopogott be életem ajtaján. Beengedtem. Szerettem, mert szeretett, kívántam, mert kívánt, féltettem, mert féltett, s nem vádolt, az enyém volt. Szépen éltünk. Egy nap azonban rájöttem, hogy hazugság az egész életem. Megcsalt. Nem egyszer, nem kétszer. Még a legjobb barátommal is. Állítólag tőlem nem kapta meg az odaadó örömet. Még ilyen! Nyomorult színész volt hát? Aztán megszületett a fiam. Reménykedtem, hogy az enyém, teljesen. Utána csak őt szerettem. Édesanyja egyre távolabb került tőlem. Ittam, vedeltem. S figyeltem, hogy fiammal minél több időt töltsék, tisztán, éberem, nem mámoros állapotban. És közben megváltoztam. Barbarát ütöttem-vágtam, hogy hagyja abba a kurva életét. De nem vagyok nagy varázsló, hogy megváltoztassak egy embert. Ilyennek teremttette Isten. Meg a szülei.

Nem akartam elhagyni, mert ott volt a fiam. Aki a társává fogadott, rájongott értem. Ő még nem értette meg, hogy mi is az anyja. Hogy nem biztos; az apja vagyok. Csak tanult tisztességesen, készült rendes embernek lenni. Közben meg pergett az idő. Minden nap egyre fájdalmasabb

volt nekem. Barbarát vertem, utáltam. Kezdődött az ivás. Ja, kérem az rendkívül nagy erőt igénylő sportág. Keménynek kell lenni. Nincs lárifári, meg kifogások. Ebben a sportban az alkohol diktálja a tempót, ő az edző, a szövetségi kapitány, a gyűrő, az orvos. Ittam reggel, délben, este. Hazudtam magamnak, hogy nem vagyok alkoholista. Hazudtam a fiamnak, hogy rendes ember vagyok. Olyan, amilyennek őt is majd látni szeretném. Barbara csak nevetett rajtam. Azt mondta, hogy örök vesztes vagyok. Gyöngé, mint gyermekláncfű egy pipacsos réten. Aztán szép lassan elváltunk. Nem volt gond a bíróságon. Majd' minden az övé lett. Itt-ott húztam meg magam. Távol kerültem otthonról. Fiam nem értette a dolgot. Tizen-négyszáz vasszalapítás volt csenevész testén...

Utána fiam gyűlölete hatalmas gránittömbként tornyosult előttem. Ő csak azt látta, hogy elhagyta társa, barátja, az Apja. Minden második hétvégén elmentem új lakásukhoz, de soha nem jött velem. Könnyörgtem neki; mégis én vagyok a teremtménye, jöjjön el, töltsünk el egy napot együtt, beszéljessünk, mint régen, sörözzessünk valami jó öblögetőben, menjünk ki egy foci meccsre, vagy moziba. Vagy bárhová, csak kettesben legyünk. Mindig elhatároztam, hogy ekkor majd elmondom neki, mi miért történt. Hogy legalább ő ne nevéssen rajtam, hogy ne higgye: tényleg örök vesztes vagyok. De minden alkalommal kibújt a meghitt találkozó elől. Nem akart látni, érezni. Éreztem a gyűlöletét, a keserűségét, amiért magára hagytam tekergő anyjával. Bántott engem ez a semmibe vevés, és tudtam; először én bántottam meg, én hagytam magára.

Egy nap nem volt otthon. Barbara sírt, hogy két hete, mikor utoljára ki-mentem, elment hazulról, azóta se jött haza. A napok csigalassúsággal teltek, megállt az idő. Rendőrségi bejelentés, kutatás, keresés. Semmi eredmény.

A sport egyre jobban eluralta napjaimat. Profi lettem. Az adag egy-egy reggel és este között három liter nagyfröccs és fél liter unicum. Közben sör, abból is világos. Elzüllöttem. Mit tegyek, ha egyszer élsportolót faragott belőlem az élet...

Az értesítés egy hét múlva jött. Meghalt. Öngyilkos lett, valahol vidéken egy tó mellett. Mindig szerette a tavakat. Most is elment egy mellé, és felvágta ereit. Testéből kifolyt az élet, az értelem, a gondolat, a szeretet, a gyűlölet. Megbocsátott nekem. De milyen áron?

Utálom magam. Megöltem a fiamat. Megöltem, hogy bocsánatot kapjak. Bár nem voltam ott, de olyan, mintha az én kezemben lett volna a kés. Hiába nem én fogtam, nyugodtan meg lehet találni az ujjlenyomatomat. Csak ezt nem a rendőrség látja, hanem a Jóisten. Elértem, hogy többé ne gyűlöljön. Kisfiam...

Barbara elküldött a pokolba. Jó. Épp oda készülök. Helyjegyem van, már jó előre le lett foglalva. Aztán be akart perelni. Persze nem sikerült. Az indítékot, az okokat nem lehet bíróság elé állítani, különben is, Barbara volt a hibás, de ezt hagyjuk. Csak megint veszekedés, ki mit rontott el. És valóban! Mikor egy házasság összeomlik, mikor hiányzik már minden, a szeretet, a szenvedély, a tisztetet, és a legfontosabb: a megértés, akkor mindenki azt mondja, hogy elromlott a kapcsolat. És mi e szerint cselekszünk. Pedig! Miért nem azt mondjuk, miért nem az jut eszünkbe, hogy ellenkezőleg, esetleg épp minden... megjavult? A válasz: mert minden változást úgy értelmezünk, hogy valami rossz az oka. Miért kezdtem inni? Miért nem voltam elég erős? Hát akkor igaza volt Barbarának, és ennyire gyöngye vagyok? Kérdések, melyekre már soha nem kapok választ.

Tehát itt állok, pőrén a Hegyen, s nem tudom mi lesz. Ingem ujjá feltűrve, kezemben hentes kés. Megtegyem? Hiszen húz vissza az emlék. Fáj a lelkem. El kell, hogy folyjon belőlem a vád, a szeretet, a régi évek. Félszeg vagyok talán. Mi lesz azután? A fiammal találkozni fogok-e a Túloldalon? S akkor ismét feléled a gyűlölet? Ismét előttem fog tornyosulni a leomlott gránittömb? Minden kezdődik előlről? Kérdésekből állnak napjaim. Ítéletet hoztam magamról, hiszen bűnös vagyok. Fel kell tépnem testemet, hogy megbocsássak magamnak, elégtételt tegyek fiamnak. Értelmes dolog vagy sem? Megint egy kérdés. Hogy abba a mocskos kurva életbe! Ezért éltem? Hogy folyton elhagyjak? Mindent?

Elteszem a kést a táskámba, letűröm ingem ujját. Elindulok lefelé a Hegyről. Lassan lépkedek, nagyon lassan. Egyre melegebb lesz az idő. Nem kapok levegőt, izzad fáradt testem. Ingem rátapad a hátamra, homlokom gyöngyözik. Átérek a szenny világába, hol ismét szembe kell néznem magammal. A Váddal. A bűnömmel. Marom lelkemet. Siratom fiamat. Késő! Inkább megyek sportolni...

Holnap ismét feljövök, megmászom a sziklákat, kerülgetem a gránitokat. Itt leszek, s várom, hogy megtegyem azt, ami előbb-utóbb úgyis bekövetkezik. Végre kell hajtanom az Ítéletet. Minden nap itt állok, s mérem önnön gondolataimat, vágyaimat, érzéseimet, s bánom bűnömet. Én nem kérek megbocsátást senkitől, Istentől pláne! Ő sem értene meg. Különben is, nem foglalkozik ilyen nyamvadt alakokkal, mint amilyen én vagyok. Csak a fiamtól kérek egyedül. Könnyörögni fogok neki...

Leértem. Minden lángokban áll. Tűz gyúl tűz hátán. A Sátán nagyokat nevetve ölel karomba, s kísér el a murvás földúton. Kacag, röhög. Nem bírom! Visszaforduljak? Most?

Inkább holnap feljövök. Egy kicsit még sportolok a jobb kondíció érdekében. Szóval, holnap. Csuklya nem lesz, fejkendő sem, hóhér sem. A

magam hóhéra vagyok. Nézni fogom, mint folydogál a földbe életem. Csámcsogva nyeli majd el, s a végén jókorát fog böffíteni.

Nehéz a szívem, testem, lelkem. Vonszoló magam. Fáradt vagyok és bűnös.

Gyilkos! Átok omoljon rám!

Könyörögni fogok.

Hátha meghalok.

Holnap!

Vagy holnapután? Megint gyáva a lelkem. Egyébként oly mindegy. A bocsánat nem siet, hiszen mindig késik. Nem volt példa rá, hogy időben jött volna. Bocsánatoknál ez így szokás. Mindig megbántunk valakit előtte. A lényeg csak, hogy legyen!

Hidegre vágyom, remegésre, szélviharra, sírásra, imára, a Pillanatra. Mikor kellő erőm lesz már. Mikor szembe tudok nézni mindazzal, amit eddigi életemben tettem. Hogy megtörténjen a nagy találkozás az ördöggel. Hogy elvigyen a szenvedés birodalmába. Bár, ami azt illeti, eddig sem volt hiányom szenvedésből.

Visszafordulok. A kövek ismerősek, a vékony földút csenevész bokraival szintúgy. A Nap lebukóban. Vörös fátyol terít fölé izgő-mozgó koronát. Varjak kárognak fejem felett, talán ők már tudják. Lihegek. Hát igen, a sok pia, az nem hegynek fel való segítség! Szemem könnyezik. Fejemben emlékek kelnek életre.

Pelenkázások, gügyögések, az első lépések, az első szó: apa... hangos kacajok, éjszakai sírások, séta az állatkertben, nézelődés a múzeumban, játszótéri multságok, biciklis kirándulások, születésnap zsúrok, boldog karácsonyok. Emlékek, melyekből szabályos várat lehet építeni. S ezt a várat egy húzásra össze is lehet dönteni. Mint a kártyavárat. Már csak egy lap áll, egy elem tartja magát.

Én.

Szeretlek fiam! Soha nem akartam rosszat. Szándékosan főleg. Ne haragudj, amiért ennyire gyáva voltam. Ennyire kevés voltam...

Fent vagyok. Füzek hajladoznak, borókabokrok susognak. Szellő alig. Varjak csendje ül meg az ágakon. A Nap elhomályosul, mintha nem akarna látni semmi kedvére nem valót. Felhők vonulnak sebesen, fodrozódásuk megszépíti a percet. Előveszem a kést. Jó nagy. Megsimogatom. Ingem ujját feltűröm. Barbarára gondolok. A találkozásunkra, féktelen bulikra, szenvedélyes csókokra, érzelmes szeretkezésekre, gyöngéd érintésekre. Majd kisfiam születésére. Milyen pici volt! Alig sírt, csupasz teste ott világított kezemben, én vittem be Barbarához. Mi viszont sírtunk. Örömmünkben. Hogy majd most minden jobb lesz. Nem lett az. Eszembe jutott egy kép: hanyatt feküdtem az ágyon, kisfiam a kezemben magasan tartva,

és repülőset játszunk. Igen, ott repkedett felettem, bziiiiioooooo, bzúúúú, és nevetett, csak nevetett, szemei kacagtak, arca parázslott, hangja énekelte; boldogságot, örömet...

Észre sem vettem. A kés véresen lóg combom mellett. Kezem remeg. Ömlik az édes szagú vér. Fázom. Zihálva veszem a levegőt. Felnézek, bele a Napba. Már egészen sötétvörös. A felhők nemkülönben. Térdre rogyok. Majd szép lassan eldőlk. Behunyom szemem. Arra gondolok, hogy talán egyszer, máskor majd jobb lesz minden. Hiszen mindig van remény. Sígni kezdek. A sós lé csipkedi arcomat. Megerőltetem magam, kinyitom szemem. Egy árva pipacs kandikál ki a hópihés földből. Piros. Szirmai megtépázva lógnak porzójáról. Már nem termékeny, megvénült. A szél meglebbenti szárát, s egyik szirma vonakodva bár, de szép lassan leválik testéről, s a gyöngye szél tovalebbenti. Egy porcsomón állapotodik meg, de aztán a szél újból felkapja, s tovább görgeti. Próbálom követni lassú és kecses mozgását. Olyan szép!

Szemeim azonban nem bírják tovább, lecsukódnak.

SÁRGULÓ KÉP

Egy öregember, koldusféle ül Ferencváros egyik ócska, magányosan álló, szürke fényt sugárzó lámpája alatt. Ruhája koszos, szakadt, talán hónapokon át nem volt kimosva, szájából a Kossuth cigaretta bánatosan kandikál ki a világ felé. Mellette zacskóban üres üvegek beszélgetnek egymással zörömbölve. A földön kosz, por, szemétdarabok állnak őrt az öreg mellett. A lámpa kíváncsian néz le rá, vizslatja szemével ezt az elhagyott, elhagyatott embert. A koldus szemei feketén, borúsan néznek előre, de tekintete mindennél szebben csillog. Tiszta. Bennük: gondolatok, érzések. Mert mire is gondolhat ez az összetört ember? Milyen érzések keringenek lelkében? Nézzük csak meg agyának kibocsátott hullámain, jeleit, amelyek talán választ adhatnak ki nem mondott kérdéseire.

– Hideg van és fázom. Ülök egy ócska papírlapon és nézem az embereket. Figyelem a pillanatok. Pénzem nincs, rangom nincs, hatalmam nincs, így gondolom sincs. Persze, vannak, vagyis voltak álmaim. Hogy milyenek? Például... de ezt hagyjuk. Olyanok jutnának eszembe, mint a család hiánya, elszalasztott szerelmek, szüleim emléke, tisztességes munka, Isten óvása. Mire mennék én ezekkel az álmokkal?

– Előttem, mögöttem, körülöttem, bennem a valóság, a hideg, a rideg, a kegyetlen. Szinte átölel és kísér utamon, mely nem vezet a Nirvánába. Talán csak a határáig, de én ott megtorpannék. Visszahúzna a fekete ruhás énem. Bizony! Nem tagadhatom le ki voltam, vagyok, s leszek. Kezemben boros üveg, csak azt nem értem, miért ilyen rossz ízű? Régen még a bornak is jobb íze volt. Mindegy. Böööööf, jaj, bocs, csak tudod a bor, a szénsav. Ha már beszélünk róla, akkor jön magától.

– Most megkérdezhetnéd azt is, hogy mi lettem volna inkább. Nem tudom. Talán egy tanár, egy bolti eladó, egy ügyvéd? Vagy csak segédmunkás a hajógyárban? Vagy sofőr egy elegáns autóval? Nem tudom. Nem tudom! Ez lett a sorsom, viselem előnyeit, hátrányait.

– Biztos lenézel. Persze, rám. Meg a földre. Ott vagyok, hol a helyem. A mélyben. Nem azért iszom, mert bánatos vagyok, én nem magyarázom meg, miért iszom. Nem próbáltam leszokni a cigarettáról sem. Minek? Életem nem változott volna meg sehogy sem. Azért vagyok ilyen, mert ilyennek teremtett valaha két ember? Dehogy! Mit mondasz? Hogy elhi-

bázták? Nem hiszem. Legalábbis ők szentül hittek bennem az utolsó pillanatilag. Szerettem őket nagyon. Mikor meghaltak nem sírtam. De utána! Azt mondtam magamban; sírunk egy nagyot, ha senki nem lát, sírunk egy nagyot, ha már nagyon hiányoznak, sírunk egy nagyot, ha már csak bennük HINNÉK. És sokat sírtam. Szülők nélkül olyan az élet, mintha virág nyílna ki a semmiben, és szirmai a végtelenbe zuhannának le csendesen. Aztán mondhatnám azt is, hogy meghalt a feleségem egy balesetben. Én vezettem a kocsit, nagyokat nevettünk, végre kettesben mentünk egy tóparti házba. Útközben hancúroztunk a kocsiiban, kezemmel simogattam lány testét. Kikapcsolta a biztonsági övét. Én meg nem figyeltem...nem figyeltem...bocsáss meg...Nem volt esélye, azonnal meghalt. Az a kanyar, az a fa! Hányszor mentem el mellette! Elment a drága feleségem, igen, elment. Majd a fiam is, a kábítószerből. Túladagolta magát. Ellopta testét, szervezetét a méreg, melyet kéjesen szippantott magába. Mondtam neki: fiam meghalsz előttem. Látom véged... szeretlek.

– Nem szenvedett. Aludt, mikor elment. Hangos trappolással hagyott magamra, fejemben még most is visszhangzik lépteinek egyenletes, minden hangnál mélyebb dübörgése. Átgázolt hegyen, folyón, a levegőn, a föld belsején, s nem állt meg, csak az Oltár előtt. Hogy mit mondhatott akkor? Sejtem, de nem mondhatom el. Legalábbis neked. Biztos megértesz. Soha nem csaptam be senkit. Becsület. Ez a szó mindennél többet ér. Lehetsz sikeres ember, híres sztár, kedvence millióknak, de semmit nem érsz, ha elvesztetted a becsületedet. S ha valaki, egy senki, akkor is ember, feltéve, ha van egy saját tulajdona: a becsülete. Mert e nélkül élni olyan, mint partra kidobott halnak vergődni, s várni a lassú elmúlást.

– Mit adtam az embereknek, mit kaptam tőlük? Jó kérdés, furfangos vagy! Hát, szeretet, tiszteletet, megbecsülést, féltést, gondoskodást adtam, s néha kaptam. Megpróbáltam olyan lenni, mint az Istenek, de valahol elszúrtam a dolgot. Néha álmok útján kalandozok, fákkal énekelek, madarakkal repülök, úszom a vízben, s kísérom a halak, belebújok a föld bundája alá, és nagyokat alszom. Ilyenkor megkísért az elmúlás. Húz a semmibe, várja az eljövetelt, rángatja lelkemet, bomlasztja testemet, kárörvendően nevet szenvedésemen.

– Hol vagyok? Egy koszos pályaudvaron, vagy egy bűzös aluljáróban, netalán egy bozontos parkban bokrok alatt? Mindegy. Nem keresek mentességet semmire. Hogyan? Hogy másképp is alakulhatott volna? Hogy miért nem voltam erősebb, keményebb, bátrabb? Honnan tudjam? Nem gondoltam volna én sem, hogy egyszer így végzem. Itt, az utcán, szegényen, koszosan.

– Akkor volt a kötődésem a szeretteimhez, hogy nélkülük semmi lettem, a semminél is kisebb. Úgy tanultam, nagypapám a megmondhatója,

hogyan legyél egy igaz ember! Vagy! Legyél egy igaz ember hű szolgája, a kutyája! Vagy! Legyél ennek a kutyának a bolhája! Mégsem! Legyél ennek az igaz ember kutyájának a bolhájának a veritéke! Képzeld azt, hogy milyen parányi vagy ebben a fene nagy univerzumban, és akkor megfelelő perspektívába helyezheted önmagadat! Akkor jöhetnek az érzések: boldogság, szerelem, ölelések, kalandozások, vágyak. Majd az emlékek: fiam! Kedvesem!

– És most mi maradt meg nekem? Szenvedés, bánat, agyonsárgult fényképek. Tűzbe nyúlnék egy jó szóért, vízbe mártóznék egy szép gondolatért! Ha jön a vég, akkor miért kell mennem? – Bööf. Jaj, hol van az üveg borom? És hamarosan itt van, érzem. Beteg is vagyok, többet tűsz-szentek, mint egy kisgyermek. Mint a kisfiam... És a vég nem válogat, nem olyan finnyásfajta. Itt terem, aztán átölel, belém bújik, elrepít, megerőszakol, meggyaláz, s nincs más, mint, mint a mélység, csak a csillagok hullnak, ott vagyok én is, hullok alá. Felráznak, sikoltok, üvöltök teli tüdőből, kezem csapkod, nem bírom a fájdalmat, visszaütök, rángatom le magamról, lábam rugdossa a belsejét, szívem egyre lassabban kalapál, folyik a vérem, izzad a testem, s még egy óriási üvöltés...

– Elvonókúra. Tudod, semmit nem ér az egész. Hogy egyszer megbo csáss nekünk; élünk, részt veszünk a nagy színházi előadásban, de nem ér annyit a megbánás az utolsó percben, hogy ezért éljünk. Vagy meghalunk... Érted? Ha nem, az sem baj. Van pár százasod? Jól jönne, ki tudja, talán még holnap nem megyek el. Kell a reggelire. Kösz, köszönöm szépen! És én csak nézelődöm, itt, a poros betonon. A vonatok cikáznak fel, s alá, bennük szomorú arcok. Tényleg! Miért szomorkodnak a vonaton utazók? Jaj, mindegy. Látom én! Csak dől össze a világ, ember-ember hátán. Mindenki üvölt, hogy még élni akar, hogy nem volt elég még. Pedig elég volt. Már régen elég volt.

– Ja, és van egy szál cigid? Köszike! Mi ez? Jó cigi. Biztos külföldi. Na, mindegy. Figyelj, haver, neked most menned kell! Eleget beszéltem, fáradt vagyok. Teelőttd, még ott van a Lehetőség, hogy higgyél, alkossál, gondolkodjál. Hogy életet teremtsél, s gondoskodj. Aztán te is lehullasz, mint a csillagok odafentről. Menni fogsz felfelé, a csúcsra, persze csak akkor, ha megtartod örök kincsedet, a becsületedet. Ne félj! Nem olyan rossz érzés! Meg különben is, te lehet, hogy eljutsz a Nirvánába. S, ha ott vagy, a kapunál várni foglak. Te bemész, én meg majd ülök a határon, cigivel a számban, boros üveggel a kezemben. Csak arra kérek, hogy nézz körül ott bent, és szólj vissza, hogy milyen. Tényleg olyan-e, mint az álmokban vagy ott is minden ugyanaz, mint most itt? Keresd meg aztán a feleséget és a fiamat, és mondd meg nekik, hogy jól vagyok, de nem merek bemenni, nem érdemlem meg.

– Nem tudtam annak az igaz ember kutyájának a bolhájának a veritéke lenni. Előre is köszönöm! Az egészségükre majd iszom egy kortyot. A fiam erre elneveti magát, majd bead magának egy adagot. Az asszony meg könnyezni fog. Mert nagyon szeretett. De mondd meg neki, hogy ne haragudjon, amiért nem tudtam segíteni! Aztán légy boldog, örülj minden kis pillanatnak, mert nem tudhatod, hogy lesz-e még egy! Nehogy sajnálj! Jaj, ne! Nem kell a szánakozás, boldog vagyok én ám! Most bambán nézel, mi? Mert nem látszik? Mert ti folyton azt nézitek, hogy vigyorog-e valaki teli pofával. Egy nagy fenét! Én itt röhögök magamban rajtatok, hogy milyen komolyan tudtok nézni engem. Jól vagyok én itt, a placcon! Na, tényleg menj már, mert lekésed a csatlakozást a legfrissebb moháról, s csak duzzadhat aztán a gatyád!

– Ja, elfelejtettem, kérek még egy szál blázt! Kösz! Rendes vagy. Na, már megint itt van. Mindig időben jön. A vég előfutárai. Komolyan, mintha sportot üznének abból, hogy engem kísértenek! Menj, menj már! Szia! Húznak le, ne, ne segíts. Jó így, sötétben cikáznak a villámok, fáradok, betakar, ellep, menj már! Forog a föld... Buknak le a csillagok... Nirvána... Belépni tilos! Életveszélyes! Nevetnem kell, nem is akarok bemenni. Micsoda blamázs...

Az öregember vadul köhéccsel, köp is egy nagyot. Fénykép sárgul meg hirtelen kezében. Zörögve hull alá egy csatornanyílásban, hol már várja megannyi társa. Öregember, te koldus, élj boldogan ott lent, sokat fogunk rád gondolni, még ha röhögsz is nagyokat magadban. Bennünk fogsz élni, törni-zúzni, szeretni, féltetni, álmodni. Igyál sokat az egészségünkre, majd találkozunk a kapuban, elmondjuk, mi van Odaát, s elszívunk egy cigit, megiszunk egy fröccsöt az emlékeinkre. És igyekszünk, hogy egyszer egy igaz ember kutyájának a bolhájának a veritéke lehessünk, hogy kiérdemeljük a dicséretedet, megbecsülésedet.

A pályaudvar lassan elnéptelenedik, a Hold körbeszórja a féltekét csilámos fényével, takaróként húz halovány fénysátrat körénk. Csak a sínek nyöszörgését lehet hallani, és a kerekek csilingelését. Néha egy-egy vasutas kiabál, jó hangosan. Kitol. Betol. Kihúz. Áthalad. Aztán csend.

Lehajolok, a koldus már alszik, halkan szuszog. Látszik rajta a fájdalom, az aggodás, a meggyötörtség. Félek otthagyni őt. Bár, ami azt illeti – legalábbis remélem –, vigyáznak rá majd angyalok, annyira *tiszta*. A jó emberekkel folyton-folyvást rossz dolgok történnek, így hát vele is. De van benne, mi is, hogyan is mondják...méltóság! Igen, ez az! Méltóság szeli át gondok barázdálta arcát, remegő kezeit, fényes szemeit.

Vállon veregetem, beteszek a ruhája szakadt zsebébe néhány ezrest, nézem egy darabig, arra gondolok közben, hogy mennyit szenvedhetett ez az ember, ki jobb sorsra érdemes, milyen fájdalmat kellett átélnie, mikor fiát, a saját, egyetlen fiát eltemette...Sóhajtok, elképzelem, én mivé lennék. Mit tennék, kihez fordulnék. Majd csak ennyit mondok neki:

– Jó éjszakát!

TÖREDÉK

Kinyitom a lakásajtót, valami hideg, valami rideg szellő csapja meg arcomat, ahogyan kitárul a *Zárt* a *Nyílt* felé, fejem felemelem, szippantok ebből a lila ködből, gyomrom kavarg az iszonytató szagtól, de hát mit tegyen az ember, ha el kell hagynia a falak közé zárt nyugalmat, hisz olyan édes ez a meghitt csend, melyet csak a szomszédok kiabálásai, a vécé elmélyült mormogása szakít meg, közbeszorítva egy-egy hangosabb információt átadó berendezés erőszakot berregő üvöltésével; de én ezeket nem hallom, próbálom nem meghallani, így alakul ki a béke övezete a szobámban, melyet most el kell hagynom, átlépek a röhögő küszöböt, neki jó dolga van, itt terpeszkedik szét a határon, ő a hiteles megfigyelő; nem is tudom, hogy én miért nem lettem küszöb, mert akkor hivatalossá válna az a tény hogy rajtam mindenki csak átlép, belém rúg, mert nem vesz észre, de mit tegyek, ha egyszer *Ember* vagyok, csak *egy* ember; szóval átlépek a határt, bezárom a bentet, belülrre , nagyon mélyre, remegő kézzel engedem el az agyonsimogatott kilincset, milyen jó neki is, folyton megérinti egy meleg és puha kéz, ilyenkor teljes kielégüléssel pirul el, várja a következő aktust; közben lassan befordulok a lépcsőházba, előttem van a *Minden*, a lehetőség, hogy *Kint* legyek, elindulok hát, zsebemben két kezem, jólesik ez a meleg ujjaimnak; majd tekintetem körbejár, keresek talán valamit, hiszen itt minden hűvösen néz rám, mégis megtalálok egy szexuális pózban fekvő kenyérdarabot, mellette a banánhéj soha nem hallott dallamra jár keringőt, pislog nagyokat oldalra, hátha lesz párja, de nem lesz; kinek van pénze ebben a házban banánra; az ásító kuka mellett egy kiloccsantott agyvelejű alma rúgja az utolsókat, a lé, az ő leve ott csorog szerte szét; egy ódon, fémből vájt kuka mellett a hírek megsavanyodva, sárosan fekszik a sarokban, amott a lépcső vakolat pergette oldalán egy fél kesztyű alussza téli álmát, s miről is álmodhatna, mint egy másik fél kesztyűről, hogy ne legyen olyan magányos, de álmát meg-meg zavarja a csontok, félig lerágott csontok halál-tánca, melyek a falon egymáshoz bújó foltok alatt járják Faust szellemét körbe-körbe; majd váratlanul megjelenik egy koldus egér, turkálni kezd az élet büdös halmazában, alattam, a lábam alatt a vizeletszagú lépcső sóhajtván köszönt engem, hogy megtiszttelem őt újra, végigjárom összes porcikáját, de tekintetem hirtelen elkapom a világról, mert egy papír száll alá a Sion-hegy

alatt, s nézi repülését egy cipőfűző is, mely akrobataként lengedezik a korláton, Istenem micsoda akrobata, miért nem megy a Fővárosi Nagycirkuszba; nincs időm választ adni, választ kapni, mert előttem vergődik lecsóként néhány rohadt paprika, jókat röhög rajtuk a félig megrágott paradicsomok serege, bezzeg ők, ők nem lecsók, ők megőrizték identitásukat, nevetnem kell, hang azonban nem jön elő torkomból, csak valami furcsa zörej, így nem sokáig próbálkozom, hogy köszöntsem e világot, mert a lépcső alján néhány egészségesnek, fajtisztának látszó körte űzi fajgyűlölő politikáját a rohadó, barnuló körték kis csoportja ellen; haha, nem csak mi vagyunk antiszemiták, de ki törődik most ezzel, mikor lassan, nagyon lassan, a fény, a *Kinti* fény mellemet simogatja, szóval a fény óvatosan kúszik felém, leérek a *Kint* tengerszíni magasságára, előttem egy újabb ajtó, azonban ez csak egy vámvizsgálati ajtó, itt most nem zárok se *Kintet*, se *Bentet*, itt csupán magam zárom be-ki, s mint az örült, eszeveszetten rohanok a civil életbe, habozok, a vastag üveg csábít, a fény bombázza őt sugaraival, de van üveg a pofáján, s ellenáll, ezzel hív engem a kísértésbe, s *Kint* majd nem szabadítanak meg a gonosztól, Ámen; egy rántással feltépem a titkot, a rejtélyt, kilépek a fénybe, s elindulok napi utamra, megyek a bolhapiac felé, ahol nap mint nap becsapják az embereket, mert a bolhapiacon épp bolhát nem lehet kapni, micsoda pofátlanság ez; de tűröm, ezt is, mindent eltűrök, mint egy öreg rozsdás, agyonrugdosott küszöb, mígnem egyszer betakar a rozsdá, elüli agyamat az örület, vágyakozom egy utolsó, igazi nemi aktus után, s aztán rám zárul, igen, rám zárul a Mennyek kapuja, hol nem fehér a mindenség, mert ez csak egy nagy duma, mert ott nem lesz fény, vakító fehérség, mert ott minden fekete lesz, mely megnyugtatja lelkeket, nem, nem kell többé félnem, remegnem, mikor ajtókat nyitok és csukok, igen, ott minden a feketeségé lesz, és én ott leszek, pihenek, s majd gondolkodom, hogy mi lett volna, ha tényleg küszöbnek készülök egy napsütötte délelőtt, úgy 35 évvel ezelőtt.

A gyárban.

FÉRFIDOLOG

David a nagy napra készült. Egész éjjel nem aludt, az álom úgy elkerülte őt, mint potyautast az ellenőr. Forgolódott ágyában, ide-oda dobálta igen súlyos testét, és csak azon merengett, hogy igen, majd ma este eljön az ideje, amelyre oly régóta várt, s melyre annyira készült, igyekezett. Hogy jól megfeleljen, ne hozzon Apa szemére szégyent.

Ez neki nagyon fontos volt. Ami azt illeti más hasonszőrű társainak is legalább ilyen fontos volt. Tinédzseres körökben így megy ez. Hanem azonban ő más volt, legalábbis ezt híresztelte széltében-hosszában a tanteremben. Ilyenkor felállt egy székre és valóságos kiselőadást tartott arról, hogy bezzeg az ő Apukája mit, hogyan, s legfőképpen miért, és ennek következtében ő aztán végképp, meg kifejezetten, és különben is!

A többiek jókat nevettek, legyintettek, rosszabb esetben hangosan szidalmazták. Nem mindig szerették Davidet, mert túl nagyképűnek, túl okosnak, és különösen túl kövérnek tartották. David emiatt nem volt szomorú. De boldog sem. Egyszerűen így szerette önmagát. Tudta, hogy strébernek tartották. Tudta, hogy idegesíti osztálytársait okoskodásaival. De valaki akart lenni. VALAKI. Ezt mondta a nagypapája is mindig. Azt is mondta szegény öreg, hogy mivel ilyen túlsúlyos, keressen magának olyan elfoglaltságot, amivel a többiek fölé kerekedhet.

Ezért David amellett, hogy rengeteget tanult, helytállt tanulmányi versenyeken, bizony, néha furcsa dolgokat is művelt. Például a végében ilyen szöveget helyezett el a piszoár fölé festékszóró pisztollyal, épp a mai napon:

„Az öngyilkosság az önkritika legőszintébb formája!”

A tanári melletti hirdetőtáblára pedig ezt írta alkoholos filccel:

„A halál egy percig rossz, az élet meg végig!”

Diáktársai és tanárai szerint egyértelműen kimagasló tehetség volt. Az Igazgató behívta édesapját. Pont ma! Hosszasan elbeszélgettek, közben David kint ücsörgött egy igen ingatag, folyton nyikorgó széken. Esteledett, kint a lámpák huncutul pislácoltak, a Hold fénye megköszörülte a kisváros háztetőit, s fodros szellő vitte az elhagyott szemétdarabokat az utcákon. David félt. Tudta, Apa most nagyon mérges lesz. Már megint. Pedig hogy

igyekezett. Csak van, hogy nem tudja féken tartani bizonyítási vágyát. Most azonban szinte rettegett. Mert két hete azzal állt elő édesapja, hogy megtanítsa vezetni. Vezetni! David fejében ez a szó egyenlő volt a felnőtté válással. Nők? Szerelem? Szex? Ugyan már! Az nem igazi férfidolog! – mondogatta magában. Hanem a vezetés, az már igen! Példaképei között számos autóversenyző is akadt. Elmosolyodott. Hallotta az ajtón keresztül, mint dicséri az igazgató, hogy amúgy ügyes és okos és szorgalmas, csak hát a különködései...

Minden másképp alakult volna, ha Anya nem megy el. Ebben szentül biztos volt fiatal, mindössze tizenhét éves lelke. Anya nem szeretette egy napon tovább Apát. Azt mondta neki, hogy szokott ez így lenni a felnőttek között, majd ő is meglátja egyszer, hogy szeretünk valakit egy hónapig, vagy akár hat évig is, aztán valami elmúlik, elszakad, megtörik, mint bodzabokor töve jégkásás téli fagyban, egy aluszékony és éjkék délután.

Nagypapája azt mondta neki, mikor Anya elment, hogy most, MOST legyen erős, és igyekezzen mindenki fölé kerekedni, hogy megmutassa, milyen frankó gyerek. Jó, mondta magában.

Most, hogy kint ült, elmerengett. Olyankor szokott elmerengeni, mikor szorong valamitől. Most éppen Apától szorongott. Ilyenkor tudása felé nyúlt. Egy bölcs király meséje jutott eszébe. Úgy hívták, hogy Sztatjavrata. Ez a király arra törekedett, hogy népe békében, elégedetten élhessen. Tisztelte az isteneket is. Egy nap vízáldozatot mutatott be a patak partján, s miközben a vízbe mártotta kezét, ujjai közé egy parányi hal került. Viszsa akarta dobni, de a hal könyörgött neki: ne tegye, mert fél a nagy halaktól, óvja meg tőlük a király őt. Így is lett, hazavitte, betette egy edénybe. Azonban a kis hal napról-napra nagyobb lett, úgyhogy egyre nagyobb edénykébe kellett rakni, hogy jól elférjen. Majd egy nap a hal azt kérte, hogy bocsássa bele a hatalmas tengerbe. Hálából a hal elárulta, hogy nagy vízözön jön hamarosan, de majd ő segíteni fog. Vigyen minden állatból egy-egy párt egy hatalmas bárkára, kösse a bárkát egy kígyóval öhozá, s majd átvészeli együtt a pusztító természeti csapást. A vízözön jött, a bárka a hal segedelmével megmenekült, a kígyó meglehetősen jó vontatókötélnek bizonyult, s mikor elvonult az özönvíz, a hal megszólalt: – Visnu vagyok, a lét fenntartója, s megköszönöm, amiért önzetlenül segítettél nekem. Neved mostantól kezdve legyen Hittel ragyogó!

David mosolygott magában. Egyre csak mosolygott. Azon törte kobakját, már most, jó előre, hogy milyen önzetlen cselekedeteket fog véghezvinni, csak hogy Apa ne vonja vissza nagylelkű ajánlatát. – Átsegítek egy idős hölgyet az úttesten, volt első cselekedete. Aztán segíték hulladékpa-pírt gyűjteni a kicsiknek, ez lesz a második. Majd elmegegyek a plébániára,

ott felajánlom, hogy lenyírom a pázsitot. Három jó cselekedet felér egy igazi *nagy* jó tettel, vélekedett.

Édesapja komor arccal jött ki az irodából. Nem szólt egy szót sem. Intett a kezével, hogy indulás, le a lépcsőkön. David elkámpicsorodott. Egyfelől nem szerette, ha Apa ilyen szótlan, másfelől utálta a lépcsőket, ilyenkor zihált a tüdeje. De ment magától, nem nyikkant. Kint már koromsötét volt. A Hold elé komor fellegek úsztak, civódtak is hevesen, hogy eltakarják a csillagokat. Apa kinyitotta a hátsó ajtót. Ez rossz jel, gondolta David. Miért nem ülhetek előre? – piszogott hátul.

Apa elindította a kocsit. A motor a szokásos duruzsolással kelt életre. Apa mindig azt mondta, hogy egy autó olyan, mintha egy nő. Vigyázni kell rá, gondozni, mosdatni, babusgatni, és persze rengeteg pénzt rákölteni, de megéri, mert a kocsit nagyon hálás tud ám lenni!

– Nem örülök annak, amit az igazgató mondott – törte meg a csendet Apa. Az utcán halkan suhantak el mellettük, a lámpák tétova csíkokat húztak az ablaküveg tetejére. – Tudnod kell, hogy nem mindig jó, ha különcödsz! Mert csapatjáték az élet, fiam! – Csend lett. – Csapatjáték! Mi az, Apa? Nálunk sincs csapatjáték, évek óta nincs, anya se volt jó játékos, duzzogott magában David.

– Na, de nehogy azt hidd, hogy most megszegem ígéreteimet! – mosolyodott el végre kemény és szikár szája. Megedződött. Felesége ráhagyta fiúkat, azt mondta, és végül is jól mondta, hogy ők jobban kijönnek majd, mintha vele maradna a melák. Így hívta Davidet. – Tudod, mit vettem ma? – kérdezte hátrafordulva. – Nézd meg! – avval az első ülésen zörgő csomagra mutatott. David előrehajolt, s meglátta: fényezőspray, törőlkendők, alumínium-tisztító, rozsdaeltávolító, jégkaparók, ülэшuzat, és még sok egyéb doboz, flakon, melyek rendeltetéséről mit sem tudott. Elégedetten dőlt hátra, nagyot sóhajtott, majd átgondolta a közeli jövőt; a jó cselekedeteket még a héten véghezviszem, majd megköszönte Jóistennek a becses közreműködését.

Megérkeztek. Otthon. Egy ház, mely néha nagyon tágas volt kettejüknek. Apa sosem hozott fel ide nőket, más asszonyokat. Erre figyelt. Bár David nem bánta volna, mivel nagyon szerette édesapját, és mi tagadás, neki is jól jött volna egy másik beszélgetőtárs. A kocsit fura mód nem a felhajtón állította meg Apa. Hanem a pázsit mellett, félig fent a padkán. Az autóápolási kellékek a földön heverték a nagy papírzacskóban. Miután bezárta az ajtókat, odasétált fiához. Egy kulcs volt a kezében. Slussz-kulcs. És mosolygott. Ő is tudta, hogy ez egy fontos nap. Hogyne tudta volna! Minden Apa tudja.

A garázshoz lépett. Lassan, már-már szándékosan lassan kinyitotta a lakatot. Levette, zsebébe tette. Hátranézett. David izgatottan, toporogva

állt egyik lábáról a másikra. Szemei csillogtak. De régen ragyogtak így – jutott eszébe. Lehajolt, megrántotta a vaspántot. A garázsajtó kitárult, benne sötétség, azonban a sötétben egy nagy és fémes és éles és gyönyörű tömeg fénylett. Felületén megkarcolódott az évek sodrása, üvegrései homályosan kandikáltak, gumijai sziszegve prüsszköltek. De szép volt!

David belépett, arcán derű és félelem, és valami megmagyarázhatatlan vonal, egy ránc, mely ívelve kullogott le szeme sarkából, hogy így jelezze, megtörtént; férfi lett.

D. ÉS B.

Csapzott fejvel rohant neki az életnek d. Pest utcáin bolyongva keresett menedéket, nyugalmat, a robbanásokat, a kacajokat, a szerelmeket, a pillanatokat. Farmerszelelése mindig ugyanaz volt. Kopott dzseki egy még kopottabb nadrággal. A zsebekben minden, mi szükségeltetik az élethez. Kotorászás közben előkerül a bicska, kevés gyógyszer, kulcsok, amolyan álok a könnyebb megélhetésből kifolyólag, a személyi, aztán még a cigaretta, a doboz gyufa, egy notesz, melyben egy regény vagyon leírva. Az érzésekről, majd huszonnégy éve. S végül ott lapul egy sárguló fénykép. Rövid, barna haj, fémkeretes szemüveg, tiszta arc, vékony, piros száj, kék szemek, és aggódó tekintet, hogy most mi lesz ezután?

Akkor még hitt d. Próbált legalábbis. Mindenben. Egy ragyogó gyermekarc nézett a szemébe kíváncsian, mintha belelátna az álmaiba, gondolataiba. Még a régi lakásban készült, egy ócska díványon. Kócos haja összevissza állt, tekintete őszinte, nem, még több is: tiszta volt. Azóta elvonultak az álmok mellette, csak a pusztá valóság vette körül. Meg a fekete levegő. Lennék már fényben! – sóhajtott egy nagyot.

Szóval d. csak ballagott a macskaköveken, és lépései közben hallani vélte, amint piciny macskák sóhajtanak aprókat, ahogyan szelte a szmogot maga előtt. Napjai a város különböző terein, lakótelepein teltek el minden zajos esemény nélkül. Fáradtan tekingetett körbe folyton, kereste a *Képeket*, melyek talán segítenek, hogy megszabaduljon bilincseitől. Mert sok volt neki. Húzták, ráncigálták a mélybe, s így nem tudott megszabadulni a feketeségtől.

Pedig ott rajzolódnak ki a vonalak. Mindenki rohan a szabadba, a nap-sütésbe és örül, ha lát egy-két valamit. De tévednek, ha azt hiszik, az a jó, amit látnak, mert a sötétség az, a feketeség az, ami megvilágítja a kontúrokat, kirajzolja a képeket; értelmet ad a formáknak – sóhajtott magában.

d. szóltanul, magában beszélve hordozza bilincseit nap, mint nap. Öregnek érzi magát ezért. Hirtelen apja jutott eszébe: – Fiam! Te vagy az egyetlen gyermekem, az egyetlen élet, ami megmarad utánam. Szigorúan neveltelek, mert így tett az apám, s mert én is így gondoltam jónak. Tiszteletet tanultál, ismereteket gyűjtöttél, tudást szereztél. Most vége a gyermekornak, döntened kell, hová fogsz indulni, mi lesz az első állomásod. Apád mindent kivárt a maga idejében, s tedd ezt te is. Legyél mindig en-

gedelmes, de soha ne törjön meg a gerinced. Legyél kegyetlen, kemény az emberekkel, ha érdeked úgy kívánja. Tartsál mindenkivel egy bizonyos távolságot, de ha kell, lépj rá, taposs rá, mert neked előre kell menned, céljaid vannak. Én is így lettem valaki, s úgy érzem, jól tettem. Te leszel az én örökségem, a csillagom. Büszke vagyok rád, akit én neveltem fel. Formáltalak, igazgattalak minden pillanatban. Indulsz most, Isten óvjon utadon!

Érettségi után volt, mikor e szavakat kiejtette a száján az apja. Nehéz szavak kemény gondolatok. Hányingerem van – jutott eszébe akkor. Édesanyja hamar meghalt, nem tudott hozzá szaladni gondjaival, könnyeivel. Mindig a szikár, a kemény, a mindent tudó, a fölény nézett vele szembe. Sajnálta, hogy nem tudott egy ölbe bújni, egy kézhez simulni, egy szoknya szélét megfogni.

Tizennyolc évesen lerohant a Térre, a haverok közé, akikkel csak este hétig lehetett, mert különben széles tenyerek szelték szemei előtt a levegőt, meg az arcát.

– Maradj még! – mondta Gabi.

– Nem lehet. Otthon várnak, késő már.

– Akarsz engem? – szemei vadul megcsillantak a félhomályban, cinkosan intett egy picit szőke feje.

– Semmit sem jobban.

Nemsokára egy kapualjban rántották le a ruhadarabokat magukról; iz-zadtan ölelték át egymást, nem törődve a lakásokból kihallatszó zajokkal. Hevesen ölelték, csókozták, karmolták a másikat, ahol csak érték. Érezték a pillanatot, a gyönyört, az álmok valósággá válását. Rózsaszirmok nyíltak sebesen szét a bérház kis kertjében, olyan gyorsan, mint a lassított filmek. A puha bibeszálak védtelenül kandikáltak ki fészükéből, a szirmok hatalmas pajzsként terültek el a légüres térben, a virág hatalmas sóhaj-tással borult le a földre; vizet kéne innia, új termőket kapnia.

Elmentek. Egyszerre. – Mi lesz veled később? Apucika mindent megmond neked, mi az, amit tenned kell? – szemei huncutul, vádlón néztek. – Ócska gép leszel s így nem foglak szeretni.

– Ki fogok szállni a Földből, csak egy pillanatra álljon meg ez az eszeveszett forgás.

– Soha, nem fog megállni. Neked kell kilépned. Csak neked.

– Félek, leeseek a semmibe – szögezte le d.

– Félsz! De csak magadtól. Gyáva vagy – majd sietős felöltözése után elviharzott d. háborgó tengerétől egy nyugodtabb vidékre.

Többet nem találkoztak. A lámpák félénken meghajoltak, mikor hazafelé ballagott a körúton. Kemény fiúk és lányok lepték el az utcákat, szinte

feszültek az erőtlől. Egy-egy görögdinnye bújt meg mindegyik hóna alatt, nyilván a fegyverek adták nekik ezt a fene nagy magabiztosságot.

– Ennyi dinnye! Hogy bírják el? Biztos zöldséges a fater – kuncogott magában.

Az égbolt komoran elnyújtózott fent gigantikus ágyán, mikor d. betolta maga előtt a lakásuk ajtaját. Apja már várta. Kezei lazán lógtak le teste mellett, arca kifejezéstelenül nézett, szája vékony csíkban húzódott keresztül orra alatt.

– Hol voltál? – csattant a kérdés. Utána a pofon. De most nem tűnök. Nem vagyok gyáva, mert felnőt看 vagyok, vagy mi a franc! – forrt benne a düh. – Egy csajjal játszottam minden lukba dugó kell játékot. Meglehetős volt, ámbár amikor...

– Kuss! Megmondtam; míg én adok fejed fölé fedélt, én etetlek, taníttatlak, én gondozlak, addig nincs ez a barom nagy szabadság! Készülköd kell. Valakivé kell válnod!

– Utálok ezt a sóher dumát. Soha nem engedté meg semmit, nem gondolkodhattam szabadon, nem lehettek önálló ötleteim, nem lehettek barátaim. Elegem van ebből! Nem egy kutya vagyok, akit idomítani lehet erre-arra, meg hozd kis kutyuskám, csináld ezt kis vakarcsom, meg hasonló lószarok. Inkább az utcán lakom.

Meglepődött magán. Nem hitte volna, hogy megteszi valaha is. Aztán meglepődött apján is, mert nem ütött, nem emelte fel kezét, nem szólt semmit. Csak eleredtek könnyei. Szinte egy pillanat alatt megöregedett, háta meggörnyedt, arca komorrá változott, ráncok kúsztak a homlokára a semmiből.

d. megfordult, becsapta maga mögött az ajtót.

Hatalmas csattanás hallatszott az univerzumból. Az Istenek egykedvűen figyeltek fel az események alakulására.

– Meddig bírja? – szólalt meg egy öregebb.

– Amíg keresi magát – hangzott a sarokból.

– Körbe-körbe evez, hát nem mulatságos?

– Nocsak, ott egy másik! Hát ez meg mit jelent? – aggódott egy szakállas.

– Hasonló ivadék, nézd, egyszerre robog bennük a vér – mutatott rájuk az öreg.

– Ebből még baj lesz! – szólt a szakállas.

– Jól van már, pókerezzünk tovább!

A csattanás hangja az egész játszmát végigkísérte, ott keringett a semmiben, mert ott legalább szétterülhetett. A végtelenség befogadta ezt a hangot, ezt a lépést, ezt a villanást. S minden ment tovább...

b. fellélegzett, mikor lezárta tárgyalást. Újabb akta kerül az irattár mérhetetlen nagy fiókrendszerébe. Elmerengve pakolta el dolgait, vette magához a holnapi tárgyalásokhoz a dossziékat. Megköszönte a titkár, az írnok és a segítőtársak mai munkáját, majd bevonult az irodájába. Átöltözött világos öltönyébe, kávét rendelt Annától, majd telefonált volt tanárának, hogy minden rendben, ez a nap is oké volt a részéről, kezdődhet a holnap.

Mellékesen megjegyezte, hogy ismételten győzni jött be dolgozni, s király egy kicsi szigeten, mely már majdnem teljesen az övé. Letette a kagylót és elgondolkodott, hogy mit bír. Sokat megtehet, mindent elérhet, bármit megszerezhet. Korrupció, becsület, pénz, siker, kémkedés, zsarolás, erőszak és hit. Ezek voltak b. alap szavai. Grandiózusnak tartotta őket, mint keresztény a biblia sorait.

b. törtető élőlényként helyezkedett el a világ forgatagában. Kellékei a jól ápoltság, tiszta öltöny, kérdésekre kész válaszok, meg a diplomája. Farzsebében mindig megtalálható egy gyerekkori fénykép. Ott még nem hitt semmiben, csak bámult vigyorgó arccal a fényképezőgéphez. Tekintete azonban tiszta volt, mint tengerszemben az életet adó víz. Barna haja jól fésülten simította homlokát, kék szeme huncutul kandikált ki műanyag keretes szemüvege mögül.

– Sebaj, azért lefolytak nehéz vizek a Dunán, megöregedtek az akác-fák, s enyém az élet, a szabadság, minden, ami megkapható! Emlékezett még gyerekkorára, a laza napokra, a lógásokra, a sok házibulira, az ablakbetörésekre, amik labdarúgásból kifolyólag történtek, meg az anyja hiányára. Szeretett volna egy asszonyt, ki a kezét fogja, irányítja, de hiába. Egy apa tékozló nevelésének esett áldozatául.

„Milyen okos voltam és nagyszerű, hagytam, hogy eloszoljak a semmi-ben.” – jutott eszébe.

Anna lépett be a kávéval.

– Itt van bíró úr, a szokásos adag, a szokásos Annával.

– Akkor szokásosan keféljünk – csapott fenekére vigyorogva.

b. látta Anna arcán a halvány mosolyt, ahogyan élvezi a játékot, azt, hogy kell neki, és jó vele. Kemény melle nesztelenül ugrált föl-le a lovaglás ütemére. Nagyokat sikított, szaporán vette a levegőt, míg b. ernyedten feküdt alatta, s arra gondolt, hogy jó lenne holnap megszorogatni a fő-ügyészt, mert ugye kellene egy új kocsi, s egy-két kompromisszum árán el lehet érni ezt a kis célt. Anna kielégülten mászott le róla, b. pedig nagyot lökött rajta, hogy mielőbb felöltözhessen. Felkapta ruháit, magához vette táskáját, s mélán nézte a fáradtan öltöző Annát.

– Siess már! Meddig akarsz itt illegni? Nem csak te vagy a világon!
"Csak én!"

– Rendben bíró úr. Nagyon jó volt, ugye magának is?

– Hát persze, de menjünk innen már a francba.

Már hajtott hazafelé ócska Volvóján, ismét elfogta a nosztalgia, igaz, nem szívesen gondolt vissza. Nyomasztónak találta rövid múltját, esetlenné, sikertelenné. Most jó neki, csak a jelennel kell foglalkozni, előtte a Minden.

Apja jutott eszébe, amikor elment otthonról jogot hallgatni; kollégium lett az otthona, s jobban szerette a magas épületet, mint családi házukat.

– Elérkezettnek láttam az időt, hogy utadra engedjelek. Nem akarok nagy szavakat mondani, elégedj meg azzal, amit eddig kaptál tőlem. A szabadságot, önállóságot. Ne akarj minden áron előre törni, nagy lenni, mert nyakadat fogod törni a nagy igyekezetben. Jutottam valamire, láthatod. Húzódj meg a sparhet mellett, csipegess a forró parázsból, de ne nyúlj bele a tűzbe, mert elégeted énedet. Ne legyél kegyetlen, ne tiporj rá mások lelkére, ne legyél vízvázasztó az emberek közt. Legyél egyszerű, tisztességes ember! Ne próbáld megelőzni az időt, mert igaz, hogy együtt haladtok, de amíg az idő állandó, te véges vagy! Adj szeretetet, nyugalmat családodnak, ne legyél korrupt és hazug. Én nem Istent, hanem egy angyalt kérek meg, hogy vigyázzon rád!

Lassítania kellett, már százszal hasított a belvároson keresztül, annyira felzaklatták apjának útra engedő szavai.

– Semmi volt, amit mondott, mert ő sem volt más – szögezte le magában. Saját magának kellett lábra állnia, saját maga tanult éjszakákon át, mígnem kezdte felismerni a réseket, a kapukat. Rájött, hogy nem jó az, ha az ember becsületes, egyszerű, békés polgár. Akinek tervei vannak, az legyen kemény, határozott, kegyetlen, kíméletlen. Meg akaratos.

Megtanulta az oktatóitól, a nagy öregektől az egyetemen, hogyan kerülheti meg a nagy Kerítést, hogyan tarthat kezében embereket, hogyan legyen belőle egyszerre becsületes és korrupt bíró.

„Mindig azé a játszma, akié a dohány” – ez volt az arany szabály. Ügyeket intézett el, felejtett el, tárgyalásokat vezetett le úgy, hogy legalább két fél jól járjon. Ő és a pénz. Ő és a hatalom. Ő és a karrier.

Az sem zavarta, hogy mindenki fokozatosan elfordult tőle törtető, mindenkin átgázoló politikája miatt. Még a barátnői is otthagyták, mert fontosabbak voltak neki a tárgyalások, a dossziék, a korrupt üzletek.

„Így a jó, ha én mondom. Dugni mindig lehet, pénzt szerezni meg egyféleképpen. Ha eltapossuk azt, ki az utunkban áll. Mint egy férget.” – Sokat gondolkodott el önmagán, hiszen régen, kiskorában fordítva élt, s nem gondolt becsstelen dolgokra, s nem gondolt a jövőre. Ezért most úgy érez-

te, folyton késik, nem éri el a végtelen-expressz utolsó kocsiját. Ismét a múlt bújt be a kocsi ablakain át hozzá.

Amikor a diplomát megszerezte, ott állt apja előtt, s nem tudta mit fog mondani. De a szavak könnyen jöttek ki a száján.

– Apám! Lám, itt állok, s nem úgy, ahogyan akartál. Elegem volt már rég, hogy csövesek között bujdokoljak, kevés pénzből vegetáljak, s hallgassam a sok hülyeséget, amit nekem mondtál. Nekem pénz kell és hatalom, becsvágy, karrier. Ha kell, átgázolok mindenkin. Öt évig tanultam, készültem. Most már nincs szükségem segítségre, indulok, hogy enyém legyen a világ, így is késésben vagyok. S már nincs szükségem rád, te sem kellesz.

Érezte a szavak súlyát, de vállalta, amit mondott, mert Tervei voltak, s szorított a terminus; igaz alig késett még csak el a dolgokról, be lehet hozni a hátrányt.

Apja sokáig állt vele szemben. Nem szólt semmit. Aztán olyat tett, mit eddig soha. Hatalmas pofont adott neki, hogy b. nekiesett a falnak.

– Takarodj innen! – kiáltott apja. Habzó szájjal, könnyes szemekkel rohant ki a fekete éjszakába, ahol hideg fogadta. Mérföldetlenségig fázott. Csak állt a nyitott ajtóban és nézte az eget. Egy csillag hullott alá sebesen, és ahogyan elért a láthatár alá, megannyi szikraként robbant fel. Utolsó erejével meg eltakarta egyik kezével szemét, a másikkal pedig bevágta maga mögött az ajtót.

Az Istenek mogorván ugrottak egyet, még a kártya is kiesett a kezükből. A szilvapálinka is kilötytyent. Nem jó ez így – gondolták egyszerre.

– Hát ez meg mi volt? – hajolt az asztal alá egy vékonyka.

– Visszhang!

– Ugyan már. Csak csengett a fülünk, mert olyan nagy volt a zaj. Ugyanazt hallottuk.

– Nem, nem. Ez másik volt – nézett fel a szakállas.

– Ti azt hiszitek, mindent tudtok? – rivallt fel a szakállas Isten.

– Jól van, majd meglátjátok. Ugyanaz volt, van rá fogadásom. Ezer. – szólt az öreg.

– Tartom – nézett rá a szakállas.

– Nevetségesek vagytok! – Hé, kártyázzunk már! Kit érdekelnek az emberek? – kiabált a vékony forma.

A játszma pedig szépen, lassan továbbfolytatódott a nagy fekete mélységben. A szakállas meg az öreg gondolatai azonban nem a lapok körül jártak, hanem mindketten törték a fejüket, mi lesz ezután, mert hogy vala-

mi lesz, azt mindketten érezték. Persze az Istenek nem hátrálhattak meg ilyen egykönnyen, ezért figyeltek és vártak. Hogy történjen valami.

d. elérte a napnyugtát, átölelte, és együtt mentek le Fonálhoz a nagy hobóhoz, aki mindent tudott. Persze csak hozzávetőlegesen. Több mint hat éve elhagyta szülői házát, apjának várát, s d. nem érzett semmit. Nem érte el a jéghegy csúcsát, nem kapott nagy szerelmet, nem tett semmit, mi jelt adhat róla. Hat év tereken, pincékben, üresen álló lakásokban, tanyán, földeken, fogdában. A katonaságot is lehúzta rendesen. Persze nagy volt a szája, de végül így fogadták el. Betörni nem tudták, mert akaratos volt.

– Maga nem könnyű ember. Van valamije ott belül, ami másokból hiányzik, csak azt nem értem, miért titkolja, miért szégyelli? – mondta egyszer századparancsnoka.

– Hitetlenség, szabadság, hallhatatlanság.

– Pedig mindenkinek kell egy kicsit hinnie, mindenkinek kell egy kicsit láncra vertnek lennie, és végül mindenkinek kell egy kicsit halottnak lennie. S aztán újból kezdjük a táncot, ropjuk, míg égnek a fények, szólnak a madarak, tündököl a nap, sóhajtanak a virágok, forog a Föld. Ne akard a halálod, ne akard, hogy sötét legyen. Végső kínjában mindenki csak a mások vesztét akarja, pedig az hal meg előbb, aki jobban hisz a másik sebezhetőségében. Én nem így harcolok. Minden nap ugyanaz. – A századparancsnok fura szerzet volt, tele energiával, álmokkal, tervekkel, és mindent meglátott embereiben. Más életben kiváló tanár lehetett volna belőle.

Aztán cigi, pia, kaja, meg egy kis narkó, ha jutott, utána a szokásos hőmérőzés az ügyeletes barátnővel. Gyakori kis piti lopkodások, lejmolások a belvárosban, rendőrök fejének bámulása igazoltatások közepette. d., aki keresi magát, próbálja lerázni bilincseit, béklyóit, mindhiába. Benyitott egy szobába a külváros egyik elhagyatott házában, s meghallotta Fonál hangját, amint a sperma, – húgy, – izzadságszagú teremben vagy harminc csöves előtt ontotta magából a tudást. A helységben csak két gyertya sugározta a fényt, a csövesek a földön ülve hallgatták az előadást.

– Az ember nem bújhat ki a bőréből, nem válhat vízzé, levegővé, vagy akármilyen más közeggé. El kell fogadni lényünket annak jó és rossz tulajdonságaival együtt. Csak a lélek adhat feloldozást régi és mostani bűneink alól. És itt a lényeg – emelte fel hangját –, mert a test keresi önmagát, a bensőjét, a lelkét. De a lélek olyan, amit nem lehet megfogni, megszerezni. Csak érezni, meg csodálni lehet! Mert a test kívánja a szabadságot, a messzeséget, a kötetlenséget. De a szabadság nem más, mint képzeletbeli konvenciók szárnyalása az agy térfogatának terjedelmén

belül. Szabadság, mely láncon lóg az emberek fejében. Győzni akar mindenki saját maga ellen, félünk a feketeségtől, mely azonban lágyan simogat minket.

Apró morgások jelezték a fiúk-lányok hozzá nem értését a témához, de d. úgy itta a szavakat, mintha az élete függne tőlük. Fonál kapocs volt, egy fárosz elméje setétjében, vele talán meglesz az út a homályba, a ködbe, a feketeségbe, a végtelenbe.

Gyógyszereket vett kezébe, majd gyorsan lenyelte azokat, s ijedten nézett körül: „Miért van itt a tömeg, és én egyedül?” – Olyan ez, mint a láva, mely vulkánból folyik lefelé a hegyoldalon. Belőlünk is feltörnek az érzések; ilyen a szerelem, a szomorúság, a vágyakozás, az öröm, a halál. Ellepik tudatunkat, szabadon szárnyalnak agyunk zezugos tekervényeiben, s minél jobban tör fel belőlünk, annál inkább zuhanunk a mélybe, s hisszük: elveszítjük a szabadságot, a magányt. De nem igaz, mert akkor érünk igazán a végtelenség fölé, szárnyalhatunk az álmok országában. Fonál folytatta:

– Láncra vert szabadságot védünk mindannyian, izzó katlanként táruul fel élénk énünk tiszta és mocskos része. Nem menekülhetünk önmagunk elől, viselnünk kell jegyeinket, származásunk előnyeit, hátrányait. Szeres-sétek egymást, szeressétek társaitokat, mert a szeretet az, ami a láncot elszakíthatja, megsemmisítheti. Szeretet nélkül élni nyomorúságosabb, mintha víz nélkül kellene egy hetet kibírni. Mert a víz utána pótolható, a szeretet viszont nem. Az vagy van, vagy nincs, s ha nincs, akkor soha nem lesz. Felejtsetek el gyűlölni és lebegjete!

d. már lebegett, el a valóságból, hol árnyak járta világ fogadja, köszöni szépen, kér egy kis szeretetet, körülbelül kilenc kilót, annyi talán elég lesz a földi élethez, erre málnaízű gondolat zúg végig benne, s nem kap leve-gőt.

Bomba robbant, terjedt szét az univerzumban. Az Istenek nem nézték tétlenül az eseményeket. Váltak. Most a rulett asztal került elő.

– Nem kéne valamit csinálni? – kérdezte a szakállas.

– Magára talál, hagyd csak! – szolt az öreg.

Fáradtan játszottak tovább, hiszen a játék lényege a körforgásnak, az életnek, a halálnak a keveredése volt. Búsan peregtek alá a percek a bolygók között, melyek táncolva ropták az *lgazság* táncát a végtelen nagy mélységben, feketeségben.

b. fáradtan rogyott le íróasztala mögé. Anna hozta a szokásos reggeli kávé, meg puha, finom testét.

– Most nem kellesz, savanyú a hangulatom. – s ezzel b. elintézte a dolgot.

– Tegnap sem voltál el otthonról? – próbálkozott Anna a társalgással.

– Mire gondolsz?

– Hát szórakozni, lányt, feleséget keresni. Elvégre így nem élhetsz örökké. Egyedül, magányosan. Mert én is keresgélek és találni is fogok, hidd el. Mi lesz veled nélkülem? Szét fogsz pukkadni, ha meglátsz egy meztelen nőt!

– Fogd be a pofád! Az én terheimet én választottam, tehát én is cipelem. Senki nem fogja elvinni helyettem a balhét, ami azt jelenti, hogy meg tudom oldani a problémáimat. Ezt meg te hidd el! Érted?

Anna szó nélkül kiment az irodából. Ő már értett minden apró mozdulatot, értette a félszavakat. b. belemerült munkájába. Éppen kilakoltatási parancsot hagyott jóvá, mikor kezébe került egy kivizsgálásra váró ügyirat.

"Folyó hó 25. -én éjjel egy óraker d. a k. utcában levizelt a Retek utca 23-as házsám előtt egy emlékművet, majd hangos ordibálással arról szavalt, hogy milyen a szabadság, a valóság, a végtelen, az álom. Utána rock bandáktól énekelt dalszövegeket, majd lehányta az ott álldogálók egyikét. A tanúk állítják, hogy alkoholos befolyásoltság alatt állt d., mikor fent leírt tettét elkövette. Fenti időpontban összesen öt ember tartózkodott a helyszínen.

/ személyi adatok az I. sz. Mell.– ben / d. kihallgatása során nem tanúsított megbánást, továbbá elismerte, hogy közveszélyes munkakerülő, öt éve nem dolgozik.

Tisztelt bíró úr, kérem fenti események kivizsgálását."

A cselekmény súlya megengedi, hogy felmentést kapjon, de igazolnia kell d.– nek egy hónapon belül, hogy van munkahelye. Köszönettel...blabla

– Ki ez a fiú, miket mondott? Mi a valóság, a végtelen, a szabadság, az álom? – Mi az igazság? – gondolkodott hangosan b.

Úgy érezte, hogy kell neki ez az ember. Most életében először a pénz, a munka, a karrier eltörpült agyában. Fejében volt tanárának szavai csengtek, mint megannyi harang temetés idején. „Tudod, a hatalom nem más, mint a szabadság láncra verése. Az emberek tudatát kell átformálnod, hogy elfelejtsék, kik is ők, honnan is jöttek. Te vagy az, aki törtetve emberek fölé magasodhatsz. A terheidet cipeljed, de ne mutasd ki fájdalmad. Lesz idő, mikor ledobhatod őket, s szenvedésed véget ér. Amikor beülsz a bírói székbe, semmi ne lebegjen előtted, csak a vágy a hatalomra, uralomra. Erre vagy hivatott. Mint bíró, sokat megengedhetsz majd magadnak, csak tartsd pórázon ellenfeleidet. Ne menj a feketeség közelé-

be, ne lépj át az úr mélységébe, mert akkor elveszíted szabadságod, a hatalmad. Ne hallgass hamis próféciákra, nem lehetsz szabad, mikor le-
száll az est. A te erőd a fény, a világosság, hogy minden kikaput észre-
vegyél. Az emberek gyűlölni fognak majd, de így legalább elérsz valamit,
kezedben lesz minden. És ezzel a tudással a birtokodban megtanulod
szép fokozatosan, hogyan tartsd magadhoz közel barátaidat, és még kö-
zelebb ellenségeidet.”

– Egyedül vagyok – fakadt ki b.-ből a felismerés. Úgy döntött, hogy
megkeresi a fiút, aki szenvedélyesen vizelt az emlékműre, közben szavalt
a szabadságról, az álmokról, a valóságról, a vágyakról, meg minden olyan
dologról, melyet b. a kezében tartott, mégsem tudott egyet sem felmutatni
közülük. Másnap nem ment be munkahelyére, hanem a rendőrkapitány-
ságra száguldott, hogy kihozza d.-t. Minden simán ment, mert ő volt a
hatalom, a pénz, *Minden*, mi ebben a világban igazán számít.

Sokáig nem szóltak egymáshoz, a házak rémülten szaladtak el a kocsi
mellett a messzeségbe. – Ismerjük mi egymást? Honnan vagy nekem
olyan ismerős? – szólalt meg végre d.

– Keresgéltem tucatnyi dolgot a világban, megszereztem mindent. De
valami nagyon hiányzott – kifújta a füstöt nagy sóhajrással. – Most meg
téged megtaláltalak. Vagy te találtál meg engem. Végül is, nem mindegy?

A szakállas Isten megnyugodva ült a helyére, már unta a hangzavart, ami
folyton megszakította a játszmát. A többiek fáradtan, kókadtan ültek az
asztal körül, mintha rövid idő alatt megöregedtek volna.

– Rosszat sejtek! – ölelte át a vállát az öreg.

– Csak megtalálják az igazat.

– Az nagyon nehéz, nekünk is kemény munkánkba került.

– Akkor most mihez kezdünk? – kérdezte a szakállas vészjóslón.

– Várjuk az előadás végét. Ultizzunk! – Azzal tovább játszottak az Iste-
nek, bár fél szemmel d.-t és b.-t figyelték, miközben egyre feketébb lett
minden a halóban. Mint egy hatalmas massa, úgy festett teremtet uni-
verzumuk.

– Mon cher ami! Kerestelek, s megtaláltalak. Ki vagy te, mit képviselsz,
honnan jössz, mik az álmaid, szabad vagy-e? d. elgondolkozott, Fonál
szavai jutottak eszébe.

– Én egy senki vagyok, egy senki, akinek vannak álmai, van szabadsá-
ga, vannak barátai, s van hitetlensége. Régen hittem mindenben, hogy
minden jobb lehet, csak rajtam múlik, meg egyebek. Aztán nem türtem

tovább apám tanári fellépéseit, eljöttem otthonról. Hat éve az utcán vagyok, csóró, koldus, csak szívom a cigit, iszom az alkoholt, szedem a gyógyszereket. Közben persze döngetem az Élet kapuját, mely sosem nyílt meg még előttem. Szóval én a feketeség, a sötétség gyermeke vagyok! Kívül, belül. Ahogy elnézem magunkat, én meg téged kerestelek. Valakit, aki a fényben úszik, a nap az anyja, a sugarak a barátai. Te onnan jössz. Én is megpróbáltam kibújni a nap alá, de mindig leégtem. Mert rájöttem; az ember viselje terheit, láncait, velük éljen, különben testi fogyatékos lesz: gerinctelen. Agyam tiltakozik a fény ellen, pedig kíváncsi vagyok. Talán én féltem az agyba zárt szabadság önérzetét? Én láncra verve vagyok szabad, de te meg lánc nélkül vagy fogoly, egy semmi, egy utolsó bűnöző. Ugye, jól mondom? – b. arca komor lett. Meghallotta azt, amit tudott, de nem mondta ki még soha magának. Most sem ő mondta, hanem ez a csöves, semmirekellő alak. Teste remegett a meleg kocsiában.

– Hideg van.

– Igen, a sötétségnek a párja a hideg, a szél, a jég. De hozzá lehet szokni.

– Tudod, jókat mondasz. De nem értem, miért lennék én fogoly. Hiszen hatalom van a kezemben, a bírói pulpitus; pénzt szorítok markomban, a sok korrupt üzletek; és szabadságom van, azt tehetek, amit akarok. Nem vagyok tehát fogoly, szabad vagyok, én nem lehetek láncra verve. Én közismert ember vagyok, akit szeretnek – b. izzadt, a hazug szavak ércesen, koszosan préselődtek ki szájából.

– Tévedsz! A distancia csak egyre nő köztünk, pedig közeledünk, hát nem érzed? Ki vagy te? Egy nulla, akitől félnek. Hatalmadat, tiszteletedet annak köszönhetnek, hogy félnek tőled. Te meg félsz, hogy ne legyen vége hatalmadnak, mely azonban olyan kicsi, hogy annyi mindent elveszíteni kár volt érte. Frászt vagy szabad! A magad foglya vagy. De én szabad vagyok. Csakhogy én a fényt keresem, hogy kipróbáljam; ott milyen. Te meg a sötétséget keresed, igaz nem mondd ki. Cserélnünk kell!

– Nem lehet lelket cserélni! – nevetett fel b.

– Váljunk eggyé! Testünk meg a lelkünk is cserél így – szögezte le d.

– Te nem vagy normális!

– Én egy jobb, sokkal jobb életet szeretnék, meg te is. Hozzuk létre!

– Istenem, ki vagy a mennyekben, szentel...

– Hagyd már abba! Neked bennem kell hinned!

– Semmit nem ér az egész! – legyintett b.

– Csináljuk, vagy nem? – idegeskedett d.

– Jól van már, kezdjük, de én most is szabad vagyok! Szabad, mint az akaratom! – kiáltott b.

– Ennek ellenkezőjét fogod megtapasztalni, barátom! – nevetett sátáni kacajjal d. És elhalványultak, fényesen rohantak bele a semmibe, autójuk egy kanyarban átvágott a túloldalra, s egy hatalmas sziklának csapódva tört apró szilánkokra. Mikor kiérték a rendőrség emberei és a mentősök, egyetlen sérültet sem találtak. Ezen csodálkoztak egy picit, és úgy vélték, valaki, vagy valami csúfos tréfát űz velük, és tovább álltak, hogy segítsenek *igazi* hús-vér embereken.

...két pont közeledik egyre gyorsabban, még nagyon távol vannak egymástól. Óriási sebességgel szelik a levegőt, a végtelent, elmennek az Istenek lakhelye mellett. Akkora hullámot hagynak maguk után, hogy sebtiben eltűnik az asztal, a pakli kártya, a pálinkás üveg, a székek nemkülönben. A fodrok végigégetik az univerzum közepét, átvágtatnak mindenben. Az Istenek meghökkenve vakargatják fejüket. – Mi a rák! – kiált az öreg. – Hm – dörmög a szakállas.

Egy burkot látnak szétnyílni a messzeségben. A burok áttetsző, benne két lélek egyesül, hogy megértsen *mindent*. Lassan megszületik egy új élet, egy új gondolat, egy új értelem...

d. úszik a semmiben, s beszélget magával:

„Most belépek az örökkévalóság birodalmába, vége lesz a játéknak. Eddig csak hitetlenkedve néztem az embereket, a világot, most belekerülök a hitbe, a szeretetbe, a rabságba. Félek itt hagyni a sok emléket, gondolatot. Keresem magam titkait, próbálom elviselni láncaim. Fény nyaldossa majd testemet. Meghalok. Ilyen ez a halál. Hozzád is fordulok barátom, kinek lelke enyém lesz mostantól! Bocsáss meg nekem, amiért meg kell halnod, én is megbocsátok neked. Ha félnél, hát akkor csak annyit: én is félek. De! Te is vártál erre a pillanatra, ne tagadd, egyek vagyunk, egygé kell hát válnunk. Isten veled!”

b. repül a végtelenség hullámain, agya lázasan dolgozik:

„Mi történik most velem? Vissza kéne menni az irodába, Annához, egy jót kefélni. De ez a hülye egygé válás kiborít, nem menekülhetek, nem tudok moccanni. Kezek markolásszák testemet, lelkemet. Csak ne legyen ebből balhé, mit szólnak majd bent, hallgathatom a sok süket dumát. Mi ez? Egy lökés, egy hullám, hol van a nap, nem látok semmit, hol vagyok, hol van testem, lelkem, gondolatom? Esküszöm, mindenkit szeretni fogok, nincs több kétes tárgyalás, csak a jog, az igazság! Ó, mi van? Csupasz vagyok! Láncra vertek! Miért? Imádkoznom kell.

*„Hallgasd meg kiáltásomat, Uram,
figyelj imádságomra!
A föld határáról kiáltok hozzád,
mert eleped szívem.
Vezess arra a sziklára fel,
amely túlságosan magas nekem!
Oltalmam vagy, erős vár az ellenség ellen!
Hadd lakhassam mindig a Te sátradban,
elrejtőzve szárnyaid alatt!„¹*

Nap robban a mély semmiben, a végtelenben. Sebesen távolodnak a csillagok a messzeségbe, éles fénycsíkot húzva maguk után. Hirtelen virág bújik ki a földből, vágtaázva rohan szára felfelé, levelei kizöldellnek, virágja szélesebben kinyílik, pompázik néhány másodpercig, majd szirmai lehullnak a földre, utána a virág elszáradva borul vissza a helyére. Képek rohannak visszafelé sebesen az űrben, rajtuk napok, percek, pillanatok elevenednek fel. Gyermekkacajok, születési partik, kirándulások, betegségek, hóember építése, síelés a hegyekben, bulik, mozik, éttermek, táncolás, az első szerelem, az első csók... Emlékek, melyek csak akkor fontosak, mikor már úgy érezzük, elfogy az erőnk, mikor úgy látjuk, nem lesz több nap, több **IDŐ**. Majd hirtelen eleven rakéta zúg a magasba, szédítő sebességgel, maga után hagyva teremtményét, az Embert.

Védetlen minden most. Akár egy csecsemő.

Az Istenek fejvesztve menekültek, amerre láttak. Nap gyúlt a sötétségben, éjjel szállt örökre a fényre. Megfordult a világ, vagy most állt rendes állásába? Nem volt idő a találgatásokra.

- Vége a játéknak – állt nyugodtan a szakállas.
- Sosincs vége. Ez csak egy felvonás volt – szólt a messzeségbe az öreg.
- A többiek?
- Gyáván elmenekültek. Csak mi ketten maradtunk.
- Most mi lesz?
- Új élet születik. Helyet cseréltek, immáron jók a dolgok a valóságban; így már lesz értelmük az álmoknak.
- Lesz-e még robbanás, ami minket megráz?
- Persze. De felesleges ezen gondolkozni, mert az utolsó robbanással mi is eltűnünk innen.

¹ Száműzött imája (60/61 zsoltár)

– De, de! – hebegett a szakállas. – Mi Istenek vagyunk és halhatatlanok.

– Ugyan! – nevetett az öreg – Ők a halhatatlanok, Ők a mindenhatók, Ők a végtelen! Ők vezérik maguk művét, az Életet. Ők nem hálnak ki soha. Mert Ők folyton-folyvást újjászületnek. Övék ez a parányi bolygó. Rendelkeznek felette. – Nagyot sóhajtott. – De ne aggódj, barátom – tette a szakállas vállára kérges tenyerét –, minden rendbe jön! Ígérem! – s kacintott egyet huncutul.

...a két pont végre, hosszú utazás után egymásba ért. Megszűnt minden, az ég, a fény, a sötétség, a Föld, az élet, a halál. Semmi nem maradt. A tömény *semmi!*

Majd porfelhők kúsztak az égre, újjászületett a világ. Atomok keringtek az űrben, keresve párjukat, hogy Anyagot alkossanak. Építeni kell újra az egészet. Nincs itt most teremtő, nincsenek elméletek. Csak részek vannak, hogy egyesüljenek. Szellő vágta át sebesen a réten, hangos sutogással beszéltek egymáshoz a fák, csiviteltek a fűszálak, pletykáltak a tócsák.

Körbenézett a Nap is fent az égen, köszöntötte az új teremtményeket. Mostantól kezdve minden nap lesz egy kis fény, egy kis sötétség. Lehet élni szabadon, álmok között, láncok nélkül. Aztán egy hang tört utat magának. Úgy úszott elő a csöndben, mint oroszlán ugrik ki váratlanul a bokorból. A mozgás megállt, nem beszélgettek a növények, a parányi atomok felhúzódott szemöldökkel várták a fejleményeket. A nap is megállt egy pillanatra, a Föld sem forgott tovább.

Megszűnt a mozgás.

Csak egy tompa puffanást lehetett hallani, amint két test, két lélek, két álom, két gondolat, két eszme válik egymásba, majd nyomába ott jött a sírás, egy árva csecsemő sírása, mely áthatolt mindenben, átszáguldott réteken, hegyeken, vizeken; mindenhová eljutott. Köszöntötte a reggelt, a fényt, az estét, a sötétséget, mindent mi él és mozog. Övé lett minden. Övé lett a hatalom. Csak rajta múlik, hogyan használja fel. Csak övé egyedül, két ötlettel a fejében, két vérrrel testében. Iker ő, még ha egyedül is van, de iker, mert elválaszthatatlan társa a halhatatlanságnak, a végtelennek. Talán így most sikerül egy olyan élőlényt alkotni, kiben megvan a képesség, hogy *mindent* megértsen, elfogadjon, belásson, szeressen. Hogy végre úgy éljen legalább egyvalaki, hogy kezébe vegye az alábbi gondolatot, s úgy hordozza tenyerén, mintha hímes tojást cipelne sötét erdőn keresztül, hogy úgy vigyázzon rá, mint magzatára édesanyja, s továbbadja a megfelelő időpontban, íme, ezt:

„Az emberi élet egyetlen célja a világmindenségben, hogy mindig éppen azt szeressük, aki mellettünk van! Mert ha így teszünk, akkor nincs az a baj, sötétség, ármány, kín, mit el ne bíránk viselni. Ne bálványokat, hanem véreidet imádd! Szeress, erre hatalmazlak fel téged, Ember, hogy így próbálj meg jobb lenni. Barátságosabb, állhatatosabb. Mert csak így érted meg a körforgás lényegét, a halált! ”

Az univerzum újjászületett, megmosdott egy kicsit, éppen ebben a pillanatban fújja be magát valami pacsulival... igen... most már kész van, lekerült róla a sok piszok, üdén, vidáman néz körbe a semmiben, hol két csillag kergeti egymást sebesen. Sokáig fognak kergetőzni, gondolja az univerzum, itt aztán van tér, nem lehet csak úgy lehullani, meg egyebek. Szóval, gondolkodik az univerzum, most kezdődtem el újra, nosza figyeljük a csöppséget, mire lesz képes, megérti-e a körforgás lényegét...

Utóirat:

*„ A nappal holdja voltam
Halványan haldokoltam
Éjből való delejjel
Felhőre hajtott fejjel
Pilláim ejtve szépen
Álom lett néma képem ”*

Szép Ernő: A nappal holdja voltam

A VIADUKT HŐSE

Daniel azon kapja magát, hogy lázasan készülődik élete nagy kalandjára. Izgatottan nézett le az ablakból, várt – ahogy egymást nevezték – bajtársaira, és azon tűnődött, hogy valahol élete legelején elveszett néhány év, benne sok-sok emlékekkel, és ezen éveket talán ma ő, csakis ő visszaszerezheti, Jóisten tudja kitől, akkor, mikor is szemébe nevet a lócitromillatú halálnak.

Kerékpárral vágtak neki az útnak. Todd, Val és Daniel. Todd és Val Z.-i illetőségűek voltak, született őslakosok, eredetük erre a városra vezethető vissza, még az ükapáik is rótták a hajdan poros és kopott földutakat, míg meg nem haltak. Ámen. Az általános iskolában haverkodtak össze, miután kiderült, hogy mindhárman szeretik az európai focit, kedvelik a számháborúzást és a gombfocit, no és persze fő szenvedélyük a kalandkeresés. Ez utóbbit kirándulások, túrák formájában üzték; élvezettel tették próbára állóképességüket, ügyességüket.

Ami leginkább összetartotta őket, hogy egyikük sem szeretett otthon ücsörögni a tévé előtt. Bosszantotta őket a sok hebehurgyaság. Így fokozatosan jó barátok lettek, segítették egymást a dolgozatírásakor, vagy éppen az aktuális bunyóban, mely bunyók kimenetele, ha ők hárman együtt voltak, nem lehetett kétséges a többi tanuló előtt. Tisztelet övezte barátságukat. Szenvledélyüknél azonban nem volt számukra fontosabb a világon. A természetet sokat járták, képzeletük ilyenkor elszabadult; láthatatlan ütközeteket vívtak a láthatatlan ellenséggel; ők voltak az erdők, rétek urai, kik mindig a JÓ oldalán állnak és hűségesen védelmezik a Természet kincseit. Minden helyzetben feltalálták magukat: futottak kutya farka elöl, másztak keskeny sziklapárkányokon, készítettek már madáretetőt, szalonnasütőt. A vérükben volt a folyton menni akarás; rosszabbak voltak, mint a kiscserkészek.

Általában Todd találta ki a túrák útvonalát, ami jól jött neki, hiszen kövérkés alkata nem vette volna fel a versenyt egy Daniel–féle tervvel. Todd örült neki, hogy ezért nem szóltak neki a többiek. Val a műszaki munkatárs szerepét töltötte be, ő hozta a zseblámpát, a vadászkést, az iránytűt, a szerszámos táskát, az elemőzsiát és elmaradhatatlan segítőtársát, a fényképezőgépét. Daniel pedig maga volt a megszállott kaszkadőr, minden

veszélyes feladatot ő hajtott végre, ezért elsősorban a felderítés tartozott hatáskörébe.

Ez a mai kiruccanás más lesz, mint a többi – gondolta Daniel. Még egyszer ellenőrizte a felszerelését, bekukkantott a hátizsákjába, majd hangos robajjal kicsörtetett a ház elé. Szüleit nem nagyon érdekelték, miket tesz-vesz hétvégén, így most sem keltek fel a korai zajra. Ráadásul édesapja összeállt azzal az idegen nővel, akit úgy kellett szólítania, hogy „Mama!”, és ettől még inkább mehetnékje támadt. Pedig nem az apja tehetett róla, hanem édesanyja. Ő ment el, keresett és talált magának egy új párt, ahogyan megmagyarázta Daniel-nek.

Kora reggel indultak, még mindent sűrű köd borított; úgy ölelte át a három kamaszt a fehér pára, mint vattacukor a fapálcikát. Természetesen mindhárman egyenruhát viseltek. Ez katonai nadrágból, fekete túrabakancsból és sötétzöld pólóból állt. Csendben hajtottak a ritkán járt ösvényeken, szinte soha nem a kijelölt, jelzésekkel ellátott utakon közelítették meg a Célt, hanem a saját maguk által előre betájolt senkik útjait használták.

Néha egy-egy gally reccsenése törte meg a fák sejtelmes suttogásait, ahogyan a kerekek átgázoltak törékeny testükön. Miközben tekerték a bringákat, madarak szópárbajait figyelték, hogy hangosan kiáltsák, melyik énekes hangját hallották. A zöld juharok és virginiai borókák védelmezőn bújtták el a kis csapatot.

A mostani kirándulás azonban nem a Természet védelmével, csodálattal volt kapcsolatban, hanem a vakmerőséggel, bátorsággal, no és persze az ember öreg ismerősével, a halállal. Ezt ők tudták is, csak az erdők nem tudták, pedig ha tudomásukra jutott volna, mire is készülnek lelkes tisztelők, akkor talán elállták volna a kis csapat útját.

Ezt megelőzően már kétszer is megnézték a terepet, felkészültek a halálból, ahogyan csak lehetett. Todd számolgotott, Val pedig új filmet – a legrágábbat vette meg a fényképezőgépbe, Daniel pedig magával vitte ősi erényét, a bátorságát, nyugalmát. Készen álltak hát.

Daniel különösen nyugodt volt. Amióta édesanyja elment, megtanult nem félni. Teljesen kiűritette magát, olyan volt, mint egy üres tejeszacskó. Hiába szerette a mamáját, elkezdte tisztelni a közömbösséget. Úgy általában mindenkivel eljátszotta ezt az új találmányt. Veszélyes játék! – mondta tavaly bácsikája, erre Daniel meg azt felelte, hogy szerinte az is veszélyes játék – ha nem VESZÉLYESEBB –, amikor az egyik szülő feladja. Bácsi-kája csak nyimमेgett – nyámmogott.

Teljesen kiizzadtak, mire megérkeztek: nyelvük úgy lógott, mint a megkergetett kutya-
knak. – Még húsz perc! – szólott Todd, az értelmi szerző.

Nagyot ásított, megveregette Daniel vállát, majd elővette a térképet és elkezdett számolgatni.

– Szépen süt a nap. Majd ott kell elhelyezkednem, ott hátul – mutatott a híd bal oldalára Val. – Daniel, neked, a te szemedből nézve a baloldalon kell futnod, így tudok igazán tiszta képeket készíteni.

Daniel hallgatott, aztán megnézte a mai "programot". Karcsú viadukt szelte át a levegőt hetven méter magasan a patak felett. A látvány a torkára fagyasztott minden addigi magabiztos gondolatot. Végignézett a vasúti hídon. Nagy levegőt vett, mélyeket lélegzett. Kicsit megpaskolta arcát a félelem. Ez így van rendjén gondolta derűs arccal. Tudta, nem fog megfutamodni. De egy kérdés azért előbújt bensőjéből: – Mi van, ha lassú vagyok? – Nem magyarázkodni akart, és nem is félt, de azt is tudta, hogy Val és Todd ott fognak vele szemben ülni, mint a dögkeselyűk, ő meg csak rohan a végzet elől, és nem tudnak majd semmit csinálni, ha netalán valami baj lenne. Olyan lesz – gondolta –, akár a halál útvesztője, benne meg én, mint Seth Morley.² Mélyet sóhajtott: – Mi lesz, ha lassú vagyok?

Todd megcsóválta a fejét, úgy nézett ki, mint az elégedetlen főnök, akinek elege van a haszontalan beosztottak nyavalygásaiból. Felemelte mutatóujját: – Az kizárt, számtalanszor ellenőriztem a számításokat. – Szellő kapott a hajába, egy tincset a szemébe sodort, laza mozdulattal kipiszkálta. – Többször mértem a vonat sebességét, a hídon lassan fog végigmenni, s ez elég ahhoz, hogy te gyors legyél. Különben is, a száz méteres futásodat is többször lemértük, csak minimális ingadozások fordultak elő. – Kis szünetet tartott, majd elkezdte ide-oda ingatni pufi fejét: – Á, de ha te betojtál, akkor hagyjuk a fenébe! – Val legyintett és leült a földre.

Daniel messzire nézett, szemeivel befogadta a viaduktot. Érezte, amint a nap megszorongatja a végtelen hosszú vasakat, melyek kegyetlen hőséget sugároztak ki a talpfák parányi árnyékából. Nem vagyok gyáva, megcsinálom – szögezte le, azzal megfordult, szigorú tekintettel bajtársai szemébe nézett, sorban kezét fogtak, végül a bányászokhoz hasonlóan jó szerencsét kívántak egymásnak. A bicikliket elvitték egy népes bokorcsoporthoz, jól elrejtették, majd elindultak, hogy ki-ki elfoglalja saját helyét.

Todd egy szócsővel a kezében felmászott a hídtól tízméternyire magasodó fehér tölgyre, annak is a legvastagabb és a hídról nézve a legjobban látható ágára. Kényelmesen elhelyezkedett, egyik kezében a szócsövet, a másik kezében a stoppert tartotta. Val a viadukt bal tövénél felült a párkányra, ahogyan megbeszélték, beállította a masináját és intett Todd-nak.

²

P.H.K.Dick: A halál útvesztője

Daniel ráérősen ballagott a híd túl felére, pórusaiban dübörgött az izgalom, vére meg egyre hevesebben száguldott végig zsenge testében. Úgy érezte, ő még csak apró hajtás, kár lenne ilyen korán porba hullania elsorvadt végtagokkal. Meg különben is, ez csak játék, olyan, mint a Monopoly, csak itt nagyobb a tét. Az életem, nézett le a mélybe Daniel. Aztán arra gondolt, hogy biztosan nem örülne édesanyja, ha látná őt itt ballagni. Tovább gyalogolt. Felmerült benne ravasz kérdésként, hogy csak nem a bizonyítás vezérelte ide, a hetven méteres szakadék szélére? Nem csupán arról van szó, hogy nem érti, már megint NEM ÉRTI ezt a kurva világot, pedig nincs rossz sora, de mégsem érti, miért az élet, ha jó a halál, s minek a mennyek, ha nem járt ott még senki, csak Jézus, és bizony ő csak egy, az azóta elhalálozott több milliárdból? Vagy csak azért is megmutatja apjának, hogy nem rezel be egy kis mélységtől, meg különben is, szétesett a család, hadd essen szét Daniel is, amúgy atomjaira, hogy zacskóba kaparják össze a rendőrök? Daniel tovább baktatott és elégedetlenül nézett maga elé: lám, megint a meg nem értés...

A híd éhesen meredt az alatta elterülő patakra. Szélessége pont akkora volt, mint a vonatnak, az űrszelvénybe semmi sem lóghatott be, azon nyomban a mélységbe zuhant volna. Csak egyikőjük férhet el. A vonat vagy ő, futott át agyán. Todd úgy számolta ki, hogy mindketten, s mert Todd volt a legjobb matekból, Daniel nem kételkedett benne.

Daniel mosolygott. Nem tudta min nevet, de jólesett neki. Fűtötte a kíváncsiság az ismeretlen. Pedig dehogy akart ő meghalni. Csak meg szeretett volna ismerkedni a halállal. El is tervezte, hogy a következőképpen fogja megkezdeni az ismerkedést, mikor dübörög feléje a vonat: – Szia halál, én Daniel vagyok, az Univerzum szülötte, nincsen anyám, és még nem közösültem egyszer sem, nagyon lusta tanuló vagyok, csak egy a probléma, hogy nem értem a világot. Hát te érted? Mert körülöttem mindenki ért mindent, de úgy általában, ezen a bolygón jó sokan szakértők élet és értelem ügyében. Persze, az is lehet, hogy csak úgy tesznek, mint ha értenék, főleg a szülők, ki tudja? – Most mi értelme az egésznek, ha van egyáltalán értelme, mert én nem értem, nem értem, nem értem!

Tudta Daniel, persze, hogy tudta, ez nem egy csodás mese, itt nem fognak tündérek szaladgálni a réten. Eszébe jutott most a sok mesefigura, mindet édesanyja ismertette meg vele. Körbenézett, felismerte őket bokrok setétjében, levelek zizegésében, és belé hasított valami: kezdődik az előadás, ő az est fénypontja. Visszafojtotta lélegzetét az erdő, széthúzták a függönyöket, a mesefigurák meg tágra nyílt szemekkel vártak: most mesésen igazságos lesz az élet, vagy igazságos mese következik, méltó büntetéssel a végén. – Már jön! – kiáltotta Todd a szócsöbe.

Daniel átért a túloldalra. Száztizenegy méter. Ez az első ilyen jellegű verseny, három résztvevővel: a vonat, a félelem, és Daniel. Agya zsongott, lábai remegtek. Hirtelen végigfutott zsigereiben, hogy talán elhalaszthatná a megismerkedést, ráér ő a halállal elcsevegni később is, mondjuk úgy hetven évvel később. De elhatározta magát, már a győzni akarás vezérelte cselekedeteit.

Akkor kell elindulnia, mikor a sziklafal mögül előbukkan a szerelvény, így lehet kiegyenlíteni a sebességkülönbséget. Már hallotta a dübörgést. Lehajolt, fülét a sínre tette: a fém belsejében sűrűlódott az erő. Felállt, sapkáját megfordította, nagy levegőt vett, hátranézett és mikor meglátta a mozdony tömzsi orrát, megjelent a kettesszámú versenyző, a félelem.

Hatalmas lendülettel vágott neki a távnak, s közben arra gondolt, hogy a félelem nem csak mellette lohol, hanem ott van mindenhol a világon: kislányok szemeiben, öregasszonyok kérges kezeiben, kivilágítatlan liftek belsejében, kihalt utcák sötétjében, szülőszobák előtereiben, villamosszék ölében. És igen, ott van a temetőben, kopott fejfák árnyékában, remegő virágcsokrokban, értetlen tekintetekben, mert hiszen ott van, ott van a végállomás, mindenkinek a végállomása. Köztemető. Köztemető végállomás, csatlakozás a pokolba és a mennyországba, helyjegy váltása kötelező, de legalábbis ajánlott.

A vonat a hídra ért. A mozdonyvezető idegesen túlkölt, de nem lassított, mert kiadtak ma reggel egy utasítást, mely – a híd korlátozott teherbírására hivatkozva – megtiltotta a fékezést. A mozdonyvezető azon tűnődött, hogy ha fékez és leszakad a híd, azért a jutalom a halál, ha meg nem fékez és elgázolja a suhancot, azért a jutalom az örök lelkiismeretkárhozat. Még egyet túlkölt, és kezét a fékezőszelepre helyezte. Daniel nem nézett hátra, e nélkül is tudta, hogy csökken a távolság, az a távolság, melynek Todd szerint nem szabadott volna csökkennie. El is határozta, hogy szól pár szót a matektanárnak Todd érdekében, ugyan buktassa már meg! A vonat zakatolt, túlkölt, rázkódott a híd, folyt mindenkiről a veríték, és Daniel csak azt nem értette: MIÉRT NEM FÉKEZ?

Todd elsírta magát, nem értette, hogyan mondhatott csődöt éppen most, ebben a fontos megbízatásban. Kétségbeesve várt. Val-ra nézett. Ő is várt. Az erdő is várt, és a mesefigurák is, és a mozdonyvezető is és a halál is. Várógépek voltak mind.

Daniel pedig csak rohant, tüdeje zakatolt, versenyre kelhetett volna a mozdony éktelen zajával, annyira el akart menekülni ELŐLE. – Már csak pár méter! – hallotta valahonnan a fellegekből Todd hangját. Sajnálattal vette észre, hogy barátja hangja megremegett, elcsuklott, már-már azt is mondhatta volna a hideg szócsöbe, hogy bocs, pajtás, most az egyszer

elszámoltam magam, de semmi az egész, csak az életedbe kerül, de ne törődj vele... balablabla.

A napocska tovább sütögetett, a felhők gomolyogtak, az erdő meg várta, és Daniel hihetetlen erővel futkározott a vonat előtt, mint valami új tévéshow-ban (A HALÁL HARCOSAI, műsorvezető a nagy és hatalmas Élet), és felderengett előtte Val arca – egyre lilább ködben –, ahogyan vadul kattintgatja a fényképezőgépet – micsoda képriport lesz ebből! –, aztán tüdeje nagyot rándult, tudta, mindjárt feladja, inai megfeszültek, már leste a helyet, ahol ki KELL ugrania a sínek szájából, szemei kitágultak, orra sercegett a levegő – ő, te életet adó gáz-halmazállapotú elemecske –, szóval sercegett a levegő tornádószerű lökéseitől, és már majd' elérte a híd végét, mikor a kérdés ismét előbújt a HALÁL tarisznyájából: – Miért nem fékez?

Nyolc méter. Daniel hátán a víz patakokban folydogál, a félelem hancúrozva fetreng lelkében (Hát nem ezt akartad, most mondd meg őszintén, nem EZT akartad Daniel?). Hét méter. Szíve rémülten kapcsolja ki lelke gonosz megnyilvánulásait, megpróbál a feladatra koncentrálni, az életben maradásra, bár tényleg nem érti, hogy most akkor tulajdonképpen mit is akart bebizonyítani. Hat méter. Val leengedi a fényképezőgépét, az kipotytyan kezéből, le a földre; a porfelhő úgy táncol lábai mellett, mint egy atomfelhő. Kezei reményt vesztetten lógnak tömzsi teste közelében, mint ha valami idegen tárgyak lennének. És könnyezik. Öt méter. Todd vérvörös arccal, szétpattanó erekkel a homlokán csak üvöltözik a szócsőbe, kábé tiszta hülyeségeket: – Gyerünk Daniel, te vagy az erősebb! Hajtsál bajtárs! Már csak egy kengurufingásnyira vagy a céltól... stb. Négy méter. Daniel itt úgy gondolja, hogy legjobb lenne megállni, lefeküdni a zúzott kövekre, betakarózni a vonat kerekeivel, és álmokat szórni szét a talpfák között. Három méter. – Fékezzen! Miért nem fékez, a hátamhoz ér! – üvölti Daniel. A pánik átöleli. A mennyek meg csudaszép ám! Két méter. Istenem, Istenem, ne hagyjál el engemet! Anya, segíts, most, MOST, kérlek! Egy méter. Angyalok táncolnak Daniel szemei előtt, látja azt a bizonyos fehér fényt, és egy folyosót, a végén azonban nem Jézus áll a sok bocsánatkéréssel a háta megett, hanem négy marslakó, zöld fülek, négy szem, kettő orrlyuk, meg öt láb felszereléssel. Daniel majdnem elveszíti az eszméletét, és csak üvöltözik, mint egy kerge birka: – Istenem! Élni akarok... Élni! S miután kifejezte az élethez való szoros kötődését, leugrik a hídról, pont jókor, abban a pillanatban robog el mellette a szerelvény, és a porfellegben azt látja, hogy Jóisten és a mozdonyvezető összeölelkezik a vezetőálláson, majd még azt is látja – igaz, homályosan –, hogy Jézus lehajol és dob vagy öt lapáttal a kazánba. Ezután Daniel zihálva hátradől, legurul a töltésen és elájul. Ájulozása közben arról álmodik, hogy a négy marsla-

kó elvitte nagyon messzire, egy kietlen bolygóra, ahol naponta felbukkan-
nak a kiválasztottak legfontosabb hozzátartozói. Daniel-t otthagyják az
ötlábúak, és két hétig – amíg vissza nem jönnek érte – édesanyját látja fel-
le bukkanni a bolygó peremén, körülötte a régi emlékek, meg valami ha-
zugság, és egy szó, nem tudta megfejtetni, de valahogy így hangzott: *mu-
latóvidék*. De ebben nem volt biztos. Semmiben. Csak annak örült, hogy
Isten – az Öreg – négy beosztottja, ezek a négyszeműek igen kedvesek
hozzá és éppen meg akarta köszönni nekik hősiecs cselekedetüket, mikor
zajt hallott. Hirtelen arra gondolt, hogy egy csészealj, de tévednie kellett.

– Él még? – kérdezte Todd és belebökött bajtársa oldalába. Val szipo-
gott.

– Hahó, Daniel, ha élsz, akkor mozdulj meg, ha meg nem, akkor ints a
fejeddal! – folytatta Todd az életmentést. Eszébe jutott, hogy mesterséges
lélegeztetést kellene alkalmazni, csak hogy mit ettek reggelire? Hagymát.
Ránézett Val-ra

– Val, csináltál már mesterséges lélegeztetést? Mert én nem, és nem
akarom elszúrni a dolgot. Na, mi lesz már, csinálj valamit! – noszogatta
bajtársát Todd.

– Todd, mi van, ha meghalt? Mi lesz velünk? – szipogott tovább Val.

– Olyan vagy, mint egy anyámasszony-katonája! Hogy halhatott volna
meg? Szerinted, elütötte a vonat? Vérzik? Nem! – rácsapott Daniel fejére
– Hé, Daniel, kelj már fel, mert ha nem, beléd rúgok! – azzal Todd felállt,
lábát hátralendítette, mikor Daniel megmoccant, kinyitotta szemét, és a
következőket mondta:

– Ó, Istenem, bocsásd meg azt a sok apró bűnt, amit elkövettem elle-
ned, és én megbocsátom azt az egy nagyot, amit te követtél el ellenem! –
Todd elesett a meglepetéstől, Val meg elsírta magát. Így megy ez.

Két nap múlva Todd és Daniel átugrottak Valhoz megnézni a képeket.
Csalódniuk kellett, mert mikor Val elő akarta hívni a filmet, olyan
elővigyázatlan volt, hogy fény érte az egész tekeracet. Így minden kockán
csak a fehérség nézett vissza, örök titkot adományozva a három
kamasznak. Daniel még azt is megjegyezte, hogy ez nem is olyan nagy
baj, hiszen a kockákon minden ott van, csak jobban oda kell figyelni,
elvégre kis híján a mennyekben találta magát, és ott, mint ismeretes,
minden fehér. Todd csak a fejét csóválta és leszögezte, hogy ő
akármeggig is nézi a tekeracet, azon nem fog látni semmit, angyalokat
kiváltképp nem, esetleg Val idiótaságát, nagy fejét, aki hagyta kárba
veszni az évszázad képriortját, de hát mire is számítottunk, hiszen eddig
is gyatra képeket készített, akkor mit várhattunk volna most tőle, ettől az
anyaszomorító, kétbalkezes fényképtelenítőtől.

Val az eset után teljesen megváltozott, egyre intenzívebben utálta Todd-ot, aki számtalanszor bocsánatot kért tőle, ráadásul őszintén. Daniel sem értette cimborája ilyen módon való pálfordulását. Val ugyanis rendszeresen kibújt a különféle programok alól, folyton kifogásokat keresett, hogy most éppen miért nem ér rá. (Bocs fiúk, de kigyulladt a kályha, vagy Ó, majd elfelejtettem, ma van a dédim névnapja, igen négyszer egy évben, vagy sajnálom, de tanulnom kell...meg egyebek) Végül is soha nem merte elárulni a többieknek, mennyire szégyellte ügyetlenségét, amikor is Daniel az életével játszott, ő meg nem volt képes arra, hogy egy tekercs filmet rendesen előhívjon. Pedig Daniel szerette őt. Todd is szerette, de Todd emellett még utálta is. Todd már csak ilyen volt.

Aztán néhány hónap múlva egy kocsi fékezett a viadukt mellett. Todd és Daniel éppen kint voltak, nézték a vonatokat, meg a madarakat, és közben azon tűnődtek, hogy Val hogy lehetett ilyen állapotban, hogy hagyhatta ki ezt a jó kis szalonasütést. Todd még krumplit is sütött. De a kocsiból nem Val szállt ki, hanem a legidősebb bátyja, és azt közölte a két mihasznával, hogy Val éppen az imént lehelte ki lelkét. Todd értetlenül bambult maga elé, mire a legidősebb báty hozzátette: meghalt. Hogy miben halt meg, kérdezte Daniel. Kirándultak, és volt ott egy vágány, a közelükben. Val lelépett a sínek közé, rugdosta a köveket, aztán csak a vonat suhanását látták, meg azt, hogy Val milyen könnyen esett el, így a báty. Pihekönnyű volt, mondta Daniel. Igen, bólogatott a báty, és rágyújtottak. Hogy most mi lesz, kérdezte Todd, és nem sírt, mert beleesett a szalonba a tűzbe, és ott égett a parázsban, és tudta, hogy Val is így éghetett el, lehet hogy miatta, amiért jól leszúrta. Temetés lesz, felelte közben a báty, és a viaduktra nézett. Érdekes, ott is volt egy ilyen hidacska, mutatott a karcsú tákolmányra. Daniel megremegett, hányinger fogta el. Rájött, hogy Val meg akarta mutatni, ő is képes szembenézni a halállal. Kíváncsi volt a halál ízére, gondolta.

Hát, jól belakmározhatott, mondta maga elé, és felállt, majd Todd is felállt, és a báty melléjük állt, és vigyázban álltak két percig, miközben Todd szalonjára teljesen elégett. Val megtisztult.

Daniel könnyes szemekkel ecsetelte, hogy Val milyen nagyszerű ember volt. A báty bólogatott és kitért az ügyességére. Daniel könnyezett és úgy érezte, ő is bűnös egy kicsit, mert hiszen ő volt a felbujtó. Ráadásul itt van a tanévkezdet. – Mi lesz az iskolában? – kérdezte magától egykedvűen. Todd hamar elintézte a dolgot, átiratkozott egy másik suliba, bár akkor már ő is könnyezett.

Daniel hazament, halomba rakta kirándulások alkalmával használatos cuccait, majd leült a heverőre és csak bambult maga elé. Üresnek érezte magát. Úgy gondolta, még sokáig sírni fog, ha eszébe jut barátja. De nem

sírt. Ami azt illeti, inkább mosolygott. Mert az emlékek közül csak a szépet tartotta meg. Nem iratkozott át másik iskolába, nem menekült el. De nem nagyon barátkozott többet. És nem találta helyénvalónak, hogy így alakult. Megfogadta, minden ősszel kimegy a viadukthoz, és elhelyez egy fekete szalagot a fatákolmányon. Így illik – gondolta. És ahányszor ezt megteszi, arra gondol, milyen fontos is a barátság, az összetartás. A szeretet nemkülönben.

S onnantól kezdve minden őszön fekete szalag játszott a széllel a lágyan csüngő viadukton.

IDŐ

Higanyjárással lépked a pályaudvar öreg betonján. Fiatal még. Mozgása könnyed, termete meglehetősen, az arca átlag, szemei büszkék, a haja pedig rövid, és már most őszbe hajló. Kezében egy ódon bőrrönd, talán a nagyapjáé lehetett. Laza könnyel szeli a levegőt megannyi hangosbemondó közlemények közepette. Az embertömeg szinte szétnyílik előtte, mint Mózes előtt a tenger. A padokon diákok üldögélnek, hátukon a mindent elnyelő zsákok pompás színekben tündökölnek, s életet visznek a pályaudvar szürke hangulatába. Egymás hegyén-hátán az újság, és könyvárusok kínálják portékáikat, majd a falatozók sokasága zárja el az utat, a menekülés útját.

A síneken megszámlálhatatlan kilométert futott vagonok állnak sorba egy egységet alkotva. Színük: koszos. Néha egy-egy ordibálás tör utat magának, s felhívja a figyelmet a cseppet sem figyelemre méltó dolgokra. A peronon idős nénik cipelik batyujukat a nagy Bevétel reményében. Aztán csalódnak, de holnap ismét itt fognak ballagni, hátukon a portékával. "Paprikát tessék, itt a legolcsóbb a mézédese paprika, csak tessék, tessék..."

A sarkokban színes bőrű egyének kínálnak sok mindent, de elsősorban ráfázást az embereknek.

Z., a fiatalember. Történelmi útra készül. Valahová. Sok vonat áll a vágányokon, oly mindegy, hogy melyikre fog felszállni. A hangosbemondó figyelmeztet: vigyázzunk a vágányok mellett, között, mert jön ez, jön az, tolat ez, betol az.

Z. szerint a hangosbemondók a világ legfigyelmesebb emberei. Majd találomra felkapaszkodik egy kocsira, s beül a legelhagyatottabb fülkébe, vagyis egy üresbe. Most már csak várnia kell. Várni, hogy aztán lassan, nagyon lassan a visszaszámlálás megkezdődjön, s a szerelvény valahová a messzeségbe elinduljon. Egy Végállomásra.

Idő: periodikus folyamat, végtelen fogalom, beláthatatlan mélység. Fogalom, mely elérhetővé tesz az emberek számára, hogy minden egyes cselekedetükhöz valamilyen egységet rendeljenek. Ekkor felkeltem, ekkor dolgozni mentem, amakkor randiztam, máskor meg végre ágyba vittem kedvesemet... Idő: egy olyan szó, mely csupán arra való, hogy az

elmúlásig mindent beosszunk. Meg az órák létfenntartója. Hiszen, ha nem lenne idő, nem mérhetnének semmit sem a órák.

Vízcseppek mázolódtak szét az ablaküvegen, a táj sebesen rohant a szerelvény mellett az örökkévalóságba. Z. fásultan figyelte a fák rohanását, a házak lomha kocogását, apró hulladékdarabok örült vágózását.

"Hiszen ők itt lesznek akkor is, amikor én már nem leszek!" – sípolt agyában a felismerés.

Az ifjúság. Az ifjúság az, ami ilyen sebesen tud még rohanni. Z. sajnálta ifjúságát. Kevés dolog volt életében, mit ennyire szeretett.

S egy láthatatlan óra fáradtan ütött kilencet.

Z. rúgta a bőrt a kispályán, nem messze a konzervdobozváros-béli lakásuktól. 8. Emelet. Ennyi az élet. Vagy a halál. Kevés négyzetméteren átlagos nyugalom, egy megszokott, statisztikába illő család. Apa, anya és egyetlen gyermekük: Z. Persze a család tovább terjed, népes is eléggé. Meg átlagosak. A Chinoin utca zsúfolt magányából, a lavór mellől és a rozoga bicikliről átkerült Z. a forgatagba. Akkor még kevés ház állott a telepen, de a szocialista tervek /ki tudja hányadik?/ előre jósolták: lesz itt még egy önálló város. Lélekszámban igazuk lett. Kevés hely van a földön, ahol ekkora területen ennyi embert helyeztek el. Éljen a *mozgalom!*

Tehát újpest szigorú rendezetlenségei és kicsapongásai helyett a melegeget adó panelház szorított helyet Z.-nek meg családjának. Ők mindig rendesek voltak vele. Mindenki szerette nagy általánosságban. Z., a mosolygó vadóc! Folyton nevetett, nem akart sohasem bánatot okozni senkinek. Ha pedig mégis megtörtént, akkor hát igyekezett a lehető leghamarabb bocsánatot kérni.

"Mit írtak az ellenőrződbe fiam? Csak nem intőt?"

Aztán felnőttek az álmok. Lassan, nagyon lassan. Még szerencse, hogy a focimeccsek mindig izgalmasak voltak, hiszen szeretett támadni és védekezni egyaránt. Mint akár most. Mint az életben. Szerette a szüleit, ez most sincs másként. Nem panaszkodott soha, nem illett volna hozzá, elvégre jó gyerekkora volt.

De nem sokan értették meg. Hogy mit szeretne, mire gondol, mik a tervei, mi a vágya, mit ért szereteten. Hogy hogyan tud szeretni, és adni, igen, mindig szeretett adni. Ajándékai nem érdekelték. Hanem ha ő adott! Árgus szemekkel figyelte a reakciókat. És boldog volt, ha más boldog volt. Szomorú volt, ha más szomorkodott. Úgy tűnt, eggyé olvad mindenkivel,

szeretetben, bánatban. Oroszlán havában született, ez így hát természetes.

Sokat írt. Leveleket, verseket, rövid novellákat. Leírt mindent, mi benne ragadt. Így próbálta ellensúlyozni félénkségét.

*"Apám, ha Orpheusz hangján tudnék szólani,
s varázs-szavam követni hívna szirteket,
s beszéddel bírnék elbűvölni bárkit is,
megtenném. Csakhogy lásd, egész művészetem
a könyv. Hát ezt adom csak, mert csak ezt tudom."*³

Apja volt a barátja és harcos társa. Tűz és víz. "Hogy hasonlítanak egymásra, mint két tojás! – mondták sokan. De a tojások nem harcolnak, csak gubbasztanak és várják gazdájukat, ki belakmározza őket. Vita sok volt köztük, a kibékülés ugyanennyi. Természetük egyforma, így hát elvileg "két dudás nem fér el egy csárdában". S mégis elfértek.

Anyja volt a titkok megtartója, meleg érzések melegágya. Fekete haja suhogva lebbent az éjben mindenkor. Szavai határozottak. bátorítóak voltak. Mindig egyszer döntött, s mindig jól. Kevés ember lehet a földön, ki ennyi szeretet kapott az édesanyjától.

Villám is csapott a piciny lakásba. Apja hirtelen bottal kezében jelent meg előtte. "Szeretlek!" Nem tudott jobbat, szebbet mondani. Bánatos napok következtek, de túléltek a csapás okozta megrázkódtatást. Mert Z. mindent megpróbált túlélni, elérni, megszerezni, megkapni, elhagyni, szét-szórni. És szeretni...

A táj egybemosódott már. Z., kinek arcán ráncok gyűltek, cigarettát vett elő zsebéből, rágyújtott, s a bagó kókadtan lógott szájából. Meggyötörve bár, de törve nem, kíváncsian nézett a távolba. Fura érzések gyűltek benne, mint oly sokszor ha kitisztult lelke.— Csak nézni kell a suhanást, s minden rendbe jön – mondogatta magában. C-moll-ban krárogott egyet, fészkelődött. Türelmetlen most is, mint mindig. A vonat somolyogva hagyta maga mögött a tájakat, árnyakat, soha nem látott álmokat.

S a láthatatlan óra izgatottan kopogott egy mélabús hatost.

Eltelt már több év, valljuk be, túl vagyunk a második ikszen; Z. szíve örömdalt zenélt akkoron. Nem volt ember, ki ekkor megsérthette volna. Szerelem. Lány dallamokat suhogtak a fák levelei, énekelve hulltak alá a

³ Euripidész: Iphigenia Auliszban (Fordította: Devecseri G.)

föld porába, hol mosolyogva hunyták le szemeiket. Mert nem olyan volt ő, mint a többiek. Más! Szőkés haja lobogott vidám arca körül, mint lángok a paraszak felett, szemei életet adó fényt sugároztak szerteszét. Alakja kecsesen vonult el szemei előtt. Ő az, csak láthat, kit nem foghat. Őt csak szeretni lehet. Ő az, akivel az *idő* úgy múlik el, mintha rohannának a messzeségbe. Szavaik *együtt* vannak, érzéseik nemkülönben.

– Szeretsz kedvesem?

– Mint erdő a mélyében bujdosó apró vadakat, s mint virág az elhullajtott szirmokat.

– Vágyakozol-e még?

– Mint madár-lány a párja után, ki fészket rak, s mint hold fent az égen, hogy ragyoghat.

– Vártál-e rám, édesem?

– Mint aggódó szülő piciny gyermekét, melyet elrejt még a teste.

– Hol vagy, kit én úgy szeretlek?

– Ott, hol te nem jársz, csak álmaidban, és vágyaidban; hol terem minden, mi jó és jobb az embernek. Fogadnálak én, ha megtehetném, de nem tehetem. Így legyek szép benned, így szeressél engem, s én is így szeretlek téged.

A talpfák sora kopott lábai alatt. Z., fiatalember ment tovább. Kit szeret, nem érhet el. Erdő mellé ért, mely sötéten kacsintott rá, nézték őt a fenyők és a fűzfák. Pompáztak ott még puszpángok, diófák, melyek vénnek, mint az öreg bolygó, jegenyefák, melyek kúpos koronájukkal magasabbnak tündek az égnél is. A földből réti csenkeszek, puha rozsnokok, francia perjék sokasága kandikált kifelé. Néhol gombák feje villant a félhomályban.

"Darvadozik elmúlt ifjúságom, s nem lesz soha egyetlen ember sem, ki mellém állna, kezemet fogná, s vezetne át eme erdőn." Futva menekült akkor kifelé. Kifelé az ismeretlenből, a végzetből, a magányból. S gyenge volt. Zokognia kellett, nem bírta tovább. Összeszedte erejét, hiszen sok van még, és elindult át a völgyeken valahová, ahol fogadják. A dombok szemérmetlenül ásítottak, míg áthaladt rajtuk a megtört idegen.

"Hol jártam én csillagom?"

Ilyen volt akkor Z. Ilyen, s nem más. Lázadozó, nem megalkuvó és per sze szerelmes. Z., a fiatalember, ki szereti az életet, a régi éveket, az álmaikat, az emlékeket. No meg a lányokat. "Talán tényleg álom-lány voltál, de nem hiszem, mert nem is akarom!"

Meg-megrázkódott a vagon a talpfák egyenetlen sorai felett. A ráncok egyre mélyebbek lettek Z. arcán, szemei nagy szomorúsággal néztek a távolba, kezei kerestek egy gyufát, s szíve is mind fáradtabban verte a

falat, hol kopogtatott. Múlik az élet felette is, mint más halandón. Zakatolva szelte a szerelvény az utat, a levegőt, az *Időt* maga előtt.

– Messzire utazik? – szólta rá a kalauz, valahonnan irtó nagy messzeségből.

– Merre az élet keletkezik, s ahol majd az idő megáll.

– Szóval a végállomásra – hagyta rá.

– Így is lehet mondani.

Hangosan búgott a mozdony egy jó hosszút, őzek szökkentek el a vonat mellett.

"Hová ez az iram?"

Újabb gondolatok szökkentek a magasba, várták Z.–t, a fiatalembert, ki felett az idő eljárt.

S az óra ismét dorombolni kezdett, most egy csillogó hármast.

Z. hirtelen – természetesen fiatalemberként – egy ház előtt állt. Amolyan svájci mintára készült, bordó cserepekkel, hófehér vakolattal, nagy kerttel. Az ablakok redőnyökkel jelezték a reggelt és az estét. A kert virágok sokaságával hívta fel a figyelmet magára. A csodás növények között apró törpék kandikáltak ki. A fű egyenletesen volt lenyírva, és olyan simára, mintha víztükröt látna az ember.

"Álmaim háza."

Benyitott óvatosan, mintha szellemek rejtőznének a belsejében. Elállt a lélegzete. Bútorok helyett hatalmas vetítőernyők álltak a szobákban, s mindegyiken élete eseményei peregtek villámgyorsan. Visszafelé. A falakról málladozott a tapéta, a vakolat hullott a mennyezetről, a csapok rozsdától roskadoztak, a padlón a parketta felrepedezett. Akár egy csatatér. Tehát az egész csak díszlet – futott át rajta a gondolat. A képeken megálíthatatlanul villództak a különböző események. Megannyi nosztalgia!

Balatonboglár, a részeg éjszaka, Csorba-tó és a nagy szerelem, érettségi vizsga, hatalmas öröm és megkönnyebbülés. Hűvösvölgy, s az ifjú évek, Rédics és a csodás hangulat, otthon, a szerető család, házibulik, és a sok nő meg az az ital; és még megannyi aprócska szilánk, melyből összeáll eddigi léte.

Bekukkantott a hálószobába, hol a képernyőn remegő nagy ágyon nevek heverték, a nappaliban egy tánciskola kelt életre, szólt a tangó, a szamba, a rumba, a cha-cha-cha, és a rock and roll. Majd csend lett hirtelen. A ház elhallgatott. Megunta a beszélgetést? Talán írni kéne igaz papírokra?

Halk recsegések keltek életre, valahol tompa puffanással egy szekrény dőlt romba, a falak dülöngélni kezdtek, a por behálózta az épületet, hullani kezdtek a téglák legfentről.

Z. ijedten nézett maga elé.

"Mi ez? Ilyen hamar? Most mit kell tennem?"

Nagy robajjal szakadt le az emelet, a falak bedőltek, nem tudván elviselni a nagy terhelést. A romok között fényképek keltek életre, de rögtön sárgulásnak indult mindegyik. Majd szikra pattant. Csak egy sercenés. Lassú kedvvel indultak a lángok útjukra, s nemsokára az egész épület tündökölt a fényes csóváktól. Megannyi gyöngy gurult szerteszét a padlón, mely igen recsegett. Valaha kláris lehetett a sok gyöngyből. Egyet felvett, s belenézett, míg körülötte tombolt a Vég. Könnyei kicsordultak szeméből, fájt a szíve nagyon, nem akarta itt hagyni ezt a házat, mely az övé. A golyóban pedig édesanyját látta, amint féltő mosollyal ránéz.

"Szeretlek, fiam!"

Rezignáltan vette tudomásul, hogy itt már nincsen hely neki.

"Az összes jegy elkelt!"

Tompa robajjal omlott földig a csodálatos épület. Z. rémisztő sikollyal rohant ki az utolsó pillanatban.

– Végállomás! – rivallt rá a kalauz.

Z. nehezen állt fel, botját kezébe fogta. Ősz haja furán csillogott a kupé félhomályában. Előkotort egy cigarettát. Rágyújtott. Levette bőrröndjét – mely a nagyapjáé lehetett – a csomagtartóról és elindult.

"Ez a végállomás is olyan, mint a többi."

Az állomásépület már százötven éves is lehetett, az egész helynek talpfa és sín szaga volt. Fásult vasutasok végezték ráérősen munkájukat.

"Egy végállomáson sok munka van!"

Már sötétedni kezdett, és Z., fiatalember lassan bandukolt egy kietlen földúton. A végén ódon kerítés, rajta a felirat öles betűkkel: TEMETŐ.

"Mit keresek én itt? – rivallt magára. Minden-mindegy alapon benyitott. A csend mintha csak a kapu után kezdődött volna. "Tizenkettő" – jutott eszébe gépiesen. Az egyik sírsor végén egy betemetetlen gödör ásítózott. Nem volt nagy, éppen elfért benne egy kisebb táska. "Vajon miért?"

Mintegy varázsütésre, Z. nagy buzgalommal cselekedni kezdett. Rájött, hogy miért van itt. Letette a földre a bőrröndjét, mely nagyapjáé lehetett, s a benne lévő dolgokat komótosan kezdte bepakolni a sírba. Előkerült onnan minden: fényképek, levelek, versek, regények, festmények, gyöngygolyók, különböző kacatok, ruhadarabok, filmek, s végül egy nagy vekker, mely azonban csöndes volt.

"Megállt az idő!"

Felhúzta, beállította és a sok holmi legtetejére helyezte. Odament a kerítéshez, elvette a neki támasztott ásót és betemette a gödröt. Egy percig még ott állt felette, aztán Z., aki tudja már, miért jött ide, s ráadásul fiatal ember, ruganyos, sőt, higanyjárással elindult a földúton visszafelé egy jobb helyre, egy másik végállomásra. Kezében most is ott libeg bőrröndje, mely egykoron nagyapjáié lehetett.

– Szeretem a végállomásokat – dúdolta magában.

Az Idő, mely periodikus, végtelen, s beláthatatlan mélység, valamint az órák létfenntartója, tovább Zúgott. Mint a tájak elfelé a robogó vonat mellett. Hatalmas csend telepedett a környékre. Egyetlen pont volt, ami mozgott ebben a néma végtelenségben: Z.

S csak néha lehetett hallani egy ócska vekker mocorgását, mely hant alatt tért nyugovóra, amint mutatói dolgoznak, végzik feladatukat, mérik a megmérhetetlent, az *Időt*; talán mindenkinek, vagy talán csak Z.-nek.

ISTEN ÚRHAJÓJA – GONDOLAT:

"A legrosszabb, ami megtörténhet velünk, emberfajjal,
hogy egy nap értetlen közönyben áll az értelem.
E nap ledöntik a népek a harag és gyűlölet szobrát,
pénzcsinálók hatalmas és papírszagú gyárát.
És akkor csend lesz. Halotti csend. Mert mindenki
haldokolni fog. Mert a pénz annyira elvakította az
emberfajt, hogy nélküle kiszárad.
Mint olajkutak, úgy fog égni e napon az ember.
Csak, sajnos, e napon pergamenek, papírosok,
kódexek és könyvek is elégnek majd, s nem
lesz ki megmentse őket, hogy így figyelmeztessük
az utánunk jövőket: hogyan is kerülhetik majd el ezt az
esztelen és véres és rémes mészárlást önmaguk ellen.
A recept: szeresd mindig azt, aki éppen melletted van!
Ennyi. És ha ez meg léssen, akkor majd szépen
elosztanak mindent a szerető emberek.
Most nincs sok szeretet, hópihe, annyi sincs itt, e
világban. Csak látszat csókok, látszat ölelések, hogy
így leplezzük a pénz utáni, mohó vágyunkat.
Egy parancsolat is elég lenne tehát azon az úrhajón,
melyen több ezer éve utazunk,
s melyet a Jóisten adományozott nekünk,
e bolygó állítólagos urainak.
És ha kételkedünk, akkor nézzünk körbe:
láttuk-e Isten fiát, tette-e csodákat, szeretett-e minket,
s rájövünk; belülről kell keresni e csodákat, e szeretetet,
nem építményekben, csillogó sugarakban,
nem falak dohszagú rejtekében,
hiszen:

*"Isten országa bennetek van és körülöttetek
nem fából és kőből épült házakban
hasítsd szét a fát, és én ott leszek,
emeld fel a követ, és engem ott megtalálsz."
Ámen!"*

LÁNGOLÓ RÁCSOK

Kemény épület lóg ki a földből, valahol a kietlen pusztaságban. Színe szürke, ajtaja egy van, ablakai csíkosak. Börtön. Messziről felismerhető az oda bezárt Borzalom. Mert szaga van. Irtó büdös. Mondjuk, megtörténhet, hogy ez a szag a börtön melletti mocsárból árad, de jobb így, a nagyobb hatásból kifolyólag. Az egész területet átítatja a bűn, a rossz, a halál.

Bent keményfiúk csatároznak egymással és önmagukkal. A falak között nincs bocsánat, nincs elnézés, csak a rend, fegyelem, megalázkodás. A smasszerek nyugodtan végzik dolgukat, ez nem Amerika, nem egy attikai börtön. A napok végtelenül lassan, de nyugodtan, nagy ásítások közepette telnek.

Az épületet kis szobák osztják fel. Cellák. A panelek közé zárt erőszak békésen terpeszkedik mindegyik priccsen. Láadás, kitörés? Senki fejében nem fordult meg ilyen gondolat. Csak várnak. Hogy kinyíljon az ég ajtaja, kilépjenek a fénybe, a népek közé. Hogy újra kezdjenek mindent. Aztán visszatérnek. A rabok többsége olyan, mint a gólya: mindig visszatér fészkéhez. Csak a rosszfiúk ezt gyorsabban teszik, nem tartván be az évszakok szigorú váltakozásait. Egy hónap Bent, egy hónap Kint. E két szó itt varázsigé lett. A kint a megváltás, a szabadság, aztán kiderül: ott sem jobb. A bent a szenvedés, a megalázottság, s kiderül: Kint mégis jobb.

Itt lakozik a Prof. is. Írónak teremtette a Jóisten; most joggal vetődik fel a kérdés: hogyan került ide, a börtönbe?

Régen kezdődött az eleje. Sikeres, keresett írónak tartotta mind a kritika, mind a közvélemény. Gondjai nem nagyon voltak, jól élt. Aztán jött a Nő, s a Prof. élete megváltozott. Minden pénzét elvette, mindenét felélte. Hát ugye, a szerelem már csak ilyen. Vakon szeretgetünk, s csak akkor nézünk körül, mikor leveszik a fejünkről a keszkenőt. Mivel egy árva garasa sem maradt, kénytelen kieletlen hitelekkel vett fel. Ezeket fizette egy darabig, de hamarosan kiderült, már nem bírja. Annyi bevétele nem volt könyveiből, sőt, egyre kevesebbet publikált, mert idejét elvette Joli, a Nő, mikor meg nem vele foglalkozott, akkor a pénzszerzésen járt az agya. Idétlen ötlete támadt, kirabolja a sarki postahivatalt, úgysem őrzi senki, biztonsági őr nincs, és csupa idős alkalmazott tengeti ott szürke napjait. Lopásra kényszerült. Mindent eltervezett, de kezdő lévén, ki hagyott egy

fontos momentumot: a megfigyelést. Nem tudta, hogy a rendőrségi járőr bizonyos időközönként elhalad a posta előtt, hogy ellenőrizze; minden rendben. Így hát nyugodtan benyitott símaszkkal a fején, elővette pisztolyát, mikor minden megváltozott egyszeriben. Pechére éppen akkor tartott ellenőrzést a kerületi járőr, mikor elővette játékfegyverét, s rászegezte a postás kisasszonyra. Bilincs kattant, röhögések zúgtak, majd szintén el; a meseautó.

Persze egyszer sem látogatta meg szeretője, a Joli, aki miatt ide kényszerült bevonulni. Három év. A szó súlya leseperte a Sion hegyről a Prof.-ot., bukdácsolva esett a mélybe, összetörték a fák, bokrok; csontok nélkül ért Le. Süllyedésekből álltak napjai, s lassan olyan mélyre zuhant, hogy a Le Mount Everest volt a Mélyhez képest. Egyszer már volt ilyen helyzetben; akkor alkoholistaként tengette életét, valamikor írói pályája kezdetén. Ok is létezett az ivásra: kezdeti kudarcok, meg az olyan dumák, hogy: "majd megérik, nagyon jó, de nem elég behatoló, kiváló a novellája, csak nem kiforrott", meg hasonló jó tanácsok. De ebben az időszakban még csak a Le létezett.

Visszatérve a börtönhöz. Öten éltek egy cellában. Ezek: Felhő, aki olyan nagy termetű, mint egy hegy, és bivalyerős pofonokat ad karjaival. Cuki, aki már a szabad levegőn is a fiúkat szerette. Feri, aki katonatisztként kezdte életét, majd lelőtt egy kiskatonát, mert nem volt elég férfias, s végül Jóska, aki folyton betört mindenhova.

Jóskában nagyobb izgalom támadt egy zárt akármí láttán, mintha Marilyn Monroe húzta-vonszolta volna az ágyába. A Prof. szentül hitte, hogy még a farka is az eget verte, ha lakat került elébe. Jobb körökben Lopez de Jóskának hívták. Hat év. Feri egy semmitmondó figura, egy dolgot ért el életében, főhadnagy lett a hadsereg valamelyik putri alakulatánál. Ott aztán nem tetszett neki egy ember hozzáállása a rendszerezett dolgokhoz, s lelőtte. Tizennyolc éves volt és cigány. Utálta őket, ezért is végzett a fiatal fiúval. Tizenhat év. Cuki a fiatalok megrontója. Eredményei között a tízéves fiútól a hetven éves öregemberig mindenki megtalálható. Persze erőszak útján. Vagy pénzért, szórakozásból. Tíz év. Végül Felhő, aki jobb híján embereket ütött agyon éjnek idején Pest utcáin, mivel általában nem volt pénze. Egyszer egy hazafelé igyekvő rendőrt sikerült leütnie, az meg belelőtt a lábába; így került ide, a Vidámparkba, ahogyan ők nevezték a börtönt. Nyolc év.

A cella olyan semmitmondóan nézett ki, mint ahogyan a benne lakók, meg az egész épület. Felhő fekvőtámaszokat végez éppen, míg Feri és Cuki nagyban kártyáznak. Jóska alszik, a Prof. meg csak nézi őket és gondolkodik, töri a fejét egy versen, egy álmon.

– Kurva anyád! – csap bele Feri lapjaiba Cuki. – Megint te nyertél!

– Így van ez, szépfiú!

– Hogy kapnád bel'!

Felhő rájuk néz szigorú tekintettel, abbahagyja a gyakorlatot.

– Két szarházi faszjankó! Kussoljatok, mert széttépem az etetőtöket, s nem okozhattok több örömet egymásnak!

A Prof. nem szólt bele a dolgok menetébe. Számára itt minden sötét, átlátszóan fényes, tehát fekete és vakító volt. Szemei nem bírták a sok ide-oda váltakozást, ezért többnyire csukva hagyta. Ilyenkor szárnyalt Fel, hol régen járt. "Tavasza van, érzem a virágok illatát. Tüsszentek is, hogy kapná be, még mindig allergiás vagyok. No, itt áll előttem egy hegy. Melyik lehet? Miért pont itt áll? Takarodj, te hegy innen! Amaz tojik rám. Mindegy. Akkor biztos a Sion. Még nem sikerült úgy megmásznom, hogy fent is maradjak; folyton lerugdostak. A Sion hegy már csak ilyen! Valaki megbújjik a félhomályban, ki lehet az? Á, megvan! Én állok ott, magammal szemben. Szevasz öregfiú, hogy vagy? Szarul? Ne dumálj! Most jelent meg a regényed! Hogy nem? Mit beszélsz itt összevissza? Bezártak egy kalitkába? Folyton szarakodsz! Én vagyok a kalitkába! Most meg röhögsz? Mi a jó fenét röhögsz rajtam? Á, mindegy, mindig hülye voltál. Körbenézek, hátha találok valami érdekes dolgot. Mi ez a hüppögés? Csak nem sírsz? Melletted begolyózik az ember! Hogyan vigasztaljalak meg? Nesze, itt egy üveg pálinka. Meg még egy. Hogy kevés? Mi a véres picsát lehet ennyit inni? Most meg dumál! Be nem áll a szája. Nem találtad meg a Kaput? Meg az igazak Házát? Baszódj meg! Mit képzelsz, én mióta keresem, s még eddig nem találtam meg? Majd pont neked fog sikerülni csak úgy, csiribú-csiribá. Hé, hé, most meg hova mész? Ne menj már el! Annyi mindent el akarok mondani, vagy mondjál te el mindent! Ne hagyj itt! Megőrülök egyedül. Hé, várjál!"

– 32481!

– Igen! – ugrik föl a Prof.

– Rugóban irány utánam! Cél a konyha utca. Sikálás, mosás, meg egyéb édes dolgok. Te szereted az édességet, ugye? – röhögött a smaszszér. Menni kellett. Nem szólt semmit, mint eddig, s mialatt követte a smaszszert, agyában nap kelt fel, s megszületett egy vers:

*"Csapkodó karok üvöltenek a Hegy felé,
szent út a Híd alatt végleg véget ér,
árnyék osonlik magam mögött messze,
Hit kapuját a másik énem ne keresse!"*

A konyhát négyszer felmosta, a csapokat, különféle konyhai berendezéseket hatszor, mert a harmadik után odaállt a smasszer elé, s azt mondta:

– Itt vagyok ismét! Hányszor is kell felújítás végett megtisztítani a szaros tárgyakat, tudja elfelejtettem, amnézia, érti? – Nem tudta senki megtörni. Némaságával, néha kitörő pimaszságával, tudásbeli fölényével tekintélyt ért el a rabok és a smasszerek között egyaránt. Voltak ugyan, akik próbálkoztak, de hamar rájöttek; könnyebb egy nőnek furulyázni, mint a Prof.-ot megtörni. Mikor visszakísérték a cellába, Felhő – a többiek áhítattal teli figyelésének közepette – elkészítette a koktélt. – Na, fiúk! Ennél jobbat Kint sem isztok! – Majd töltött mindenkinek. – Okés, egészséget, értelmet, jó mohákat Kintre, hogy rohadjon bele a beleitekbe! Ez volt nála a pohárköszöntő. Mindenki megitta egy húzásra. De a Prof.–nak kételyei támadtak ízileg, így megkérdezte:

– Te, Felhő, miből csináltad ezt a kotyvalékot?

– Hát kérlek szépen, az alap a Bourbon arcszesz. Hozzá egy kis narancslé, ezt a konyhából loptam, majd fejenként két-két kockacukor, lásd előbbi magyarázat, utána víz, csak minimális mennyiségben, meg egy fél deci tej, ami a vacsoráról maradt.

– Köszönöm szépen! Most már legalább tudom, hogy kit nem alkalmaznék mixernek, ha lenne egy bárom! -mosolygott a Prof.

Cuki meg Feri ismét együvé váltak, s most kockázni kezdtek. Jóska kezébe vette a legújabb pornó lapot; mohón falta a képeket, miközben keze rohamos iramban csattogott fel-le, az élvezet céljából kifolyólag. A Prof. szörnyülködve nézte Lopez-t, undorodott az ilyen paliktól. "Legalább ment volna a sarokba, vagy ki a vécére!" – korholta cellatársát magában. Azt sajnálta legjobban, hogy nem tudott senkivel sem komolyan beszélgetni. Furcsa, de eddig csak Felhővel volt komolyabb társalgása, aztán a nagy semmi, az üresség.

– Te mindig a szavakkal szarakodsz? – kérdezte Felhő.

– Többnyire. Néha becsúszik egy-egy üveg pia, meg néha egy puncsi, aztán ismét a szavak.

– Frankó lehet leírni magadból a dolgokat, meg ezt a rohadt világot!

– Mit mondjak, néha hányingerem van, éppen azért, mert sokszor a szenny, a bűzt, a rothadást írom óriási lendülettel.

– Sok könyved van?

– Hat regény, négy novelláskötet, meg egy verseskötet.

– Osztán jól pengetnek zsetont? Megérte?

– Meglehetősen, mindig volt mit ennem, fölvennem.

– Kurva jó! Mi lenne, ha írnánk egy börtönnaplót? Frankón jattolnának érte, he? Ha meg nem, akkor úgy lecsapom a fejüket, hogy arról koldulnak!

– Álljon meg a mehet! Könyvet nem lehet csak úgy írni. Sokkal mélyebb dolgok kellene hozzá. A szavak a betűk szeretete, széttekintés a világban, lemondás a vágyakról, kutatás az álmokban, félni a rossztól, kívánni a jót, küzdeni a sorokért, bányászni önmagunkat.

– Frankón meggyűrődsz akkor, mire leírsz két sort!

– Ugyan! Megy az magától, de parancsra soha!

– Értem. Tudod, én egy bunkónak látszom, s meglehet, az is vagyok, de legalább Ember! Ha tartozom valakinek, hát akkor lopok, de Megadom, ha megkérnek valamire, akkor török-zúzok, de Teljesítem. Legjobban a becsületemet félttem. Az még megmaradt nekem, az az enyém. Egyébként szerettem a verseket, elemiben mindig olvastam a versesköteteket. Akkor-tájt Radnóti volt a kedvencem. Ismered?

– Igen – enyhe mosoly futott át a Prof. arcán, s tovább figyelte Felhőt.

– Ő sokat szenvedett. Az, hogy mi itt vagyunk a Vidámparkban, piccafüst ahhoz képest, amit ő átélt. Imádtam egyik versét, pontosan már nem tudom mi a címe, de a lényeg, hogy a börtönökről szólt. Megpróbálom elmondani, legalább egy-két sort:

*" Ó, régi börtönök nyugalma,
szép szenvedés, halál,
fennkölt és hősi kép,
tagolt beszéd talál,
mily messzi már.
A semmiségbe lép,
ki most mozdul.
A köd szítál. "*

– Vagy valami ilyesmi – hajtotta le fejét.

Aznap mindenki szótlan volt. Prof. hiába törte a fejét, nem jutott eszébe a vers folytatása. Felhő olyat tett, mit eddig soha a bent töltött idő alatt, és talán olyat, amire ezután már nem lesz képes. Ő az a vergődő hal, aki utoljára még egy nagyot csap uszonyával, mielőtt saját magát öli meg. Prof. csak őt sajnálta. Cukit nem, mert buzi, egy köcsög, ami nem baj, csak nem értette meg, hogy miért kell ezt erőszakosan mindenki tudomására hozni. Ferit sem, mert egy gyilkos, a legrosszabb, élvezte, mikor lelőtte a cigányfiút. Jóskát azért nem, mert még a pillantása is lopja az ember tudatát, ráadásul sunyi is volt.

Soha nem felejtí el a bemutatkozásukat. Kint esett az eső, a fák kiálltak zuhanyozni, a füvek hangosan pancsikoltak egymással. Az este gumitalpú cipőben, halkán robogott be a rácsok mögé. Cuki kezdte el:

– Buzi vagyok, de legalább bevallom. A férfiak ötven százaléka már kipróbálta és csak titkolják. Imádom a fiatalokat. Volt egy pár partim közülük, nyencfalatoknak számítottak. Nem félek tőletek, akár meg is verhettek. Apám, anyám kidobott az utcára, intézetis lettem, majd a megélhetést biztosítandó, árultam magamat. Iskolám hat, úgyhogy nekem nyolc. Mit tehettem volna? Rászoktam erre az életre, néha meg erőszakhoz folyamodtam. Ezért vagyok itt. Na, ennyi elég, különben is, basszátok meg!

Majd Jóska állt a szoba közepébe, s folytatta:

– Több, mint ezerszer bontottam ajtót, lakatot, ablakot, tetőt, falat, kocsit. Én vagyok a legjobb ebben a műfajban. Először kisebb bulikban utaztam, de annyira megtetszett, hogy nem tudtam ellenállni, s újabb-újabb réseket feszítettem az emberek birtokain. Menő vagyok, s köpök rátok!

Feri félénken bandukolt a szószékhez. Ez egy hokedli volt különben.

– Megöltem egy embert, de ne féljete, állítólag orvosi eset vagyok, csak nem eléggé ahhoz, hogy intézetbe zárjanak. Nem tudom, miért tettem. Egyszerűen undorodtam tőle, egy kis dugó cigánygyerek volt, s nem azt tette rendre, amit én parancsoltam neki. Regula, az kellett neki. Hát, megkapta! De mindegy. Sokat nem szeretek beszélni. Imádom a szerencsejátékokat, meg az alkoholt. Együtt leszünk sokáig, úgyhogy ne szarakodjunk egymással, ha nem muszáj.

Végül a hatalmas termetű Felhő dübörgött Feri helyére:

– Utálok a sóher, paraszt böffentéseket. Meg a link dumát. Mindenki ebben a cellában egy rakás lópikula, mert Ide került, mert Kint segg volt. Úgyhogy senkinek ne legyen nagy a csipogója, mert beverem. Szarok az egész életetekre, nem akarok hallani egy sajnálósdi dumát sem! Nem érdekel, kik voltatok kint, most csak az számít, hogy Bent vagyunk! Megértette mindenki? Egyébként Felhő vagyok. – azzal lerogyott a priccsre.

Mindenki a Prof.– ra nézett bambán, hogy ő is mondjon valamit magáról. Azonban nem tudott mozdult helyéről, s csak ennyit szólt a priccsen ülve, törökülésleg:

– Firkász tollak nyüzsögnek ugyanaz nap alatt, fáradt testem vacog, s az ítésezeken kacag.

Mindenki megértette egyből, nem egy mezei bűnöző. Más. Valaki, aki Fentről lecsúszott hirtelen, egy villám cikázása mellett.

S csak teltek a hónapok. Néha egy-egy év. Az évszakok megszűntek, fáradtan legyezgette a börtön lakóit az idő. Prof. pedig írta lelkét, nézte szerencsétlen társait és mindent megadott volna egy verseskötetért. Amikor csend telepedett a cellára, elutazott ismételten.

"Kopogok egy szoba ajtaján. Nincs válasz. Óvatosan benyitok. Egy nagyon hosszú asztal nyúlik el a két fal között, s más berendezés nincs is. Az asztal mögött ül Shakespeare, Dante, Radnóti, Pilinszky, Vörösmarty, Goethe, Hugo, Jókai, Arany, Ady, aztán Dürrenmatt, Kafka, Vonnegut, és még sokan mások. Tekintetük szigorú, valami tanácskozást szakíthattam félbe.

- Kotródj innen hűtlen! – üvöltenek fel, mikor észrevesznek.
- Halál rá, bűnös, börtöntöltelék!
- Várjunk csak egy kicsit! – szólal meg Hugo, de lehurrogják.
- Gyalázat, szégyent hoz az Írásra!
- Takarodj innen selejt! – kiabál egy vézna.
- Nem kell többé a szavad, nem kellene soraid! – recseg rám Goethe.
- Hazug szavak mit sem érnek! – pattan fel Radnóti.
- Szenvedj pondró! Tanulj megbánni! – üvölt Jókai.

A szoba forogni kezd, kattanásokat hallok. Mindenhol fura zajok. Futva menekülök kifelé. Hová? Fentre? Lentre? Kintre? Bentre? Mindegy. Lábam remegnek, szaladok, hátrapillantok, de nem távolodnak az arcok. Üvöltenek, mindegyik arc eltorzulva. Zuhanok Le, Fentről a Lentre, itt Bent. A rácsok! Fojtás vesz körül, izzik a levegő, nyirkos testem zihálva küzd, ki tudja miért? Toll esik ki zsebemből, lehajolok, de az eltűnik, elnyeli a láva. Papírok csúsznak ki hónom alól. Meg sem próbálom visszaszerezni őket; érzem az égett papír illatát. Sírógörccs ráz, lerogyok a földre, megint hátranézek, az asztal már füstbe burkolva éhezik, körülötte minden lángol. Kapkodok a szavakért, mondatokért. Köröttem mindenhol tűz gyúl, hull alá a sok láng, s velük együtt a darabos pernyék serege. Elém, mögém, mellettem esik a földre. A rácsok, a hő. Iszonyú a hő és..."

Üvöltéssel köszöntötte társait a Prof. Néhanapján így kezdi a reggelt. Mint egy kakas. Csak nem kukorékol, hanem üvölt. Cuki sóhajtvá zuhan vissza álmába, hol egy fiatal fiút szerez meg magának, Feri tovább harcol katonájával, és akárhányszor meglátja, lelövi, Jóska meg csak lopkod mindent, mi keze ügyébe kerül, közben meg mosolyog. Csak Felhő szólal meg:

- Szenvedsz, ugye?
- Nagyon. Elveszítettem mindenem, s kitagadtak a körből.
- Ott volt Radnóti?
- Igen, s hazugnak nevezett.
- Baszni rá, vagy lócsöcs!
- Igazad van Felhő, baszni rá! Meg kell itt döglenni!
- Ámen.

Tovább horkolt az éj a cella ablaka alatt, lomhán igyekezett elmúlni. Lassan odament hozzá a nappal, arrébb rugdosta, elküldte a picsába, hogy ne játssza itt az agyát, lesz még este elég. Az éj öreg volt már a bohóckodáshoz, így ráhagyta, úgylis köcsögnek tartotta a nappalt. Hát így kezdődött el még egy vidámparki nap. A cella unottan tengette életét. Kissé ugyan feldobta a fiúkat, hogy Felhőnek – hála kiváló konyha utcabéli kapcsolatainak – az arcszesz, meg néha valódi alkohol és a hozzávalók gyakorta kerültek szervezetük mélyére, de Cuki egyre nehezebben viselte a bezártságot, annak ellenére, hogy Ferivel szinte házaseletet éltek. Jóska pedig csak olvasta a ponyvaregényeket, meg a pornó újságokat. Utóbbihoz kiegészítésként minden egyes alkalommal kiverte a farkát. Felhő viselte legjobban a gyűrődést, beleszart az egészbe.

A napok lassan, néha azonban mégis gyorsan teltek a Prof. mellett. Várta a Fényt, hogy Kint legyen, holott tudta, ugyanolyan fogoly ott is az ember, mint itt, Bent. Csodálatos dolog volt nézni a rácsokat. Mintha napról-napra koptak volna valamelyest. Feje hirtelen megindult egy új ösvényen, fák kísérték útján, a fűvek segítették eljutni a Célhoz, s megint megszületett egy

*"Hamis acélok, szívem mardossa lelke,
bomlásnak indult ifjú, póre testem,
Bomlanak az acélok is fáradtan,
a múlt levelét az Úrnak átadtam.
S hamisak a prófécíák,
megöl a zugos szoba,
kietlen a sivatag az éj alatt,
rohannék én elfelé, de hova?
Három esztendő múladozik mellettem,
komoran lépkedek vele, sokat szenvedtem.
.. és, és lángolnak a Rácsok!"*

Prof. úgy döntött, hogy a maradék hét hónapot tisztességgel kihúzza. Rendszerezte dolgait, mit fog tenni, ha kiszabadul:

1. Jó szájon veri Jolit.
2. Szerez valami friss mohát, mert, ugye a zacsi rendesen teli már.
3. Összerakja, megszerkeszti a Bent leírt verseket.
4. Megkeresi a szerkesztőjét, hogy mi a bánatos lúg van; hajlandó még kiadni az írásait, vagy ha nem, akkor bekaphatja.
5. Keres valami kecót, ahol meghúzhatja magát. De barátokra nem számíthat, ezt is megértette.

Remélte, élete még nem siklott ki teljesen. Három év nem olyan nagy idő, már két év el is illant. Ráadásul még csak harmincöt éves. Fiatal, mondhatni. De azért félt. Hogy tud-e változtatni, alkalmazkodni, szeretni, védeni, kitartani, küzdeni? Igyekezni fog, határozta el magában.

– 32481!

– Igenis! – pattant föl Prof., s gondolta kezdődik megint a sikálás a konyha utcában.

– Jöjjön, az igazgató úr hivatja!

Felhőek meglepődve néztek a Prof.-ra. Felálltak, némaság telepedett a cellára. Majd Felhő kinyújtotta kezét és átölelte. Sorra elköszöntek tőle, mert ha az igazgató hivat valakit, abból még az is lehet, hogy nem tér vissza az illető.

– Bízál Istenben! – búcsúzott Cuki.

– Ha pénz kell, szólj, lopok! – vigyorgott Lopez de Jóska.

– Ne ölj embert, esetleg csak a lelkedet! – nézett keményen Feri.

– Frankó faszi vagy, hallod-e! Aztán vigyázz magadra, s olyan helyen rabolj, hol nem jár a járőr, ha-ha-ha! Meg aztán lukvászat esetén pontosan célozz, helyettem is nyomakodj! És, tudod, és... csak annyi – csuklott el Felhő hangja –, hogy írd jól sokat, hogy megint befogadjanak, és tudom, hogy jó leszel! – ölelte át *őszintén*.

Nagy robajjal záródott be a CELLA.

"Visszajövök? Hová visznek? Pont most? Felemelik a büntetést egy új jogszabály alapján? Még nem telt le a három év!" – kérdésekkel korbácsolta magát.

A smasszerek olyan folyosókon kísérték, hol foglyok ritkán járnak. Kellemes előszobák, különböző irodák, egy nagy helység, és egy ovális nagy terem, bennük könyvek és könyvek. A könyvtár. Végül átmentek egy szűk előszobán. Megérkeztek, kinyitották előtte az ajtót. Rajta felirat: BÖRTÖN-IGAZGATÓ. Belépett, körülnézett, s megállt viszonylag alapállásban.

– 32481? – kérdezte egy köpcös, kopasz ember.

– Igen... ööö... uram!

– A jó magaviseletéért holnapi nappal szabadul, a kollégák elkészítnek minden papírt, megkapja a személyes tárgyait, a megkeresett pénzét. Ma este már egy külön szobában alszik, külön mindenkitől. Holnap reggel ötkor ébresztő, s hatkor lép ki a kapun. Sok szerencsét kívánok az életben! – s egy futó mosoly vonult át a börtönigazgató arcán. Nem látszott rajta amúgy semmi; sem megkönnyebbülés, sem káröröm, sem hiányérzet. Csak elmondta a tényeket. Nem beszélt feleslegesen. A Prof. egy darabig még némán állt, mintha várna egy újabb parancsra, nem tudván,

most mit tegyen. Hozzászokott a parancsokhoz, a rendhez. Végül ügyetlenül megfordult, miközben még fel sem fogta, mi történt. Vezették, kísérték, nem hitt, nem akart hinni. Messzi jár már a Sion-hegytől. Fejében zakatoltak a gondolatok, álmok táncoltak keringőt, vágyak feszítették fel a nedvességtől odvas deszkalapokat sírjuk felett. Furcsán érezte magát. Úgy vélte, hogy most valami megvilágosodik előtte, lesznek tanulságok, érvek, lezárás. Vagy egy pici tény, hogy nem hiába szenvedett. Aztán rájött, hogy csak saját maga miatt került ide, és letelt. Ennyi. Az élet ilyen egyszerű. Elnevette magát. " Istenem, könyörgöm neked, hogy boldogan éljek, ezentúl életem rendezetten élem, köszönöm, hogy meghosszabbítottad szabadságom! Holnap Kint leszek, üvöltő tervekkel rohanok neki a világnak. Frászt fogom agyonverni a Jolit, sosem adom ki az itt megírt verseket, szarok a szerkesztőmre is, csak a szexet hagyom meg terveim közül! Fátyolosan nézem a Falakat, a Körvonalakat, a Határokat. Lent üvöltenek az emberek, engem ünnepelnek, s milyen boldogok, mintha ők szabadulnának!"

– Felhő! – üvölti el magát, s elnémul az épület. – Felhő! Siess utánam, hogy igyunk egy faszát. Köszönöm, hogy vigyáztál rám, segítettél, és megértettél! Köszönöm! És eszembe jutott a vers folytatása! Itt van, ez a Tiéd, csak a Tiéd!

*" A valóság, mint megrepedt cserép,
nem tart már formát és csak arra vár,
hogy szétdobhassa rossz szilánkjait.
Mi lesz most azzal, aki mig csak él,
amíg csak élhet, formában beszél,
s arról, mi van, ítélni, így tanít,
s tanítana még, de minden szétesett,
hát ül és néz. Mert semmit nem tehet. "*⁴

– Te igen! Te tehetsz valamit! Van hited, akaratod. S küzdjél! – kiabált egyre hangosabban. A rácsok zörögtek, kanalak, villák, újságok csacsogtak vad zenét válaszul. Tovább kísérték, egyre feljebb, a Kint felé. Ott lesz majd a Fény.

"Vak vagyok. Semmit nem látok. Nem akarok? Miért? Istenem, ne hagyjál cserben! Te, te, ki ott bújsz meg a ködben, ne lapíts! Én vagyok a bensőd. Gyere ide, segíts nekem, most már szabad vagyok. Mindenhol csak a hő,

⁴ Radnóti Miklós: Ó, régi börtönök

már megint. Izzik a lét, a falak, a Határ. Lángokban áll minden. Szemem kinyitom. Felhő küzd a hatalmas tűzgomolyagokkal. Hisz. Hisz tehát valamiben. Látom szenvedését, mert a lángok erősebbek. Távolodom. Vakít a fény. Mikor leszek már kint? Mit akartok még tőlem? Elveszítettem testemet! Hová lett? Mihez kezdek majd így? Hogy fogok szerelmeskedni? Á, látom már, ott jövök magammal szemben, s hozom az új testemet. Kösz, igen, azt hiszem jó lesz. Még egyszer kösz! Jézusom, most meg égek! És mi ez a szag? A Kint szaga? Rohannom kell, utánam fut a tűz is. Ezek engem égetnek! Ez a megtisztulás? Bocsánatot kapok? Visszafogadnak? Ott a Hegy. Sion. Gyerünk felfelé, meg kell másznom, a tűzlabdák üldöznek, de győznöm kell, s küzdeni! Futok át erdőn, egy méter, két méter, nehéz a szívem, zúg a levegő, mögöttem még mindig a tűz. Néha megáll, kifújja magát egy kicsit, de újból nekilendül. Nekem kell felérnem először. Istenem, hol járok már? Mindjárt vége! Zajt hallok, morog a Hold, felkeltettem. Sötétségben érkezem, fény-árnyék kísér. Nagyokat szökkenek, már csak pár lépés, igen... most! Megvan! Fent vagyok! Nem esek le! Sikerült legyőznöm! De a tűz nem tágit, még mindig itt van, de Falak nőnek ki a Hegyből, s a lángok óvatosan kúsznak fel síkos ablakaira. Megértettem. Egyszerre meghallottam magamat! Nem engem akartak, nem én utánam szaladt a tűz, nem én voltam a Cél, nem engem vettek körül a bírák, nem én lángoltam! Felnéztem a falakra, s elüvöltöttem magam:

– És... és... lángolnak a rácsok! "

NEHÉZ NAP

Hosszú ideje Péter nem mozdult ki a lakásából. Túlontúl hosszú ideig. Megérezte a halál savanyú, ámbár kissé a málnára emlékeztető ízét. Csak úgy. Csak úgy, ahogyan a felesége meghalt. Mellrák. Mint oly sokan. Nem törődött az olcsó frázisokkal: "Fogadd őszinte részvétem!", meg: "Átérezzük fájdalmad!".

Magában legyintett az ilyen megnyilvánulások. Ellenben nem legyintett a jóságos vodkának. Segített elrepíteni őt az örökkévalóság tengere fölé. Nem akart azonban még belepottyanni a zúgó, mindenestül habos lébe. "Még ráérek. Várom a jelt, a pillanatot, mely úgy megszűnik, hogy beledőlök ebbe a vacak folyadékba. Persze abban biztos nem lesz igazi szesz. Szar úgy." – mondogatta magában.

Minden reggelét zsolozsmával kezdte, amely szólt a néhai feleségének, az embereknek, kik üres arccal járnak körülötte, az édesanyjának, ki nem tud segíteni neki, s magának, mert nagy szüksége van rá. Mármint a zsolozsmára. Aztán elővette a félliteres vodkásüveget, s nézelődött a tenger felett. Egészen addig tartott ez az önpusztító állapot, mígnem felfedezett a sima víztükrön egy szép, mit szép; gyönyörű pászmát. "Föld!" – ujjongott magában, majd felállt az ágyából, kiöntötte maradék vodkáját a csapba, sietve felöltözött, s elindult az utcán. Eléggé dohányos volt. Mármint az utca. A Dohány utca. Az ő világa, földje, mit még: a pászmája!

Péter: jelentéktelen termet, ovális arc, pisze orr, s egy tengerészre emlékeztető mackójárás. Haja alig. Elvégre hullik. Szemüveg az orrán, ez komoly külsőt adott neki. Mindig sötétben jár. Még nappal is, mert ruhatára a szürkétől egészen a fekete árnyalatig /mélységig?!/ terjed. "Black or grey" – suhant át agyán. Angoltanár volt a hivatása. Szerette az iskolát, benne a sok vadóc gyerekkel. Szerette őket tanítani, igazgatni, nem csak a tanulás mezsgyéjén, hanem az életben is. Jó tanácsokat adott, segített, már ha tudott.

De most elhanyagolta őket, bánata lesújtotta, magán meg nem nagyon tudott segíteni, tanácsokat adni. "Szürke az egész". Persze Péter szerint az egész világ nem világos. Legalábbis most.

"Meg kéne szöknöm a világ végére, hogy felhozzam ezt a koszos bolygót a nagyok közé! Hogy kiszínezzem, megszépítsem!" – dörögte magában. Kedvenc körét tette meg, mint régen, oly sokszor Katival. Utána

csak egy kört ismert. A temetőből a kocsmába. A Suta bivaly. Utána haza. A megfigyelőállásba. Ahol természetesen figyelt. S persze meg. A tengert. Az ő személyes tengerét. Benne látta a habokban az emlékeit, a közös pillanatokat. Ismerkedésüket, vad és szenvedélyes szerelmüket, szeretkezéseiket, nyaralásaikat, a lakás berendezését, tánclépéseiket...

A kör nem sikerült túl jól. Eljutott egészen az Olimpiáig, ott aztán pihenni kellett egy kicsit, s hogy ne legyen cserepes a szája, inni egy keveset. Mert hát nevet kell adnia az új földdarabnak. Péter ezt legalább annyira fontos dolognak tartotta, mint az Első Optikai Csalódottak Pártjának megalkulását. De félt is a feladat súlyától, mert egy névadományozás kemény erőpróba a mély /deep/ válságban leledző embereknek.

Mert szögezzük le, Péter azok közé tartozik.

– Mit óhajt? – sikította a pincérlány Péter jelentéktelen termete felé.

– Öt pohár vodkát. – Diákjai jutottak eszébe. Talán itt vannak most is, csak álrúhában figyelik, mit, mikor, miért cselekszik. És szánakoznak. "Petyus bá!" – a felszólítás élesen hasított bele a tudatába. Már négy hónapja nem látta őket, s hiányoznak neki. A tanterem kréta illata, kopott berendezése, a gyerekek által rajzolt plakátok sokasága, a falrafirkák tarkasága; mind-mind egy újabb emlék Péter agyában. Igen kirívó eset az átlag felnőtt emberek köreiben. Klinikai, meg határ. Aztán elmerült. "Csak nem tengerbe zuhanok?" – nézett rémülten körül az ivóban. Imbolygás, dülöngélés volt jellemző a helysége. "Vagy legalábbis rám!" – gondolta hirtelen. Érezte, hogy a hullámok meg-megnyaldossák a testét, hidegen, fagyosan, nem kímélve időket megjárta tagjait. "Hmm! Igen jó falat! – sóhajtotta a tenger kárörvendőn.

– Segítség! – szakadt ki torkából, s rohant kifelé a füstös kocsmából. "Hol a kormányos? Zátonyra futottunk! Segítsetek! Még nincs itt az idő!"

A Plaza egyik kirakata előtt esett térdre. Zokogott magában, hogy miért jött el otthonról, a megfigyelőállásából. "Tán hamis prófécia volt a pászma?" – kesergett. Sokáig üldögélt a kirakat előtt, az utca csendes zenét suhogott a távolba. Senki sem járt-kelt errefelé. Hiszen idős már a nap. Éjfelet ütnek mindenhol a harangok. Határtalan nyugalom szállta meg lelkét. Érezte a bizsergetető csendet, az ölelést, mely körülvette, simítgatta testét. Majd felnézett, s meglátta.

Alakja tökéletes volt, arca sima, ráncoktól mentes, nem volt kifestve, mint a legtöbb, viszont elég lezser öltözet takarta hibátlan testét. Haja a szőkeség vidékén született, szemei kéken ragyogtak, mint égen a csillagok, s egész lényé megigézte Pétert, a jelentéktelen embert.

– Vártalak. Vártalak, mikor a sötétség beborította felettem az eget.

Elhagyatott világ közepén ültem hosszú-hosszú ideig, s csak Téged vártalak! – hangja elcsuklott, megpróbálta összeszedni magát, meg a gondolatait. Óvatosan rakosgatta egymás után őket, nehogy félreértse.

“Ó, azok az átkozott poharak. Vodkával teli, még!” – korholta magát. Félt, hogy részegnek nézi, s ezzel megpecsételi ki sem alakult kapcsolataikat. Remegő hangon fordult ismét felé.

– Tudod, amikor a fellegeken próbálsz átnézni, nem fogad semmi új látvány, csak ami eddig. A Valóság. Mindenki el akarja hinni, hogy amit felette lát, az csupa jobb Dolog. Nem igaz! Már hosszú ideje nézegetem a fellegeken át az áradatot, de csak tengert látok. Tudsz úszni? – kérdezte hirtelen ötlettől vezérelve. – Megdöbbsz magán. "Hogy vagy te barom? Úszni tud-e? Ez most neked a legfontosabb? Ilyen egy ember formájú állatot!"

Hirtelen elkezdett esni az eső, nagy cseppekben hullt alá az életet adó víz. Péter magára húzta kapucniját, lévén nem szeretett volna csurig ázni. A távolból egy villamos csilingelt bágyadtan, a fákról pedig táncolva hulltak alá a falevelek. Ősz. A szomorú. Ennek ellenére úgy érezte, hogy egy napsugár villant át a feketeségből, s látta saját magát a fénycsóvában úszni, no meg őt.

– Én szeretek úszni, de most kozmikusabb dolgokról van szó! Te, kire vártalak, megigéztél, s nem hagyod a lelkem nyugodni. Gyere velem. Nem, ne érts félre! Én a lelkedet szeretném, a nyugalmat, a boldogságot, mely éget, az ölelést, mely szorítja testemet, a szemeid ragyogását, amivel eltűnnek a fellegek, tested vonagló mozgását, ami elfelejti bánatom.

Csend hullt lefelé az ódon épületek pislogó ablakai között. Péter, aki már várta őt, úgy érezte, hogy tenyerében vékony papundeklit tart, melyben leírva van az ÉLET, A SZERELEM, a BOLDOGSÁG, a BÁNAT, a HALÁL. A papírok azonban ki-kicsúsztak az ujjai közül, ráadásul minden papír egy perc rövid életéből. "Fogytán időm!" – gondolta mélabúsan.

Savanyú a halál, de savanyú a nagyfröccs is, villogott tudatalattijában a felismerés. Ismét ránézett. Rá. Könny csordult ki szemén, ázott galambnak képzelte magát és számkivetettnek.

– Gyere velem, kérlek! Szeretnéd a boldogságot, a szerelmet, azt, hogy megpihenhetünk egy földdarabon, mint két lélek a mennyországban? Gyere velem, könyörgöm; Te vagy, ki engem föltámaszthatnál, ki erőt adhatnál gyenge testemnek. És adnék én neked boldogságot, nyugalmat, mindent mit adhatnék, csak neked adnám!

Péter térdre borult, nem bírta tovább a lába a görcsös rázkódást, amúgy is nehezeire esett felállnia az ismerkedés első pillanataiban. Szégyellte magát, amiért ilyen szerencsétlen és nyomorult, amiért ismét hiába ontja szívéből a szerelem bő patak-folyamát. "Gyenge vagyok, kába, meg

egy kicsit részeg" – összegezte magában a kórképet. Fáradtan csiripelt egy árva pacsirta a szomszédos ereszen. Éjnek idején ez volt az egyetlen hang, mely a környéket belengte. Meg persze Péter apró szipogásai.

"Csak egy üveg vodka lenne a közelben!" – remegett a gondolat agyte-kervényeiben. Kérésére egy lebegő árny jelent meg szemei előtt, kezében egy üveg vodka, s egy koponya. Péter kinyújtotta felé kezeit /hands/.

– Inni, vagy még többet vedelni! – dörrent rá az árny.

– No, thanks! – fordult el az árnytól, s hirtelen mozdulattal nekirugaszkodott, hogy megragadja, s elvigye Őt. Agya apró jelként érzékelte a közelgő változást életében. Mosolygó gyerekek a kertben, az ódon iskolaépület, kellemes lakás, rengeteg virág, gyönyörű berendezés, mindent adó feleség, új autó, boldog évek. Hosszú percek egymás karjaiban, kirándulás a hegyekben, lubickolás valamelyik tengerparton, előrelépés az iskolában, no és egy-két vodka lenyelése; villant át gondolataiban. Az árny hamisan mosolygott a félhomályból, fogai vicsorítottak. Kezéből az üveg kiesett, a koponya nemkülönben. Mindkettő hangos reccsenéssel tört szilánkokra.

"A francba a vodkával, meg az egésszel!" – futott át rajta, s nagy erővel csapódott neki az üvegfalnak. Megannyi szikraként hullott szerte-széjjel a sok üvegdarab. Érezte, amint apró hasadások keletkeznek testén, kezéből, arcából patakokban folyt a vér, üvöltött fájdalomában, de ennek ellenére görcsösen markolta a bábut, mely a tavaszi divat jegyében lett felöltöztetve. Nem hitt, nem akart hinni a valóságnak. "Lázálom, déja-vu, meg miegyéb!"

De így is övének érezte. Zokogott, értelmetlen szavakat préselt ki szájából egy nagy tócsa vér kellős közepén a kirakatban. A vére. A lelke vére. Melyet feláldozott érte. Hogy jobb legyen, hogy ne vonuljon végleg máglyába, hogy ne legyen alkoholista, hogy bebizonyítsa; ő még tud szeretni, érezni, adni, örömet szerezni... És élni.

Hosszú percek múlva bukkant fel a mentőautó, s az orvos fejét csóválva guggolt le Péter mellé.

– Ember! Ez nem ember!

– Francokat tudsz te orvos, ki oly' magabiztos vagy!

– Mennyit ittál?

– Mind csak ezt kérdezitek! Miért nem azt, hogy mit láttál, mit veszítetél, mit szeretnél, kit szeretnél? Ő az enyém!

– Jól van – mondta a doktor csalódottan, s elővette az injekciós tűt. Beszúrta Péter karjába, s várta, hogy izmai elernyedjenek, és a laza test elengedje a bábut. Aztán elhúzta Péter mellől, s eltűnődött, milyen szabályos egy ilyen élettelen test. Olyan, mint az álmok! – gondolta, miközben eltette táskáját. Péter -t hordágyra rakták, felemelte a két mentős, majd

lassan betették a kocsiba. Péter, a jelentéktelen, alig hallhatóan csak eny-
nyit sóhajtott, miközben rázkódott vele a mentőautó elfelé életéből:

– Mentsétek meg lelkeinket!

NEW ORLEANSI PILLANATOK

Előjáték

Pillanat: fogalom, tevékenység, egy állapot, mely mindenféleképpen bekövetkezik, akár akarjuk, akár nem. A pillanatokban az a jó, hogy nem tervezhető, nem befolyásolható. Csak úgy vannak. Jók, vagy rosszak? Ez már egy másik történet. Még valami: nincs két egyforma pillanat. Hiábavaló próbálkozás tehát abban reménykedni, hogy két pillanat *ugyanolyan* lesz. Továbbá nem lehet figyelmen kívül hagyni azt az igen fontos és cseppet sem apró tényt, hogy a pillanatok nem mindig hordoznak cselekményt, konfliktust, örömet, hanem csak úgy elmúlnak, és a sok, alighanem több ezer, millió, vagy éppen milliárd pillanatból egyszer csak összeáll egy folyamat. Ez lesz aztán a történet, a végén katarzissal, vagy éppen boldogsággal.

Egy példa: katicabogár leszáll egy virágra, a locsoló nem ontja a vizet, egy rendőr tüsszent, öngyújtó lobban a szélben, villámlik az ég, dudál egy autóbusz, sír egy kisgyermek, ordibál az anyuka, kés esik le a betonra.

Ez jelentheti azt is, hogy tavasszal a sok katicabogár hiába keresi a virágokat, ha elromlott a kerti csap, míg a park melletti autóbuzsmegállóban rágyújt egy rendőr a szeles időben, miközben villámlik az ég, s a megállóban ordibál egy feltűnően szép anyuka a kisfiával, mert ledobta a boltban imént vásárolt kését.

De jelenthet teljesen mást is.

0. Pillanat

Dávid fia, Salamon, apja halála után elfoglalta a trónt. Hatalmát azonban csak úgy tudta közszemlére tenni, hogy véresen leszámolt az ellenségeivel. Többek között kivégeztette a trónkövetelő Adoniját és az őt támogató Joábot. A főpapot pedig száműzte. Ezután hozzákezdett az atyjától örökölt birodalom felvirágoztatásához.

Uralkodása kezdetén Salamon álmában találkozott Jahvéval és azt kérte tőle, hogy ajándékozza meg őt bölcsességgel. Jahve teljesítette a kéré-

sét, minek következtében Izrael kivirágzott, Salamon pedig egyre bölcsőbb lett. Bölcsességét híres ítéletével alapozta meg.

Egy alkalommal két asszony járult elé, akik együtt laktak és egyidejűleg szülte. Egyikük éjszaka agyonnyomta a gyermekét, majd – mikor ezt észre vette – fölkelte és titokban kicserélte halott gyermekét a másik asszony gyermekével. A másik anya csak reggel vette észre a cserét, de hiába követelte az élő gyermeket, a holt gyermek anyja tiltakozott: " Nem úgy van, a te fiad a halott, s az enyém az élő!"

Így vitatkoztak a király előtt is. Ekkor a király megparancsolta, hogy vágják ketté az életben maradt gyermeket, s egyik felét adják az egyik asszonynak, a másik felét pedig a másiknak. Akkor az igazi anya azt mondta a királynak, hogy inkább adják a másik nőnek a gyermeket, csak ne ölje meg, míg a hamis anya azt kiáltozta, hogy vágják csak ketté nyugodtan, mert ha az övé nem lehet, ne legyen másé sem.

Így tudta meg a király az igazságot és adhatta át a gyermeket valódi édesanyjának.

Első pillanat

Anna lakásában fogadta pácienseit, Dávidék szomszédságában. Nagy igyekezettel ápolta az emberek bőrét, eltüntette a szépséghibákat, leginkább a pattanásokat, de vagdosott láb- és kéz körmöket, hosszabított meg szempillákat, és olykor nemi szőrzetek fazonigazítását is vállalta. Sok vegyi anyagot, különféle kenceficéket használt a siker reményében, melyeket többnyire ő maga állított elő. Igen, Anna kozmetikusnő volt.

Annának nagyon tetszett ez a Dávid gyerek, szívesen beavatta volna a szerelem szexuális részébe, bár arról fogalma sem volt, hogy már más megtette ezt az apróságot. Úgyhogy Anna tovább reménykedett, hátha felszedi valaki. Igaz, Dominik, a fiú édesapja két alkalommal jól megdöngötte, de neki nem elég havonta egyszer!

Most épp ott tartott gondolataiban, hogy talán szétvágja Braunner néni arcát a kozmetikus szikéjével, elmúlt már úgyis hetven, minek jár az ilyen kozmetikushoz? Aztán letette a szikét, és függőben hagyta arconcsoló álmodozását. Meg nem is szeretett volna börtönbe kerülni, mert azt mondta egyik vendége, hogy ott Bent nagyon hideg van. És Anna egy fázósfajta volt.

Idegesen megrántotta a kezét. Páciense felszisszent, szeméből sugárzott a mi a jó fasznak lettél kozmetikus pillantás. Anna bocsánatot kért.

Felállt, bement a fürdőbe és egy rozsdás hőszugárázóval tért vissza. Letette az asztalra a rondaságot.

Mosolyogva nézett az öreg hölgyre: – Fázom – mondta magyarázat-képpen. Vendége nem tudta, hogy ilyenkor – nyár elején! –, ebben a dög melegben, hogyan lehet fájni. Közben Anna a masina körül ügyeskedett, nagy nehezen sikerült üzembe helyeznie, halk sercenések jelezték a hő életre kelését. Ismét leült a vizsgálószék mellé, s tovább dolgozott.

Undorral méregette páciensét, akiről a haj szinte lecsurgott az ülésről, s ott lötyögött a levegőben. Ilyenkor legszívesebben felhasította volna a zsíros tömeget, hogy a haj, mint valami borzalmasan vastag és bűzös lé, lecsorogjon a padlóra.

– Siess már! – horkantotta az öreg hölgy – Csinosnak kell lennem, új palim van! – nézett mosolyogva a kozmetikusnőre.

– Ó, az nagyszerű! – mondta Anna és azon tűnődött, hogy mi a bánat lehet jó egy ilyen dagadt, ripacsos vénlánynon. Önkételenül is a tükörbe nézett. Ott lógott vele szemben. Egészen a padlótól a mennyezetig ért. Harmincéves, kreol bőrű, ápolt nő nézett vissza rá. Jólesően nyugtázta, hogy bezzeg neki feszes feneke, formás melle, szépen kimunkált arca, hosszú szempillája, karcsú csípője van. Csakhogy Annának meg pasija nem volt. Nemhogy új, még régi sem! Anna lassan el is felejtett milyen lehet az ágyban hancúrozni.

– Képzeld, fekete – rántotta meg a tátott szájjal álló Anna blúzáat Braunner néni.

– Ühüm – mormogott Anna, egyáltalán nem érdekelte őt ez az új férfi! Keze gépiesen mozgott és elmerengett. Dávidra gondolt, arra a fiatal fiúra a házból, meg az apjára, akivel volt dolga régebben. Arca kipirult, tüdeje szaporábban vette a levegőt, s bugyija szép lassan átnedvesedett. Ez régi baja volt, az élvezés előtt rendszeresen bepisilt.

– A Vágd Szét Minden Feketét helyi szervezetének a vezetője. Remek, mi?– mondta büszkén a páciens. Anna azonban nem ért rá odafigyelni. Képzeteiben vaginák és hatalmas péniszek között hánykolódott, nyelvek nyaldosták testét, formás mellét, bimbói izgatottan meredtek előre és várták az aktust, mindegy volt már számára, hogy hol következik be, csak már hatoljon valaki a vaginájába, a szájába, a fenekébe, hogy elérjen a csúcusra, az áhított gyönyörig, hol évek óta nem járt, ő, a kozmetikusnő, aki folyton a saját szépségével van elfoglalva és mégsem kell senkinek.

– Mondta is nekem, na melyik a jobb: a fekete fajgyűlölő vagy a zsidó náci? Engem mondjuk egyáltalán nem érdekel, pedig a nagyapám az első világháborúban harcolt, kapott is emlékérmét vagy rendet, vagy mi a bánat, de szerintem későn, ugyanis jóval előtte kivégezték szegényt. Fel-

akasztották. Nem csinált semmit, csak harcolt, mint a többiek...vagy nem tudom...így megy ez.

Braunner néni kinyitotta a szemét, elég soknak találta azt az időt, amit Anna nem az ő szépségére fordított, s a kővé dermedt Annára nézett. A nő arca vörösen lángolt, úgy lélegzett, mint egy fűjtató. Braunner néni lenézett a padlóra, majd ismét a kozmetikusnőre. Csepp-csepp. Vigyorogva felkiáltott:

– Élvezel Anna? Elélveztél? Hiszen te bepisáltál!

Második pillanat

Dominiknek végre sikerült eljutnia álmai városába, Plymouthba. Mikor meglátta az első házakat, felkiáltott: – Egek ura! Bejárom az egész világot, mi több, egész Plymoutht! Nehezen hagyta el kedvenc városát, élete csücskét, de régen dédelgetett álma volt, hogy útnak ered, s nem szándékozott letenni tervéről. Különben is, elege volt életéből, elege volt Annából, folyton azzal nyagatta, hogy a fia hol van, mit csinál, miért nem jön fel hozzá, van-e barátnője, meg egyebek. Közben szép lassan leszedték egymásról a ruhákat és szeretkeztek egy jót, volt, hogy többször is egymás után. És közben a fiába volt belehabarodva, ő meg szégyellte magát, pedig nem kellett volna, a fiának mindig volt egy vagy két barátnője. De Anna sosem hagyta békén, már betegesen kerülte a találkozásokat vele, a lépcsőházban szinte lopakodva közlekedett, nehogy kinyíljon a nő ajtaja, vele együtt szemérmes redői.

De most semmi nem számított. Itt volt. Végre! Végigszáguldott kopott Mustangján az utcákon, tekintetével mindent beivott kiapadhatatlanul dolgozó agyával. Elment megnézni a Mayflowert, látta az árusokat múlt századbeli ruhákban, amint ósdi portékákat kínáltak a turistáknak, látta a hegedűsöket a sarkokon, a festőket a sétálóutcákban, ahogyan lemázolják a másik földrésről idevetődött emberfiák arcvonásait. Látott fényképezőgéppel felszerelt suhancokat minden apró zugban, amint titkos fényképeket készítve rohantak a gazdag vendégekhez, hogy eladják az olcsó polaroid képeiket. Vezetés közben énekelt. Ezt:

*„gyorsan rohant el a láthatár felett,
gőze csak úgy füstölög,
krómja csillant, s vetett szemet
motorjára, mely dübörög.*

*paripaként vágatott át dús utakon,
s szólt belőle vad rock & roll,
benne dárídó, s nem csak unalom,
és üvöltöm én: szólj, csak szólj!*

*kócos bujaság is a kárpiton osztozott,
és, jaj, locsolva lett vadiúj bőre,
míg suhantak el a nyugodt otthonok,
majd félve bocsánatot kértem tőle.”*

Dominik mindent látott, mégsem találta meg azt, amit keresett. Neki kevés volt, amit látott, több kellett a boldogságához. Eluralt a félelem, a szégyen, hogy megint nem sikerült neki, ismét szerencsétlen volt. Keresett valamit, és nem találta meg. Felesége nagyon régen meghalt. Mellrák. Ez a szó akkor belehasított tudatába, kis idő múlva viszont már mindennapos közhely lett. Orvosok, vizsgálatok, kezelések, gyógyszerek. Mindhiába. Onnantól kezdve üressé vált élete. Csak arra figyelt, hogy felnevelje a fiát. Rendben és tisztességgel. Jó gyerek volt. Szófogadó és becsületes. Sikerült hát ezirányú terve. Közben kifehéredett bensője, nem találta a helyét, nem találta a nőket, csak kalandokat. Erős volt a ragaszkodása néhai feleségéhez. Kate. Szó, mely emlékek birodalmába, kulccsal elzárt szobákon keresztül vezet, hol megtalálható minden korábbi életéből. Tárgyak, képek, gondolatok, sóhajok, nyögések. Minden.

És most itt ül egy kopott kocsiban, rója a mérföldeket, hiábavaló próbálkozást kísérel meg arra vonatkozólag, hogy most akkor mihez is kéne kezdeni életével? Félreállt, pihentette a kocsit. Szerette ezt a járgányt. Fia után ő volt a legfontosabb. Gondozta, tisztogatta, javítgatta, és szerette. Mikor elindult, hagyott egy levelet Dávidnak. Leírt mindent benn, legalább is remélte, hogy mindent. Pedig a levél rövid és tömör volt. Így szólt:

„Kedves fiam! Nem tudom, mit is mondhatnék neked! Mikor ezt a levelet olvasod, én már minden bizonnyal nem leszek élő személy. Ezért ne haragudj rám! Nem vagyok a szavak embere, ezt te is tudod. Remek srác lettél, igyekeztem mindenben segíteni neked. Bízom benne, hogy sikerült. Már önálló vagy és független és ráadásul jóképű és értelmes. Kívánom, hogy neked minden sikerüljön ebben az életben! Mit akartam még? Ja,

igen! A harmadikon, az Anna nagyon szeretne megismerni. Gondolom, jó, ha ezt tudod. És most elfogytak a szavak. Megpróbálom lezárni, tudod, hogy nem vagyok egy nagy író! Szóval! Tavaly, emlékszel, megkértem egy asztalost, hogy készítsen neked új bútorokat a lakásodba. Négy hétig dolgozott, éjjel–nappal, fűrt, faragott, vésett, csiszolt, de végül elkészült. Mikor megmutatta, én majdnem elsírtam magam. Olyan szép lett. És tudod, mit mondott nekem? Azt, hogy: – Jézusom, ezt meg hogyan készítettem ilyen szépre? Ezt mondom most én is, mikor rád és életedre gondolok. Légy jó, légy becsületes, őszinte és tiszta! Mindig.

Szeretlek!

Apád”

Eltelt a hétvége, bejárta az egész várost. Színes és pompázatos volt minden. Aztán hétfőn látta, amint a város visszavedlett egy koszos, álmoszürke egyen-maskarájába. Eltűntek az árusok, zenészek, a virágok, a turisták, festők serege, minden eltűnt, mi ezt a helyet szentté emelte Dominik szemében. Egész éjjel körözött a kocsijával, szelte a mérföldeket, megállt tankolni, aztán megint nekivágott, csak hajtott, hajtott.

Dominiknek folytak a könnyei, rájött, ez nem az ő álma, ez a város sem különbözik a többitől, és főleg: ő sem különbözik a többiektől. Sajnálta, hogy olyan, mint egy téglá az építményben, egy törmelékdarab. De ennél többre vágyott. Ő maga akart lenni az építmény!

Rákapcsolt, tövig nyomta a gázt. A táj úgy suhant el mellette, mint életének keserű és édes és fekete és fényes pillanatai. Tovább énekelt:

*„üvege megcsillant a ficáncoló fényben,
és ülései megteltek gyönyörrel,
lámpái kacérkodtak a zajos éjjel,
pirkadatot dudaszóval köszöntve*

*ricsajos rohanás végén ért most haza,
s betolatott a dohos garázsba,
kipufogó füstje olvadt széjjel hamar,
s én bús ajtaját óvatosan bezártam.”*

Könnyes szemekkel nézte a száguldó tájat, amint kihaltak a házak a városhatárhoz közeledve. Lelke összefonnyadt, kirepült a nyitott ablakon, s bensője zokogott. – Hol az én helyem Istenem? Ennyi volt a vágy? Meghalt a kaland, szemtanúja lehettem saját magam halálának. Elő–

halálban volt részem! Istenem, hol az én helyem? Veszett kutya lettem őrvölgy világodban, még Téged sem találalak meg, az örök kaland nagy Mesterét, a veszélyek ismerőjét, pedig talán Te segíthetnél! Viszont most nem vagy velem, úgyhogy mennem kell. Vigyázz az én egyetlen fiamra! Próbáltam jó apa lenni, próbáltam jól felnevelni. De elfáradtam! Legalább neki segítsél! Istenem, miért hagytál el engemet?

Kocsiját a várostól nem messze elterülő hegyoldalban találták meg később este. Az egyenruhások hatalmas puzzle játékként rakosgatták fel egy teherautó platójára a kocsik darabjait. – Jó kis Mustang lehetett – böfönt az egyik rendőr, amint felemelte a kormánykereket a földről. Megtalálták a vezető jogosítványát, s az állt benne, hogy a kocsit valami néhai Dominik vezette. Több óráig tartott, amíg a férfi testét összekanalgatták a földről, majd elvontatták a roncsot is, csak a sötét égbolt maradt ott, parányi holdfény, meg Dominik lelke, mivel az még a tragédia előtt kirepült az ablakon. A lélek körbeparkolt a hegyoldalban, könnyei patakzottak, nem találta testét, nem találta meg tulajdonosát. Szégyenkezett magában, hiszen elhagyta mentsvárát, a jószágos embert a legveszélyesebb pillanatban. Idegesen nézett fel a Teremtőre. Amaz ráförmedt, hogy miért nem vigyázott rá kellőképpen. A lélek idegesen összerezzen, nem, ő nem tehet Dominik haláláról, neki csak elmélkednie kellett, azért szállt ki testéből, neki semmi köze sincs hozzá, és különben is, most mi lesz vele?

Válasz nem jött. Ott ragadt a hegyoldal mellett, susogó jegenyék és tölgyek között. Hűvös hatolt be aznap éjjel a völgybe.

Harmadik pillanat

Salamon atya, két emelettel Dávidék lakása alatt épp egy könyvet olvasott a Hit és a Pokol kapcsolatáról. Szemei már le-lecsukódtak, későre járt. Estére várt valakit, akiről csak annyit tudott, hogy hitetlen. Salamon atya kimerülten olvasott, de úgy érezte, kötelessége bármikor végezni a küldetését, főleg ha egy hitetlen megtérítéséről van szó.

Fáradt volt, kinézett az ablakon, a friss szellő megcsapta arcát. Dávidot látta, amint dülöngélve lerogyan az egyik padra. Ahogyan elnézte, egy papírt tartott kezében. És sírt. Ezt nem lehetett nem észrevenni, mert teste vadul rázkódott, reszketett. Meg is jegyezte magában: mit keres ez ilyenkor az utcán? Ráadásul ebben az állapotban. El is határozta, hogy amint végez, felmegy a fiúhoz és beszél vele. Hátja jól fog esni neki egy-két baráti szó. Amúgy az édesapját nem nagyon szerette, noha már tíz éve voltak szomszédok, mert keveset járt templomba. Rögtön hozzátette, hogy

titkos barátnője, Irgin, szintén nem járt templomba. Az atya nem szerette a templomkerülő emberek. Ritka kivételek persze akadtak. Ilyen volt Irgin.

Viszont jóban volt Dominik fiával. Ki tudja miért, még ő sem értette, de nagyra becsülte a fiút. Tetszett az atyának, hogy Dávid művelt, tájékozott volt. S ez nem jellemző a mai világ fiatalságára. Meg öregségére, tette gyorsan hozzá. Persze a fiú növekedésével párhuzamosan ritkultak a ket-tejük közötti beszélgetések. Azért időnként megpróbált híreket kicsikarni a ház többi lakójától. A múltkor azt hallotta a szeméttárolóban – éppen egy kibelezett rádiót talált, s mivel pappá válása előtt nagyon érdekelték a technikai csodák, jól megnézte a húsz éves, csöves szerkezetet, de rö-gtön hozzátette, hogy a rádió nem tartozott ezen csodák közé –, szóval azt hallotta, hogy Dávid elköltözik innen örökre. A lelkész gúnyosan nevetve legyintett a két öregasszony felé: – Ugyan, ugyan, már megint pletykálko-dunk?

Nagyot ásított, keserű szájjal gondolt a holnapi napra. Egy dagadt pa-pot kellett helyettesítenie. Salamon atyának szent meggyőződése volt, hogy André atya addig fog zabálni, mígnem egy nap nem tud felkelni az ágyából, csak hemperegni fog tudni a földön. Legyintett magában, tovább olvasott, de szemei nem bírtak a betűkkel. Gyermekkorára gondolt.

A lelkész arról ábrándozott kiskorában, hogy – szüleivel ellentétben – ő igen sokat fog vattacukrot enni, eljár majd görkorcsolyázni, megnézi a legújabb mozifilmeket, eljár jéghoki meccsre, fogdosni fogja a lányok nuniját, és egyszer ő lesz a pápa. Hamarosan rájött, hogy mindez együtt lehetetlen, sőt, felettébb bizarr.

Csengettek. Ránézett az órájára, elhúzta a száját, s megjegyezte ma-gának, hogy majd holnap folytatja a kiskorú emlékei boncolgatását. Kiment az előszobába, résnyire kitérte az ajtót. Egy halloweenes tökbe bújt gyerek állt a küszöbön, az atya kis híján elsikoltotta magát az ijedségtől. Nagy lendülettel bevágta az ajtót, s dühösen fújtatott:

– A kurva életbe, nincs is Halloween! – aztán hozzátette: – Bassza meg!

Salamon atya egy furcsa szerzet volt. Néhány perccel később leült a konyhaasztalhoz és imádkozott.

Elmondott egy Miatyánkot, keresztet vetett. A tökfes gyermekekre gon-dolt, meg Dávidra, meg magára, meg szülővárosára, és azt mondta maga elé: – Könnyű a jók felett uralkodni.

Aztán megjött a hitetlen. Az atya vízzel kínálta, leültette a nappaliban, elővette a Bibliát és olvasni kezdett. Már késő éjszaka volt, a csillagok nehezen pislákolnak a város felett, az utcákról halk sóhajok kúsznak szét, a járdaszegélyekről is csak a csend kopogott.

A hitetlen figyelte, mit olvas fel neki a lelkész. Hirtelen zajok verdestek be a nyitott ablakon. Tüzelő nőstény sikkantott nagyokat, ijedten kereste a neki rendelt kandúrt. Az atya összerezsent. Lassan elhalkult a láрма is, a cirmos elkelt.

Már három órája olvasott az atya, a betűk kezdtek összefolyni szemei előtt, nem tudta már, hogy mit kell keresnie a betűk mögött, nem tudta, hol vannak a máskor oly' fényes jelentések. Megdörzsölte szemeit. Aztán megkérdezte a hitetlentől, hogy eleget hallott ahhoz, hogy megbeszéljék a hit kérdését. Azt felelte, igen. Meg azt is mondta, hogy sokat hallott. A hitetlen beszélni kezdett.

– A világ rendjének semmi köze Istenhez. Sőt, Isten sem részese a világ dolgaiban! Mert minden a természetes körforgás szülötte. Ennek oka pedig igen egyszerű! Nincs Isten. Csak ravasz, szemfüles papok találták ki, hogy az embereket félrevezessék, becsapják őket Ővele. Mert az emberek többsége buta és babonás, mindig mindent valami Fenti lénynek tulajdonítanak. Ez nem igaz. Nincs semmilyen fenti lény! Meg vámpírok, ördögök, angyalok, kísértetek. Ez csupán hókuszpókusz az embereknek, akik nem hisznek a saját erejükben, a leleményességükben, s Istenben menedéket találnak. Pedig hogyan is várhatták el, hogy majd az Isten megtesz helyettük mindent, majd ő miatta lesz nagyobb a termés, a hozam, a kamat, meg satöbbi. És ne csak a szép világról beszéljenek, maguk papok, hanem nézzenek szét körül a világban, lássanak! Nem bántom magukat, mert Önökre nagy szükség van. Csak ne vizet prédikáljanak, hanem tartsanak olyan miséket, amelyek után az emberek megerősödve, saját magukba vetett hittel jönnek ki a templomból!

Az atya nem szólt semmit, egy mondás jutott csak eszébe. Nádra támaszkodik, ki hálára épít. Megköszönték egymásnak, amiért ilyen későn is rendelkezésre álltak gondolataik kicseréléséhez. Az idegen letrappolt a lépcsőkön, a falak visszaverték cipőinek surrogását. Salamon atya bezárta a lakásajtót, bement a konyhába és megivott egy pohár konyakot. Kevés-sel később lefeküdt. Mélyen aludt és Istenről álmódott. Meg az Igazságról. De nem találta meg álmában.

Reggel tíz órakor ébredt fel, csuromvizes volt a pizsamája; tekintete az asztal fölé siklott, ijedten fedezte fel, hogy a feszület leesett a falról. Kicsit félrebillenve állt az asztalon egy pohárnak támaszkodva. Salamon atya elmondott egy Miatyánkot, kinézett az ablakon és a Hunter és a W.Courtland street kereszteződésében magasodó Central Presbyterian templomban megkondultak a harangok. Elkésett.

Negyedik pillanat

Évekkel ezelőtt Evergreen-ben John Spikes hat lövéssel kioltotta felesége életét. Verőfényes délután volt. A harangok éppen megkondultak, mikor a lövések belefűrődtek az asszony testébe. Az emberek nem tudták mire vélni a dolgot. Spikes rendes ember volt, becsületesen dolgozott.

Spikes a bíróságon azt mondta, hogy felesége megcsalta őt a barátjával. Az ügyész megkérdezte tőle, hogy miért nem inkább a barátját lőtte agyon? Erre azt felelte Spikes, hogy: – Kurva jókat sörözgettünk együtt!

Evergreen harangjai búskomoran zörögtek minden mise előtt. Két hét múlva a harangtartó híd leszakadt a toronyban, de senki nem mert hozzányúlni. Úgy gondolták az emberek, hogy valami köze lehet a harangoknak a gyilkossághoz. Ezért még évekig járta át poros csend a padlást. A földön, a deszkapadlón, a harangok egymáshoz bújtak bronztestükkel, s a régen eldördült lövések félve ölelték át halk formájukat.

A bíró megkérdezte a tárgyaláson, hogy talán hisz-e Istenben Spikes? A gyilkos azt felelte, hogy hát persze, ez csak természetes!

Többet senki nem ment fel a harangtoronyba. A bírónak hála, Spikes-t nem sokkal később kivégezték, testét a tátongó sírhely meglepve nyelte el a pusztai csendben. Csak a homok mézédéses cuppanásait lehetett hallani. Senki nem volt a temetésen, csak három sírásó. Izzadtak. Pedig nulla fok volt.

Varjak jártak azon az estén a templomtoronyban. Vétket loptak.

Ötödik pillanat

Kedves Istenemre mondom, szép ez a város, bizony szép! Talán nem is ez a legjobb szó a szűk jellemzésre, hanem az, hogy hangulatos. Mintha a város lélegezne, beszélgetne, táncolna, lüktetne mindenhol; úgy veszi körül a benne élőket.

Egyik délelőtt nekivágtam gyalogosan turistasétámnak. Még soha nem éreztem magam olyan szabadnak, feloldódottnak, mint akkor. A bejárónőnk pedig utamra engedett.

– Addig csinálok neked finom gumbót!

Kint találtam magam az utcán. Érdekes módon, lefelé menet a lépcsőházban eltűntek az éjszakai szemtanúk, a züllött csendéletek. Vagy csak én tulajdonítottam nagy jelentőséget a lélekkel rendelkező tárgyoknak? Mindegy. Rögtön a forgatagba vetettem magamat. Lesétáltam az Iberville street-en, s földbe gyökerezett a lábam. A Vieux Carré déli határán ölel-

kezik a várossal Amerika csodás folyója, a Mississippi. Ez még valahogy elviselhető tény, de már maga a látvány lenyűgöző: pőfögő gőzös hajók, motorcsónakok, nagy szállítóhajók, s megannyi, zsákmányért vízre csapó madár.

A lenyűgöző látványt pedig nem volt más, mint az a földrajzi tréfa, hogy az utcákat jó hosszú és magas töltés óvja a folyó mentén. Ez rendben is van. Árhullámkor azonban a gát belső oldalán állva a hajók szemmagasság felett úsznak. Elállt a szívverésem. Az volt az első gondolatom, hogy bármelyik pillanatban kicsordulhat a hatalmas víztömeg, és a hajóóriások végigszánkáznak először a vasúti síneken, majd a védtelen óváros utcáin, egészen behömpölyögve a belső kerületekbe. Mindemellett a folyó illata, keveredve a város ízes szagával, elkábított rendesen Jobb, mint akármelyik kábítószer, ezt elhihetik!

Szóval csak álldogáltam, és néztem a százméteres üvegpalotát, az International Trade Mart Towert, nem értettem, miért pont *ideemelték* a gigantikus épületet, de ne értem rá okfejtésekkel foglalkozni, mert édesapámra gondoltam, szürke hangulatára, morcos tekintetére. Ma reggel elmegy, ezt mondta. Nem baj, legalább lesz egy nyugodt hétvégém.

Egy eldugott utcában sárga mellényes, copfos kislány állította meg a forgalmat, amíg az általános iskolai osztály eleven, ugrándozó rosszcsontjai átértek a túlsó oldalra. És az autósok türelmesen vártak. Közben a lakásokból, a nyitott ablakokon keresztül mindenhol szólt a zene, leginkább blues és rock and roll. Jó idő volt. Zengett-bongott a környék. Tündökölt a Nap.

Az erkélyeken színesebbnél-színesebb szoknyák, nadrágok, blúzok, ingek száradtak lengedezve. Kint, a házak előtti padoknál piros nadrágos, széles karimájú kalapot viselő ficsúrok beszélgettek, mellettük fiatal aszszonyok panaszkodtak egymásnak, nem titkolták a rejtett hálószobai titkaikat: „Tegnap sem volt jó az ágyban, úgy mozog, mint egy lajhár!”

Él ebben a városban minden!

Utam során dzsesszt bömbölő bárak sokasága terült el egymás hegyén-hátán. Bejárataik előtt italtól eres szemű, kérgesedett arcú, nyugdíjba vonult földművesek álldogáltak szótlantul, mindegyik kezében cigaretta, vagy szivar; csak a sercenő parázs hangját lehetett hallani.

Bármerre is mentem, az utcák hömpölyögtek, zenéltek, táncoltak, nyugalommal vettek körül. Némely házfalon színes falrafirkák tudatták a környékeliekkel profán üzeneteiket, mély értelmű gondolataikat, szerelmes vallomásaikat. Találtam olyan iskolát is, melynek falait a béke, a barátság és a környezetvédelem jegyében gyerekek festményei, kezdetleges rajzai díszítették.

Már szédültem, szinte elkábultam, mikor a harangok delet kongattak. Kísérletképpen megálltam egy étterem előtt, bár tudtam, ma otthon kell ennem, mert megígértem. Azért bámészkodtam egy sort. Az étterem falán hatalmas betűk hirdették: Antoine's Restaurant, alapítva ezer8száz40. Hatalmas volt az épület, s gyönyörű, kovácsoltvas erkélyek pompáztak utcára néző oldalán. A felső szint erős rózsaszínűre volt festve, míg az utcai oldal halovány narancssárga színben tündökölt. Az erkélyeken különféle zászlók lengedeztek, ki tudja mennyi náció járhatott már itt? Egy pillanatra eszembe jutott, mi lenne, ha betoppannék az étterem ajtaján, mikor oldalba bökött egy néger férfi. Ősz szakállt, fekete cowboy kalapot, szegecsekkel kivert farmernadrágot és farmeringet, meg szomorú szemeket viselt. Fáradtan nézett rám: – Nem neked való ez a hely, itt csak a gazdagok esznek – mutatott a vendéglő felé, majd folytatta: – Menj haza, otthon vár a finom halleves. Megemelte kalapját, kacsintott egy haloványt, felvette eddig földön fekvő akusztikus gitárját, s ruganyos léptekkel odébbállt. Fekete western csizmája mindentudóan kopogott az aszfalton.

Hazafelé vettem az utamat, s azon elmélkedtem, hogy ennek a hullámozó életnek, korda nélküli szabadságnak, gigantikus zsúfoltságnak negatív oldalai is lehetnek, nevezetesen az elidegenedés, a bábeli zűrzavar – hogy csak a leghíresebbet mondjam –, és a lassan, de biztosan ható Kafkai elszemélytelenedés. A bolygó ezredvégi kedvenc foglalatossága.

Hazaértem felderítő körutamról, és a lépcsőház – ugyanúgy, mint reggel – most sem varázsolt el. Pedig ez az én birodalmam volt. Ismertem minden centijét, tégláját, mocskát. A faliújságon azt tudatták, hogy lomtanítás csak a karnevál után lesz, ne tegyük ki ósdi kacatjainkat a ház elé! A házban csend honolt, sehol egy lélek. Csak a postással találkoztam – hús-vér élőlény! –, intettem felé, s azt mondta nekem:– Azannnyját, egyre sűrűbbek leszünk, ma sem érek a végére!

Otthon a bejárónő, becsületes nevén Matilda, már megterített, éppen kimerte a finom illatú levest a tányérokba, miközben izgatottan, örökké mosolygós tekintettel magyarázta, hogy ez a gumbó tulajdonképpen ikrával sűrített halleves, orleansi recept alapján.

Puhasziromhalkan kúsztak be tudatomba a szavak, és azt mondtam:– Igen, anyu, tudom, halleves.

Kedves Istenemre mondom, néha eszembe jut anyu, s legszívesebben sírva fakadnék. Nem tudom, mit csinálhat ott fent, egyedül, pusztai magányában. Istent kérem, vigyázzon rá, óvja meg a felesleges harcoktól, védelmezze őt a múlttól, melyet senki sem tud megváltoztatni, és arra kérem ezt a várost, ahol én is felnőttem, hogy ne engedje elszabadulni a halotti csenddel bíró bánatot. Szeretem apámat, bármi is történt régen.

Talán levelet kellene írnom neki? Hogy megnyugtassam, milyen jó volt vele felnőni! Apu nem az az érzelgősfajta. Tudom, mennyire szerette anyut. És mennyire hiányzik neki még most is. Nem, azt hiszem, a jelenlegi helyzetben a levél felérne egy fekete partecédulával.

Pedig csak azt szeretném tudatni édesapámmal, hogy nem érdekel a múlt, nem érdekelnek mások véleményei, csak az, hogy boldog vagyok, jól érzem magam. Egyszer azt mondta nekem New Orleans poros csendjében, hogy ha ketten ugyanazt teszik, az már nem ugyanaz! Érted, apa, most is érted?

Hatodik pillanat

Kora este Tom Store a St. Luis street-en álldogált a temető előtt. Tom valaha szakács volt, előtte rajztanár és porszívóügynök. Szeretett főzni. Szerették a főztjeit. Hetven éves lesz három hónap múlva. Bőre ráncos lett, lábai sajognak, a háta meg úgy megfeszül éjjelente, hogy fát is lehetne rajta vágni. Megöregedett. Manapság a legfontosabb tennivalója: bejárni élete helyszíneit. Hogy megkeresse azokat a helyeket, tárgyakat, melyek sokat jelentettek neki a múltban. Fiára gondolt, feleségére. De rég volt! Itt hagyta őt az asszony, mert már nem lángolt a szerelem, a tűz. Magával vitte a hétéves kisfiát is. Azóta nem találkoztak, nem beszéltek. Pedig lett volna mit mondani, vagy legalábbis így érezte. Mindegy. Az élet már csak ilyen, kibogozhatatlan események szövevényes hálója. Felnézett az égre. A felhők egymásba gabalyodtak. Meleg szél táncoltatta meg őket. Nagyot sóhajtott, és úgy gondolta, ideje pillanatokat is keresni. Azt hitte, talán akad egy, melyben felfedezi ifjúságát, gyermekkorát.

A szél finoman borzolta a fák sűrű lombjait, beletúrt Tom hajába is. Friss sírhelyek illatát repítette a szellő az utcára, a nyugdíjas burkolót tömjénszagra emlékeztette ez a furcsa, édes-savanyú valami. Tom éppen ráért, nem akadt dolga sehol. Letette hátizsákját a földre és nekidőlt a kerítésnek. Nem messze tőle idős nénik árulták csenevész virágaikat; a halottaknak úgyis mindegy. Egy mentőautó robogott el sebesen az orra előtt, szirénája jajveszékelve bömbölt. Újabb áldozat – gondolta, és jobbra nézett. Innen pontosan rálátott a rendőrség főépületére. Egyenruhás emberek mozogtak mindenfelé, alakjuk tekintélyt parancsolóan emelkedett ki a környezetből. Majd körbenézett, de nem látott semmi fontosat. A szemközti házban hajlott korú patikus zárta be kicsi boltját, hóna alatt aktatáskája szorongott, benne a holnapi tennivalókkal. A másik ház alatt kerthelységes cukrászda ricsajozott nagyokat, a sütemények mézesmázosan fogytak a díszes tányérokra. Szokásos orleansi pillanatok. Úgy döntött,

odébbáll. Éppen felvette volna a hátizsákját, mikor hirtelen előbukkant a semmiből egy rongyos kabátba, és szakadt nadrágba bújtatott öregember. Szemei szomorúan néztek Tom-ra. Halkan megkérdezte: – Maga?

– Én – válaszolta Tom meglepetten, ennél jobbat nem tudott kitalálni.

– Én is – szögezte le az ismeretlen. Ezután sokáig álltak egymás mellett, szinte kézen fogva nézték az utcai jelenteket. Gyerekek ugrándoztak az úttesten, Tom ereiben megfagyott a vér. Mögöttük feltűnt egy Oldsmobile, túlköelve súrolta végig törékeny testüket. Eszébe jutott, hogy milyen apró véletleneken múlik minden. Mellette az öreg helyeslően bólogatott, mintha tudná, mire gondolt.

– Fűszeresnél dolgoztam – szólalt meg csendesen az idegen. – Kemény volt ám, nem lazálhattunk soha, mindig volt melő. Mindössze három ünnepnapot ismertünk. Ezek a Hálaadás napja, Karácsony első napja és a Függetlenség napja – mondta, miközben ujjain számolta a pihenőnapokat. – Hm, nem is voltam soha szabadságon.

Leült a kerítés mellé egy kőlapra, rágyújtott valami iszonyúan büdös cigarettára. Tom sűrűn pislogott, a füst folyton a szemébe ment. Jobban megnézte az öreget. Nem tudta miért, de érezte az öregemberből áradó megtörtséget, fáradságot. Hiába, mondta magában, ez az én korosztályom, nekünk nem jutott a szórakozásból, csak a munkából.

– Miért jött hozzám?– tette fel költői kérdését. Különösebben nem zavarta az öreg jelenléte, legalább nem érezte magát egyedül. Közben a rendőrség épülete előtt bilincsbe vert fiatalít rángattak egy villogó járőrökcsiba. Ide hallották az egyenruhások durva kiabálásait. Az öreg kiköpött az útra. – Finomabban! – mondta mély hangon Fent az égen a nap szép lassan pályát változtatott, alámerült a felhők hullámaiban. Magányos lámpák keltek életre az utcasarkokon, rovarok rajzottak mindegyik körül. A két férfi már három órája figyelte az *Életet*, közben nem szóltak semmit. Az öreg folyamatosan rágyújtott, Tom meg a széliránynak megfelelően változtatta pillanatnyi helyét. Fények költöztek a városba, melegen és hidegen, izgatóan és közömbösen lepték el az utcákat. Tom úgy érezte, eleget látott már, felvette a hátizsákját, és kissé zavartan megérintette az ismeretlen vállát.

– Megyek – mondta Tom.

– Én nem.

– Minden rendben?– kérdezte Tom. Az öreg bólintott, nem nézett fel. Tom elindult mackós járásával a North Claiborne avenue felé. Már tisztos távolságban volt, mikor megszólalt az öreg: – Hé, holnap is jön el, most már sokáig leszek szabadságon, majd jókat beszélgetünk, úgy, mint ma!

A mondat végét elnyomták a suhanó autók zörejei, így Tom keserűen fordult gondolataiba. Sajnálta az öreget. Meg mindenkit. Tom sajnáló-

gépezetté változott. S az jutott eszébe, hogy a világ meg egy tökéletes önpusztító–gépezet. – És mégis mozog a Föld! – brummogta az orra alatt. Bambán sétált hazafelé. Hirtelen fékcsikorgásra lett figyelmes. Rendőrautó fékezett a túloldalon, majdnem belerohantak egy parkoló kocsiba. Két rendőr ugrott ki a kocsiból, már kezükben volt a pisztoly. Tom hitetlenkedve nézte, amint berohantak egy pizzériába. Hangos kiabálás szaladt ki az utcára. Utána egy dörrenés. Aztán halotti csend. A pizzéria ablaka csörömpölve hullott ki a járdára, a szilánkok még sokáig pattogtak az aszfalton, némelyik egészen egy háztömböt repült, mint egy kő, hogy aztán megpihenjen, örök tanulságot hátrahagyva maga után: megvágta egy életet.

Az egyik járóelő halkan megjegyezte, hogy nem nagy baj, úgyis a közelben temető, van ott elég sírásó, sok földet rá, és a karma majd ítélkezik.

Vadludak kis csapata szállt egészen alacsonyan a házak felett. Kecsen szelték a levegőt, felhők fodros kócaiba kapaszkodtak, ahogyan csak repültek, repültek messzire. Még ők is láthatták a testet, pontosabban a fejet, a szétlőtt fejet, amint ott vérzett a járdától húsz centire, s az üvegszilánkok, akárha vánkost alkotnának, ott pihentek a szétlőtt fej alatt. Tomnak eszébe jutott a régi mondás, ahogyan a vadludakat figyelte: ilyenkor esős nyarunk és kevés termés várható. Feljebb nézett, egészen a napba, s megleste a gomolyfelhőket. Tom boldogtalan volt.

Hetedik pillanat:

Kedves istenemre mondom, jó volt az ebéd. Matilda elmosogatott, rendet rakott. Mielőtt elment volna, egy levelet nyújtott át nekem. Azt mondta, ezt apám hagyta itt, nekem címezve, olvassam el, de csak este. Hogy miért, kérdeztem tőle. Azt felelte, hogy azért, mert ez volt apu kérése.

Délután elmentem sétálgatni, egyedüllétre vágytam. Szomorúan baktattam a járdaköveken, agyhullámaim visszaverődtek a falakról, csak az tudott megvigasztalni, hogy hamarosan eljön az este és Amanda. Ő volt a legújabb lány életemben. Nem mondom, sok lánnyal összegabalyodtam már, de ő más volt. Különleges. Néha úgy éreztem, egy húron pendülünk, egyek voltak gondolataink, érzéseink, kedvenceink. Szerettem. Nagyon. És ő is engem, ezt éreztem. Ahogyan egymáshoz bújtunk, simogattunk, csókoztunk! És a csend is jó volt vele! Elmosolyogtam magam.

Lementem az óvárosba, körülöttem mindenfelé színes lámpák, lampionok, szalagok lógtak. Valamilyen ünnepségféle lehetett az éjszaka, és a tárgyak, mint megkopott tanúk, most üresen, alkonyodva himbálózta a

szellő karjaiban. Mindennek olyan ásitásszaga volt. Észrevettem egy épületet. Szemben velem meredek lépcsősor vezetett egy kiszolgált, valaha kisebb rezidencia szerepét betöltő épület kapujához. A hatalmas, megannyi ékes faragással megmunkált kapun óriási vaskilincs árválkodott. A ház falai málladoztak, az idő vas és penészfogai szép lassan emésztették testét. Kedvem lett volna felmenni, s jó erősen bekopogtatni, hogy meglepetésemre ott álljon előttem a kitárt ajtóban egy főkomornyik kedvesen mosolyogva:– Mit óhajt a fiatalúr, kit jelentsek be?

– Dávid vagyok, a város díszpolgára, egykedvű múltkutató, szerető és lelkes személy! – felelném. El is képzeltem.

A főkomornyikon szmoking feszült, kék csokornyakkendőt viselt, meg szarukeretes szemüveget, haja pedig olajjal volt bekenve, csak úgy csillogott a szebbnél–szebb gyertyatartókon pislákoló gyertyák fényében. Beinvitált és azt mondta, hogy várjak a hallban, mindjárt keres valakit, aki hajlandó szóba állni velem. Fejemmel biccentettem, tudomásul véve a ház szokásait. Miután távozott, jobban szemügyre vettem a várószobát. Nem különbözött egyetlen kastély halljától sem, mindenhol barokk bútorok, Velencéből származó álarcok, bábuk, kecsesen hajlongó kalaptartók és egy finoman megmunkált könyvespolc ölelte át a területet. Szemem megakadt az Isteni színjátékon. Elmosolyodtam. A falakon a csodás festmények, váltogatták egymást. Hol Antonio Broccardo képmása nézett rám Giorgione ecsetéből, hol Bruegelnek Keresztelő Szent János prédikációja, vagy El Greco bűnbánó Magdolója meredt szemembe, vagy éppen Tiepoló csodás alkotása, amelyen is Szent Jakab apostol legyőzi a mórokat. Szédültem, körbe–körbe forgolódtam a hallban, minden sarokban akadt valami, ami elkápráztatta az ide betérő, gyanútlanul kíváncsi embert. Szívem vadul dobogott. Az egyik sarokban különböző történelmi figurákkal díszített perzsaszőnyegen nyugodva állt egy dohányzóasztalka. Rajta szebbnél–szebb pesarói majolikák sorakoztak. Az edények szélén jellegzetes pikkelydész csillogott a halovány fényben, egyiken arckép, a másikon valamilyen mitológiai jelenet, a harmadikon meg egy család címere mutatkozott. A másik sarokban sötét bordó pianínó állt, előtte smaragdzöld bársonnyal borított szék fogadta az arra érdemes zenészt. És mennyi könyv! Szájtátva álltam, megfeledkeztem a körülöttem lüktető világról, mikor hangokat hallottam valahonnan a távolból. – Mit akar! – dörrent rám egy erőszakos bariton. Hebegtem, habogtam, izé és bigyó, megy, hogy szeretnék találkozni valakivel a hallban, aki szépen elbeszélget velem, akármiről, csak beszéljen hozzám. Merthogy rossz érzésem van, s benyúltam zakóm zsebébe. A levél. Érintésére összerendeztem. – Hé, mit akar itt, hallja–e?

Kinyitottam a szemem. Széles vállú, jól megtermett portásféle tornyosult előttem. Még a kilátás is megszűnt innen, ahol én álltam. Hátra pillan-

tottam, a lépcső megkopva vonult le az utcára, ahol a lampionok fáradtan lengedeztek. Nagyot sóhajtottam és belebámultam a férfi arcába. Tekintete teljesen zavarodott volt, éreztem, hogy mondani szeretne valamit, ami frappáns, szája mégis csukva maradt, arcizmai rángatóztak csupán. Oldalra néztem, és felismertem a kilincs melletti kis táblácskát. Múzeum. És: Két hétig zárva! Aztán megjött a portás hangja. Ez abból állt, hogy elme-hetek a fenébe, meg hogy ne álljak itt, mint a bálám számára, keressek magamnak valami sokkalta jobb és érdekesebb elfoglaltságot. És hogy nyomatékot adjon ezeknek a kéréseknek, elkezdett taszigálni lefelé a lépcsőn.

Hazafelé vettem utamat. A Barackfa utcán szándékoztam végigsétálni. Közben gondolkodtam. Nemsokára vége az egyetemnek, utána abbahagyom a részmunkaidős állásomat Brett dohányboltjában, s azt terveztem, hogy Amandával kiruccanunk vidékre egy hétre, hogy teljesen egymáséi lehessünk. Mosolyogva bandukoltam tovább. Szemben velem indián-, Chaplin-, bohóc-, utcalány-, Drakula jelmezbe bújtatott suhancok hangoskodtak. Készültek a Karneválra. A kovácsoltvas lámpák felsercegetek. Esteledett.

Pillanathalmaz

Anna kinézett az ablakon. Rákönyökölt a párkányra, figyelte az esti életet. Ábrándozott. Közben hallgatta a ház zajait. Az egyik lakásban éppen veszekedett a férj és a feleség. Szokványos vita volt, hogy ki hol volt, mennyi pénzt költött, és hogy nem marad a rezsire. A gyerekek közben videojátékoztak. Egy másik lakásból feszült nyögések hallatszottak ki, ez az első „rendes” randevú. A hatodikon zene bömbölt, az egyik idős hölgy unokája múlatta az időt vad és kemény ritmusokkal. Szinte beleremegtek a falak. Anna visszament a nappaliba. Kevert egy koktélt, és azon elmélkedett, hogy talán ki kéne kapcsolódnia egy kicsit, elmenni egy táncos szórakozóhelyre. Már nagyon vágyott egy igazi kapcsolatra, elege volt a futó kalandokból, a munkájából, mások bőréből, körmeiből. Kisvártatva a tükör előtt álldogált és szépítkezett. Csak szolidan kente és fújta be magát. Egy gyönyörű kosztümöt vett fel, hozzá illő magas sarkú cipővel. Haját kibontotta és némi töprengés után bezárta maga mögött az ajtót. Lerohant a lépcsőn, a koszos falak mintha ragyogtak volna előtte, annyira izgatott volt. A kapuban majdnem fellökte Dávidot. Amaz mormogott egy szíát, és nyomban el is tűnt. Annának az volt az érzése, mintha a fiú sírt volna, meg is torpant egy pillanatra, de aztán

elgondolkodott, hogy ugyan mit is akarhatna tőle, és továbbment. A Magnólia utcában várja őt az éjjeli élet!

Salamon atya az imént arról értekezett Irginnel, hogy talán nem kellene annyit találkozniuk, nem szeretne a püspök színe elé járni, hogy gyónjon egy jó hosszút. Nem szeretne a gyónásokat. Némelyek olyan bűnöket is elárultak neki a fülkében, hogy a háta is beleborsódzott. Irgin csak nem hagyta abba, folyton azzal védekezett, hogy talán nem ő akart saját magára mászni, hanem fordítva. Az atya félig figyelt oda csak, látta, amint az imént Dávid bejön a házba. Gyorsan mondott egy nemsokára találkozunk és megbeszéljük elkészítést, s letette a telefont. Kinyitotta a lakásajtót. Éppen akkor ért fel Dávid. Szemei könnyeztek, arcán a ráncok hirtelen ötlettől fogantatva meggörbültek. Szíve tele volt keserűséggel és kérdésekkel. Felnézett. Salamon atya megértő tekintettel állt a lépcsőfordulóban. Úgy állt ott, mintha már időtlen idők óta várná. Biccentett egyet. Majd átnyújtotta a levelet. Kezei remegtek. Az atya elolvasta és elsírta magát. Ismerte a családot, tudott a tragédiájukról. És most szégyellte magát piszlicsáré problémái miatt. Ügyetlenül a fiú felé intett, s félre állt, hogy be tudjon menni. Dávid habozott egy darabig, de mivel úgysem volt kedve különösebben sehova mennie, az üres lakásba meg végképp, ezért nagyon lassan, de bement az atya lakásába. Lábai reszkettek. A nappaliba invitálta az atya. A szoba ízlésesen volt berendezve. Középen két szalmafonatú karosszék ásítozott. Mellette mahagóni íróasztal, rajta míves tolltartó, könyvek és jegyzetek, továbbá egy ezüst gyertyatartó. Az egyik sarokban márványozott festésű kandalló pihent. A kandalló öblében kétfelől vastalapzatokban egy-egy velencei váza díszlett. Az atya itallal kínálta és leült az egyik karosszékbe. Dávid a másikba. Egymás szemébe néztek. Próbáltak erőt meríteni a másiktól. Féltek. Válaszra vártak. Hogy most mi lesz? Salamon atya megfogta Dávid kezét, ujjai úgy érintették meg, hogy abban egy üzenet volt: eddig minden rendben, eddig minden rendben. És Dávid elkezdett zokogni.

Evergreenben helyrehozták a harangtornyot, immár vadonatúj lécz tartotta a hatalmas fémoöntvényeket. A munkálatokból tevékenyen kivették részüket Spikes agyonlőtt feleségének gyermekei. Négyen voltak. Mindannyian egészséges, művelt és társasági emberek. Ketten jogászok voltak, egyikük író, a negyedik pedig informatikus. A legifjabb huszonegy éves volt. A legidősebb harmincöt. És nem hittek Istenben.

Plymouthban kocsiba tették Dominik holttestét. Egy jellegtelen, szürke fémkoporsóba helyezték. El kell vinni Orleansba. A sofőr jól ismerte az utat, valaha ott lakott egy darabig, édesapja ott volt szakács. Pár év múlva azonban ő és édesanyja elköltöztek ide. Azóta nem látta az apját. Hiányzott is neki. Meg nem is. Csak annyira emlékezett, hogy sokat játszottak

együtt. Fociztak, kosaraztak, bicikliztek. Néha napján egy-egy mese, lefekvés előtti dalocska suhant át emlékei között. Elmosolyodott. Reménykedett, hátha találkozni fog vele. Jó erősen bezárta a hátsó ajtót, meglapogatta oldalát, majd beszállt a fekete kocsiba és gázt adott.

Végjáték

Tom másnap ugyanúgy kint volt a temető sarkánál, mint előző délután. Magával vitte szokásos hátizsákját, benne fényképek és levelek, bizonyítványok, anyakönyvi kivonatok, pipája, és egy gyűrött könyvecske. Ebben tartotta telefonszámait és jónak vélt gondolatait. Mindkettőből kevés volt feljegyezve.

A Nap ragyogón sütött, felhők sem voltak az égen. A fűszeres bácsi éppen egy suhancot kergetett el boltja előtt, mert amaz úgy gondolta, hogy ideje lenne a rágógumi-automatát megdézsmálni. A patikus zörögve húzta fel rolóját; ő egy ráérősfajta volt. A rendőrőrs körül zengett-bongott az élet, kocsik álltak ki és be, motoros egyenruhások trécseltek fánkot majszolgatva, és még a temető sarkához is elhallatszott szolgálati rádiójuk ütemes és pattogó közlendője.

Fél óra múlva megjelent a szakadt és rongyos ruhás idegen bácsika.

– Hát itt? – kérdezte félszegen.

– Én igen – felelte Tom, és a napba nézett.

– Mostantól én is – nyugtázta a bácsika.

Több óra is eltelt, szemlélték a város színes pillanatait, rohanó életét. Hümmögve nyugtáztak egy-egy jelenetet, már-már baráti kapocs alakult ki közöttük. Kávét is ittak. A fűszerestől hozták. Jó volt kint állni a szabad ég alatt, és megfigyelní az emberek mindennapos tevékenységét; akárha szorgos hangyák, úgy serénykedtek az utcákon. Néha egy jó szó, máskor hangos káromkodás törte meg az idillt.

– Egyedül vagyok – mondta a bácsika.

– Én is – felelte Tom.

– Hosszú volt már az élet!

– Ammá' biztos! – helyeselt Tom.

– Mi mindent kihagytam! Vagy elfelejtettem! – csapott homlokára a bácsika.

– Ne bánd!

– Nem is bánom. Csak sajnálom.

– Ne sajnáld. Én sem teszem – nézett könnybe lábadt szemmel az égre Tom.

Lassan lebukóban a Nap. Vörös szegélyt húzott a láthatár pereme alá. Alatta a vadludak ismét feltűntek. Hangos csevellyel suhantak át a város felett. Tom arra gondolt, hogy mi lenne, ha egy pillanat az életéből még egyszer, csak egyetlen egyszer megismétlődne. Mit tenne akkor? Mihez kezdene ezzel a törékeny pillanattal?

Hirtelen egy fekete autó fékezett csikorogva a temető előtt. Oldalára ez volt írva: Plymouth – Állami Temetkezési Szolgáltató. Egy fiatal, mosolygó férfi szállt ki a kocsiból. Megállta az úton, felnézett Tomra. Levegőt is alig kapott, úgy izgult, tekintete átszellemült. Odalépett az idős férfihoz. Tom mereven tekintett előre, szemei megteltek könnyel. Nem tudott megszólalni, hang sem jött ki torkán. A fiatalember szintén zavarban volt, de némileg határozottabbnak tűntek mozdulatai, elgondolásai a közeli jövőt illetően. Kinyújtotta jobb kezét és megfogta a megkérgesedett és ráncos másik jobb kezét.

– Apu? – kérdezte.

UTOLSÓ KÉP

Senki nem gondolta komolyan. Még hogy Amanda súlyos beteg! Ugyan már! Nincs nála egészségesebb, természetesebb asszony, mondogatták a rokonok és a szomszédok. De egy kis idő múltán engedtek a hír valódiságának: Amanda nem jött haza a családjához. Férje nap, mint nap bement hozzá friss gyümölcsök, vitaminokkal zsúfolt italok, és egy csokor virág kíséretében.

Délután felvette kisfiát az óvodában, majd hazasietett, vacsorát készített, telefonált, kiknek illett, ajtót nyitott az alkalmi gyerekgondozónak, majd rohanás át a körúton, párás és vibráló kandeláberек alatt, be a kórházba. A kapuban biccentés a portásnak, meg egy százas, apró hallgatásáért, mert képtelen látogatási időben befáradni. A lépcsőkön azonban lelassított. Hová sietsz? – kérdezte magától. Ha az orvosok igazat mondanak, akkor Amanda már nem ébred fel. Nem nézhet a szemébe úgy, ahogyan eddig.

Nem is olyan régen, esténként átölelték egymást a paplan alá bújva, és ha szavakkal nem is, de pillantásaikkal szerenádokat énekeltek. Ölelésük felért egy vad szeretkezéssel, simogatásuk érzéki és tapintatos volt. Figyelmesség, bizalom, tisztelet; fogalmak, melyekkel naponta játszadoztak, hogy túléljenek megannyi megpróbáltatást. Évekkel ezelőtt Amanda megbocsátotta egyetlen félrelépését, és most már nem tudja megköszönni neki. Nem, nem a második esélyt, hanem azt, hogy megmutatta, a család mindennél fontosabb. Emlékezett, mennyire boldog volt. Kapcsolatuk új lángra lobbant, ebből a lángból pislákol ki szerelmük gyümölcse, Dominik. S attól fogva minden este szeretettől izzó csókok, ölelések, simogatások szőtték át szabad perceiket.

Erről le kell mondania, figyelmeztette magát. Minden megváltozik, egyedül lesz kisfiával, távol mindentől, s mégis, mindenhez közel. Próbálta ízlelgetni az élet által reá szabott idegen szagú posztót. Elért az utolsó lépcsőfordulóhoz. Jobbra az irodák, az a szoba. Megtörve ült egy műanyag széken. Hideg falak, vibráló neonlámpa, és egy koszos, horpadt íróasztal társaságában. Az orvos meg csak ismételte: – Nem tudom, pontosan hogyan támadta meg a kór, ezer esetből egy, kedves uram. – Majd hozzátette: – Nagyon sajnálom!

Ezerből egy! A kór. Mint valami megfoghatatlan fogalom, mint egy kisgyermeket ijesztgető fenyegetés. Vagy egy szörny. A kór, amely lehetett volna egy ismert betegség, de nem, ez csak egy kór. Ismeretlen, véletlen, ráadásként ezerből egy. Bár egy régi tábla tudatta a betérő páciensekkel az orvosi rendelő falán, hogy attól, mert a felcsernek sikerül nevet adnia a betegségnek, még nem gyógyította meg azt, ettől nem lett nyugodtabb. – Szegény Amanda! – sóhajtott, ahányszor meglátta a sárguló papíron függő, már-már kapaszkodó betűket.

Kisfia, Dominik nem jöhetett be. Így is elég trauma neki édesanyja távolléte, nem akarta kitenni annak a látványnak, amely őneki sem esett ínyére. Felesége egy hulló vakolatú, négy ágyas teremben feküdt. Orrából, szájából, oldalából csövek nyújtózkodtak. Teste *olyan* szagot árasztott. Arca beesett, kezei a bőr felrepedezett, szája is kiszáradt, és melle sípolva préselte ki-be a levegőt.

Jobb híján odaült ágya mellé. Elmesélte, mi volt ma a munkahelyén, mit mondtak az oviban, ki kereste, ki kívánt mihamarabbi gyógyulást. Elmondta, mennyire sajnálja az elmulasztott perceket, a soha meg nem valósuló ígéreteket. Elmondta, mennyire sajnálja mindenki, ami történt. Keserűen görbült ilyenkor a szája. Tudta, valamennyien csak másodpercekig gondoltak őrá, utána belefeledkeztek mindennapos gondjaikba. És azt is tudta, hogy ez – sajnos – így van rendjén, ők is csak a saját cipőjükbe szorult kavicsot fájlalják majd egyszer.

Most Amanda békésen szuszogott, a levegőt sem sípolva merítette. Párja melegséggel nézett rá. A tizenkilencedik estén aztán egyszer csak beszélni kezdett, bár tudta, Amanda nem hallja, de ő csak mondta, mondta...

– Nem hiszed el, kisfiunk majd minden betűt felismer, okos a drágánk. Igen... Egy... egy kicsit uncsi már otthon a főzelék, hiányzik a kezed munkája a konyhában. – bocsánatkérő szünet – Képzeld, Dominik több, mint két órán át festett a füzetébe. Szépen keveri a színeket. Azt mondta

Tilda, tudod a dundi gondozónő, hogy tele van életkedvvel. Ja, majdnem elfelejtettem, az oviban megint lesz meseszínház. Nem tudom, mit adnak, de biztos valami szép mesét... Ahol vannak királyok és királylányok, kacagás és bánat, fele királyság és igazság, sárkányok meg paszulyok, meg tücsökciripelés és... és szerelem...

– Képzeld, ma Dominik rajzolt egy házikót, egy jó nagyot, és azt mondta, hogy ebbe csak azok férhetnek bele, akiket ő nagyon szeret. Tudod kik? Zanya és Apa, meg a nagyfi és a papi, meg ovis társa, Sarolta, a szomszédból. Szép, nem? – Csend. – Ma nem sokra mentem a takarítás-

sal, a régi képeinket nézegettem. Tátra, fent a kempingben. Emlékszel? Majdnem felrobbant a főzőnk. Hogy ugráltunk! Meg a velencei kirándulásunk. Irigykedve néztük a tehetősebbeket, mint ringatóznak a koszos vízben. A kormányosok barkarolát énekeltek, szívbe markoltak dallamaik... És milyen szép volt a napnyugta! – Még mindig csend. – Nem fogod elhinni, elromlott a hajszárító. Még jó, hogy kapcsoltam! Azt meg ki. Szép lett volna, ha megsülök, most egy életnagyságú hamburgerrel társalognál...

– Amanda... – suttopta. Lehajolt, megcsókolta homlokát. Egy könnycsepp sarjadt ki szeme sarkából. Letörölte. Utána nekilátott az esti tisztálkodásnak. Haját megigazgatta. Majd lemosdatta. Közben sírt. Már megint nem sikerült visszatartania! Nem gondolta, hogy *ennyire* hamar megtörik felesége kiszolgáltatottságától. Férfiasság! Hiábavaló felvágás a rettegés és félelem kellős közepében. Csak a szeretet, csak az számít, mondta maga elé egykedvűen. Felállt. Rendet rakott a szekrényében. Felakasztotta a törülközőjét, a köntösét. Kimosta poharát. Végül leoltotta a kis lámpát, s most csak a műszerek halk moraját lehetett hallani. És apró fényüzenekeket, melyeket a gépek sugároztak. Trallala, trallala – énekelték halkan a villódzó lámpácskák.

Visszaült az ágyra, ujjával átkulcsolta Amanda ujjait. Nem volt kedve szólni. Nemigen volt kihez szólnia. Isten? Róla letett már. Valahol épp máshol van dolga, gondolta. Szíve majd' megszakadt a tehetetlenségtől. – Már csak órák! – figyelmeztette az orvos. És a percek? – nézett le hitvese szomorú szemébe.

Eközben Amanda a végső utazásra készült. Valahonnan nagyon mélyről bugyborékolást hallott. Zeneszót és babakacajt. Egyébiránt a neve azt jelentette tájékozott körökben, hogy a szeretetre méltó Nap kapuja. Ez megható. De most egy kérdés kúszott el a tudatalattija előtt, piros betűkkel, nagy fehér vászonra festve:

MIÉRT TÖRTÉNIK EZ VELEM?

A vászon a lelke volt, a festék a vére. Agya lázasan dolgozott. Heroikus küzdelme a végéhez közeledett. Arcok, események suhantak el lelki szemei előtt. Mama, a férje, kisfia, az esküvő, iskolai ünnepségek, tavaszi bálók, mosolygó árusok tarka utcákon, szenvedélyes szeretkezések, nyári utazások... élmények és kacagások...

Megint elmerült. Dominik éneke csendült fel, selymes nevetése, angyali gödröcskéi a pofikáján, csillogó szemei... szépséges dala... *Mennyből az angyal, eljött hozzátok... jászolban...* Amanda úgy érezte, mintha polipok raja húzná-vonná valahová nagyon mélyre, rettenetes sötétségbe. Kisfia hangja egyre halkult... *Betlehembe... sietve menve...* Megint eszébe jutott a segítség. Ilyenkor valaki segíteni szokott, nem? Hol vannak az orvosok?

– nyöszörögte fáradtan ott legbelül. *Lássátok... lássátok...* Tornáztasd az agyad! Ne add fel! Gondolj valami *igazán* szépre! – üvöltötte egy mély hang.

Azt hitte, valaki, egy erős személy súgja a fülébe a biztató szavakat. Pedig nem, mindent, szóról-szóra az akaratereje mondatta a beszédköz-pontjával... *Istennek fia...* És egyszer csak a polipok átkarolták cuppanós csápjakkal, cibálták le a mélybe. Amanda kapálódzott, küzdött, teste megvonaglott. Lehányta amúgy sem tiszta takaróját. Forgott a terem, a tárgyak belemosódtak a falba. Szürke és sötét és hideg lett minden. Fel-nézett férjére. Ide-oda ugrált az ágya előtt. Kiabált valakivel. És integetett, mire sok fehér ruhás ember került elő. Ők is forogtak. Amanda próbálta elmondani, hogy mennyire szereti és hogy vigyázzon gyermekükre, szemük fényére... *Ő leszen néktek üdvözítőök...* Ajkai megmozdultak, véres nyál kíséretében buggyantak ki utolsó, halovány szavai: – Meddig... ah... fény, fénysugár... miért *éppen* most... Dominik, és óh... Istenem...

Amanda végérvényesen elájult. És minden kék lett. Csuda kék. Hirtelen egy kométa száguldott át értelmének még megmaradt, utolsó, törékeny burkán. Még egy percig volt képes az agya arra, hogy valamit, azt a bizonyos igazán szépet közvetítse a bonyolult idegpályákon. Ezt az egy percet:

Kislány hintázik egy színes virágokkal szőtt réten. Mindenfelé madárcsicsergés, doromboló szellőzúgás, méhecskék zümmögése. A kislány nevet, jól láthatóan boldogságban úszik. A hinta meg csak előre-hátra repül a lágy és bársonyos levegőben. Egy férfi figyel a hinta mögött. Szikár, erőteljes a tartása, de mosolya, mint az anyjáié. Készen áll, hogy megvédelmezze a törékeny kislányt, ha leesne, vagy bármi egyéb baja történne. Szemei olyan szeretetet sugároznak, ami csak anya és fia között jöhet létre. A kislány Amanda, a férfi a fia, Dominik. A hinta megáll. Amanda lemászik az ülésről, és felugrik a fia ölébe. Erősen szorítja a férfiass kezeket, a kisportolt testet, mintha megijedt volna valamitől. Egymás szemébe néznek. És akkor, abban a pillanatban kifordul az Idő, s mint valami lötytedt gumizacskó, úgy lebeg a Világmindenségen kívül. A madarak kővé dermednek az égen, a méhecskék mozdulatlanul szemeznek a virággal, s a szellő sem rezzen meg neszező. A hinta is pihen.

És a férfi bársonyos hangon megszólal:

– Anya, édesanya... nagyon szeretlek! Én megvédlek téged... megvédlek minden rossztól, gonosztól, senki nem bánthat... nyugodj meg, anyuci... Nem, ne sírj! És... és köszönöm, hogy életet adtál nekem, hogy kilenc

hónapig szíved dobbanására dobbant a szívem... köszönöm... Anyyira sajnálom, hogy nem tölthetünk több időt együtt, azt reméltem, hogy sokáig egymás mellett leszünk... megtanítasz mindenre, ott leszel velem, ha segítségre szorulnék... sajnálom, édes anyukám! Olyan kedves voltál hozzám, erre emlékszem, éjjeleken felvettél, és magadhoz öleltél... vagy... vagy csak megsimogattál, hozzám bújtál... hallottam kedves és kacagtató esti meséidet... annyi időnk lesz, mondtad... és... és már nem lesznek évek... én... én... annyira, de annyira sajnálom! Szeretlek! Nagyon szeretlek!

A kislány meg csak mosolyog, nevetve ad cuppanós puszit a férfi arcára – bár nem nagyon érti, hogyan szülhetett meg egy EKKORA embert –, de csak azért is szorosan öleli az izmos nyakat, egészen közel bújik fia arcához. És nevet. Kacaja elszáll a rét felett. A virágok is mosolyognak, ide-oda hajladoznak. Fent, az égen, felhők búslakodnak veszélyt érezve. Fodrozódnak. Dörögnek. Elsuhan egy fényes villám. A kislány úgy szorítja a szikár férfit, hogy ujjai kifehérednek. Megijedt, szíve vadul kalapál. Teste remeg, reszket. Mert a kislány sír. Zokog. Egy könnycsepp csordul ki tiszta szeméből, lebucskázik gömbölyű pofikáján, onnan alászáll a kezére, legurul a könyökéig, majd le egy fűszálra, azon tovább egy katicabogárra, amaz meglepődve kitarja szárnyait, hogy végül a sós cseppecske leérjen a hideg anyaföldre.

Ekkor a Világmindenségen a púp visszacuppan, az Idő magához tér. A madarak alászállnak a bárányfelhők mögül, a szellő is megkavarodik kecsesen, könnyedén, a méhecskék meg beleesnek a tátott szájú virágszirmokba. A kislány elmosódik, a férfi nemkülönben. Akárcsak a hinta.

Jézus azt mondta volt, hogy a szeretet egyfajta jutalom, amely a rögzös út végén vár bennünket. Meglehet. Amanda tizenkilenc napi szenvedés után, mosollyal az arcán halt meg egy kórház eldugott kórtermében, vérben, hányásban, vizeletben fürödve. Tudatának utolsó képe az volt, amint kislát, Dominik, szeretettel és jósággal telve magához szorítja.

ÖSSZEOMLÁS

A park olyan volt, mint máskor. Koszos, émelyítő szagú és nedves. Papírcafatok táncoltak a könnyű szélben, mintha így örvendeztetnék meg az alkonyatot. Orvosomnál voltam, egy jó nevű pszichiáternél, aki arra hivatott, hogy megnyugtasson a tekintetben, hogy élet és család és vágyak. Azt mondta, túl sokat akarok az élettől, nem vagyok eleget a családommal, és olyan vágyaim vannak, melyekről már régen lekéstem. Régen! Még ilyet! Ahogyan beszélt, azt láttam a szemében, hogy nagyon fáradt, és tele van a hócipője a magamfajtákkal. Néha úgy elrévedt a tekintete, hogy azt képzeltem, akár egy jupiteri intelligens felhő is lehetnék, egy fikarcnyit sem érdeklik a problémáim. Biztos neki is vannak. Problémái. Azt mondtam neki, hogy mit tegyek, ha szeretem a feleségem és rajongok a kisfiamért, de van egy másik nő, egy tünemény, és nagyon jó vele, és nagyon szeretem őt is, és most mi legyen ezzel az egésszel. Azt válaszolta, hogy nem tudja, mert nem ismeri a feleségemet, a kisfiamat, a tüneményt meg végképp, de nekem kell eldönteni, hogy új életet kezdek, vagy folytatom a régit, egy kissé megújítva, felpezsdítve. Erre én, hogy már nem tudom felpezsdíteni, de nagyon jó érzés a nyugalom, az otthon, a békesség, de közben vágyakozom a kalandra, az újra, és arra, hogy úgy érezzek, mint régen, nagyon régen, tinédzser koromban. Erre csak hűmmögött és azt mondta, *nagyon* sajnálja. Mire én, hogy ne sajnálja. Merthogy ez az én problémám. Ekkor elővett egy papírt és odanyújtotta nekem. Ez állt rajta: „Az orvosok azt hiszik, sokat segítettek a páciensüknek, ha megfelelő nevet tudtak adni a betegségének.” Erre én azt mondtam, hogy nafene.

Mikor kijöttem, nem éreztem úgy, hogy most minden szép és jó lenne, vagyis meg-változott volna. Lassan az az érzésem támad, hogy az én személyes orvosom egyfajta barátféle valaki, akinek elmondom a dolgaimat, mint a haveroknak a kocsmában pár korsó sör mellett, csak vele nem sörözök, hanem fekszem egy díványon, mely igen hajlott korban leledzett, és kiöntöm a lelkem, abban bízva, hogy most majd könnyebb lesz. És persze sosem lesz könnyebb. Ránézek az órámra. Ejha, mindjárt fél hat. Megint én leszek az utolsó, aki beesik a szülői értekezletre.

A tanárnő már nagy lelkesen magyarázta az osztály teljesítményét, mikor leültem egy árva székre. A tanterem dohos és kréta szagú volt. A pa-

dokon huncut és csalfa üzenetek jelezték; nem mindenki figyel oda az órákon. A mellettem ülő anyuka azt kérdezi tőlem, hogy vagyok. Vagyogatok, felelem, és rámosolygok. Ő viszonozza. Közhelyek. Úgy cikáznak ezek köztünk, mint apró mikrohullámok. Nyilván baj van az agyammal, néha azt gondolom, valami daganat ülepedett rá, hogy folyton harcolni próbálok a jelenlegi életemmel. Erre természetesen gyógyszereket is szedek, ki más is írhatta fel, mint az én orvos barátom. Csakhogy ezek a szerek rendszeren felbolygatják agytekervényeimet. Tegnap azt láttam munkába menet, hogy egy nagy cápa osztogat belépőjegyeket valamilyen ingyenes kiállításra. A múltkor meg úgy éreztem, mintha ragasztóba lépnék, nem bírtam tovább menni a gyalogátkelőhelyen. Nem engedelmeskedtek a lábaim. A jelek pedig szépen eljutottak az idegvégződésekhez, hiszen tudtam, hogy mindjárt pirosra vált a lámpa, úgyhogy iparkodnom kell, de egész egyszerűen nem tudtam tovább menni. Egy idős néni ke jött oda hozzám, belém karolt és azt mondta, fiatalember, szedje össze magát, még a végén palacsinta lesz belőlünk. A palacsinta szóra feléledtem és újfent tudtam járni. Már hevesen túlköltek az autók, épp jókor jött a segítség. Megköszöntem a néninek, hogy nem hagyott magamra. Azt felelte, már ne is haragudjak, de nem vagyok kábszeres? Nem vagyok, motyogtam magamnak, de a néni ke már hátat fordított nekem, és eltotyogott az ellenkező irányba.

Kint kigyúltak a csillagok. Bekukkantottak az apró pontok a tanterem ablakain. A tanárnőn nagyon ízléses és feszes kosztüm volt, formás mellei izgatóan dudorodtak előre. Halovány szájfény selymesítette be vékony száját, és a hangja, akárha hárfa szólna, úgy andalgott. Odajött hozzám az értekezlet végén. Megkérdezte, hogy elégedett vagyok-e. Hirtelen nem tudtam mit felelni, mert egy kaktuszt láttam kinőni a füléből. Egy ideig azon tűnődtem, hogy levágom egy ollóval, de aztán rájöttem, hogy nincs is nálam olló. Fáradtságos kínok közepette kinyögtem, hogy meg vagyok elégedve. Zavart az a kaktusz. Aztán azt is mondta, hogy a fiam okos, de egy kicsit hebrencs. Nekem mondja? – mosolyogtam el magamban. Segíthetnék egy kicsit a tanítás után, suttogta. Mármint mit, viszonoztam. Hogy ő foglalkozhatna vele egy keveset, beszélgetne vele, megnyugtatóná, meghallgatná a gondjait, bajait. Rendben, mondtam, és a kaktusz kivirágzott a tanárnő fülén. Megint úgy éreztem, hogy egy jupiteri intelligens felhő vagyok, aki tévedésből került ide, erre a bolygóra. Zavarban voltam, nem vitás. És egy kissé megszeppentem. Miért nem én beszélek ezekről a fiammal? Nem vagyok már *erre* alkalmas? Lehullott egy szírom a padlóra. Felálltam, és azt mondtam, hogy most sietek, még sok az elintéznivaló, és majd visszatérünk erre az izére. Mellettem felhorkant egy apuka, hogy a fiának eltűnt a tornacipője, hát, ez hogy lehet! A tanárnő odafordult és

rátette karcsú kezét az apuka igen szőrös kézfejére, és megígérte, hogy a holnapra meglesz a cipő, ne aggódjon. Úgy beszélt, olyan lágyan, mintha mi, szülők lennénk a felügyeletére bízott gyerekek. A kaktusz eltűnt. Virágja is. Háttal állt nekem, nem éreztem úgy, hogy még lenne mondandónk egymásnak. Kimentem a teremből.

Hangos gyerekzsivaj verődött vissza a házfalakról. Nemsokára mind-egyiknek haza kell menni, egy kis leckeírás, vacsora, fürdés, majd alvás. De addig is bicikliztek, fociztak, szaladgáltak, verekedtek, és persze udvaroltak a pipiskedő lányoknak. De jó nekik! Még nincsenek megoldandó problémáik. Rám köszönt egy csokis banán. Én visszaköszöntem. Mind-egy, majd holnap már nem veszem be a pirulákat.

Megálltam a kapualjban, elővettem a telefonomat. Felhívtam. Hirtelen kivilágosodott. A nap felkúszott az égre, madarak csiviteltek kuncogva, és maszatos felhők fogócskáztak viháncolva. És én is nevettem. *Őszintén*. A telefon túlfelén is kacagás hallatszott. Bugyuta történetek a mai napról. Mi volt, hogyan volt, és mi lesz este. Hogy láttad azt a filmet tegnap? Nahát, én is pont azt néztem! Ne má', tényleg azt etted vacsira? Miért, próbáld ki! Soha! Mikor találkozunk? Nem tudom, de hamarosan. Meg disznó viccek. És nevetés és jókedv. Tíz perc múlva újfent besötétedett. A nap alábukott, a felhők szétszéledtek, a madárkák nemkülönben.

Betettem a zárba a kulcsot. Megjöttem. Oldalt papírszemét-tároló, benne egy rakás kidobott reklámújsággal. Köztük voltak olyanok is, amelyeken arra szólították fel a jóérzésű és egészséges embereket, hogy adakozzanak ilyen és olyan alapítványoknak, hogy a beteg gyerekek gyógyuljanak. Különben meg fognak halni. Megjegyzem, én már régóta meghaltam. Átalakultam jupiteri intelligens felhővé, és tanulmányozom az itt lakókat. Érdekes egy teremtmények, az már szent! Folyton folyvást arra törekednek, hogy különféle holmikkal halmozzák el magukat, vagy éppen kipusztítják a növény- és állatvilágot, vagy sok-sokmillióért partikat rendeznek, ennek folyományaként ingyen konyhákat állítanak fel a koldusoknak; a nagyon gazdagok meg azzal foglalatoskodnak, hogy miként vehetik el a nem annyira gazdagoktól a földjüket, főleg ha alatta valamilyen értékes ásványi anyag rejtőzik. Közben szép lassan elfelejtjenek beszélgetni egymással, mert minden percükben tévét néznek, rádiót hallgatnak, melyek széles körben elfogadott nézet szerint leginkább valamilyen termék vásárlására szólítják fel a hallgatóságot. Sóhajtok egy nagyot. *Rá* gondolkodok meg a családomra. És a szüleimre. Hangos csattanással nyílt ki a liftajtó. Egy asztronauta lépett ki belőle, sisakja nekicsapódott a korlátnak. Biccentett egyet felém. Én visszaintettem. Egyébként a házban senki nem adakozott. Úgy vélték, az ő gyermekük sosem lesz *igazán* beteg. Én viszont egyszer már adakoztam. Olyan gyerekek képeslapjait vettem meg,

akik szájjal festették a rajtuk lévő képeket. Nagyon szépek és szinte kivétel nélkül vallásosak voltak. Jót akartam cselekedni. Akkor még nem éreztem úgy, hogy a liftbe lépve egy kapszulába kerülök, amely arra hivatott, hogy fényévekre repítsen bolygómtól. Utazásaim során különféle teremtményekkel kerültem baráti viszonyba, akik egy cseppet sem nyugtattak meg a felől, hogy van-e az életnek értelme. Azt senki nem tudja, mondogatták ezek a teremtmények.

Egyszer olvastam egy történetet, valami fantasztikus irodalmi folyóiratban, amely arról szólt, hogy egy Bordon nevű bolygón a tévékészülékek a legértelmesebb élőlények, ők uralják a körülöttük lévő világot. Természetesen elektromos jelekkel társalogtak egymással, a másodperc töredéke alatt el tudtak mesélni ezernyi jó dolgot több millió honfitársuknak. És kasztokba is szerveződtek. Az alacsonyabb értelmű és erejű tévék fekete-fehérek voltak, a már kissé okosabbak színesek, utánuk jöttek a nagyképernyősök, a plazmák, a folyadékkristályos változatok, végül azok, kiknek volt már merevlemezük is. Ők voltak a főnökök. Merevlemezükön mindent eltárolhattak, így hatalmas tudás birtokába kerültek. A történet vége arról szólt, hogy a bolygót körülvevő műholdak kivétel nélkül felmondták a szolgálatot, mikor is egy hatalmas gázfelhő áthaladt a naprendszerükön. A műholdak alkatrészei a porszemektől elromlottak. Hirtelen sötét lett mindegyik tévé. Nem jöttek a jelek, elhalt minden információ. Buta lett mindenki. Meghalt mindenki. Csak nagy késve éledt fel pár plazmaváltozat, melyeknek volt merevlemezük. Vonakodtak életre kelni, nem tudták mitévők legyenek. Aztán bekapcsolták merevlemezüket, és szórakoztatták saját magukat. De ez egy idő után nagyon unalmas tud lenni. Nem beszélgethettek, nem tréfálkozhattak, nem ugrathatták egymást. Csak egymagukban kuksoltak és ezredszer is megnézték, mi található a merevlemezen. Csupa kacat, ósdi filmek, könnyes romantikák, vad brutalitás, és rengeteg reklám. A többi tévé pedig teljes sötétségbe burkolózott, alkatrészeik elporhadtak, vastag por lepte be képernyőjüket. Talán három év is eltelhetett már, mikor a megmaradt pár darab merevlemezű tévé is kikapcsolta önmagát. Szabad akaratuk volt e tekintetben. Nem akartak tovább sugározni, unatkozni, teljesen felesleges információkat hallgatni. És persze nem volt már kinek szólni, üzeni, beszélni. Szép sorban mindegyik képernyője kihunyott. A történet itt véget ért, egy apró utóirat volt még hozzá, melyben azt közli írója, hogy ezer évvel a teljes kipusztulás után arra vetődött egy hatalmas szállító űrhajó, melyeket emberek vezettek. Hatalmas daruikkal felpakolták az összes tévékészüléket a hajó rakterébe, majd fénysebességgel száguldottak haza, a Földre, hogy elvigyék a rakományt

és a jó hírt. A jó hír így szólt: „Most már mindenkinek három tévéje lesz, nem kell többet beszélgetni!” Zárójelenetként azt vizionálta az író, hogy a bolygón a következő generációk már nyelv és hangszálak nélkül jönnek világra, mivel minden ember hatalmas, tévékkel körbevett szobákban él, távol egymástól. Képet festett arról, milyen is lesz a *tökéletes* csend: egy családot rajzolt le, amint mindenki külön-külön szobában ül a rengeteg tévéje előtt, és csak bámulja, bámulja a villódzó képernyőt.

Kinyitottam a lakásajtót. Fiam leckét írt, a feleségem vacsorát főzött. Sajtos tészta, tejföllel. Szájon pusztultuk egymást. Megkérdezte, minden rendben? Mondtam, hogy igen. Érdeklődtem, mi volt ma a munkahelyén. A szokásos, felelte. Ma szoliban volt. Széttárta karját, így jelezve, hogy egy kicsit barnább lett a bőre. Megnyugtattam, hogy igen, pedig dehogy. Levettem cipőmet, és be akartam menni a szobába. De megtorpantam, mert egy hatalmas szökökút locsogott a szoba közepén. Legszívesebben beugrottam volna a legalsó nagy tálba. Így csobogott a hideg nedű a tálkákban: csibb-csobb-csipp-csupp-csobb. Feleségem odabújt hozzám, és megkért, szaladjak le a boltba, és vegyek egy kiló cukrot, meg két doboz tejfölt. Visszavettem cipőmet, és lementem. A lépcsőház nem változott. De legalább nem találkoztam senkivel. Ha találkozom valakivel, akkor minden bizonnyal ki kell nyitnom a számat. Én viszont félttem megszólalni, nehogy eláruljam, milyen rettenetes kínok közt élek. Pedig ez nem is volt igaz. Volt egy jó állásom, egy szerető családom, gondoskodó szüleim, és pár barát. Mi kell még?

Bementem a kisboltba, halkan köszöntem egy jó estét, és vettem egy kiló lisztet, meg két doboz joghurtot. A feleségem lehülyézett, mikor hazahértam.

Reggel nem vettem be a gyógyszereket. Megborotválkoztam. Közben hallgattam a rádiót. A bemondó közölte, hogy tegnap nagyjából több tonna szennyezett anyagot juttatott a föld alá egy multinacionális cég, mert nem volt kedvük annak tárolásához, négy állatfaj kipusztult az elmúlt két hétben, két árvíz és négy hurrikán söpört végig a bolygón, egy híres színész elmúlt valamilyen nemi betegségben, továbbá megközelítőleg háromezer ember halt meg a további hírekben. Felszisszentem. Megsértettem az államot, vékony vércsík csordogált le a mosdóba.

Munkahelyem közelébe érve elfogott a rettenet. Egy ufót pillantottam meg, amint hevesen zakatolva pörgött a budai utcák felett. Fénycsóvákat eregetett a föld felé, és valami édesen egyszerű bűgő hangot adott ki fémtestéből. Így: csríííí-búúúúú-híííí-zúúúú. Megbabonázva néztem az égre. Kollégám majdnem fellökött, mikor befordult a sarkon. Mit bambulsz itt, kérdezte. Semmit, feleltem. Az jó lehet, mondta, és megkérdezte, hogy

nem jövünk-e össze a hétvégén, kártyázhatnánk, meg egyebek. Erre én, hogy felőlem. Bár tudtam, hogy úgysem jövünk össze. Mit is mondhatnánk egymásnak? Ki mit vett, örökölt, szerzett? Hová megyünk nyaralni, moziba, színházba? Vagy mondjam el, hogy jupiteri intelligens felhő vagyok, és nem találom a helyemet? Érdekelne ez bárkit is? Megkérdezné-e valaki, hogy mit szeretnék, mik a vágyaim? Vagy csak megnyugtáttnának, hogy nyugi, nem vagy egyedül, rengeteg ilyen felhő szaladgál közöttünk, de higgadj le, állj be a sorba, ne kérdezz, csak nézz okosan, bátran, és élvezd ezt az életet.

Bent közölték, hogy hat alkalmazottat elbocsátanak. Mindenki egymásra nézett, férfias tekintetek feszültek egymásnak, baráti kézfogások susogtak, és megnyugtató bizakodások, á, nem te leszel, te nagyon jó vagy, szorgalmas, meg hasonlók. Aztán névsorolvasás, hat név, és utána a megkönnyebbülés; nem én vagyok, aki munka nélkül kezdi a holnapot. A hat ember magába roskad, körbenéz. Körülöttük boldog emberek. Az imént biztosították őket arról, hogy nem ő lesz, és nincs baj, majd segítünk egymásnak. Kis tanácsstalanság, érezhető kínos pillanatok. Majd szép lassan mindenki elkezdett dolgozni. A hat ember bement a főnök irodájába. Egyikük sírt.

Ma nem hívom fel, mondtam magamban. A monitorra néztem. Egy csáp nyúlt ki belőle, megfogta a nyakamat. Szorongatott, rám tekeredett. Nem ellenkeztem. Minek is? Én már halott vagyok. Átalakultam jupiteri intelligens felhővé. Ideje mennem. Ki fog emlékezni rám? A kisfiam, az biztos. Talán a feleségem. A szüleim is. Néhány kolléga, kevés barát. A csáp nem hagyta abba, már fojtogatott. Körbenéztem, de a többiek nyugodtan dolgoztak. Nyilván nem vették észre a monitoromból előkúszó szörnyeteget. És ekkor eszembe jutott valami. Valami, egy gondolat, ezt is orvosomtól hallottam, de még régebben, a kezelés legelején. Így hangzott: „Ha van ezen a bolygón legalább egy ember, akire te mindig szívesen emlékeznél, akire mindig számíthatnál, akihez bátran szólhatnál, akivel törődnél, és ez fordítva is igaz, akkor nyugodj meg a világ dolgait illetően. Lehetnél porszem is egy jupiteri intelligens felhőben, aki ide-oda csapódik, teljesítve a felsőbb utasításokat, azonban folyton magányban lennél, nem tudnál kihez fordulni, legfeljebb egy másik porszemhez. Hidd el, ezen a bolygón rengetegen örülnének annak, hogy ha akadna egyetlen, csupán egyetlen egy ember, akivel barátságban lehetnének.”

Eltűnt a csáp. Elnevettem magam. Hangosan kacagtam. Odafordultam a szomszéd asztalhoz és elkiáltottam magam: Kit érdekel, hogy már több mint fél éve nem szeretkeztél? Átkurjantottam a főnöknek is. Kérdezd meg, érdekel-e a vadiúj kocsid? Ki a francokat érdekel, hogy hová més nyaralni? Hogy mindenki tudomására hozza, mennyire nem érdekelnek a

kicsinyes gondjaik, és hogy jelezzem, mennyire jól vagyok, elfingottam magam.

Összepakoltam a cuccomat és hazasiettem. Benéztem a suliba, szóltam a tanár néninek, hogy jól áll neki a kaktusz, és kikértem a fiamat az utolsó két óráról. Felhívtam a feleségemet. Közöltem vele, hogy csomagoljon, ma lemegyünk a Duna-partra, és csak élvezzük a napsütést. Eszünk, iszunk, társasozunk, pihenünk. És szeretjük egymást. Kisfiam ujjongott. Én is. Ahogy kivettem a telefonból, a feleségem is. Útközben beszaladtam a szeméttárolóba. Felmarkoltam három kidobott csekket, mindegyikre ráírtam egy kis összeget, ezeket befizettem a postán. Kikapcsoltam a rádiót a kocsiban. Kisfiammal inkább dúdolgattunk egy dalt. Közben kacarásztunk, kiabáltunk. És közben, ahogyan közeledtünk feleségem munkahelye felé, arra kértem a Jóistent, nehogy ide sodorjon az univerzum mélyéből egy gázfelhőt, nehogy kikapcsoljon minket, mert különben nagyon, de nagyon mérges leszek.

Itt tartottam, mikor kinyílt az ajtó. Fehér ruhás, komor tekintetű ember lépett be, és még két másik is, ők szemmel láthatólag feszélyezve érezték magukat. Rajtuk is fehér ruha volt, de hátukon vastag felirat jelezte, hogy más kaszthoz tartoznak. Ez volt ráírva a hátukra: ÁPOLÓ. A komor tekintetű ember közel jött hozzám, szemügyre vette a szobámat. Mindenhol gumírozott bútorok. Néhány grafittal készült rajzlap lógott a falakon. Ezek az én műveim voltak. Megsorszámoztam őket. Az egyikén egy bolygó volt, hegyeiből vastag karok nyúltak ki, mintha a bolygó belseje ki akarna bújni saját testéből. Egy másikon meg egy virágszál, szirmai pedig csupa ismerős fejek. A családomé. Oldalt egy kéz, melyet úgy rajzoltam, hogy lássa a képet néző, mennyire vonakodik letépni a szirmokat.

Hát hogy vagyunk, hogy vagyunk? – kérdezte a komor tekintetű. Ruhája zsebén minden kételyt eloszlatva ott virított a neve és rangja: FŐORVOS. Kezében egy injekciós tűt tartott. Meg egy gézdarabot. Esküszöm, tényleg, el akartam mondani neki, hogy már jobban vagyok, nincsenek kaktuszok, bálnák, csápok, hogy jó a munkahelyemen, és már nem hívom fel többé azt a tüneményt, és a családom is hazavár, de nem bírtam megszólalni. Csak ennyi jött ki a számon:

– Vagyogatunk, vagyogatunk.

ÖNARCKÉP

Csendes zajok vesznek körül, ahogyan ülök az íróasztalom előtt; rajta papírok, azonban mindegyik világít az ürességtől, mint gondolkodó festő előtt a csupasz vászon.

Mert nem írtam semmit. Gondolkodom, mi lenne a legjobb ötlet, a legjobb érzés, amit papírra lehetne vetni, de üres vagyok én is, mint boros kancsóm éjfél előtt. S közben zord vagyok még, mint viharok felett felhők ura, ki erőt gyűjt a borzas fellegek irányítására.

Szobám félhomályban, redőny félig leengedve, alatta kerge szellők játszanak a függönnyel, ahogyan meglegyezi a besuhanó szél fehér köpenyét. Falaimon barátom festményei tekintenek rám; pillanatképek egy depressziós művésztől.

Én meg csak ücsörgök, a toll a kezemben kárörvendően vigyorog rám, én meg dühösen nézek vissza, mintha kedvenc használati tárgyam lenne a hibás, hogy nem tudok hozzákezdeni a következő bekezdéshez.

Pedig a toll csak gondolataim eszköze, ő általa kerül láthatóvá mindaz, mi bennem, a fejemben lakozik. Kinézek az ablakon, figyelem, amint egy fecskepár ábrándozva kering a nagy semmiben, a porhanyós levegőben. A szomszédom egy emelettel feljebb óriási karcsapásokkal rázza koszos, retkes szőnyegét, aminek eredménye az, hogy a sok haj, por, kutyaszőr ráhullik kecsesen az alatta lakó virágtartójára; ezután pedig a szokásos: hamarosan felszalad fűjtatva a virágok tulajdonosa és elkezd üvöltözni addig, amíg fel nem veri az egész házat, s ha ez sikerült neki, akkor mindenki folytathatja megszokott, monoton panelverejtékes életét.

És a festő megragadja az ecsetet, megvan már a *KÉP!*

Tehát most várok egy ötletre, meg az üvöltözésre.

Hirtelen szikra lobban a mindenségben, az egész csak egy pillanat műve, s kielégülten terül szét a gondolat a fejemben. Az jutott eszembe, hogy mi lenne, ha írnék egy riportot, egy képzelt riportot magammal, persze én lennék mindkét szereplő, a kérdező és a válaszoló is. "Ragyogó ötlet"–jegyeztem meg. Rögtön neki is fogtam az írásnak, ami nem esett nehezemre, lévén eddig is ülő pozíciót foglaltam el.

Éles sivítás törte meg a csendet/képet, s egy hang, egy túlvilágról ide lopakodó, kurrogó hang letaszította gondolataimat a saját, belső hegyem tetejéről, azok bukdácsolva estek alá, most is hallom üvöltésüket, és az

futott át az agyamon, hogy: "Mi a frászt kell engem egy festőien szép ötlet írása közben megzavarni?"

A csengő, vágott agyamba a felismerés. Lassan mentem az ajtóhoz, hogy ezzel is bosszantsam hívatlan vendégemet, hátha megőrül a várakozástól, én meg folytathatom munkámat. Szép lassan kinyitottam az ajtót és csalódnom kellett.

– Szia! – állt előttem én. Haja barna, már-már ősze hajló, fogazata ép, szeme kék, arcán szemüveg, termete aránylag. Mint saját magam. Azt hittem álmodom, s új írásom gondolata vezetett e valótlan jelenet megtörténéséhez. Múltak a másodpercek, hallani lehetett, amint nyögdécselve ballagnak a nagy *Idő* részeként egy kietlen, száraz sivatagban. A homok surrogása hallik – jutott eszembe. A nyitott ajtón át nedves szellő csapkodta arcomat, amúgy kellemesen felfrissítvén, de én nem tűntem el magam elől.

– Szia! Nem engedsz be? Hozzám? – szólt ismét én.

A kérdés magától értetődő volt, már hogyan engedném be magamat magamhoz, s mint egy éhes nyílás, az ajtó megnagyobbodott, s keletkezett tágas tér közöttünk. Elvégre egész életemben azon fáradoztam, hogy magamat megtaláljam, s utána elemezzem, vizsgáljam mikroszkópilag, tűnődjek azon; vajon van-e értelme annak, amiért élek, amiért szeretek, amiért szenvedek, és amiért olykor gyűlölök. Hát most itt van a nagy lehetőség! Minden keresés, kutatás látható és kézzelfogható jele nélkül megjelent előttem én, és arra vár, hogy bebocsássam. Hozzám, magamhoz. Belém.

És most miért nem örülök akkor? – vetődött fel bennem a kérdés, aztán szótlánul oldalt álltam az ajtó mellé, s kezemmel hívogatólag intettem vendégem felé, mert torkomból egy szemernyi hang sem jött elő.

Én otthonosan bevonult szentéjembe, a másodperc töredéke alatt körbetekintett, s szemrevételezett mindent, az *én Váramat*; futó pillantással íróasztalomra nézett, és egy apró, de gúnyos mosoly ferdítette el vékony száját.

– Dolgozol? – Hát igen. A munka. Nekem *Ez* is munka. – Persze – nyögtem ki nagy nehezen.

Az első párbeszéd ennyiből állt. Kimentem a konyhába, kinyitottam a hűtő ajtaját, elővettem a jéghideg piciny birodalmából két üveg házi sört, majd laza csípőmozdulattal becsaptam ajtaját, s bementem a szobába. Én lába kényelmesen lógott le a díványról, fejével a plafont bámulta. Mikor letettem az asztalra a páratól nedves üvegeket, én érdes krakogással megköszönte torkát, aztán megszólalt:

– Csak ne kezd el játszani az agyadat, mert nagyon megbánod! Most beszélgetni fogok veled, veled, aki annyi mindent kerestél, kutattál, s lássuk be, nem sok eredménnyel. Csak őszinte legyél, mert a gerinctelen, hazug embereket utálok. Rendben?

Szívem vadul verte ritmusát mellkasomban, mintegy szét akarná tépni, hogy megkönnyebbülve a megszabadult tehertől gondtalan, vidám életet kezdjen valahol a csend és pirkadat és gondolatok birodalmában. Fejem kába volt a látható álmotól.

"Tessék, riportot akartál, hát itt van, megcsinálja neked, hogy ne legyen nehéz dolgod."

– Rendben. Elhiszlek téged. De a végén mondd meg, hogyan találtál énreám, s hogyan jelentél meg előttem, a színem előtt.

Álmos szellő csapta be az ablakot, üveges nyögéssel simult a két szárny egymáshoz, hogy megfogják részeiket, biztosítván a meleg csendes részvételét a szobában és a lelkeinkben. Futó csillagok rajzolta az égre, magános utcai lámpák keltek életre a járdák mellett, sercegeve gyúltak ki; végét járta mára nap. Esteledés vette kezdetét.

– Ki vagy? – dörrent be a falak közé a kérdés.

– Író. Gondolkodó. S ember. Vagyok még várakozó. Hogy mire? Szerelemre. Végtelenre. Borús, csillogóan ködös, fehér színű halmazra várok, hol a világ nem a téren alapszik, hanem a gondolatokon, melyek vízben úszkálnak, s levegőben repkednek, a tájon messzi és sebesen szaladnak, de nem *Erővel*, és belebújnak mindenbe, hogy a *Rend* ne legyen csak látszólagos, hanem igaz és tiszta.

– Honnan jöttél?

– Tucatnyi hely van, ahol megfordultam énem belső világa által; mit is nevezhetnék meg jobban kiindulási pontomként a sok emlék közül, ha nem azt az egyetemleges, burokkal körülvett, meleg, még színtiszta, kellemesen átölelő, zárt világomat, mint minden ember első lakóhelyét. Anya. E szó életem névadója... – Khm, khm. Mit mondjak még?

Majd ültünk némán, de agyunk perzselve dolgozott, s szórtuk szét a térben, a mi mostani világunkban ki nem mondott gondolatait, melyek csattogva ütköztek egymásnak a szoba közepén; sercegett is a lámpa álmosan.

– S hová tartasz? – szólalt meg én halkán.

– Nincs általam valós, kézzelfogható szavakban leírható, vizuálisan érzékelhető minőségi fogalom arra vonatkozólag, hogy mi az én célom. Nem megyek sehová, nem tartok semerre. Várok. Hozzám tart *Minden*. Mi megfoghatatlan, de megbecsülendő, s ápolandó! Bennem gyülevész, mély gondolatok hemzsegnak, s mind tart valahova én általam. Gyomrom helyén a galaktika mikro-üremlékek pályaudvara dübörög, s onnan millió

vágányokon vontatja a fejében elraktározott tudathalmazokat az egész felé, hol hömpölyögve esnek alá, s törnek milliárd atoménre.

– Hát persze! Hiszen a költő attól bátor, hogy nyitva tartja az örület felé vezető ajtót.

– Nem vagyok költő. Esetleg csupán szóköltő, mert írásaimban rendszeresen költöm a szavakat, mintegy pazarlóan bánok velük. Igen, azt hiszem, így már költő vagyok.

– Tudod, most, hogy így beszélgetünk, rá kell jönnöm, hogy nem is tudtam rólad semmit. Elbújsz minden elől, sehol nem vagy, mégis sürgölődsz az emberek között, semmit nem teszel, mégis alkotsz, alkotod a *művedet*, sehová nem mész, mégis nyílegyenes út jelöli meg a célod, ahol vár téged önmagad. Hogy végre kitárulkozz, kinyíljál, mint egy ritka virág kertésze kezében, s csak ömlik majd belőled a szó; hullnak szirmaid, s írsz és költesz, majd elegánsan meghajolsz, veríték lepi el arcod; lekornyad a szár, húzza súlyos fejét a tétova termés, a hamis gondolatok felőrlik bensődet, égsz; virágtestedet eltiporják szép lassan a porhanyós anyaföldbe. – hallgatott el én.

– Ez életem, dióhéjban. – felelem. – Vagy: életem regénye, egyfelvonásos, előadja én, te?!

– Én te vagyok!

– Hallhatatlan napfény, tűzeső! Hisz' tudtam! – kiáltok nagyot.

– Testvéred vagyok, s benned lakozom!

– Jólesik érezni a testvéri meleget.

– A tányéron, melegen, szenvedélyben is osztozunk!

– Egy tányér sehol nem lesz kicsi nekünk.

– Haladok melletted, utadon!

– Büszke a szívem kíséremre.

– Félni fogok veled az utolsó sor után! – sírta el magát én.

– Ne sírj majd! Én sem fogok. – próbálom megnyugtatni.

– Súlyos csapásnál védelmedre kelek!

– Ezért mindig hálás leszek néked!

Telt az idő. Az óra kattogva járt a falon, tolta maga előtt unottan a perceket, a lámpa a fejét csóválta a mennyezeten, részegen lógva; nagyot nyújtózott az ágyon a takaró, ameddig csak ért, közben a nap teljesen lebukott, alá, a Hold uralta setét lébe, hogy átadja helyét a sápadt korongnak, mely hamiskásan fényli be a tájat. Fekete odú halk magvából kerepelő sikoly hallatszott. Eljött hát az éjszaka.

– Sehonnai vándor lélek nem utazik annyit, mint Te meg Én! – szoltam magamnak.

– Játék az élet, s mindenki játszik velünk.

– Mint hegyek, melynek csúcsai visszafelé, a belső régiókba nőnek, olyanok a mai emberek, kiknek célja pusztán az anyagi élet többszörözése, a pénzből váltott jólétek élvezése, az élvezetből való haszon fölözése. Nem vagyok deformált geológiai fogalom, melynek gyümölcse a csúcsok csúcsa, a sablonra gyártott egység, született keserű embrió.

– Hol itt az értelem?

– Ott, hogy még mindig mozog a föld! És születnek új és jó és még jobb gondolatok! – felelem félszegen.

– Csalóka szemfényvesztés, káprázat! – kiált rám én.

– Cáfolat miről híres? – pattantam fel.

– Mindenekfelett ítélkező értelem! Mit tudsz te? Itt gubbasztasz szobád rejtekében. Itt szenvedsz a papírjaid között! Itt vagy magányos! Várakozol! Miért? – üvöltözött én.

– Bennem virágok, mint dagadások nyílnak sorra e mondatok hallatán! – csattanok fel. – Vége lenne létem? Tudod, az élet már csak ilyen, egy hullámvasút. Nem tudod, miért szálltál fel rá, csak a szüleink tudják. És ezen utazol, utazom. Utunk során hegyek, völgyek, dombok váltakoznak, s bár félsz, félek a lejtőtől, beleszédül minden porcikánk, sajog lelkünk, de nem lehet erről a hullámvasútról leszállni, csupán egyszer, a végén! És tudod, furcsán hangzik, de mikor látjuk az emelkedőt, akkor boldogok leszünk, megkönnyebbülünk, szívünk ilyenkor dalol, és rájössz, akármilyen zord és hűvös is tud lenni ez a hullámvasút, nem akarunk leszállni róla, mert, és most figyelj: a változatosságba, abba borzongunk bele...

– Ha így van, akkor miért nem élvezed? – jön a kérdés. Jó kérdés.

– Mert mindig és mindig csak keresem az értelmet, hogy megtaláljam a helyes szavakat, melyekkel kifejezhetem magam, hogy mások is megértsek, elfogadják azokat. – szíjogok – Fázom, hideg van – s remegni kezdett testem.

– Borús fellegek, mik cirógatják testedet. Velem harcolsz, hisz' nem látod? Te vagy ellenségem, értelmed értelmetlensége! Hullámvasutad ellenkező iránya! Szeress!

– Bár itt lenne feleségem melege, mint tűz pirítana meg engem, hogy elernyedve terüljek el puha dombok alkotta ölében, s ott illatos erdőkben tévednék el kéjesen, s végesen! Szeretek! – üvöltök.

– Pillanatnyi megnyugvás csupán. Oda a távlatok, s az állandók! – emeli fel mutatóujját szigorról én. Tudja, mit beszél – ismerem el.

– Nem kellesz! Már nem kellesz! Már tudom! Szeretni kell! – felrúgom az asztalt, a borosüveg megreped, leve savanyodva folyik szét. – Tudom! Tessék, itt van: az élet értelme nem más, mint hogy éppen azt szeressük, aki mellettünk van!

Fölugrottam, s eszeveszetten, csapkodva levertem mindent mozgathatót a szoba berendezéseiről. Dísztányérok, vázák, lemezek törtek darabokra, mint megannyi apró jégzilánk. Toporzékoltam. Lelkem recsegve zörömbölt testem mélyében. Megszédülök.

A másik szobában vagyok. Kezemben ecset. A vászont fekete lehelet szaggatja darabokra, ott állok művem előtt; önarckép; könnyeim végigszállnak még ráncatlan arcomon, a színek egyszerre kifakulnak, eltűnt belőlük az élet. Nézem a képet, és tovább könnyezek. Várom, hogy a hullámvasút újból előre lóduljon. Sebesen, könnyedén, fel, fel a magas hegyeknek. Hogy ott fent körbenézzek, a csillagok ott majd meghajolnak, az üstökösök elalszanak, s csak veszettül vágózom, hogy szeressek. Feleségem, kisfiam... szól bennem valami.

A szoba romokban. Körbenézek. Mindenhol törmelék. Életem darabjai. Utat vágok közöttük. Felöltözöm. Én már nincs sehol. Vagy mégis? Benne? Eloltom a vágyat, hogy újra előhívjam. Biztos szívesen jönne. Én már csak ilyen. Kérlek, könyörög, aztán vádol, lehord. Igaza van. Ilyenek vagyunk mi, emberek. Még jó, hogy van nekünk lelkiismeret! A vászonhoz megyek. Önarcképem igen rút. Inkább írnom kéne, jegyzem meg halkan. Igen, a festő sem attól művész, hogy megérti, mi az, amit a vásznára pingál, hanem attól, hogy a három szín keverékéből egy olyan művet alkot, melyet reményei szerint legalább egy valaki megért.

Szívemet melegség tölti el. Már tudom, mi a fontos, mire vártam, mi a cél! Rendbe tegyem életem, szeressem a családom, törődjek utódommal, ápoljam szüleimet, gondoskodjak a gyengébbekkel! Tollamat zsebembe süllyesztem, megsimogatom ovális görbületét; még jó szolgálatot tehet nekem.

Átmegek a másik szobába. Munkaterületem, territóriumom szegletéhez lépek. Íróasztalomon papírok halmaza terül el. Tetején egy cetli. Ez áll rajta:

"Ezúton értesítjük a Múzeum látogatóit, hogy az Élet festményeiből megrendezésre kerülő kiállításunkat bizonytalan időre felfüggesztjük, mert már elfogyott minden érték, nincsenek jó gondolatok. A nyitásig felkérjük a művészeket, hogy legalább egyszer próbálják meg ők is megérteni, mit kentek fel a vásznaikra! Szíves elnézésüket kérjük!

AZ IGAZGATÓSÁG"

SZÁMHÁBORÚ

– Jó veled – mondta Zs. Haja szőkén fodrozta a barna tincseket, szemei őzikepillantással kérleltek, alakja bársonyosan ölelte át a teret. Lábai izegtek, mozogtak, ahogyan a széken ült. Mintha folyton türelmetlen lenne. Vagy sietne valahová. Néha úgy tűnt, mintha akarná, hogy együtt legyenek, máskor meg nem, aztán megint igen, és ez a hullámvasút szelte át életük kanyargós vágányait. Mostanáig.

A kávéház ízlésesen volt berendezve. A falakon amatőr, de mégis szemnek szép festmények függtek, s a lámpák, mint valami viharjelzők, folyamatosan pislácoltak, így teremtve idilli hangulatot az itt ücsörgő szerelmeseknek. Mert ide jószerint csak szerelmesek jártak. Vagy olyanok, kik most ismerkedtek, vagy olyanok, akik már igazán *benne* vannak, végül azok, kik nem értik már meg a világot, s benne magukat, és azt tervezik, hogy e helyütt, itt és most elbúcsúznak. Körbe-körbe helyezkedtek el a pici boxok, talán így tervezték őket szándékosan, hogy nem nagyon tudott leülni kényelmesen, csupán csak két ember. Ők. A bárpult fából készült, erezett felülete tekintélyt sugárzott. A boros palackok csilingelve köszöntek minden vendégnek, a csapolt sör édes habbal hajtott fejet előtűk.

– Mindjárt jövök. Ki kell mennem – mondta P. és felállt. A mosdó balra, a biliárdasztaltól nem messze volt. Itt a falakon fényképek lógtak törzsvendégekről, a tulajdonosról, meg soha vissza nem térő emberekről. És érmék, meg kupák; egyik a fociról, a másik a biliárról, de akadt olyan is, mely az életről szólt. A fényképek némelyike megsárgult már, vagy rojtosodott a széle, a kupák közül meg előfordult olyan is, mely hamuszürke gúnyába öltözött. Múlt.

Igen, a múlt – sóhajtott P. és benyitott a mosdóba. Nem fájlalta a múltját. Inkább aggódott a jelene, és még inkább a jövője miatt. Mit keresek én itt? – kérdezte magától, miközben kigombolta nadrágját. Férj vagyok, apa vagyok. Fiam vár, minden nap vár. Feleségem is vár, bár ki tudja, lehet, hogy nem minden nap. Már nem. Tudja. Hogy pontosan mit, azt P. sem tudta, csak azt, hogy jószerint hetente próbáltak beszélni arról, hogy P. fejben nincs otthon. Csak a teste. A lénye. Érzéseit rendszerint hátrahagyta, mikor belépett a lakásuk ajtaján, mint antilop az őt kergető oroszlánt. P. oroszlán volt. Egy olyan típus, aki szeretett, adott, és nem igen érdekelte,

mit fog viszonzásul kapni. Soha. Küzdeni azt tudott. Szeretett is harcolni. Hűség? Fogalom, mely nem e világra való.

„A csikket kérem szépen, ne a piszoárba dobja, mert nagyon nedves lesz, és így nehéz meggyújtani! Köszönöm!” – állt egy papírlapon, mely a csésze fölé volt ragasztva. P. elmosolyodott. Végre egy világ, ahol a humor nem öl. A mosdóhoz ment, bevizezte kezét, megmosdotta arcát. A tükörbe nézett. Viszonylag jó megjelenés, kék szemek, rövid, bár őszbe hajló haj, arányos testalkat, és egy vékonykeretes szemüveg. Szemei azonban valamit eltakartak. Mögöttük érzések hullámoztak, miközben folyton mosolygott, még akkor is. Jó színész volt, ehhez nem fért kétség. Úgy érezte néha, hogy annyira jó próbált lenni harmincöt év alatt másokhoz, annyira ügyelt arra, hogy körülötte mindig jókedvű és boldog embereket láthasson, hogy közben ő maga lett boldogtalan. Néha elfeledte érzéseit. Pénz. Tárgyak. Melyek kis időre elfeledték a gondjait. Élmények, átmulatott éjszakák melyek szintén csak rövid időre, de eltakarták vágyait. Most mi lesz? – nézett bele a tükörbe. Amaz nem felet. Tükrök köreiben ez így szokás.

– Na, min gondolkoztál? – ült le Zs. mellé.

– Semmin – felelte mindig bársonyos hangján.

– Tudod, tudod – akadozott P. nyelve, pedig nem szokott –, azt akarom csak mondani, hogy ez így nem jó. Illetve igen, de tudod, hogy értem. – persze ő sem értette.

– Tudom – jött a válasz.

– A nagypapám, azt mondta... aaazt mondta a nagypapám, hogy ahhoz, hogy eldöntsd, ki a jó társad ebben a világban, csupán három dolgot kell ellenőrizned – mondta P. Keze cigarettát keresett. Kicsit remegett az öngyújtó, de nem annyira, hogy mások észrevegyék. – Szóval az első, hogy nézd meg, milyen sokat nevettek, ha kettesben vagytok és nem egy bazi nagy társaságban. Ha sokat, akkor megnyugodhatsz. És én megnyugodtam – nyomta meg a mondat végét. – A második, hogy tölts el egy bizonyos időt vele kettesben, majd mikor vége az együttlétnek, nézz az órádra, és ha úgy érzed, hogy csak a tizede telt el szerinted, akkor is nyugodj meg. És én ismét megnyugodtam – szívott egy mélyet, egy hosszút a dohányrúdba. – Végül, figyeld meg, hogy mikor semmi nem történik, és csak hallgatsz, akkor a csend milyen, mennyire mély, és ha nem zavaró, nem kínos, akkor újfent megnyugodhatsz. És én újfent megnyugodtam – fújta ki a füstöt P.

– Értem – felelete Zs. Szemei most is nevettek, csillogtak. P. sosem értette, hogy mi az, amitől *ennyire* szépségesnek találja. Egyszerűen nem tudott arca, az illata, az íze nélkül meglenni. Kétségtelen, gyönyörű volt.

De volt benne valami más is, valami, ami csak hajtotta, hajtotta előre, és ostromozta, hogy ne hagyja abba.

– Miért nem mondd soha ki, hogy mit érzel? – kérdezte váratlanul P. A kávéház lámpái megzizegtek, koszos szellő kúszott be a résnyire nyitva hagyott ajtón. Egy pillanatra a pincérlányok sem tipegtek, a szerelmesek sem csacsogtak. Csend. Majd a pillanat elsodort mindent, belezúgott a városba, benne a kávéházba, és ment minden tovább a medrében. Csak két árva patakocska tért ki belőle.

– Tudod te – válaszolta Zs. – Tudod, mit gondolok... csak... én még nem tudom, nem is ismerem magamat sem, az érzéseim... hát még a mostani helyzetet! Annyira fiatal vagyok... csak azt tudom, hogy jó veled. – most durcás volt. Mint mindig, ha ezt előhozta P. Persze, tudta ő is, hogy miért. Hát egyfelől mert házasember, egy gyermek apja, másfelől meg az évek... Ő még csak tizenhét... Istenem! Apja lehetnék – sóhajtott egy hatalmasat. De nem ez érdekelte. Ez sem! Mert jó volt őt szeretni. Jó volt hozzábújni, megsimogatni, csókolgatni, masszírozni, belefeledkezni puha és édes és illatos dombjaiba, völgyeibe. Ő is oroszlán volt. Két nap különbséggel születtek, igaz, jó nagy késedelemmel. Egy másik, egy nem kínok közt fogant világban ez senkit nem érdekelt volna, de ez a világ, legalábbis a teremtés szerint, kínok közt fogant. Olyan bűnnel indult útjára, melynek hatására még most is milliárdok feje hajlik igába. Ránézett. Szerette. Tudta, hogy mit kellene tenni, mégsem tette. Mindig avval az elhatározással készült hozzá, hogy nincs többé semmi. Idő, vágy, terv, szerelem. Semmi. A tökéletes semmi – szokta volt mondogatni magában. Ilyenkor az űr feneketlen mélységére gondolt, arra, hogy bárcsak lenne egy kósza kométa a fekete halóban, csak ne kelljen itt lennie, megint erről beszélnie... Ami még zavarta, de már hozzá szokott, hogy sosem kapott egyértelmű válaszokat. Nem hallotta azt, hogy szeretlek, kívánlak, hiányzol, várlak, keress, hívjál, szeress, ölelj. Igaz, ha fordítva kérdezett, jöttek a válaszok, de P. nem csak *így* akarta.

– Mondd, hogy nem szeretsz! – kérte.

– Nem mondom.

– Mondd, hogy nem hiányzom, ha távol vagyok!

– Nem mondom.

– Mondd, hogy nem kívánsz, hogy nem csacsognak ajkaid!

– Nem mondom.

– Mondd, hogy ne hívjalak, ne keresselek, ne szeresselek!

– Nem mondom.

– Jó. Én is szeretlek! – mosolygott P. – Nekem is hiányzol, én is kívánlak! – majdhogynem hahotázott. Zs. Is nevetett. Arca ilyenkor tündökölt. Sokat nevettek, nagyon sokat viccelődtek, hülyéskedtek. Vagy csak egy-

más mellett ültek, fogták egymás kezét, simogatták ujjait. Néha meg elvándoroltak P. ujjai másfelé; meleg és lágy és ízes helyeken okozott sóhajokat, hogy utána ismét ölelkezve mosolyodjanak el karjaikban, szuszogva, álmosan.

„Előre eltervelt, meg nem valósuló szakítás.” Így nevezte az ilyen találkozásokat. Pedig sűrűn látták egymást, ennek élettani okai voltak, és ezenfelül jó néhányszor randevúztak titokban, nyilvános helyen. Mint most. Mit vártam? – kérdezte magában P. Mindig ugyanaz a nóta, sosem változik semmi. Olyanok, mint két testvér, vagy nem, még inkább, mint a Föld és a Hold, valahogyan nem tudnak egymás nélkül élni, igaz egymással sem. Kettejük között a gravitációs erő néha nagyobb volt, mint Newton számolási eredménye. Aztán meg sokkal kisebb is. Kerülgették egymást; apályok, dagályok váltakoztak életükben, azt soha nem merték kimondani, hogy nem, vagy legalábbis, ha kimondták, az csak átmeneti időre szólt, mint valami megneemtámadási szerződés, de végül megtámadták egymást, hevesen, zihálva, és olykor úgy egybe olvadtak, mint mikor holdfogyatkozáskor a Nap sötét korongja egyesül a kőből épült égítessel.

– Nagypapa! Most mondjál valamit! Most adjál tanácsot! – fohászkodott P. Kezük egybe simult, hosszan csókolták egymást. A falilámpa huncutul hunyorgott, a mellette alvó kép színesen viháncolt. Eszébe jutottak barátja szavai: – Egyszer úgyis vége lesz. És mi marad utána? Kérdések, érzések, melyek talán jobban konganak majd az ürességtől, mint belakmározott lekvárosüveg vacsora után. Igen, talán így igaz – nézett befelé, egyre befelé P. De nem tudta nem szeretni. Próbálta. Nem ment. Nem tudta nem felhívni. Próbálta, egy-két napig sikerült is. Nem tudta nem megérteni, nem csókolni. Próbálta, talán napokig képes is volt rá. De az érzések, igen, azok az érzések, melyek egyáltalán nem üresek, tele vannak színnel, pompával, jósággal, kacajjal, azok, azok csak nem hagyták féken tartani ösztöneit. Még csak nem is szeretkeztek. De nem sajnálta. Most még nem. Mert olyat kapott tőle, amit eddig még soha; túlélést, reményt. Hogy legyen miért másnap felkelni, legyen ereje robotként végigvinnie a napokat, hogy a nap végén meglássa, ha csak percekre, órákra, de meglássa őt. Igen, ez az, amit kapott tőle, a viszonzhatatlan kedvességet, szelídséget, vagy csak néha egy-egy jó szót. Melyből kevés akadt P. számára az elmúlt időkben. – Vagy csak én nem vettem észre? – kérdezte ilyenkor magától. Feleségére gondolt. Sokat dolgozott, tette a dolgát ott-hon, a gyermek mellett, és talán ő sem figyelt már oda annyira, mert neki szabadabb volt az élete, és akkor egyszer csak, hirtelen, bár jó előre megjósolta, hogy ez így lesz, megjelent Zs. tökéletes alakjával, huncut szemével, gyönyörű arcával, íves szájával...

– Mire gondolsz? – kérdezte Zs.

– Rád, mégis mit gondoltál, mire – dörmögött P.
– Nem szabadna itt lennem – suttogetta.
– Tudom.
– De itt vagyok. És...
– Látom.
– Jó veled – ismételte el újra Zs.
– Tudom. Érzem – nézett továbbra is befelé P. Ekkora befeleség! – szánakozott magán.

– Akkor jó – nevetett egy nagyot Zs.
– És most mi lesz? – kérdezte félve P.
– Nem tudom – bűgött a válasz. Igen, ezek a nemtudomok, ezek ilyenkor jönnek – nyögött egyet P. és átölelte kedvesét. El kell engednem – gondolta közben. El kell engednem, de oly iszonyúan nehéz! Hagynom kell, hogy élje életét a kortársaival, hogy ne várja megint: majd karomba veszem, megcsókolom. Mert bár ez mind nagyon-nagyon jó, de mégis, ez a hajó nem nekem evez a nyílt vizeken. Az én hajóm már réges-rég kikötött, benne lények, a vérem, a társam, állítólag jóban-rosszban, és nincs már több csónakom, csak cafatok, azokon evickélek az ő közelébe rendre, várva egy jelet, hogy valami megtörténjen, valaki más megtegye helyettem, mert én nem merem, talán nem is akarom.

Olykor sírt is. Zs. is. Ilyenkor sírógépek voltak. Egymást vigasztalták. P. nem látott bele Zs. fejébe, valószínűleg nem is értette volna meg, mit, miért, hogyan akar fiatalos lelke, és az is lehet, hogy még igaz is; Zs. sem tudta. Egyszerűen ők ilyenek voltak. Szenvedélyesek, titkolózók, kicsit lükek, és mégis; úgy együvé váltak néha, mint nyárvégi méhecske elengedhetetlenül fontos virágporaival. És zümmögtek. Így: zimm-zümm, zimm-zümm. És nevettek. És kacagtak. És boldogok voltak. Igen, ez az! – vágott P.-be a felismerés. Egymásnak adták azt, amit mindketten hiányoltak. Ide-oda az a korkülönbség, mit nekünk! A megoldás tehát: így akarunk jobb emberek lenni, egymás által, egymással karöltve! Hogy megmutassuk, így is lehet! – P. ilyenkor boldog volt. Utána azonban szomorú.

A lelkesedés mindig alábbhagyott, mikor eltávolodtak egymástól. Ha vele volt, minden másnak tűnt, ha nélküle, akkor meg azt várta, csakis azt, hogy vele legyen. Ha együtt voltak, minden egyszerű volt. Pofonegyszerű. Tökéletes. Nem választható. Csak egy út létezett. Most viszont készülődtek. Zs. hazamegy. P. nemkülönben. A *másik* világba. Egyik sem rossz, csak olyan... olyan... más...

Átölelték egymást. Még egyszer. Utoljára. Legalábbis a mai napon. És hallgatták szívverésüket. Dobb-dobb, dobb-dobb. Jó volt érezni a haja illatát, parfümje édesét, szája ízét, teste melegét. Keze azonban hideg volt.

Az utcáról motorzúgás szálldosott be. A Nap lemenőben, suttogva keltek kint életre a vaslámpák. Törékenyen maradtak így kettesben, törékenyen ölelték át egymást, arra várva, hogy jön majd valaki egy jó nagy kalapáccsal, s széttöri az ő kétségtelenül védtelen, szilánkokra bontott, civódó és vívódó és igaz szerelmüket.

Utána majd csend.

TÚL A TEREMTÉSEN

Lassan kelt fel a nap, vörös csóvája szétterült a láthatár peremén, meggyújtva a kócos felhők alját. Sugarai komótosan, már-már kínos lassúsággal világították be a környezetet. Érezték ezt az Állatkert lakói is, visítotak, ugrándoztak, rácsaikat ütögették örömben, így jelezvén: eljött a reggel, egy újabb nap az ő vidám birodalmukban.

Az Igazgató is bejött már, elterült az irodájában, hatalmas testét ide-oda dobálva helyezkedett el kényelmes heverőjén. Úgy gondolta, a munka még várhat egy kicsit, előbb ellazulás, majd egy kis felfrissülés, s majd csak utána áll neki a napi teendőknél. Jólesett neki a tudat, hogy a saját maga felelőse, nem irányítja senki, mindent a saját maga által felállított mércék szerint cselekedhet. Unottan pislantott ki az ablakon. A Lakók – merthogy így nevezte őket –, ismét lelkesek, türelmetlenek, és reményei szerint, boldogok. Hallotta hangos ujjongásukat, mindig így köszöntötték a reggeli napfényt. Télen persze csendesek voltak, nem lármáztak, csak pislogtak kifelé pofázmányukból, és abban bíztak, hogy a hideg hamarosan elillan, és akkor eljön az ő idejük. Az Igazgató sem szerette a téli hónapokat. A látogatók ilyenkor megcsappantak, mindenki, még a személyzet is morcos, kedvtelen volt. Akárcsak ő maga.

Nagy nehezen feltápáskodott, és elsőként átnézte a tegnap délutáni postát. Számlák takarítószerekről, élelmiszerekről, a reklámok költségeiről, meg egy nagy boríték, melyben a szokásos nyári Állatkerti Vígasság programja lapult, a vele járó kötelezettségekkel egyetemben. – Na, hála a jó égnek! – nyögött egy nagyot. Szerette magát a programot, de tudta, rengeteg munka vár rá, illetve a személyzetre. El kell helyezni a cukorka-automatákat, az etetőtálakat, meg kell határozni a lángos – és palacsinta-árusok helyét, szabad területet kellett biztosítani a Nagyszínpadnak, majdan itt lesz a fő attrakció: a legügyesebb Lakók szerepelhetnek itt, jutalmuk jó sok elemózsia lesz. Legjobbna láta, ha azonnal elkezd intézkedni. A nem a fáradságos munkától megkérgesedett kezét rátette a készülékre és beharsogott:

– Hüllő! – szólt bele a házi-telefonba. Hangja erélyes, de cseppet sem parancsoló volt. Ezt roppant fontosnak tartotta; szentül hitte, hogy csak jó szóval, de a méltóságot kimutatva lehet a leginkább szót érteni a személyzettel. Ezt megértette, és tudomásul vette mindenki. És úgy vélte, hogy

egy Állatkert igazi arculatához nagymértékben hozzá járul, ha állatok elnevezésén, és nem személyes nevükön szólítja a személyzet összes tagját. Az ajtó kitarult és belépett a titkár. Lomha mozgású volt, de munkáját hihetetlen odaadással és lelkesedéssel végezte. Nélküle sehol nem lennének – szokta volt mondogatni magában az Igazgató. – Jó napot! – szólott Hüllő. – Milyen csodás ez a reggel! – tette hozzá. Ügyelt rá, hogy mindig udvarias legyen. Tisztában volt képességeivel, és tudásával, de azt is szem előtt tartotta, hogy jó az Igazgatóval kedvesnek lenni, szűkös időkben még jól jöhet a lojalitása.

– Itt van a nyári Állatkerti Vigasság programja – lökte az asztal szélére a nagy borítékot az Igazgató. – Mint mindig, most is rád bízom a részleteket, az elmúlt években kitűnően oldottad meg a feladatot, remélem, most sem lesz másképp! – mosolyodott el.

– Természetesen nem – hajolt meg sután Hüllő. Tudta, hogy rá mindig lehet számítani. Ilyen volt lénye, természete. – Szóljak a Páviánnak, hogy bejöhet az elszámolásokkal? – kérdezte. Megjöttek a víztisztítók számlái – jutott eszébe az Igazgatónak. – Persze, szóljon csak neki – bökte oda flegmán. Hüllő kiment az irodából, résnyire nyitva hagyta az ajtót, s vékony hangján kiabálni kezdett: – Pávián! Pávián! Hol a francba vagy már? Azonnal ide, hívat az Igazgató! – A folyosón hangos trappolások vonultak végig, szinte beleremegtek a falak és a festmények, melyek mintha díszként függtek volna, s megjelent Pávián, az őszülő Belső Ellenőr, kinek feladata a személyzet ellenőrzésén kívül, a belső számlák kezelése is volt.

Hüllő bement ovális alakú irodahelységébe és leült egy nagy párnára. Fontosnak tartotta, hogy legyen egy ilyen kényelmes alkalmatossága, melyen kipihenheti a napi fáradalmakat. Most azonban nem a fáradtság kényszerítette oda, hanem a bánat. Tegnap kiderült, hogy felesége és egyben lelki társa elkeveredett a Nagy Korallzátonyoknál. Valami irdatlan nagy vihar eltérítette a csoportot, mellyel utazott, egyenesen bele egy háborgó örvénybe, honnan már nincs menekvés. – Ezt senki nem élheti túl! – mondta a rendőr százados komor tekintettel, mikor este csöngetett lakásán. – Nincsenek maradványok – tette hozzá. A századost csak Farkasnak hívta, olyan erős és marcona volt a kinézete. – De mindent megteszünk a túlélők megtalálása érdekében – próbálta Farkas megnyugtadni. Hüllő azonban nem nyugodott meg. Nem értette, hogy a mai fejlettségi szinten, mikor övék az egész bolygó, hamarosan a világegyetem, akkor miért nem lehet szavatolni egy ilyen előre eltervezett utat! Nem értette továbbá azt sem, hogy miért nincsenek szemtanúk, túlélők, de még csak holttestek sem. Nem aludt egész éjjel. Utódaik már régen eltávoztak a családi fészekből, igen ízléses és barátságos

otthonukból, és most teljesen egyedül érezte magát. Sírt is az éjjel. Kialvatlanul érkezett be munkahelyére, és most, tessék, itt ez a Vígasság! – undorral tekintett az asztalán heverő borítékra.

A ketrecek aránylag tiszták, dűnnyögte maga elé az Etető. Kivételesen neki nem állatneve volt, hanem ez az első hallásra igen szigorú tény: az Etető. Természetesen ő tette lehetővé a Lakók számára, hogy túléljék a napokat, sorban egymás után. Megnézte a mai választékot. Igen ízléses és gusztusos, állapította meg. A nagy ládákban ezek várták, hogy valamilyen, vagy *bármilyen* gyomor emészthető darabja legyenek: sült banán, fejes káposzta Hiéna-módra, rakott brokkoli, szárazbabfőzelék, hagymasaláta, paradicsomos gombóc, főtt kukorica, chilis babfőzelék, tojásrántotta, mákos guba, olívabogyók rántott tökben, és csupán egyetlen húsetel; párolt tengeri hal zöldségkörettel. Szép sorban kiválogatta a dobozok tartalmát, megcímkézte ketrecek szerint, és komótosan elkezdte kiszortírozni a Lakóknak. Amazok kéjesen nyögdécseltek minden falat után, ugyanis csak minden másnap jutottak hozzá eleséghez. Némelyikük repetát kért, és ilyenkor az Etető eljátszotta Istent. Vagy adott, vagy nem. Ha adott, azt is hosszas időhúzás után tette. Élvezte erőfőlényét. És egyáltalán nem szégyellte magát. Jól esett neki és kész. Voltak Lakók, akiknek viszont semmi sem volt jó. Persze, tudta, hogy csak az volt a bajuk, hogy hús, egy kevéske friss állathús után vágyakoztak. De nem ebben az állatkertben! – szokta ilyenkor ujjait felemelni. Itt csakis halakat lehetett fogyasztani hús gyanánt. Mert hogy halakból sok volt a vizekben, több a kelleténél, erre ezért engedélyt adott az Igazgató. Itt teljesen állatbarát volt az étrend. Ettől volt különleges az Állatkert. Egy próba, egy kísérlet, hogy talán így is lehet. Más világ volt a bolygó szövevényes tengerében.

Már délelőtt tíz óra lehetett, mikor az Etető végzett munkájával. Az üres dobozokat összepakolta, levitte a pincébe, és felírta a holnapi menüt. Ezt továbbította a Szállítónak, utána a Páviánnak, az meg majd értesíti Hüllőt. Így kellett a munka menetének folydogálnia. A Szállító Elefánt volt. Hatalmas tárolói révén rengeteg élelmiszert tudott egyik pontból a másikba juttatni. Mindig eleget hozott, de sosem keveset. Néha késett, ez a temérdek doboznak volt köszönhető. De sosem reklamáltak. Az Igazgató roppant elnéző is tudott lenni. Elvégre ő és Elefánt szegről-végről rokonok. Tudta ezt mindenki. És nem berzenkedtek emiatt. Ki nem mondott szabályaik egyike volt, hogy az Igazgatónak mindig igaza van.

Mikor az Etető végzett a munkával, elosont pihenőhelyére, hogy majd csak vacsoraidőben mutatkozva legközelebb, átadja magát a jól megérdemelt pihenésnek. Ilyenkor tévézni szokott, vagy csak egyszerűen elmél-

kedni a világ folyásáról. Most éppen ilyen kedve volt. Eszébe jutott a Teremtés. Mert bizony, érdekelte ez a téma, nem is kicsit. Úgy érezte, neki feladata is van még ebben az életben az ételkiosztáson kívül. Ez pedig az, s ezt szentül hitte, hogy átadja az utókornak a Teremtés mítoszát. A Teremtés pedig imigyen szólt:

„Kezdetben vala a Nagy Semmi. Ez a Nagy Semmi csudafehéren csillogott, és nem volt mi megzavarja békés nyugalmát. Lebegett a végtelenség széles terében, csupa jókedv és viccelődés volt egész lénye. Ideje nagy részét azzal töltötte, hogy megpróbált találni magának egy társat, hogy ne egyedül legyen jókedve, ne csak egymaga viccelődjön. Egy nap így szólt a Mindenekfelett Álló: – Íme, adok neked egy társat, hogy ne unatkozzál, de vigyázz, nagyon veszélyes dolog másokkal törődni! Így is lett. És odateremtődött a Nagy Minden vala. És egy jó ideig, földi szemmel megszámlálhatatlan évig, szépen megvoltak egymás mellett. Igen ám, de egy nap a Nagy Minden azzal állt elő, hogy ne már csak jókedv, meg viccelődés, tegyenek valami hasznosat is, elvégre benne csupa mindenség lakozik, míg a Nagy Semmiben csupa üresség, és ez tök röhej. Elkezdtek veszekedni, egymást marták civakodva, míg egyszer csak úgy összevesztek, hogy felrobbantak. A robbanás szétterült a végtelenségben, és a lökeshullámok hátrahagyták vajúdo maradékaikat, az atomokat, molekulákat, parányi részecskéket. És így lett az anyag vala. És az ősrobbanás vala. Ezek az anyagok azonban nagyon okosak voltak, mintákba, sorba, nemkülönben értelemmé szerveződtek, és megszülettek általuk a bolygók, napok, csillagok, holdak serege. A Nagy Semmi szörnyen dühös lett, hogy most már felelősséggel is tartozik, nem lehet jókedve csak úgy egymagában és fényt adott a napoknak, kinek többet, kinek kevesebbet. A Nagy Minden pedig olyan boldog lett, hogy gravitációt és energiát és ellipszis pályát rajzolt a bolygóknak, hogy váltakozva legyenek éjjelek és nappalok mindenhol. Közösén gondoskodtak arról, hogy hol legyenek hideg, hol forró, és hol termékeny bolygók. Így lett a Föld vala. Jó termékennyé tették, benépesítették, és elvetették magvaikat. A magvakat szanaszét szórták. Ezekből lettek az élőlények és a csillagok. Pár hét után kiderült, hogy mennyire színes és változatos is tud lenni a Föld, melyen élőlények milliói tüsténkedtek rajta. Elnevezték Állatoknak őket. Volt egy, mely igen harcias, ellenszenves volt, folyton hatalomra és nyereségre törekedett. Ezt az állatot elnevezték Embernek. Hanem egy nap a Nagy Semmi megunta a törődést, elege lett látnia, mint pusztulnak el teremtményei, milyen mérges gázokat, vegyületeket is alkottak, és visszavonult, hogy jókedve legyen egymagában, és csak viccelődjön még akkor is, ha éppen nem volt vicces kedve. Azt a helyet, ahová a Nagy

Semmi elbűjt, úgy hívták: Mennyeek. A Nagy Minden pedig nagyon mérges lett, mert egyedül nem győzte a munkát, ráadásul elege lett a legvadabb állatok egyikéből, ebből a bizonyos Emberből. Ő is elmenekült egy biztonságos helyre, de előtte még tett róla, hogy az Embereket jól móresre tanítsa. Elvette hatalmukat, erejüket, szörnyű betegségeket szórt rájuk, melyekkel szemben olyan védtelenek voltak, mint nyári lepke a jégeső ellen, és a többi állatra bízta a munka zömét. Azt a helyet, ahová ő elbűjt, úgy hívták, hogy Pokol. A Mindenekfelett Álló pediglen még dühösebb lett, amiért figyelmeztetése ellenére összeveszett a két jómadár, ezért úgy döntött, hogy aki jól viselkedik, az a Mennybe, aki meg nem, az a Pokolra kerül. Már pusztán az egyensúly fenntartása végett. Na meg azért, hogy ne felejtsek el, milyen is az: törődni, gondoskodni. És mindemellett még úgy döntött, hogy jól megleckézteti az Embereket, amiért ilyen trehány és hányaveti és borzalmas életet produkáltak. Így is lett. Elkezdődött az Új Világ korszaka. És azóta békesség vala a végtelenségben, a Nagy Semmi nagyokat hahotázik, a Nagy Minden meg jókat morgolódik a világ folyásán. A Mindenekfelett Álló viszont nem nevetett. Igaz, nem is szomorkodott. Egyszerűen csak szemlélte a múltat és a jelent, s próbálta megfejteni a jövőt. Merthogy mindent azért ő sem látott előre. Az az Istenek dolga, szokta mondogatni magában kuncogva néhanapján. Így szól a teremtés vázlatosan, kedves élőlények!”

– Na, hogyan haladunk a Vígasság szervezésével? – kérdezte az Igazgató. Hüllő egyik lábáról a másikra pipiskedett, nemigen volt kedve itt lennie. Hiányzott élete párja, és még mindig nem kapott hírt felőle. Ráadásul elege lett a munkából, azon gondolkodott, hogy szabadságot kér, mivel igen régen került rá sor, hogy ne dolgozzék. Mindezek mellett mostanában az álmoskönyvet bűjta hajnalok hajnalán, mikor álmából hirtelen felriadt. Ma például azt álmodta, hogy egy szobában fekszik, s a szobában egy biliárdasztal van csupán. Majd egy ezüstpohárból ivott valami igen keserűt, miközben a veranda felől jegenyefa susogását hallotta, s rögtön ezután hihetetlen módon egy centrifuga gurult be a szobába, zakatolva dobálva magát ide-oda, s körbe tekergett a falak mentén. Végül egy cigány együttes toppant a biliárdasztal mellé, elővették vonóikat, hangszereiket, és egy végtelenül szomorú nótába kezdtek. Ekkor felriadt. Az Álmoskönyv szerint ez az álom egy figyelmeztetés, hogy nagy beteg lesz, mely betegség az ágyhoz fogja kötni, s nem lesz ideje elvégezni evilági feladatait, mivel a halál egy általa nem ismert, igen szelíd módja szerint fogja elragadni. És még arra is figyelmeztetett az álom, hogy időben gondoskodjon a temetéséről. Hüllő nem volt babonás. De azért nem is hagyta figyelmen kívül ezeket az álmokat. Ezért ma reggel felhívta

a temetési vállalkozót, és megérdeklődte, milyen teendői lennének, ha maga szeretné intézni a temetésével kapcsolatos ügyeket. A telefonvonal túlsó végén örömmel fogadták hívását, továbbá biztosították arról, hogy okosan döntött, hogy előre gondolkozik, majd felvilágosították a szükséges tennivalókról.

– Hüllő! – rivallt rá az Igazgató. – Hogy haladunk?

– Jól, már minden szükséges lépést megtettem a precíz lebonyolítás érdekében – felelt a kérdésre nagy késéssel. Ez szemet is szúrt felettesének, akiben felötlött a gyanú, hogy valami nincs rendben legmegbízhatóbb munkatársánál. Vagy csak nem itt akarja hagyni az Állatkertet? – jutott eszébe a szörnyű kérdés. Mi lenne nélküle? – jött azonnal a másik. Meg is akarta egyből nyugtatni önmagát, ezért ezt mondta:

– Jól van. És tudod, mit? Ha ezzel megleszünk, akkor majd kiveszel egy, vagy nem is, legyen kettő, igen, két hét szabadságot! – csapott a térdére. – Na, mit szólsz? Úgyis régen voltál távol, szinte itt laksz nálunk, öreg harcos – próbált egyre barátságosabb lenni.

– Ööö... igen, az azt hiszem, jó lenne – jött a bizonytalan válasz. Hüllő nem akart hinni a fülének. Ilyen még nem fordult elő. Hogy az Igazgató saját maga javasolja! – Rendben, azt hiszem, elfogadom a javaslatát, jót tenne egy kis kikapcsolódás – mondta félszegen.

– Oké, ezt akkor meg is beszéltük. Tudod, mit! Menj a Galápagosz-szigetekhez! Az aztán a szép hely! – lelkenedett az Igazgató. Annyira fel volt dobva, mintha ő utazna oda. Türelmetlenül várta a választ és a mosolyt. Hüllő azonban nem mosolygott soha, nem volt ehhez stílusa. Csak egykedvűen válaszolt: – Jó. Az tényleg szép hely. Oda megyek – hagyta rá az Igazgatóra. Amaz megkönnyebbülve sóhajtott egy nagyot, és intett, hogy rakja az asztalra a papírokat, és távozhat.

A Vígasság napján izgatott volt mindenki. A lakók különösképpen, de az alkalmazottak is. Úgy be voltak sózva, mintha ezen a napon múlna az életük. A ketrecek szépen feldíszítették, mindenhol lampionok, színes szalagok lógtak, konfettiket szórtak szét a járdákon, és luficsokrok csüngtek a lámpaoszlopokon. Annyian álltak sorban a kapuknál, hogy ki kellett nyitni a régi, hátsó bejáratot is. A belépés ma ingyenes volt. Rengetegen jöttek, volt, aki több száz kilométert utazott, hogy ma itt legyen. A tömeg hullámozott, morajlott, és meglehetősen türelmes volt. Ez a tömeg kimondottan jó és megértő tömeg volt. Tudták, mindenki be fog jutni, és megcsodálhatják az itt Lakókat. A kapuknál egy kicsit lelassultak, mert belépőt ugyan nem kellett váltani, de a motozást nem lehetett elkerülni. Erre azért volt szükség, mert attól tartottak az Állatkert alkalmazottai, főleg az Igazgató, hogy rendbontásra is sor kerül. Mindenkit

átvizsgáltak, elkobozták a köveket, a kókuszdiókat, és a husángokat. Az utóbbi években rendre előfordult, hogy a Lakókat bántalmazták. A Mindenekfelett Álló ilyen alkalmakkor jókat röhögött magában. Viszont az Igazgatót nem olyan fából faragták, hogy ezt eltűrje, ezért szigorú rendszabályokat vezetett be ebben az évben. Nem engedte, hogy a Látogatók a Lakók szintjére süllyedjenek. És jól döntött, ezt tudta mindenki.

A kapuknál teljesített szolgálatot, és rendületlenül motozott az Etető is. Kénytelen-kelletlen beállt dolgozni, pedig ilyet ő még soha nem csinált. Csak etetett. Ehhez értett, máshoz nemigen. Így fordulhatott elő, hogy az ő kapujánál jó páran besunyogtak úgy, hogy nem vette el tőlük a veszélyes fegyvereket. Ennek később még jelentősége lesz.

Hüllő úgy döntött, hogy a nyitóbeszéd után lelép, és elutazik jó messzire. Példának okáért oda, ahová az Igazgató is javasolta: a Galápagos-szigetekre. Izgatott lett a gondolatra, hogy egyedül fog utazni. Még párja elvesztése sem bizsergettette elméjét, sőt, nem is álmodott az elmúlt napokban. Legalábbis semmi értelmezhetőt. Bár egy alkalommal valami furcsát álmodott, egy cédrusfáról, mely felette magasodott egy dombon, s ő meg alatta egy akváriumot szappanozott nagy lelkesedéssel. Az Álmoskönyv szerint ez valami olyat jelent, hogy a szerencsés jövőben hiábavaló vággyal fog küszködni. Nem értette, így nem is foglalkozott vele nagyon sokáig. A feladatra koncentrált, arra, hogy az Igazgató rendben lezavarja a nyitóbeszédet, melyet, ki más, mint ő írt. Az éjjel vetette papírra a sorokat, s bízott benne, hogy elnyeri mindenki tetszését.

A tömeg, mely még mindig igen barátságos volt, egy hatalmas pódium előtt ácsorgott. Csak kisebb morgolódások, böfentések jelezték, hogy ideje lenne már kezdeni az előadást. Néhányan, akik az Etetőnél jöttek be, izzadt marokkal fogdosták nem engedélyezett fegyvereiket. Ők voltak a legcsendesebbek. Mert úgy vélték, az ő idejük így is, úgy is eljön, csak addig ússzák meg a lebukást.

Nagy hirtelen kitámolygott az Igazgató egy kis pavilonból, és picit dülögelve felcaplatott a feketére festett lépcsőkön. A pódiumon rengeteg aranszínben pompázó tárgy helyezkedett el, oszlopok, asztalok, függő díszek, ezek mind emelték az unalmasnak egyáltalán nem nevezhető esemény fényét. Hüllő oldalt pihegett, és izgult, mi lesz a beszéddel. Közben szabadságára, és eltávozott párjára gondolt. Ettől is izgatottá vált, szaporán vette a levegőt. Mellette a Pávián unott, flegma arccal nézett farkasszemet a tömeggel, és azt dörmögte az orra alatt, hogy: – Na, itt ez sok nép, ünnepelik az Új Világot, biztos lesz majd lincselés, hajcihő, aztán holnap egy szinte ugyanilyen napnak kezdenek bele, miközben azt sem tudják, mi végre is vannak! – köpött egyet messzire, majdnem egy látogató

nyakát találta el. – Phű, hát nem szánalmas ez az egész? – fordult oda Hüllőhöz. Amaz speciel egyetlen indokot sem látott arra nézvést, hogy mi a rossz ebben az egészben, lévén látszólag mindenki boldog volt, bár azt is elismerte, hogy egyetlen indokot nem lát a tekintetben sem, hogy mi lenne ebben a Vígasságban jó. Úgyhogy csendben álldogáltak egymás mellett, és hallgatták, amint az Igazgató belekezd beszédébe.

– Üdvözlök mindenkit, üdvözlök! Köszönöm, hogy ennyien eljöttek ide, a Nyári Vígasság szép és pompázatos ünnepségére. Mint tudjátok, ez egy alig pár éves hagyomány folytatása. Akkor kezdtük el, mikor ráébredtünk a tudatunkra, és arra, hogy különbek vagyunk a bolygó többi élőlényénél. Igen, igen, kedves egybegyűltek! Ez a nap volt számunkra a megvilágosodás napja. Ekkor döntöttünk úgy, hogy saját kezünkbe vesszük a bolygó irányítását, vele együtt minden gondjával, bajával. Igen. Mert mi történt ezen az égitesten az elmúlt évezredekben? Emlékeztek? – A tömeg bólogatott, hümmögött, tapsolt, és pfujolt. De továbbra is békésen ácsorogtak. Lehetek vagy hatezren. Az Igazgató megtörölte gyöngyöző homlokát és folytatta. – Égitestek bombázták e bolygót, kipusztítva hatalmas és erős állatokat, köztük a dinoszauruszokat. Természeti katasztrófák, ahogyan elnevezték ezeket, gyilkoltak le több millió élőlényt. Betegségek, járványok taszították szolgasorba a bolygó lakóit. És még mi történt? Vulkánok kitörése, óceánok szökőárjai, folyók kiöntése, tornádók haragja söpört végig, hogy ezrek haljanak meg, milliók váljanak földönfutóvá. Háborúk, véres háborúk százai, atombombák tucatjai. És eközben az állatok meg csak védekeztek. És túléltek. Szinte mindent! – emelte fel ujjait figyelmeztetőleg. – Pedig nehéz soruk volt, nekem elhihetitek! Zaj, szennyezés, erdők irtása, szemétkupacok milliárdjai, vízpiszkítás, utak építése, levegő elfoglalása. Soroljam még? Tessék! Üvegházhatás durva megsértése, savas esők előidézése, fajok szisztematikus kiirtása, erdők megsemmisítése, nyomelemek megsokszorozása, atomkísérletek számolatlan végrehajtása... Még kell? – üvöltött szinte eksztázisban a mikrofonba. Majd kis szünet után folytatta. – És mindez kik miatt? Kik tehetők felelőssé mindezen bűnökért? Mi? – itt egy kis szünetet tartott. – Mi vagyunk a bűnösök? – harsogta bele a mikrofonba. – Nem hallom! – kiabált. A tömeg meg csak morajlott, zúgolódott, verte a kerítéseket, a letakart ketrecek vascsöveit, és egyszerre emelték fel hangjukat: – Nem! Nem! Nem!

Hüllő elégedetten nézett körbe. Beszéde ismét kifogástalan volt. Pávián azonban nem osztozta véleményét és továbbra is csak köpdöste a járdát, és dörögött maga elé. Ilyeneket, hogy: – Mit nevetnek? Minek örülnek?

Hogy most már van felelősség? Hogy asszongyák, miénk itt minden, csak vigyázzunk? Hogy mi nem háborúzunk többet, nem vadászunk egymásra? Minek is? Hogy asszongyák, nincs több hatalomvágy, erőszak? Már hogyne lenne! Mit esznek a Lakók szerinted, mikor kevés a termés? Almát, hehehe! Vagy nem is, uborkát, igen, ez aztán a jó vicc! Hogy asszongyák a sok bamba bámészkodónak, hogy itt nincs vér? Ugyan Hüllő, te aztán jól tudod, ha nem a legjobban, hogy mi folyik itt! Á, hagyjuk! Bamba népség! – ismét kiköpött az útra. Hüllő gyanakvó tekintettel méregette Páviánt, nem tetszett neki a viselkedése. Amaz viszont nem törődött vele, hogy mit gondol, mit hisz, csak nézte a pódiumot, előtte a tarka népekkel és azon elmélkedett, vajon van-e valahol a világon igazságos társadalom, igazságos tápláléklánc.

– Mert jó, ha tudjátok! – harsogott egyre hangosabban az Igazgató. – Jó, ha tudjátok! – és a tömeg csendes lett. – Hogy miket követtek el ezek az állítólagos értelmes élőlények! Itt van a kezemben egy cetli. Igen, egy cetli. Hüllő barátom lefordította, hogy mit tartalmaz ez a papíros, mely papíros miatt egy fát vágtak ki valahol Argentínában. Ezt a papírost egy bizonyos Chatham – klub titkára állította ki, mely klub egykor Angliában székelt. Ez a klub azzal dicsekedett, kedves egybegyűltek, hogy lehetővé tette pénzes tagjainak, hogy klubjukban első számú sportemberekké váljanak. És ez a papíros valamikor 1897-ben keletkezett, és egyik pénzes tagjának eredménylistája van feltüntetve rajta. Íme, barátaim, ez áll ezen a papíroson:

Ezüstlile:	393 db
Törpepóling:	55 db
Aranylile:	18 db
Cankógda:	674 db
Kis sárszalonka:	37 db
Tarka kőforgató:	7 db
Nagy partfutó:	149 db
Kisebb madarak:	<u>382 db</u>
	1715 db

– Hát ennyit az értelemről, megbecsülésről, a sportról nem is beszélve. – az Igazgató nagyot sóhajtott, elvette minden erejét a hangos beszéd, mélyeket lélegzett, készült lezárni a beszédet, mely kétségtelenül jól sikerült. A tömeg türelmesen várt. Csendben álltak, túl nagy csendben. Nem ezt várta, azt hitte, most majd elszabadul a pokol, és be kell vetnie az

Állatkert hátsó fertályán felállított két konténerben kuksoló biztonságiakat, vagyis a Terriereket, ahogyan nevezte őket. De a tömeg nem zajongott, nem háborgott, mintha elmélyülten révedt volna el tekintetük a messzi távolba, hogy onnan valami szilárd jelet kapjanak arra nézvést, hogy most mi a francot is kell nekik most csinálni? A jel nem jött. Háborgás és harag sem. Nézték az Igazgatót, aki nehézkesen mozogva az aranyozott kellékek sokasága között, odalépett egy nagy tuskóhoz. A tuskó valaha kivégzéseknél használatos alkalmatosság volt, s rajta fejek hulltak le a porba. Felemelt mellőle egy ugyancsak aranyban pompázó hatalmas bárdot. Úgy vélte, ez a kellék a legmegfelelőbb ösztöke a tömeg haragra gerjesztésének. Azonban lent inkább sikoltozások hallatszottak. Félelmetes üvöltések, halálrikoltások, vad hörgések. És a tömeg reszketett. És a tömeg félt. Az Igazgató bambán meredt maga elé, máris nem gondolta *úgy*, hogy ez a kellék a megfelelő ösztöke, és nyomban elhatározta, hogy Hüllő sehova nem megy, a Galápagos-szigetekre legfőképpen, majd jól seggbe rúgja, amiért ilyen kínos helyzetbe hozta. Elhajította a bárdot jó messzire. Az Pávián lába előtt ért földet. – Rendben! – kiáltotta kétségbeesve az Igazgató. Kereste a szavakat, a szavakat, melyek már nem voltak ott a papírján, megpróbálta összeszedni gondolatait, és magától lezárni a beszédét. – Rendben! – ismételte meg. – Miért vagyunk most itt? Miért ez a Vígasság? Mit is ünnepelünk? A szabadságot, kérdem én?

– Igen! – kiáltott egyszerre a tömeg.

– Azt, hogy a magunk urai vagyunk?

– Igen! – kiáltottak egyszerre ismét. A tömeg most kiváltképp jó tömeg volt.

– És még azt ünnepeljük, hogy mi is lehetnénk ott? – mutatott az Igazgató a ketrecek felé.

– Igen! – lelkenedett a tömeg ismét.

– Akkor mire vártok? Itt vannak! Nézzétek meg őket, és undorodjatok! Vessétek bátor és lelkes szemeiteket ezekre az igazi vadállatokra! Egykoron ők voltak a királyok, urak, kiknek hatalmuk volt, és titeket hajtottak ocsmány sorsba, titeket tizedeltek meg! – az Igazgató már-már önkívületi állapotban szónokolt. Hüllő beszéde árva falevélként hullt a tömeg közepébe, néha egy-egy huncut szellő felkapta és tovalibbentette, de egy kis idő múlva földet ért. A tömeg ezt nem vette észre, mert fontosabb dolga akadt. Rátapostak, szétcincálták lábaikkal. És a ketrekekről lerántották a vastag lepleket. Feltárulkozott a valóság. És a látogatók mosolyogtak, hahotáztak, vadul rikácsoltak. Jó tömeg volt ez, nem vitás.

Az Igazgató fujtatva odalépett az első ketrechez, és megmutatta a táblát, mely azt közölte a látogatóval, hogy ott bent milyen állat is lakozik. A táblán ez állt: „Fajgyűlölő emberek” A ketrecben három szilaj ember hevert a földön. Mindhárman kimerültek voltak, már majdnem agyonverték egymást. Az egyik egy fehér, erős szálú, hitlerista jelképekkel teletetovált marcona volt. Nemzetisége valaha: német. A másik egy ugyancsak vasember felépítésű, megtört tekintetű fekete bőrű volt. Nemzetisége egykoron: nepáli. A harmadik egy náluk sokkal alacsonyabb volt, egy kínai. A látogatók azt várták, hogy most majd megint egymásnak esnek. Türelmesen álltak a ketrec előtt. De odabent már elfogyott az erő. És talán a gyűlölet is. Az Igazgató, aki egyébiránt egy *valódi* víziló volt, arrébb vonszolta magát, és megmutatta a másik ketrecet. Ott ez állt a táblán: „Pajzánkodó emberek”. Itt vagy húszan lehettek, és változatos, kinek-kinek milyen, egyeseknek undorító módon közöszlő emberek lihegtek, izzadtak, nem kímélvén egyetlen testnyílásukat sem. Az egész ketrecnek verejték és ondó szaga volt. Az Igazgató nem kímélte a látogatókat, ismét letépett egy leplet. Itt az állt a táblán: „Dühroham”. Bent csupán egyetlen, egykoron amerikai illetőségű ember tartózkodott, kinek legfontosabb időtöltése az volt, hogy vajon hogyan tudna magában valamilyen, vagy *akármilyen* kárt okozni. Ennek szemléltetésére különböző szerszámokat tartott magánál; vascső, fűró, kések, szögek, téglafal. Amint észrevette a bámészkodókat, nyomban neki is állt a mókának, és fejét ötször a falba verte. Az már annyira lila és púpos és véres volt, hogy alig látott már. Majd a szögek felé nyúlt, és éppen magába szúrta egyet-kettőt, mikor az Igazgató elkiáltotta magát, mint egy óvodás kisgyerek: – Na, gyerünk, mi lesz már, haladjunk, kérem, csak sorban, egymás után! A következő ketrec táblája ezt tartalmazta: „Szerető emberek”. Az Igazgató fintorogva jelezte, hogy talán ez nem is olyan kellemes látnivaló, menjenek tovább. Ráadásul eszébe ötlött, hogy ennek a ketrecnek nem itt kéne lennie, hanem hátul, eldugva az Állatkert régi területén. Ki tette ide? – kérdezte magától, s már tudta, hogy nagy tisztogatás lesz itt holnap. És ezt még súlyosbítandó, a tömeg itt is elidőzött egy jó hosszú pillanatra. Bent négyen voltak. Egy férfi, egy nő, és két gyermekük, két csodaszép kislány. Tettek-vettek, beszélgettek, az egyik kislány énekelt, a másik a babájával játszott, a szülei meg olyan édesen karattyoltak, hogy odaszegeztek a látogatókat a ketrechez. Nagy nehezen elérte az Igazgató, hogy tovább araszoljanak, már az is eszébe jutott, hogy egy husánggal fogja gyorsabb haladásra bírni a látogatókat. A következő ketrecre ez volt szegezve: „Gyilkos emberek”. Odabent két zord és morcos tekintetű ember próbált megfojtani egy prémfókát. Egyikük kezébe baseball-ütő lógott, csupa vér volt az eleje. Testük gőzölgött az erőlködéstől. Az Igazgató szemlátomást

elpirult, mivel nyilvánvalóvá tette a tényt, hogy bizony az Állatkertnek is hoznia kell bizonyos áldozatokat a nézettség érdekében. A tömeg fenyegetően megindult, szét akarták tépni a ketrec falait, idegesítő morgások közepette rángatták a rácsokat. Már-már lincshangulat alakult ki, mikor egy lövés dördült. Egy valódi pisztolyból adták le, ráadásul a ketrecből. Az egyik gyilkos ember kezében volt ez a pisztoly. Azt akarta közölni a lövéssel, hogy ez az ő territórium, ide tilos bemenni, itt azt tesz, amit csak akar. Tudta, hogy előbb-utóbb a nagy folyóban végzi, mint az összes Lakó, ahol is krokodilok, éhes krokodilok elesége lesz, de addig is élvezni akarta az életet, melyet ez a bűdös szájú víziló biztosított számára. És jól megvolt. Azt tett, amihez értett; gyilkolt. A tömeg megriadva tovább hömpölygött.

Pávián a háttérben ácsorgott és magában kuncogott. A következő ketrecben meglepetésben lesz része mindenkinek. Pávián amúgy majom volt, a galléros fajta. És vicces természettel áldotta meg a sors. Állatkerti munkája során összebarátkozott az emberekkel, legalábbis egynéhányukkal. Az Igazgató a következő ketrechez lépett. Oldalán ez a felirat volt olvasható: „Felelős emberek”. A tábla ki lett cserélve. Pávián cserélte le. Az eredeti szöveg ez lett volna: „Félős emberek”. Az Igazgatónak is szemet szúrt a nyilvánvaló turpisság, el is határozta, hogy majd tart egy kiadós értekezletet, ahol tudatosítja minden alkalmazottban, hogy ez nem egy játszótér. Lerántotta a leplet. A tömeg visszahőkölt. És vadul morajlott. Az Igazgató viszonzásul meg elképedt és elájult, minek következtében hatalmas testével agyonnyomott két őzet. Bent a ketrecben hat ember sürgött-forgott. Azonban nem egymással törődtek, hanem azokkal a háziállatokkal, melyeket Pávián csempészett be nekik az előző éjjel. Volt ott perzsa kiscica, egy németjuhász kutya, egy spániel, két gyöngytyúk, egy liba, egy házinyúl, három kanári, és egy papagáj. Zengett-bongott a ketrec. Az emberek eleséget adtak, vizet mertek, fekhelyet tisztogattak, a látogatók meg elmélyülten nézték őket. Nem akartak onnét tágitani. A ketrectől nem messze Hüllő legalább annyira megdöbbszent, mint körülötte mindenki más. Nem szokott félni, de most megijedt. Legjobbnak látta, ha eliszkol, meg volt róla győződve, hogy neki itt sok babér már nem terem. Eldöntötte, nem is jön vissza. Nehogy már egy *víziló* parancsoljon neki! Meg egyáltalán! Miért parancsolna neki *bárki* is. Azt az emberek szokták! Hátra se nézett, úgy totyogott el a kijárat felé. Hüllő *igazából* egy hatalmas levesteknős volt. Már kétszáz évet is élt. Úgyhogy volt tapasztalata a tekintetben, hogy parancsok, igába hajtás, gyilkosság. Pávián néhány méternyire tőle kajánul rámosolygott és kacsintott is hozzá. Talán így akarta kifejezni, hogy: – Viszlát!

A tömeg eközben lassan továbbhőmpölygött, de minden látogató a „Felelős emberek” ketrece előtt időzött a legtovább. Mikor arrébb vonultak, sokukban érdekes és mély gondolatok képződtek, mely gondolatok akörül forogtak, hogy szeretet, féltés, gondosság. Az Igazgató hatalmas testét ezalatt Orrszarvúak kis csoportja próbálta megemelni, vagy legalábbis biztonságos helyre vonszolni. Attól féltek ugyanis, hogy a látogatók serege eltapossa a nedves hájtömeget. A tömeg időközben újabb ketrecben talált látnivalót. Oldalán ez függött: „Vajúdó anya”. A ketrecben csupán szerény berendezés kapott helyet, úgymint: egy nagy heverő, egy mosdótál, két szék, egy pipereasztal, egy kicsi konyha, és tisztálkodószerek, meg egy jó adag ruhapelenka. Odabent csak egyetlen ember volt, egy harminc éves nő, valaha Lengyelországban éldegélt, s arra döbbsent rá, hogy kilenc hónappal ezelőtt egy vad szexuális együttlét után, melyet a Pávián tett számára lehetővé, teherbe esett. Az apa az egyik szomszédos ketrecben lakozott, arra „Feltaláló emberek” volt írva. Maga az aktus rövid volt, érzelemmentes, semleges, félelmetes, majdhogynem fájdalmas. Most pedig eljött a szülés ideje. A látogatók hümmögve, egymást csitítva tolakodtak a ketrec köré. És nézték a legeslegszebb dolgot ezen a bolygón; felsírt egy kis csöppség, véresen, nyákosan bújva elő anyja testéből. Többen elkezdtek tapsolni. Követőjük akadt bőven. Szinte tapsvihar söpört végig a fémtákolmány környékén. Az Igazgató elhűlve hallgatta a hangzavart, mialatt az Orrszarvúak nyögdecseelve cipelték a Főépülethez, be az irodájába. Legszívesebben elbújt volna a föld alá szégyenében, hogy ilyen mamlasz látogató népséget sikerült a mai, pont a mai napra kifognia. Nem erre számított. Horkantott vagy hármat egymás után, majd együtt érzően egy bőfögés hagyta el hatalmas száját.

Pávián mindeközben nem tétlenkedett. Szép sorban kinyitotta a ketreceket. Azonban kihagyta a fajgyűlölő és gyilkos emberek börtönét. Nem érettek meg rá – gondolta magában. Mivel hatalmas lakatok csüngtek a fémhorgonyokon, ezeket azzal az aranyozott bárddal verte le, amit az Igazgató a beszéd közben eléje hajított. Nem volt nehéz dolga. A bárd igen éles és erős szerszámnak bizonyult. Meg sem izzadt az erőfeszítéstől. Hanem utána igen. Elcsodálkozott. A Lakók nem akartak kijönni a ketrecből. Csak kikukucskáltak, majd visszavonultak félve, reszketve odúikba. Szemükben nem volt öröm, vagy más hasonló jelzés, mint például a szabadság iránti vágy. Egyszerűen csak nem akartak kimenni. Pávián mosolyogva integetett mindegyik felé. Kacska kezeivel mutogatta, hogy szabadok. Válasz nem jött. Csak értelmetlen zagyvaságok. Az emberek beszélgettek, és ezt ő nem értette. Biztos, ami

biztos alapon az összes ketrec ajtaját nyitva hagyta. A tömeg ezalatt megnézett két újabb lakót. Egyik ketrec ezt tudatosította bennük, hogy „Röhögő emberek”, míg a másik meg ezt: „Veszekedő emberek”. Természetesen az előbbiben négy, jobbra meglelt korú homo sapiens marhaskodott, folyamatosan nevetgéltek, szakállas és fa és pajzán vicceket meséltek egymásnak, míg utóbbiban három mindenre elszánt, gondolkodó kinézetű ember vívott parázs szócsatát történelemtől, politikáról, oktatásról, állatvédelemtől.

Az Igazgató türelmetlenül sétált fel-alá irodája vizes padlóján. Várta, hogy a tömeg végre elmenjen, és magára maradjon gondolataival. Ráncba szedte teendőit. Elsőként kirúgja Hüllőt, hogy a lába sem éri a földet. Másodszorra: ma senki nem kap vacsorát, még az alkalmazottak sem. Harmadszorra pedig; holnaptól szigorú fegyelmet vezet be, senki nem pofázhat vissza, nem cserélheti le a táblákat, és végül nem csempészhethet mindenfélét a ketrecekbe. Negyedszerre, hozat magának finom falatokat a Nílus környékéről, elvégre ő bármit megtehet és megehet. Ez utóbbi gondolat fellelkesítette. Édes álmába vad ajtócsapkodás dörrent bele.

– Igazgató úr! Igazgató úr! – kiabálta egy Zsiráf. Nyelve lógott a futástól, fejét minduntalan beverte a plafonba. – Igazgató úr, a ketrecek nyitva vannak! Nyitva vannak! – sikoltozott eszelősen.

– Micsoda? – nem is jutott hirtelen szóhoz. – Mindegyik? – kérdezte reménykedve.

– Igen. Az összes! – jött a felettébb negatív válasz. S mivel szörnyű ihatnékja támadt, Zsiráf lehajolt és felcuppantotta az iroda padlójáról az összes vizet. Az Igazgató vérben forgó szemekkel méregette a hosszú nyakú Biztonsági vezetőt, rettenetesen feldühítette, amiért a maradék vizet is elhasználta a nyurga nyakú állat. Hirtelen ötlettől vezérelve beleharapott a nyakába. Amaz görcsbe rándult, nyüszítve próbált kiszabadulni a hatalmas fogak által képzett satuból. De nem sikerült, pár perc múlva kilehelte lelkét. Ott feküdt az íróasztal előtt, s ahogyan ledőlt a földre, egyik lábával magával rántott egy dossziét. Az lebucskázott a vértócsába, s lapjai betérítették foltos testét. A lapokon az Állatkerti Vigasság programja volt látható, a nyitóbeszéddel egyetemben. Az Igazgató üres tekintettel ácsorgott, mikor belépett két Agár, egy Hiúz, négy Prémfarkas, és három Puma. Egymásra néztek. Szemük értelmet sugárzott, és valami mást is még, valamit, amit eddig sikerült visszafojtaniuk, hála az Új Világnak. Dühöt. Haragot. Vérszomjat. Az Új Világban csak akkor öltek, ha éhesek voltak, vagy ha egyik-másik állatfaj túlságosan elszaporodott, ezzel veszélyeztetve az *egyensúlyt*. Most azonban más is volt érzéseik között, a bosszú, a

hatalom megtagadása, ösztöneik megfékezése. Az Igazgató óvatosan próbált kihátrálni a gyűrűből, melyet a többiek fontak köré. Ide-oda pislanított, várta, hogy védekeznie kell. Morogtak, vakkantottak, hörögtek. Kint a tömeg ebből mit sem vett észre, éppen a „Játszótéri embereket” nézték, ahol kis vakarcsok fociztak, hintáztak, homokoztak. Az irodában ezalatt elszabadult a pokol. Vér és izzadság és hánypadék fröcsögött szanaszét. Hamar kimúlt az Igazgató, hamar vége lett a csatának. A támadók egymásra néztek. Azon törték a fejüket, hogy most mi lesz. Felkönyököltek a párkányra és kitekintettek az ablakon. A ketrecek ajtajai tárva-nyitva lengtek a szélben. A legtöbb börtön már üres volt. Mégis csak kimerészkedtek az emberek. Félve, vacogva, remegve oldalaztak az állatoktól minél messzebb. De senki nem bántott senkit. A „Gyilkos ember” közben hangosan káromkodott, követelte, hogy őt is engedjék ki. De rá sem hederítettek. Néhány Oroszlán a ketrece mellett egymásra kacsintott, ezzel jelezték, hogy már nem lesz gond a vacsorával.

A többi ember azonban békésen, de azért óvatosan kísértelt az Állatkertből. Útközben hátra-hátrapislanítottak, félelem bújt meg kérges lelkük alatt. Lesz helyük elég. A Földet sújtó legutóbbi Harmadik- és Atom- és Világháborút követő Nagy Járványok Korszaka alaposan megtizedelte a homo sapiens állományt. Csaknem négy és fél milliárd ember pusztult el. A túlélők egy része vagy erdők mélyén bujkált, vagy fogságba esett, és ilyen Állatkertben tartották életben, míg az Igazgató úgy vélte, hogy eleget élősködött az Állatvilágon. Persze akadtak kisebb csoportok, kik hordákba szerveződtek, és megpróbáltak emberi viszonyok között túlélni, de belőlük akadt a kevesebb. Úgyhogy tisztában voltak vele, mekkora terület is áll rendelkezésükre, és csak reménykedtek abban, hogy jól és értelmesen fogják belakni.

Az állatok zöme viszont életben maradt. Volt megfelelően erős immunrendszerük. És hála a Mindenekfelett Állónak, aki közben felügyelte a Nagy Semmit és a Nagy Mindent, hatalmat, erőt, tudást, bölcsességet kaptak az állatok. Próba volt, vajon tudnak-e élni ezekkel az adottságokkal? Mint kiderült fentebb, ez nem feltétlenül jött be! Minden élőlény hajlamos az uralkodásra, és ha már semmi más dolga nem akad, csak táplálkozik, szaporodik, bizony elkezd gondolkodni. És ebben a fene nagy gondolkodásban olyanok is eszükbe jutnak, mint egymás leigázása, elpusztítása, megalázása. Ilyenné vált az Igazgató is. Pedig jámbor egy állat volt, ehhez nem fért semmi késég.

A Mindenekfelett Álló nagyot nyújtózott pamlagán. Elégedetten tekintett körbe, szemei mély és bölcs fényt sugároztak. Nem tudta, figyeli-e valaki az ő tetteit, – titkon reménykedett benne, hogy igen –, mindenesetre

próbált úgy élni, hogy mások is elégedettek legyenek az ő munkájával. Szobája mézédésen ölelte át lényét. Falain freskók díszlettek, polcain ezüstsobrocskák világítottak, a komódján pedig egy valódi Buddha-szobor bóbiskolt. Sejtelmesen ránézett, köszönt neki magában. Ezt mondta a Mindenekfelett Álló Buddhának: – Hermész azt mondta, hogy ami nem örök, az nem igaz. Meglehet. És képzeld, Egyiptomban a gyász színe az ég színe; kék! Ja, és kösz az információt, hogy tudniillik az istenek sem öröktől fogva valók, hogy ők maguk is születtek! Nagyban segítettél megnyugtatni a tekintetben, hogy kezdet és vég! – majd lehunyta szemeit és elaludt. Álmában egy szép és békés és boldog világról álmodott.

Lassan a tömeg is kezdett hazafelé szállingózni. Nem hangoskodtak, nem berzenkedtek. Csak egykedvűen bandukoltak. Úgy vélték, most egy még újabb világ kezdődik. Mindenki megmutatta már ezen a bolygón, hogy tud uralkodni, gyűlölködni, vérengző vadállat lenni, pazarolni a természet kincseivel. Ők is, az emberek is. Talán most, hogy megmutatták, kik lehetnek *szabadok* és kik foglyok, talán elkezdődhet egy még Újabb Világ. És akkor majd kiderül, hogy jól és helyesen cselekedtek-e.

Az emberek első gondolata az volt, miközben bandukoltak megfelelő helyet keresve maguknak éjszakára, hogy igen, nem tehetnek ez ellen semmit, ez a bolygó közös tulajdon, meg kell rajta osztozni, tetszik-e vagy sem, és nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy nemigen tudnak eltávozni erről az égitestről, annak sokkal nagyobb az ára. Az állatok első gondolata meg az volt, mialatt kuckóik felé sétáltak, hogy lám, itt ez a bolygó, és közösen kell rajta osztozni minden élőlénynek, hát adjanak egy esélyt még egyszer utoljára maguknak és a kétlábúaknak is.

Pávián meg csak egyedül téblábolt az Állatkert kihalt utcáin. Elvágta a lufik zsinégeit, s a színes buborékok megkönnyebbülve eredtek széjjel a levegőben. Néha megpaskolta őket az esti szél, hogy messzi, nagyon messzi vigyék a jó hírt. Csak néhány erős és tekintélyt parancsoló vadállat maradt a ketrecek között. Szándékaikhoz nem fért semmi kétség. Pávián elment a Főépület előtt, s megkereste odúját. Bent volt felesége és három kölyke. Útközben felmarkolt némi elemózsiát a raktárból, banánokat, almákat, csokikat, és két fej salátát. Letette az asztalra, hozzábújt párjához. A kicsik rájuk másztak. Makogtak, vakkantottak. Átölelték egymást. Felnéztek a Holdra, mely bekukkantott az ovális ablakon. Fénye megtört szőrös arcukon, megsimította őket. Pávián tudta, hogy ő volt a mai nap *igazi* hőse, ő tette lehetővé, hogy felnyíljon mindenki szeme. Hogy nincs hatalom vér nélkül, nincs erő harag nélkül. Ő nem szerette a vért, a

haragot, de a hatalmat sem. Egész egyszerűen ő csak a családját szerette. És békességet akart, hogy ez a bolygó végre arról szóljon, milyen remek élőlények népesítik be, kik nem egymás igába hajtásával, hanem saját fajtájuk fennmaradásával törődik. Tudta, hosszú lesz az út, melyet be kell járniuk. Nagyon hosszú. De rengeteg az idő is, mely előttük áll. Végtelen. Még tizenötmilliárd évig fog a Nap energiát és meleget adni nekik. A vizek most tiszták, az erdők zöldellnek. A szörnyű háború okozta károk elmúltak, begyógyultak a bolygó éktelen és borzalmas sebei. Ötszázttizenhat évig tartott a gyógyulás. És most jól van, nagyon jól. Üdén, felfrissülve, tetterre készen várja a lakóit, hogy kezdjenek valamit végre magukkal. Úgyhogy holnap leülök és elmélkedem, mi legyen majd – mondta magának és párjának. Csak annyit tudott, hogy ideje bőségesen lesz. Várni fog türelmesen, hogy a gondolatok szépen, sorban megszülessenek, hogy elvethesse az új értelmet. Nem fog kapkodni, senki nem sietteti. A Mindenekfelett Álló főleg.

Tizenötmilliárd év felfoghatatlanul sok idő! És ha egyedül nem megy, majd jön valaki, legalábbis remélte, aki segíteni fog! Addig meg majd csak kigondol valamit.

MAD ÉBREDÉSE

Előszó

A következőkben egy novella-sorozat első részét olvashatjátok. Mikor készen lesz az összes fejezet, akkor sem ígérhetem, hogy egy rendezett egész művet fog alkotni! Néha az élet ilyen; sok apró darabból összerakott elemek sokasága, melyek azonban csak nem akarnak egymásba illeszkedni. Ezért a sok háború, válás, veszekedés, tétlenség, személytelenség. Vagy maga a Világmindenség. Jó kis feladat elé állított bennünket a Jóisten, az egyszer szent!

Jelen írásomban szereplők többnyire élő személyek, bár lehetnének éppenséggel kitalált figurák is, kiknek sorsát én irányítom, mint például egy gumibroncs-gyár működését, de ezt a tényt az ártatlanok és tisztességesek védelmében nem fogom sűrűn hangoztatni.

Tök jó fej akarok lenni tehát.

Mikor papírra vettem ezeket a sorokat, s midőn eljön az idő, hogy továbbiakat is betűkbe foglaljak, elsősorban az vezérelt, hogy talán nekem sikerül ezt a végtelenül bonyolult kirakós játékot megfejtenem. Többen figyelmeztettek; hiábavaló próbálkozás lesz a jutalmam. Meglátjuk, meg-
látjuk.

Végezetül hadd osszak meg egy érdekes gondolatot az élet és teremtés és a levés dolgaival kapcsolatban. Ez a gondolat igen delíriumos állapotomban költözött be agytekervényeim zeg és zugaiba. Kérem, ezt vegyéktek figyelembe!

A gondolat:

„Attól, hogy a Jóisten nekünk adományozta a Világmindenség csodálatos és változatos színeit, még nem feltétlen jelenti azt, hogy a festő megérti, amit a vásznára pingált.”

Azért köszönet a színekért! Nélkülük talán sokkal könnyebb lett volna megérteni az egészet.

Mad ébredése

Avagy: Frankenstein tudja ezt?

Ma reggel felkeltem, megborotválkoztam, majd megreggeliztem. Azt is igen vérszegényen tettem, mindössze vajas pirítóst majszoltam kevés kényőborkával. Hozzá teát ittam, és miközben végeztem szokványos reggeli teendőimet, megteremtettem Mad Hole-t. Mad egy író. Neme: hím. És olykor multiszexuális. Vagy éppen skrizofén. Néha meg roppant boldog. Ahogy a történet kívánja, ahogy a történet kívánja.

Nem különösebben sikeres, többnyire a névtelenség homályába burkolózva közli szerzeményit ilyen-olyan fórumokban. Használja az Internetet is! Elhatározta, hogy a későbbiekben ő lesz az egyik legfontosabb szereplő. Egyfajta szócsövemmé avanszálom, hogy általa kürtöljem szét nagy és tágas világunkban, miről mit, és legfőképpen miért gondolok.

Első dolgom az lesz, hogy szilárd hittel és kemény büszkeséggel, nemkülönben határtalan szeretettel ruházom fel. Utána adok neki maradandó küllemet. Talán ezek lesznek az állandó tulajdonságai csupán. Az összes többit az íráshoz megfelelően fogom alakítani. Lesz, hogy magába húzódnó vénember benyomását kelti majd, aki birtokában van a létező összes tudásnak. Aztán lesz, mikor minden nő testét, lelkét elcsábító hódító szerepében fog tündökölni. Halkan jegyzem meg: ez roppant szimpatikus szerep, néha én is ilyen szerettem volna lenni. Vagy éppen boldog családapa szerepet fog alakítani, kinek első a rend és a béke, utána a tudás és harmónia lesz.

Maddel fogom tudatni első és egyben legfontosabb híreimet, miszerint az írásoknak, legyen az vers, novella, vagy éppen regény, nem feltétlen fontos valamilyen, vagy *bármilyen* tanulsággal szolgálni. Korábbi írásaimhoz küldött hozzászólásokban rendszerint helyet kapott az a tévhit, hogy nincs pontos eleje vagy vége, esetleg közepe a műnek, vagyis: nem értették pontosan, mit is akartam közölni. Mad erre azt mondaná, hogy: – De kérem, néha *én* sem értem!

Vannak nézetek, melyek szerint bizonyos betűknek meghatározott sorrendben történő papírra vetése mindenféleképpen kell, hogy értelmet köz-

vetítsen az olvasó számára. Nekem más a véleményem. És Madnek szintúgy. Szerintünk néha elég, ha a világ dolgait kitarjuk a megértő, és reményeink szerint bölcs olvasóközönség felé. És majd ők eldöntik, hogy mi a jó, és mi a rossz, továbbá azt, hogy most kellett volna-e tanulság, vagy éppen nem.

Példának okáért Shakespeare minden eszközzel tudomásunkra akart hozni valamilyen alapvető tanulságot. Ez nem baj. Twain és Dürrenmatt pedig néha elvult a szimpla meséléssel. Ez jó. Hrabal megírta a valóságot. Taps neki! Vonnegut pedig feketén-fehéren húzta el a nótánkat. Áldassék a neve!

Itt most abba is hagyom a felsorolást a teljesség igénye nélkül. Kinek a pap, kinek a papné.

Mad úgy jellemezte magát és írásait, mint különböző stílusok és alkotók egyvelegét. Nemigen tudta eldönteni, hogy most hányadán is áll önmagával. Csak írt és írt. A végén pedig megszületett a végeredmény. Vagy tett neki, vagy nem. Nem bíbelődött velük sokat. Mihelyst kész lett valamilyen prózával, azon mód újra kezdett. Ez volt a lételeme. Ez tartotta benne össze a sok alkatrészt. A számtalan idegvégződést, vércsatornát, a szívét, a tüdejét, végtagjait, szemét, orrát, fülét, nemkülönben péniszét, s mindenekelőtt, de nem utoljára hagyva, az agyát.

Mad egyébiránt egy őszülő hajú, fiatalos kinézetű, azonban lelkiekben vén, negyvenhez közel járó férfi. Nincsen vagyona, csak sajtóságaos jámbor természete, büszkesége, megállapodott hite, és a már említett végtelen szeretete. Ezek miatt nem is igazán sikeres, sem munkájában, sem magánéletében. Hányatott sorsot szántam neki. Hogy tanuljon a hibáiból. De rendszerint magasról lesajnálja a korábbi baklövéseit, és nem tanul belőlük. Makacs is, derül ki rögvest hát. Nem direkt akarok kiszűrni vele, még ha olykor így látszik. Kivetítem rá saját életem, élményeim, véleményeim, érzéseim. Hátha így könnyebb lesz. Nekem.

Elmondom nektek, mi Mad fő ideológiája: „A Földön az élet oly áttetsző és sérülékeny, hogy néha észre sem vesszük, hányszor és milyen lelkesen szakítjuk át ezt a vékony burkot. Folyton ideálokat és mintákat keresünk, pénzt és tárgyakat gyűjtünk, ahelyett, hogy barátokat, és szeretetet állítanánk magunk mellé. Mikor egyedül maradunk, csak akkor vesszük észre, mennyire felesleges és mihaszna is tud lenni egy plazmatévé, vagy egy szupergyors sportkocsi. Vagy egy porszívó. Ami engem illet, nekem se plazmatévé, se sportkocsim nincs, igaz, barát is kevés. Porszívóm azonban akad. Egy barátot megtartani sokkal, de sokkal nehezebb, mintha

feleséget, vagy éppen férjet tartanánk a tarsolyunkban. De igyekszem, becsszó, igyekszem!”

Mad egyik igen lesújtó véleménye még: „Az élet egy öröklődő betegség!”

Mikor kisgyerek voltam, mindenfelé vasfüggönyök emelkedtek a magasba. Sietve teszem hozzá, hogy Mad gyermekkorra is kísértetiesen hasonlított az enyémhez. Neki is voltak vasfüggönyei. Akkor úgy gondoltuk, hogy ez egy igazi függöny, ólomból, láncokból, buzogányokból, meg hasonló, a vas nevű kémiai elem segedelmével képződött anyagokból. Csak nagy nehezen értettük meg, hogy miről beszélnek apáink. Szenvedélyesen és suttogva ecsetelték nekünk, hogy ez a függöny választja el a gonoszt a jószágtól. Mi megkérdeztük, hogy most ennyire kell félni a gonosztól? Azt a furcsa választ kaptuk, hogy a látszat csal, mert mi vagyunk a gonosz oldalon, és minket féltenek a jószágtól. Nem értettük.

Csak sok-sok év után jöttünk rá, mennyire igaza volt apáinknak. Miért is gondoltuk volna korábban, hogy nekünk annyira rossz, hogy a gonosz rabságában élünk? Hiszen mindenünk megvolt; ruha, cipő, élelem, olcsó dezodorok, a határon beszivárgó óvszerek, valamint a zenei és szexuális jellegű újságok. Igaz, óvszerből a leggyatrábbat kaptuk, megértük felhúzni vastag anyagát a péniszünkre. Igen, óvszer. Megértettük, és ezt a nézetet széles körben terjesztettük tovább a későbbiekben, hogy a szex és a vasfüggöny között szoros összefüggés van. Mindkettő nélkül sokkal jobb.

Még valami! Bizonyos tézisek szerint a szex sokkal jobb, mint a logika, csak nem lehet bizonyítani.

Mad igazán jó tanuló volt. Sündörgött a tanári szobák körül, tett-vett, ilyen és amolyan tanulmányi versenyeken indult. Sokan irigykedtek rá. Némelyek nem áttallottak azt mondani rá, hogy stréber és nyalizik. Nézőpont kérdése.

Én nem voltam túlságosan jó tanuló. Amolyan közepesféle. Apám azt mondta egyszer, hogy nem baj, legyek csak nyugodtan olyan, mint az átlag, akkor aztán egyszer majd nagyot tudok dobantani. Így hát átlagos lettem. Átlagos iskolába jártam, átlagos barátaim és barátnőim voltak. A péniszem mérete is átlagos. És hogy dobantottam volna? Fenét!

Egyik tanulmányi versenyén Mad elszórakozta a lehetőségét arra, hogy felvétel nélkül jusson be a főiskolára. Olyan felkészületlenül érkezett a versenyre, hogy a matematika és fizika feladatokat teljesen érintetlenül hagyta. Inkább ráhajolt a szakmai és humán tárgyakra. Akkor úgy vélte, és

a saját korának megfelelően jól vélte, hogy talán többet nyom a latba irodalmi, történelmi, és szakmai ismereteinek kihangsúlyozása, mintha üres egyenletek babrásával foglalkozna. Tévedett. Harmadik lett, és csak az első két helyezett jutott be automatikusan a főiskolára. De nem szomorkodott. Mókának fogta fel az egészet. Csak most, ennyi év után kapizsgálja, hogy tényleg nagyot hibázott. Jobban kellett volna készülnie. – Elherdáltad a lehetőséget! – mondta neki akkor édesapja. Viszont jól berúgott az egyik tanárral, és részt vett egy igen harmatosra sikeredett énekesnő igen harmatos koncertjén.

Ha így nézzük, akkor Mad sem mondhatja el magáról, hogy dobantott volna.

Mostanság azon fáradozik, hogy megjelentesse egy teljesen más szemszögű Rómeó és Júlia történetét. Nagyjából két éve döntötte el, hogy a szerepek és személyek milyen mértékben fognak eltérni Shakespeare drámájától, és fiatalos lendülettel felvázolta elképzeléseit egy étlap hátuljára. A vendéglátóhelység neve ez volt: Ülő Bika. Vázlata, s a végleges kézirat szerint Rómeó talán jobban vonzódik a saját neméhez, Júlia meg úgy dönt, hogy neki inkább a pénz számít, mint manapság oly sok nőnek. Persze párbaj is lesz, meg hősi vallomás, és egy igazi szerelem is, de ez a szerelem Mercutio és Júlia kishúga közt szövődik, és egyikük sem lesz öngyilkos. Ami azt illeti, Mad határozott véleménye és többek, köztük az én véleményem szerint is, hogy ez a kiváló mű tele van csetepatéval, vérengzéssel, haraggal, és csak igen kevés utalás található benne az élet szépségére vonatkozólag. Leszámítva a titokban megtartott esküvőt. És a két család kibékülését a végén.

Ülő Bika egyébiránt egy valódi, hús-vér ember volt. Egy indián. Számtalan történet kering bölcsességéről és a világról alkotott véleményeiről. Egyik leghíresebb mondata így hangzott: *"A fehér ember ért a dolgok elkészítéséhez, de nem ért az elosztásukhoz."*

Világ urai, jól figyeljetek!

Mikor behívtak katonának, azt mondta a századparancsnok a még nem katonás rendben felsorakozott ifjú titánoknak a gyakorlótéren, hogy – „Mint tudjátok, kedves kopasz barátaim, a katonai behívótok azt jelenti, hogy a fehér ember elküldi a fekete embert a sárga ember ellen harcolni azért a földért, amit a rézbőrű emberektől ellopott!”

Nem tudtuk. Viszont kissé megnyugodtunk, elvégre ezek szerint nekünk nem kell majd soha igazi csatában részt vennünk. Sebtiben összeve-

rődött szabálytalan alakzatunk sóhajtozva megkönnyebbült. Ilyen az igazi háború manapság. Letisztult, őszinte, lényegre törő.

Vajon mit szólna most Ülő Bika, ha ezt hallaná?

Shakespeare története egy békésnek tűnő vasárnap délelőtt, kis torzsalkodással indul. E nap nevezetessé válik többeknek, ekkor kéri meg egy gróf Júlia kezét, s ezen a napon tartanak bált a lány házában, ahol is ez a Rómeó nevű srác beleszeret a ház urának lányába. És persze, ahogyan kell: első látásra. Annyira egymásba szédülnek, hogy már másnap titokban összeházasodnak. Szegény párák! Egy bizonyos Lőrinc barát tartja a ceremóniát.

Mad elképzelése szerint Lőrinc az új történetben iszonyatosan be fog rúgni, és tévedésből összeadja Rómeót egy szintén részeg lovaggal. A történet lakodalmas részében mindenki be lesz rúgva, rengeteg vörös bort szlapálnak majd meg. Ez volt Mad kedvenc itala. Az enyém: pezsgő, sör, és szilvapálinka. Ez utóbbi, ha Szlovéniából származik, annál jobb.

Az igazi történetben az esküvő után felgyorsulnak az események. Párbajra hívják Rómeót, aki visszautasítja azt, arra hivatkozva, hogy most már rokonok a kihívóval, de ez neki nem elég. Azokba az időkben a férfiúi büszkeség sokkal magasabban volt jegyezve, mint manapság. Mivel Rómeó nem mer kiállni – innen jött Mad örült ötlete, hogy homokost csináljon belőle –, helyette Mercutio ránt kardot. Cserébe bátorságáért az lett a köszönet, hogy belehal egy halálos szúrásba. Így jár, aki feleslegesen jártatja a száját, mondta egyszer nekem Mad. Ő meg azt határozta el, hogy cserébe az alaplúben elviselt megpróbáltatásaiért, az új változatban Mercutio *valóban* és szenvedélyesen lesz szerelmes, és nem egy nap, hanem egy év után kéri meg szerelme kezét. Minek azt elsietni?

Tehát Mercutio meghal. Azonban ekkor Rómeóban feléled az ősi ösztön, és megöli barátja gyilkosát. A párbaj után száműzetésre ítélik Rómeót, melynek következtében Júlia először megátkozza, majd megáldja. Ilyenek szeszélyesek a nők! Ki érti őket?

Közben lelkesen tervezik a nászéjszakájukat. Ebben egy dajka segít: kezik nekik. Kedves ember. A színpalak mögött pedig viharos események sora zajlik. A gróf csak nem akar lemondani Júliáról, minden áron a feleségévé akarja tenni. A szülők is ezen az állásponton vannak, s hogy nyomtatékot adjanak véleményüknek, jól elbeszélgetnek Júliával, aki ennek hatására letargiába esik, és sírni kezd.

Azonban nem láblógatással mútatják idejüket a fiatalok sem. Azt tanácsolják Júliának, hogy színlelje a házasságba való beleegyezését, és ve-

gyen be egy igen szimpatikus altatószert, melytől egynapos tetszhalálba fog alélni. Néha az az érzésem, hogy a nők teljesen meghibbannak bizonyos szerelmi érzelmek alkalmával!

Júlia így tett hát, átmenetileg meghal, el is siratják. Rómeó persze megtudja a hírt, s mivel nincsen mobiltelefon és Internet, igen kevés információhoz jut. A szomorú hírt balszerencsés tett követi: mérget vásárol, és Veronába igyekszik. A kriptá előtt összefut a gróffal, aki nem érti mire ez az egész, ő csak feleséget akart; mire kardot rántanak, vívnak egy férfiast, a végén persze Rómeó diadalmaskodik. Ezután lemegy a gróf holttestével a kriptába és végez magával. Örök rejtély, hogy minek cipelte le a gróf hulláját!

Közben Júlia felébred csipkerózsika álmából, és borzalmas látvány fogadja. Két elhunyt a társaságában! Ezt nem nagyon érti, ennek köszönhetően részéről elmarad a teljes történet elemzése. Viszont cserébe szíven szúrja magát, hogy ne hagyjon semmi kétséget a felől, hogy elhatározása és a világról alkotott véleménye mennyire lesújtó.

A végkifejlet azonban roppant barátságos, ellentétben a mű többi részével. Lőrinc barát elmeséli a tetszhalál-teóriát, vázolja, hogy szerint ki és mit, és ennek következtében miért tett a kriptában és kívül. Ennek öröme a gyászoló Capulet és Montague kibékül.

Mad tehát ki akarta gúnyolni eme jeles mű szereplőit. Nem tiszteletlenségből tette. Másképp járt az agya. Szerinte minden meglévő alkotást át lehet formálni a kor követelményeinek megfelelően. Mona Lisát például teljesen el tudta volna képzelni a mai világban bármely múzeumban, ha éppen a festményen egy szépségideál áll aktot, ráadásul merész aktot, félig meghámozott banánnal a kezében.

Egyik korábbi írásomban már fel akartam éleszteni poraiból Mad Hole-t. Annak a címe Összeomlás volt. Ott a főszereplővel csúnyán kibabráltam. Mindenféle víziókat látattam vele. Volt, hogy óriás cápát látott az utcán jegyet árulni, vagy egy asztronautát kilépni a liftből a lépcsőházban, a munkahelyén pedig egy csápos szörnyet tettem a számítógépe képernyőjébe. Képzeltéseket raktam a fejébe egy boldog családról ebben a rohanó és zavaros világban. A történet végén szegény pára egy elmegyógyintézetben eszmél magára, és arra, hogy minden korábban leírtakat csak álmodta, képzelte.

Kis csavarral jelen írásban Mad szintén egy elmegyógyintézetben végzi. Bűne mindösszesen az lesz, hogy kiapadhatatlan erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy kiadja valahol, egyáltalán bárhol a modern Rómeó és Júlia történetét. Próbálkozásait minduntalan sikertelenség követi, ebbe

egy kicsit beleszomorodik. Ezért önként és dalolva fog bemenni a 2-es számú Körzeti Elme Gyógy- és Intézet Skrizofén Osztályára.

Egyik alkalommal a következőt kérdezte tőle a főorvos. Becsületes neve: Doktor Shultz. Ketten voltak csak a szobában. És a csend.

– Mad! Tudja-e, hogy kicsoda is maga? Tudna-e jellemrajzot készíteni önmagáról? – ez roppant fontos volt a doktor úr számára. Véleménye szerint csak igenlő és részletes válasz esetében lehet épelméjűségről beszélni *akárki* esetében. Hagyott egy kevés időt páciensének, hogy összefoglalja tömören a válaszokat. Pár perc múlva Mad nagyot csettintett a nyelvével, így jelezve, hogy készen áll a felelete.

– Igen, doktor úr! Látó vagyok vakok között, s íme jellemem: hittem is, bíztam is. Mindenben próbáltam jó lenni, legalább annyira, amennyire mások jók voltak énhozzám. Mindenben próbáltam segíteni azokon, akik segítettek énnekem. Mindent próbáltam megérteni, hogy közben mások engem értsenek. Próbáltam mindig úgy jót cselekedni, hogy közben másokat meg ne bántsak. Mégis: olyan életet éltem, hogy a legjobb szándék is kevés volt ahhoz, hogy másokat időben és térben teljesen boldoggá tegyek.

Mad saját magáról alkotott jellemrajzát egy későbbi írásomban még felhasználom, ezt megígérem! Ennek igen prózai oka van: remekül sikerült. Továbbá ez az én jellemrajzom is. Lehet, hogy kacifántos egy kicsit, de végül is nem vagyunk-e mindannyian egy kicsit azok?

A főorvos hallgatott egy darabig, mielőtt válaszolt volna. Azon tépelődött, mit is mondhatna most. Mert nem erre számított. Valami olyan zagyvaságra, amiket az ilyen intézetekben lakó ápoltak amúgy előszeretettel hangoztattak. Hogy ők a világ urai. Mindenek felett álló fároszok a sötét és szürke tömegben. Hogy istenek, kiknek küldetése van. És most, tessék! Itt van Mad Hole, és megdöbbenti szavaival.

– Értem – mondta a főorvos. Nem értette. Hogyan is érthetne meg ebben a beteg világban egyetlen egészséges embert?

– Mihez kezd most? – kérdezte később barátságosan.

– Odaadom a legutóbbi írásomat – felelte Mad. A szekrényéhez lépett. Gumírozott belsejéből elővett egy dossziét. Odatette a főorvos elé az asztalra. A mű címe vastag betűkkel vala ráírva:

„Rómeó és Júlia él, avagy: Nincs víz, mely nem lesz zavaros”

Mad szerint tehát Rómeó meleg. Manapság ez a hozzáállás amúgy igen népszerű. Bár nem hangsúlyozza ki folyton-folyvást ezt a tényt, azt azonban igen, hogy neki is tetszik a gróf, aki végül is Júliát veszi el feleségül. Hatalmas lakodalmat rendeznek, fröcsög mindenfelé a jó bor és

pezsgő, repülnek széjjel a konfettik és édességek. Mindenki boldog. Júlia egy borostyánkővet kap ajándékba az ékszerek mellé. Igen finom és becses ajándék ez a gróf részéről. A kőben egy fiatal cserebogár lapul. Egyébiránt a borostyán kihalt tűlevelű fák kiválasztotta, fosszilis gyanta. Ezekben rendszerint megtalálhatók csapdába került, vagy éppen mély álmokban elszenderülő, azonban meglepettségükben, hogy benyálkásozta őket ez az aranyszínű folyadék, soha fel nem ébredő rovarok.

Júlia rovára éppen aluszikált, mikor zárványba és egyben csapdába került.

Rómeó nagy szomorúságában félrevonul, és csalódottan nézi a színes forgatagot, és a táncoló népséget. Nagy bánatában észreveszi egy lovat. Neve nem ismert felsőbb körökben, mindezidáig még nem sikerült egyetlen valamire való párviadalon diadalmaskodnia. Ennek köszönhetette, hogy még él. Viszont volt páncélzata, kardja, sisakja, egy kehes lova, és egy szakadt, római címeres zászlaja. Ezen egy nőtény farkas táplálja Romulust és Remust, Róma városának alapítóit. Ők egy testvérpár voltak egykoron. Aztán egy napon Romulus megöli Remust, amiért azt hitte, az istenek nem őt fogják támogatni abban, hogy ő legyen Róma királya. De így ő lett.

A lovak amúgy a Don Guillotine nevet viselte. Nevét egy igen hatékony gyilkoló eszközről kapta, mely éppen most múlt kétszázötven éves! Micsoda dolgokat találtak ki ősapáink!

Mikor megkérdeztem nagypapámat, hogy mi is ez az izé, akkor ő ezt mondta nekem: „Ha esetleg nem tudnád, hogy hogyan is működött a guillotine, akkor gyorsan elmondom neked. Egy fa szerkezetben volt egy lyuk, amelybe a kivégzésre kerülő embernek be kellett rakni a fejét. A szerkezet felső részébe egy éles pengét helyeztek. Ez a penge a magasból hirtelen mozdulattal lecsapott az áldozatra és egy nyisszantással elvágta az illető nyakát. Szomorú, de régen ilyen módszereket alkalmaztak a rossz útra tévedt emberek megbüntetésére, valamint a bűnök elkövetésén elgondolkodók elrettentésére. S hogy miért pont a guillotine nevet kapta ez a találmány? A kivégzőeszköz névadója egy francia orvos, bizonyos Joshep Ignace Guillotine volt.”

Remek dolog ám az orvoslás!

Rómeó és a Don Guillotine nevű lovak félrevonulnak egy emeleti szobába, ahol mindenféle malacságot művelnek egymás testrészeivel. Micsoda skandalum!

Közben kialakulóban egy igazi szerelem. Mercutio heves és lankadatlan figyelmet táplál Júlia húga iránt. Ahogyan illik, szépen betartja a játékszabályokat, elsőnek csak a kezét fogja meg, majd a nyakát puszi meg, és csak öt perc után tapad a szájuk egymáshoz. Ezek után a boldog örömapa elé állanak, hogy kifejezésre jutassák határozott elképzelésüket közeli jövőjükkel kapcsolatban. Mivel mindenki boldogságban úszik, az örömapa nem gördít akadályt szerelmük elé. Miért is? Nagyobbik lánya gazdag családba házasodott, Mercutio pedig tisztességes ember benyomását kelti!

Mad külön kérés nélkül felvázolja a nem is oly távoli jövőt. Eszerint Mercutio pontosan egy évvel később feleségül veszi Júlia kishúgát, majd négy gyermek boldog szülei lesznek, kikből igazi hatalmasságok válnak. Pápa, Herceg, Király, és Orvos.

Mad elképzelése szerint Júlia két fiúgyermeknek ad majdan életet. Nevüket titokzatos homály fedi, bár történik némi utalás arra, hogy Káinnak és Ábelnek fogják őket hívni. A gróf roppant szenvedélyes és figyelmes szerető lesz élete hátra levő részében. Nagy lesz a boldogság és békeség. Egészen addig, mígnem Káin kioltja testvére életét, amiért az ő születésnapjára ajándékának jobban örül édesanyja, mint az övének.

Szíves tájékoztatásul: Káin és Ábel az első ember, Ádám, és hitvese, Éva leszármazottai. Ez rendben is van. Ábel juhpásztor lesz, Káin földműves. Egy napon Ábel ajándékot visz az Úrnak. És Káin is. Azonban csak Ábel ajándékára tekint le az Úr. Ki tudja, lehet, hogy álmos volt!

Káin haragra gerjed, és megöli egyetlen testvérét. Mad szerint ez még érthető is, sokkal kisebb dolgokért rántanak manapság az emberek kést, botokat, pisztolyt, vagy éppen láncokat. A kínos esemény után Káin elmenekül Édentől keletre, Nód földjére. Ott magányban tengeti napjait, egészen a haláláig. Éva szomorú, Ádám dühös lesz. Jóisten nemkülönben.

Verona. Közben szól a dáridó, vígasság, zenebona, és Lőrinc barát eszméletlenül leittasodik, minek következtében feltéved az emeletre, beesik egy szobába, mely szobában több a férfiillat, mint egy görög gőzfürdőben. Azon nyomban választás elé kerül. Vagy összeadja Rómeót és a részeg lovagot, vagy beszáll ő is malackodni. Lőrinc barát bölcs ember, felajánlja, hogy egy kis malackodás után szívesen egybe esketné a két úriembert, hogy például szolgáljanak a római fertő által átítatott erkölcs képviselőinek színe-java előtt.

Miközben zajlik a mulatság, a város főterén párviadalt rendeznek. Itt Rómeó meleg barátai vívnak pörgős asszókat a város heteroszexuális

férfiúival. Senki nem sérül meg. Műanyag kardokkal viaskodnak egymással. Mad verziója szerint csupán egyetlen ember fog meghalni ebben a regényváltozatban, ez pedig Mercutio bátyja lesz, aki hatalmas pénzben fogadott, hogy mégis Rómeó veszi el feleségül Júliát, továbbá, hogy egy a háromhoz odsszal valamelyikük öngyilkos lesz. A fogadóiroda este hétkor bezár. És Mercutio bátyja megdöbben. Egyfelől, mert nem fogja fel, hogy Rómeó homoszexuális, másfelől, hogy a gróf nem az. Mindennek tetejébe alapjaiban rendül meg világnézete a lovagi intézményrendszerrel kapcsolatban.

Ekkor már javában tart a lakodalom, és Mercutio bátyja egy hatalmas karddal előbb levágja péniszét, mivelhogy ez volt a fogadás alapja, majd végül hasba szúrja magát, annyira óriási benne a fájdalom legnemesebb testrésze elvesztése okán. Szegény pára.

Ennyi. Ki az, aki ebben a formában kiadná ezt a feldolgozást? Elárulom: senki. Ez nagy csalódás Mad Hole számára. Azt hitte, a szerkesztők sokkal fogékonyabbak az újdonságra, és egymást eltaposva igyekeznek mindent megtenni azért, hogy övék legyen a kézirat. Én viszont megnyugtatom: nagyon fogékony vagyok az újdonságra.

A kórházi szoba, ahol Mad tengette unalmas hétköznapijait saját maga vállalt kényszerpihenője alatt, nagyon praktikus volt berendezve. Csupán néhány bútor, azok is tömör gumiból, a falakon pár kép, ezeket Mad saját maga készítette. Az egyikben egy bolygó látható, hegyeiből vastag karok nyúlnak ki, mintha a bolygó belseje ki akarna bújni saját testéből. Egy másikon meg egy virágszál, szirmai pedig csupa ismerős fejek. A családjáé. Oldalt egy kéz, melyet úgy rajzolt, hogy lássa a képet néző, mennyire vonakodik letépni a szirmokat.

Étkezés minden nap ugyanabban az időben. Tisztára, mint a katonaság. Mad legalább bevonult, és szolgált egy évet a seregben. Erre büszke volt. Először úgy nézett ki, hogy rádiós lesz, de olyan kevés volt az őrszázad létszáma, hogy beosztották külső objektumok őrzésére. Ezek szép napok voltak életében. Távol a laktanyától, pornófilmek és házibor társaságában múltatták idejüket egy hegyen, ahol is egy radarállomást őriztek. A kutya sem akarta megtámadni az objektumot. Éppen lehullóban volt a vASFüggöny. Ráadásul a berendezéseket, melyek akkorák voltak, mint egy tolóajtós gardrób szekrény, már mind kikapcsolták. Állítólag annyi áramot fogyasztottak ezek az ósdi műszerek, hogy egy kisebb falu éves energia-szükségletét fedezte volna fogyasztásuk. Kikapcsolt és süket és halott berendezéseket őriztek hát. Közben kártyáztak és tévéztek.

Mi mindenre jó egy kis elzártság! Talán sosem jutott volna eszébe ilyen régi és haszontalan emlékeken bajmolódni. Megint rajzolt. Egy hatalmas fát, melynek gyümölcssei hírhedt történelmi személyiségek. Azok, akiknek nevéhez jó cselekedetek fűződtek, szép és egészséges, pirosposzsgás gyümölcsöket kaptak jutalmul. A valaha gonosz és bűnös tetteket végrehajtók gyümölcssei rothadtak voltak. Kukacokat is rajzolt rájuk. Némelyikük nagyobb volt, mint egy kalács. Vagy egy répa.

A főorvos szerint Mad nem zavart elméjű, csupán keresi önmagát. Ezen Mad jókat röhögött. Azt mondta egyszer a dokinak:

– Ugyan már, miért is keresném magamat? Itt vagyok mindenhol! – tárta szét kezeit.

Mad verseket is szokott írni. Néha zavaros, máskor meg szabályos sorokat rakott egymás után. Nem tartotta magát költőnek, egyszerűen kedvét lelte ilyen-olyan szavak formába öntésében. Hosszú versei néha elfolytak, szinte sosem akartak a végére érni; úgy érezte, még mindig van mit közölnie. De nagyon szerette a rövidséget is. Az imént vetett papírra négy sort. Így szól:

*minden ember egy pici csillag,
ha a véges űrben bolyong,
csillag van minden emberben,
szilárd bástyák és otthonok*

Néhanapján énekelni is szokott gumírozott szobájában. Ilyenkor visszhangzottak dalai, keserves hangja leverődött rajzairól, gumiágyáról, gumiasztaláról. Az intézet többi lakója ezen alkalmakkor áhítattal vegyes érzéssel tapasztotta fülét szobája szintén gumírozott falára. Élvezték a változatosságot. Élvezték a dallamokat, ha azok mégoly szomorúak is voltak.

A világon a legtávolabbi hallható visszhang egyébként a skóciai Hamiltonban zengett-bongott, egy mauzóleum kápolnájában. E helyen a kápolna hatalmas kapujának bezáródását még tizenöt másodperc múlva is hallani lehet. Ez ám az igazi dallam!

Ami pedig Frankenstein és jelen írás alcímét illeti, sokan még manapság is tévhitben tengetik napjaikat. Azt hiszik, hogy Frankenstein a rém, a vad szörny, bár lehet, hogy mégis az, hiszen ő volt az a tudós, aki megalkotta

iszonyatos teremtményét. Tömören: eljátszotta a Teremtőt. A róla szóló könyvet egy igen fiatal, ámde tehetséges hölgy írta mindössze tizenhét évesen. Úgy hívták, hogy Mary Shelley. Műve egyszerre naiv és zseniális. A könyv főszereplője nem mágus vagy varázsló, hanem egy ifjú természetbúvár, Frankenstein. Az általa teremtetett lény nem kísértet vagy gonosz szellem, hanem hús-vér ember, alkotója emberi testrészekből állítja össze titkos laboratóriumában. Mint tudjuk, az eredmény irtózatossá: Frankenstein teremtménye két és fél méteres óriás, a bőrén átütnek az erek, arca is rémületes. Elektrosokkal lehel lelket belé. Mikor a monstrum életre kel, alkotója egyszerre megrémül, és alapjaiban rendíti meg önmagáról alkotott jóhiszemű képét. Miután megdöbben, műszereit magával cipelve elmenekül rettentő művétől. Sorsára hagyja a lényt, de nem holmi édenkertben, hanem egy vérrel mocskolt, koszos kamrában.

Teremtés.

Mad folyton ilyen párhuzamokat keres, mint ezt itt: a Tóra szerint Ádámot a föld porából teremteték. Ebben le vagyon írva, hogy először iszapból összetapasztott gólem volt. Tehát egy nem túl szimpatikus valami. Legalábbis nem egy görög atléta korai verziója. Tudta ezt, Mary?

Egy iszlám kommentátor további részleteket közöl a zsidó hagyományokra hivatkozva. Őt Tabarinak hívták. Feljegyzi, hogy amikor elérkezett Ádám teremtésének ideje, Isten elküldte Gábriel arkangyalt, majd Mihály arkangyalt, hogy hozzávaló agyagot gyűjtsenek a Földről. A Föld viszont nem engedte, ezért az angyalok üres kézzel tértek vissza. Tabari továbbá azt állítja, hogy Isten válaszul elküldte a Halál angyalát, aki minden tartományból gyűjtött agyagot, és ez a magyarázat az emberi fajta sokféleségére.

És most nagyjából-egészében kitárgyaltuk az evolúciót!

Mikor készen lett az első ember, Isten az életnek lehetőségét belefújta Ádám orrába. Ádám száraz test maradt 40 napon keresztül, aztán fokozatosan életre kelt a fejétől lefelé, tüsszentett egyet, mikor készen állt az életre, és ezt mondta: – Dicsőség Istennek, minden lénynek az Urának!

Frankenstein teremtménye, mikor életre keltették elektrosokkal, száját kinyitotta, és csak tagolatlan hangokat hallatott, továbbá bárgyú vigyor futott szét ráncos arcán. Valami ilyesmit mondhatott: – Brhhggrrmmmvrrööömmm!

Ennyi a szép beszédről, mikor megteremtődünk!

A szörnyet Mary monstrumnak, gonosz szellemnek, ördögnek nevezi, holott kezdetben nem az. Akár a látóvá lett, születésétől vak ember, a lény is fokozatosan kezdi érzékelni a külvilágot. Meg kell tapintania a tárgyakat, hogy meggyőződjék lényegükről; nem érti, hogy az esti égbolton mi lehet az a nagy fénylő test, napközben pedig a hőt sugárzó másik korong. Elmenekül az erdőbe, ahol bogyókon, gyökereken él, s a víz tükreben ismeri fel, hogy arca és teste rémületes, azaz nem olyan, mint az általa látott embereké. Majd egy házikó melletti csűrben lel menedéket. Itt meglesi egy vidéki család mindennapjait, kezd szavakat tanulni, szokásokat megismerni. Megpróbálja a ház legidősebb urának segítségét kérni, de a hazatérő nők vad sikoltozásba kezdenek, mikor meglátják rút alakját. Így hát tovább menekül.

Aztán a történet egyik csúcspontja, egy újabb tragédia: szülőhelye közelében találkozik egy elkóborolt kisfiúval, aki véletlenül éppen Frankenstein öccse. A gyermek ocsmány ördögnek nevezi, és sikoltozva hívja kísérőjét, Frankenstein szép mostohatestvérének barátnőjét. Amikor a magányos óriás megpróbálja elhallgattatni, véletlenül megfojtja a gyermeket. Egyedül a hazatérő alkotó tudja, ki lehet a gyilkos, de nem szól róla. Az ártatlan nevelőnőt perbe fogják, elítélik, majd kivégzik. Ennyit az igazságszolgáltatásba vetett józan hitünkről.

Frankenstein pedig újból rászánja magát, hogy alkosson. Megpróbál egy női monstrumot teremteni, mégis csak legyen béke elsőszülött kísérlete szívében. Munkáját azonban félbehagyja. Ekkor jön rá, hogy talán nem teljesen épelméjű dolog eljátszani a Teremtőt, vagy bárki felsőbbrendű valakit. A lény közben újabb embereket pusztít el, de cselekedetei morálisan megkérdőjelezhetőek. Csak élni akart, hogy hagyják békében.

A szörny megrémülve saját magától, végzetes cselekedeteitől, úgy dönt, hogy elmenekül, minél messzebbre, konkrétan az Északi-sarkra. Frankenstein azonban bosszút esküszik: a Jeges-tengerig követi kutya-szánján a teremtményét, de mielőtt utolérné, a végkimerülés a halálát okozza egy jégbe fagyott angol hajón. Több sport és nagyobb akaraterő! Vagyis: ép testben ép lélek!

A szörny meglátogatja Frankenstein koporsóját, és hosszasan vívódik önmagával. Megígéri, hogy végez magával, mert bár Frankenstein az, aki igazán felelős néhány ártatlan ember haláláért, és persze azért, hogy létrehozta őt; maga is ördöggé aljasodott, ezért öngyilkosságra készül. Így is lesz.

Shakespeare minden jel szerint szerette a drámaiságot, a végső katarzist, Mary kisasszony szintűgy. Mindketten rávilágítottak; elveink, ha mégoly

magasztosak is, előbb-utóbb csapdába esnek a Teremtő játékos felügyelete alatt.

Jómagam nagyon szeretem a drámát, de a komédiát még jobban. – Ezek keveréke az élet! – kiáltott fel egyszer Mad, mikor erről beszélgettünk múlt év novemberében egy kávéház füstös homályában. Fogvacogtató hideg volt odakint. És a péniszem összehúzódtam négy centire. Ezt a blamázt! Máris világossá vált előttem, miért nem szeretek randevúzni hűvös téli esteiken. Nincs annál rosszabb, mint mikor egy igen fontos és régóta várt éjjelen derül ki, mennyire átlagosak vagyunk.

Ez a dráma. És utána a katarzis...

Mad olykor valóban és hihetően átérzi, hogy netalán valami furcsa történik vele, és hogy van valami hasonlóság közte és az ifjú Mary monsturma között. Részben igaz. Én teremtettem. De nem használtam sem vegyszereket, sem elektroncsöveket, áramot, sem pedig élő húsdarabokat. Továbbá nem leheltem belé az élet szikráját. Egyszerűen csak kigondoltam, rágondoltam. Tessék Frankenstein, így is lehet!

Az intézetben többször is felvetődött a bentlakók körében, hogy valami nem stimmel a fehér köpenyesekkel. Folyton mogorvák, rosszkedvűek, mondogatták. Mindig összevissza beszélnek, hülyeségeket kérdeznek, mondogatták. Olykor csak többedmagukkal sétáltak fel, s alá a folyosókon. Nyilván félnek valamitől, mondogatták.

Mad és többiek viszont képesek voltak órákon át egymással beszélgetni. Ezt úgy fogták fel, hogy bezzeg ők tartalmas társadalmi életet élnek, szemben a fehér köpenyesekkel, akik csak félszavakban dűnnyögtek egymáshoz. Egyszer riasztó gyermekkori élményeik voltak terítéken.

– Én csak arra emlékszem, hogy...ööö...ööö... – volt egyikük véleménye a témával kapcsolatban. Bent Zednek hívták. Azt hitte, hogy a Merkúr-ról jött, és szülei kételtűek. Mikor biológiaórán tudatták vele a szörnyű tényt, miszerint, szülei és ő is a főemlősök rendjébe tartoznak, s lakhelyük egy bizonyos Föld nevű égitest, hazasietett, bezárta édesanyját és édesapját, továbbá nagymamáját a kamrába, és rájuk gyújtotta a házat. Közben ezt kiabálta: – Hazudtatok nekem! Hazudtatok nekem!

Mad riasztó gyermekkori élménye: – Egyik nap, úgy ötéves lehettem, hazamentünk az oviból, és tévét néztem. Aztán csak arra eszméltem, hogy apám sietve, kapkodva öltözködik, azt mondogatja nekem, hogy semmi baj, semmi baj, közben engem is felöltöztet, majd kiviharzunk az utcára, otthagya, azt mondja nekem, hogy semmi baj, mindjárt hazajön,

majd vigyáz rám a Babi néni, csak maradjak nyugton, de neki most mennie kell, mert anya kórházban van, mégsem lesz kistesóm. És ott álltam, és fáztam. Tél volt. Babi néni sehol. És sírtam, már fájt a torkom, a hangom teljesen elment, és addig sírtam, míg apa hazajött. Megállt a kapuban, csóválta a fejét, és azt mondta: – Semmi baj, semmi baj.

– És nem tudom miért, de ez nekem nagyon iasztó volt. Félelmetes. Egy ötéves gyerek kint áll az utcán és sír. Képzeljétek el!

A többiek elképzelték. Magukba néztek, és ki-ki a maga módján elképzelte, milyen lehet ötévesen kint állni egy hideg este magányosan az utcán. Némelyikük sírt. Valódi könnyeket hullajtottak. Zed a fejét csóválta. Patton pedig felállt, és szólásra nyitotta száját. Egy régen élt tábornokról kapta a nevét, aki a híres második világháborúban igen fontos szerepet játszott a szövetségesek oldalán. Azért hívták így, mert folyton parancsolgató stílusban beszélt mindenkihez. Szinte pattogott. Most ezt mondta: – Igen, kérem! Szomorú! És emellett felháborító! Igen, igen! Még valaki?

Patton amúgy jámbor lélek volt. Mindössze egyetlen alkalommal ragadta el a hév. Összevert egy rendőrt egy gumikábelrel. Mikor kiérkeztek a mentősök és megkérdezték miért tette, azt felelte, hogy nagyon, de nagyon feldühítette a világban eluralkodó rengeteg mocsok és bűn, és a részéről roppant mód felháborító, hogy egyesek, akiknek lehetősége lenne rá, semmit sem tesznek ellene. Az összevert rendőrré célzott. Egy speciális ruhában vitték el, mely ruhát széles körben csak úgy ismernek: kényszerzubbony.

Végül egy hatalmas termetű, már-már Frankenstein szörnyetegére emlékeztető ápolat szólalt meg. Mondandója tömör, lényegre törő, határozott, s mindenekelőtt szomorú képe volt önnön szörnyű ábrázatának. Mindösszesen ennyi volt a véleménye a többiek felé kiábrándító gyermekkori élményével kapcsolatban:

– Nem is emlékszem, volt-e gyermekkorom.

Mint nekik, úgy nekem is van véleményem a gyerekkoromról. Nem panaszkodhatom. Ami azt illeti, Mad sem. Hasonló dolgokon mentünk keresztül, leszámítva néhány apróságot. Példának okáért nekem hatévesen eltört a bal könyökömnél a kezem. Emlékszem, taxival száguldottunk a kórházba. Az orvos ott azt mondta, hogy számoljak el tízig, és ne gondoljak semmire. Ötnél tartottam, mikor visszarándította a károm. Rögvest a semminél is kevesebbre gondoltam. Azon mód elhatároztam, hogy ha tehetem, többet nem hiszek el mindent, legalábbis elsőre a fehér köpenyes társadalomnak. Ez később hosszas vitatkozások, eszmefuttatások táptalaja lett életemben.

Édesanyámat sajnáltam csak. Ott állt mellettem, próbált nyugtatni, és simogatott, puszilgatott, és láttam szemeiben, hogy mennyire sajnálja, amiért ilyen álnok módon becsapott a doktor bácsi. És egy üzenetet is láttam a szemében. Az orvosnak szólt. Íme, ezt gondolta felé: – Te nyomorult, becsstelen disznó, hát azt hiszed, mindent megtehetsz ebben a borzalmasan keményítő szagú köpenyedben?

Jut eszembe! Mad éppen ezt mondta fogai közt morogva, ma reggeli után, mikor belépett a társalgóba az ügyeletes főorvos:

– Te nyomorult, becsstelen disznó, hát azt hiszed, mindent megtehetsz ebben a borzalmasan keményítő szagú köpenyedben?

Mad igen lassan készülődő regényében a főhős bekattan, mert egy elmebeteg festő megöli a feleségét, egyetlen gyermeke édesanyját. Nem viseli túl jól ezt aényt, ezért eldönti, hogy rendet rak a világban. Halálukra rászolgált emberek életét oltja ki, s közben egy új vallás lelkes hírvivője lesz. Kellően Hányaveti Isten hű szolgájaként végez nagytakarítást, mígnem egyszer csak elfogy az ereje. Egy régi barátját, sok-sok gyermekkorú közös emlékek birtoklóját kellene megölnie. A sors és Mad megkönyörül rajta, a barát ezt megteszi helyette.

Az ötlet onnan jött, hogy Madnek elege lett ebből az egészből.

– Doktor úr, most nincs igazam? – kérdezte bágyadtan egy álmos dél-előtt. Az előbb vázolta fel, mit gondol: zsúfolt a bolygó, elszemélytelenedés uralkodik el ebben a globalizált világban, fényes nappal erőszak, rablás, gyilkosság, hiszen úgysem figyel oda senki a másokra. Az állandóan növekvő kedvtelenség, türelmetlenség, hatalmi vágy, pénzszerzési ösztön az emberi élet természet által előírt csúcsait és mélységeit mesterségesen lelapított síkká változtatja, s ebbe a síkba tömörülünk bele. És ezért a jutalom: a halálos unalom. Mad úgy vélte, az emberek már csak a gyönyört ismerik, melyet akár így, akár úgy kapnak meg, de a hozzá vezető örömet már nem.

Példaként hozta fel a manapság egyre inkább népszerűvé váló unaloműző foglalatosságot, a költözést. Emberek ezrei járnak-kelnek új ott-hont kutatva, hogy tárgyaikat hátrahagyva új életet kezdjenek. És elindul a vásárlási láz, a fogékonyaság az újra, de ez egyszer csak elmúlik. A tárgyak egy idő után elveszítik vonzerejüket. Tárgyak köreiben így megy ez. Mad úgy nevezte ezt az állapotot, hogy birtoklási kielégülés.

A főorvos hallgatott. A múlt hónapban vett új lakást, autót, és egy motorcsónakot. Hihetetlenül boldog volt. Úgy mosolygott, mint egy kisgyerek,

mikor cukorkát kap. A felesége is boldog volt, átölelték egymást. Már két éve nem szeretkeztek.

Azonban egy héttel később már nem érezte olyan boldognak magát. Ami azt illeti, nem is értette, miért kellett mindenből újat vásárolnia. És most, tessék, itt van ez az orvostudomány által betegnek nyilvánított ember, aki mindenféle átiratokat ír neves szerzők műveiből, és megmondja, mi a csízió!

Amúgy a pindurka, mindössze tizenhét éves fenomén, Mary könyvének alcíme egyébként „avagy a modern Prométheusz”. Jó oka volt a szerzőjének ezt a címet adományozni apropóként! Prométheuszt bízta meg Zeus, az istenek és mindenség királya azzal, hogy teremtsenek lényeket, melyek benépesítik a földet. Testvére, Epimétheusz teremtette az állatokat, Prométheusz pedig az istenek képmására az embert. De olyan sokáig foglalkozott vele, hogy mire elkészült, Epimétheusz az összes előnyös tulajdonságot elhasználta az állatok teremtésénél.

Az előnyös tulajdonságokra Mad felhorkant, s ilyenkor skorpiókra és cápákra és maláriaszúnyogokra gondolt. Néha nem egészen értette Isten tisztességes szándékait a földi élettel kapcsolatban.

Prométheusznak megesett a szíve esendő teremtményein, és úgy döntött, ellopja nekik a tüzet, ami addig csak az istenek tulajdona volt, hogy az ember az állatok fölé emelkedhessen. Felmászott az Olümposzra, onnan tüzet lopott Héliosz szekeréről, és egy édeskömény-ágban sikerült levinnie a földre. Erre a trükkre azért volt szüksége, hogy ne aludjon el a láng.

Így is lett. Az embereké lett a tűz, uralkodni tudtak hát az állatok felett. Éljen a haladás!

Ma délelőtt bementem a 2-es számú Körzeti Elme Gyógy- és Intézet Skrizofén Osztályára. Bizony, mondom, nagyon furcsa ott a hangulat. Pedig gyönyörű helyen áll maga az intézet. Az előtérben hatalmas, ovális alakú virágos kert, benne nárciszok, tulipánok, arab jázminok, citromillatú verbénák. Körülötte vörös homok üli meg a gyalogutat, reggeli eső után vörös lében úszik az előtér. Az épületet körülvevő parkban tölgyfák, cédrusok, fenyők magasodnak, alattuk páfránybokrok zöldellnek, rózsabokrok vöröslenek. Elvétele gránátalmafa csillognak fényes virágaikkal. Minden szoba ablakában virágtartó díszleveg, bennük fehér virágú magnóliák, aranyjázminok, és szegfűk viráglanak.

Odabent már komorabb a hangulat, de még így is színesebbé tették ezt a sokak számára szörnyű helyet a falakon lógó festmények, gobelinek,

grafitrajzok. És itt is, mindenfelé virágok, apró szökőkutak. A falak élénk színekben pompáznak, nyoma sincs a megszokott kórházkék egyen festésnek.

A főorvost kerestem. Azt mondták, mindjárt jön, foglaljak helyet. Rendben. Megkérdezték, akarok-e valami mulatságosat olvasni, míg várok. Igen, feleltem, és azt hittem, elég lesznek valami olcsó vicclapok. Tévedtem. Mad Rómeó és Júlia átíratát nyomták a kezembe. Nem akartam elvenni a kedvüket azzal a nehezen ellensúlyozható ténnyel, hogy mindezt én írtam kedves betegükkel. Inkább mosolyogva fellapoztam. A recepciós lány csalfinta szemekkel méregetett, érzésem szerint azt leste, milyen reakciót vált ki belőlem a mű olvasása. Nem szerettem volna kétségek közt hagyni, így hát minden harmadik percben hangosan felnevettem.

A főorvos mosolyogva ült le mellém. Én nem viszonztam ezt a határtalan jókedvet, legfőképpen a gyermekkori kar-visszarándítási emlékem okán. Doktor Shultz, mutatkozott be a fehér köpenyes. Megkérdezte, kérek-e kávét. Választ nem várva azt is közölte röggvest, hogy Mad nagyon jó beteg, bár lehetne éppen egészséges is, ha úgy akarná. Neki köszönheti, hogy felszabadult. Nem értettem. Doktor Shultz megmagyarázta; holnap beadja a válókeresetet, elköltözik, továbbá minden fontos és számára kedves tárgyat, könyvet, ruhát magával visz, esze ágában sincs mindenből újat vásárolni. Eladja az autóját, és vesz egy pontosan olyat, mint amit tizenhárom évvel ezelőtt használt. Láttam szemeiben, ez igen fontos döntés volt a részéről. Közben hangosan nevetgélt, mindenkinek odaköszönt, vagy szólt egy-egy barátságos mondatot. „Mi volt tegnap este? Jó volt a biliárdszalonban? Mikor jön a gyerek? Nahát, így elment az idő! Holnap ugorj be hozzám, hátha segíthetek a jegyzőkönyvben! És a randi jól sült el? Vagy te sültél el? Hahaha! Rendben, akkor egy teniszeccs délután háromkor?” És hasonlók.

Észrevette kezemben Mad kiadatlan írását. Megpaskolta kezemet, közölte, rég nem olvasott ilyen üdítő olvasmányt, és a részéről roppant felháborítónak tartja azt a tényt, miszerint ez soha nem fog mások kezébe jutni. Megjegyeztem, én is sajnálom. Hozzátette, néha úgy érzi, mindannyian Frankensteinek vagyunk, vagy Zeuszok, netalán Buddhák, esetleg Jóistenek. Ezzel melegen egyet értettem.

Nagy nehezen sikerült szóhoz jutnom. Megkérdeztem, most mi lesz Maddel? Megint kacagott, azt mondta, már összepakolt, mindjárt itt lesz, csak egy kis papírmunka még, aztán vihetem is. Majd hirtelen felpattant, jó egészséget kívánt, és közölte, nagyon örül, amiért megajándékoztam egy

igazi emberrel, és a reményét fejezte ki, hogy nem ez volt az utolsó alkalom, hogy Madet itt látta. Biztosítottam, hogy lesz még bőven lehetősége beszélni vele. Végül kezét ráztunk, és mosolyogtunk egy nagyot.

Mad ott állt a recepciónál. Átvette a zárójelentését, személyes dolgait. És egy névjegykártyát. Odaléptem hozzá. Átkaroltam, és megnyugtattam: – Semmi baj, semmi baj.

A parkban leültünk egy padra. Körülöttünk színes és illatos pázsit. És egy locsolkodó szökőkút.

– Képzeld, Zed azt is elmesélte, hogy a Merkúron bukósisakot kell hordani annak a tudományos módon könnyen igazolható ténynek az ellensúlyozására, hogy a Merkúron nincsen oxigén. És ennek a bukósisaknak az elején van egy szűrő, az végzi el a kellemetlen feladatot, nevezetesen, a méregből különféle eljárások révén tiszta levegőt varázsol. Szerinted a Jóisten is így tett a *legelején*? Vagy ő is bukósisakban kezdte el szörnyű nehéz munkáját? Valahogy el kellett kezdenie, nem? – aggodalmaskodott.

– Igen. Ezek szerint Zed okos ember – feleltem. – Isten meg végképp az, legalábbis a keresztény anyaszentegyház szerint. – De láttam rajta, még mindig hezitál. – Hidd el, Istennek mindenre volt egy megoldása. Ezekről azonban vajmi keveset tudunk. Nézetem szerint ez azért van így, nehogy lemásoljuk minden egyes jó ötletét.

– Ühüm – dűnnyögött Mad. – Figyelj! Tudod, mi szeretnék lenni legközelebb?

– Nem.

– Valami okos emberféle. Egy tudós. Egy olyan valaki, aki alkot.

– Ebből nem mindig szokott jó kisülni – figyelmeztettem, és Frankensteinre gondoltam.

– Tudom. De te majd megoldod – sóhajtott. Annyira fáradtnak és elvesztettnek látszott. Csak nézte a park szépséges hajtásait, a fent táncoló pamacsokat, behunyorgott a napba, és egy könnycsepp csordult ki szeméből. Fáradtnak, öregnek nézett ki, szinte összefonnyadt. Doktor Shultz valamit elszúrt, gondoltam. Mintha Mad *most* betegedett volna meg. Kilépett a biztonságos falak közül, és itt, kint, olyan anyátlannak tűnt. Elhatároztam, hogy legközelebb jobb sorsot szánok neki.

– Konkrétan mit szeretnél csinálni, – kérdeztem tőle.

– Nem tudom. Valami értelmeset akarok tenni. Mondtam, alkotni – szuszogott bele a Napba. Kis ideig töprengett, végül ezt mondta:

– Például egy robotgyárban szeretnék dolgozni, ahol okos és értelmes szerkezeteket gyártok, szerelek. Kiknek van lelük, és mindenre tudják a

választ, minden problémára ismernek legalább egy megoldást. És ki tudják mondani azt, hogy: bocsánat.

Mad itt arra célzott, hogy ő, és én is, egy olyan országban élünk, ahol a hosszú történelmi hányattatásoknak köszönhetően elértük azt a furcsa állapotot, hogy szinte semmiért nem kell bocsánatot kérni. Mindent büntetlenül meg lehet itt tenni. Ezt a mókát a politikusaink kezdték. Majd ezt a szokást fokozatosan átvették az egyszerű polgárok is. Munkahely, magánélet, barátság, szomszédság, szerelem? Egyre megy. Nincs bocsánat.

– Meg tudod oldani? – nézett rám szomorúan. Észrevette, hogy távol jártam. Tudta, milyen érzés ez, hasonlóak vagyunk.

– Hát persze – feleltem. Körbenéztem. Ápoltak és gondozóik, vagy éppen látogatóik jártak-keltek a parkban. Némelyikük virágot szedett. Voltak, akik fogócskáztak. És madarak táncoltak a fák koronái közt. És a felhők fent tovább kergetőztek. A Nap is elpirult.

– Jól van, te csak pihenj – fordultam Madhez. Kitaláltam neki egy nagy vánkost és a feje alá tettem. Rögtön utána egy pokrócot is kitaláltam. Avval betakartam. Hamar elszenderült. Sok terhet raktam rá az elmúlt időszakban. – Aludj csak és álmodj! – kérleltem.

Nagyot sóhajtottam, majd elővettem noteszemet, és a tollamat. Írni kezdtem.

CSAK EGY LEVÉL

Sokat, nagyon sokat gondolkodtam, mire papírra vettem ezeket a sorokat. Vajúdtam a szavakon, hogyan kezdjem, s tulajdonképpen hogyan is szólíthatnád meg. Mert ismerlek, még ha te nem is tudod mindig, én ki vagyok. Születésedtől ott bábáskodtam feletted, melletted. Ismerem gondjaidat, hallom kérdéseidet, félek dacosságodtól. Mert tudom, mit érzel. Tudom, mire gondolsz. Tudom, hogy néhanapján lefekvés után alvást imitálván vadul forgolódsz ágyadban. A lepedő alattad izgalomtól gyűrött, hátadon a flanel pizsama segítségért kiált izzadságszagú tengerében. Eközben kételyeid egymással versengve robognak körbe-körbe lelked legmélyén.

Ficánkolsz fekhelyeden. Körülötted a tapéta domború mintái indaként táncolnak vészt jósolván; árnyaik fura, kacskaringós képsorokat vetítenek gyöngyöző homlokod fölé. Kérdéseket teszel fel magadnak, s azok ide-oda buckáznak addigi életed göröngyös, porral és hamuval áztatott ösvé-nyeiben. Ráadásul ezek a kérdések gyakran ismétlődnek a jobb, és egyre jobb válaszok reményében.

Emberi kérdések ezek. Egyszerűek.

Az jár a fejedben, hogy mi lett volna, ha elmész arra a rég elfeledett randevúra a gimnázium melletti eldugott parkba. A park hangulatos volt, szerelmeseknek való. Rózsák, liliumok és pipacsok virágzottak tarkán és üdén. Egy kerti csap ellenőrzés híján folyamatosan spricelt, vize a sala-kos sétáló utat itatta. Fent a magasban, fák lombjai közt, fecskék zajongtak cserfesen. És a lány ott várt téged, de hisz tudod! Miattad ment oda, lekéste a rajz-szakkört is, csak hogy beszélj hozzá, hogy beszéljen hozzád. Talán a csókodra is szomjazott, nem is tudod?

De te nem mentél el. Utólag valami bugyuta és zavaros történettel magyaráztad távollétedet, pedig ő kedvesen, majdhogynem bocsánatot kérve mondta, hogy nem baj, nem történt semmi, a virágok így is szépek voltak, a madárcsevely nemkülönben.

Megfordulsz, felemeld fejed a párnáról, ránézel hitvesedre. Békésen szuszog. Ajkai olykor megmozdulnak, mintha éppen szólni akarna. Csak az álmok...

Már nem szereted annyira, már nem kívánod úgy. Valahogyan más-képpen. Szükséged van rá. És neki is terád. Sóhajtasz egy nagyot, pedig

úgy érzed, hogy jobb lenne nélküle, de kín lenne nem vele. Várod, hogy végre elindulhass a munkahelyedre, de sietve szeded a lábad hazafele. Csak azok a fecskék ne csacsognának a rózsailatú utcán korhadt ereszek alatt!

Aztán az jár a fejedben, hogy mi lett volna, ha másik iskolát, másik szakot választasz azon a borongós délután az íróasztalod előtt, felvételi jelentkezési lapot böngészve. A toll ugrabugrált a kezeden, dalokat dúdoltál, épp mi volt a sláger, és azon elmélted, hogy mikor veszted el végre a szüzességedet. Bolondok! Ebben a korban, ebben a nemi zavargásban hogy a fészkes fenébe tudnám eldönteni, hogy mi legyek! Tűzoltó, katona, vagy közgazdász? Netalán pék? Jézusom, engem az érdekel, hogy kivel, hol, de legfőképpen, mikor!

Régmúlt szavaid mosolyt csálnak most arcodra. Házibulik, konyak és sör, meg szilvapálinka, márkás cigik, meg végtelennek tűnő éjszakák és mámoros zajongás...

És most itt vagy. Üzletkötő lettél. Pontosabban: értékesítési menedzser. Legalább így jól hangzik, kiváltképp zajos és zsúfolt társaságban.

Ránézel az ébresztőóra. Mindjárt egy óra. Hajnalodik lassacskán. Feleséged hirtelen felhorkan, vékony hangján nyöszörög. Megsimogatod a haját. Már nem olyan fényes, mint azelőtt, s szemei körül is ráncocskák fodrozódnak - apró ákombákomok -, melyekből évről-évre egyre több karistolódik megkopott bőrébe. Megpuszilod. A nyakát is. Hozzábújnál, de ma úgysem alszol. Visszasüppedsz a paplanodra és kinézel az ablakon. A csillagok úgy terítik be az eget, mintha csillámló dunnával takarta volna be a Nap keringő rendszerét.

Aztán meg az jár a fejedben, hogy miért nem vártatok a lakásvásárlással, minek kellett fejest ugrani ebbe a lakótelepi borzalomba, miért nem vártatok még pár évet, hogy aztán egy kicsi, hangulatos házikóval kezdjétek gyermekáldásos éveiteket. Most itt laksz, s hogy lássad, körül is nézel: hetven négyzetméter tömör panel. Az ajtók nyikorognak, a padló recseg, az előszoba huzatos, a felső szomszéd énekel a fürdőkádban, az alsó meg hangosan hahotázva élvezi a valóvilágokat, s végezetül a mosógép a kád és a fal közötti résben vígan ugrabugrál, majdhogynem szökell, ötszáz fordulaton.

Most is nevetesz, mosolyod azonban keserű. Eszedbe jut, esténként ülsz a fotelben, melletted a dohányzóasztalon egy pohár sör, kezeden a távirányító. Nem mozdulsz, némán vársz. Mire? Majd megmondom...

Egyelőre csak váltogatod a csatornákat egykedvűen, két másodperces információkkal pakolod tele fáradt és álmos és nyugtalan fejed. Kitt-katt. Csupán állóképek ostromolják védtelen tudodat, s próbálsz összerakni egy új világot ezekből a képekből, kiragadni mindegyikből a legjobbat, a legszebbet, a legbékésebbet, hogy létrehozz egy másmilyent, lehet az is esendő és hibás, de legalább arra törekszel, hogy *igaz* legyen. Mégis, ezt félve teszed, lopva odapislantasz a konyha felé, ahol feleséged tesz-vesz, vacsorát főz neked, vagy mifene; némán rakosgatja a zöldségeket egymás mellé, csak a kés halk kattánásait hallod, ahogyan átvágják az ereket.

De hiszen te félsz! Azám! Talán attól tartasz, hogy hitvesed beleshet ezekbe a snittekbe, majdnem olyan zaklatott vagy ettől, mintha az orwelli gondolatrendőrség figyelne valahonnan a messzeségből. És félsz attól a szobától, a patkányoktól, attól a szíjjakkal vicsorgó széktől!

Kitt-katt. Legyintesz. Tovább kapcsolsz. A képeken most gazdag ember vagy, egy bank vezetője, számos kisebb cég tulajdonosa. Birtokodban van az a képesség, mely csak keveseknek adatik meg, hogy temérdek pénzedért tömegek szeretnek. Azt hiszem, erről is álmodoztál már... Kitt-katt. Szép házad áll egy mesés tó partján, körülötte jegenyék és juharok. A garázsban három szép és új és drága autó pihen, golfpálya szépségű kertedben a medencéd ég-kéken csillog, hatalmas hintaágyaidon eltévedt falevelek ringatóznak kecsesen, könnyedén. Kitt-katt. Kerítésed termésköből vonul fel peckesen, pázsitodon gipszből készült szobrok utánóznak hírességeket. A bejárati kapud motorral és kamerával felvértezett, az út a házadig rózsákkal teletűzdelt. Kitt-katt. Feleséged egy csuda szép nő, kin nem fog az idő. Vékony, hosszú lábai, mint őzike szökkenése, haja mintha fodrozódó búzagombolyag lenne, szemei óceán zöldben ragyognak, s a fogai fehér márványt megszegyenítő módon csillognak. Cégvezető, alkalmazottai felnéznek rá. Te büszke vagy... netalán irigy... Kitt-katt. Gyermeked kitűnő tanuló egy elismert magániskolában, ahová a magadfajta sikeres, gazdag üzletemberek íratják csemetéiket. Tagja a sakk-szakkörnek, a csillagász-klubnak és az irodalmi-körnek. Tartása egyenes, fellépése határozott, beszédstílusa arisztokratikus. Azt mondja neked: - Olyan akarok lenni, mint amilyen te vagy, édesapám! – És te kihúzod magad... Kitt-katt.

Legszívesebben felüvölnél, fájnak ezek a gondolatok, ezek a hazug és imbolgó képek. Pedig tudod. Nagyon is jól tudod! Ez az egész hercehurca nem egyéb, mint félelem a végtől, a pimpós borízú haláltól. Ahányszor csak elmész egy temető mellett, tested megremeg, gyomrod kifacsaródik. Lehajtott fejjel ülted végig az összes temetést, melyre hivatalos voltál. És a ceremóniák közben folyton-folyvást azt ismételted

magadban: – Eddig minden rendben, eddig minden rendben, eddig minden rendben...

Természetesen tisztában vagy vele, hogy mostani kérdéseid fabatkát sem érnek az igazi, nagy kérdésekkel szemben. Eddigi kételyeid csupán zavaros fellángolások voltak igen rövid történelmed pocsolya nyugalma tengerében. Érzed, hogy bármi, akármilyen történt volna veled, attól a cél, a végállomás még ugyanott van, bármennyire is tiltakozol ellene. Most tényleg felnevelsz. Hahotázol. Azokon, akik drága és fényes és hivatkozott tárgyakkal vesznek körül magukat, akik beosztásaikat úgy változtatják, mint más a fehérneműit, akik azt hiszik, hogy ha netalán belépést nyernek a lexikonok és tévésók világába, akkor egyre távolabb kerülnek attól, amitől ők tényleg egyre távolabb akartak kerülni.

Behunyod a szemed és vársz. A jó kérdésekre. És a még jobb válaszokra. Azon kevesek közé tartozol, akiket *valóban* érdekel az egész, a mind, a teljes. Fogalmak, melyekkel a többiek nem tudnak mit kezdeni. Mennyiségek, melyekkel nem lehet a boltban vásárolni. Téged viszont az izgat, hogy miért léteznek ezek a fogalmak, mi lenne nélkülük, miért nem értesz szinte semmit sem velük. És még számtalan más ilyen fogalom és kérdés feszeget ott legbelül. Isten, mennyek, megváltás, pokol, üdvözülés, öröklét? Sorolhatnám... Leteszed fejed a gyűrött párnácskára. Majd szép lassan ellazulsz, és gondolataiddal körbeutazod a létet.

Arra gondolsz, hogy a legelején, a legeslegelején semmi sem volt. Csak csupa fehér kint, és bent. Meg csend. És akkor, abban a szent időtlenségben nem léteztek az alábbiak: szivárvány és mosógép, Isten és ember, tengeri papagájhal és bűzös borz, televízió és automobil, mustárgáz és automata lőfegyver, állásinterjú és üzleti vacsora, abortusz és temetés, építőkocka és óvónéni, kúpcsigák és végbélrák, toll és papír, aszkorbinsav és árpasör, érzéki ajkak és mellbimbó, telefon és rádió, szerelem és gügyögés. Meg őszi avar, meg hold kelte, meg záporosó, meg fájdalom és elmúlás... És így tovább.

Körbenézel. Csak a semmi. Valahonnét egyre erősödő, monoton zúgást hallasz. Hirtelen megnyílik alattad a haló és belezuhansz egy feneketlen lyukba. Hatalmas reccsenés lök egyre messzebb, tested vadul hullámozik a váratlan gravitációs nyomástól. Szemed előtt atomok milliárdjai kelnek életre, napok és bolygók születnek irdatlan kakofónia közepette. Azt látod, mint ejakulál a Világmindenség, hogyan lakja be a teret, az irdatlan méretű teret az anyag. Látod, hogyan tajtékzott és lüktetett, egyre csak született. Bolygórendszerek, pulzárok, kvazárok, csillagok, felrobbant szupernóvák elhagyott ködcsíkjai roptak érdekfeszítő táncot szobád árnyékos falán.

És aztán sírsz. Mert a létező világok közül neked olyan helyre kellett csöppenned, ahol a harc dicsőség, a hazugság erény. Olyan világra születtél, melyben a bolygód legfejlettebb lakóinak a nyolcvan százaléka éhez, szomjúzik, rühes és fekélyes, vagy a szerencsésebbek pusztán csak nélkülöznek. A többiek pedig egyre csak gazdagszanak, és nem akarják, hogy osztozniuk kelljen a bőségben másokkal. Olyan bolygón lépdelsz, ahol egyes helyeken térdig áll a szeméthalom, és a víz csak ritka vendég, ahol a származás, a családfa értékes belépő lehet a fontos ajtók előtt. Olyan bolygón élsz, ahol a művészeteket istenítik, térdre borulnak a szépséges és csudálatos dolgok előtt, de aztán elgondolkozol, hogy mennyi és mennyi pusztító és romboló tárgyat, eszközt találtak fel embertársaidd. Ugyanakkor olyan egyszerű és parányi teremtményekkel szemben vagyok tehetetlenek, mint például a vírus.

És álmodsz. Álmodban az emberek nem találják fel a lőfegyvert, nem termelnek évente négyszázmillió tonna veszélyes hulladékot, nem jönnek rá a magfúzió elvére, nem készítenek százötven leölt csincsilázból egyetlen bundát, nem hagyják Hitlert megtáptosodni, nem használják társaikat rabszolgának, nem törekszenek halhatatlanságra hajmeresztő építmények megalkotásával, és érthetetlen cselekedetek véghezvitelével.

Álmodban az emberek hozzáidomulnak a körülöttük lévő világhoz, elfogadják a rájuk szabott sorsot. Szépséges dolgokat tesznek saját maguk és mások öröme, tiszteletben tartják embertársaik, az állatok és növények élethez való jogát.

Álmodban az emberek közötti barátságos párbeszéd úgy tetszik, mint méhek reszelős dongása gyermekláncfű szötte réten. És álmodban az egyetlen, igazi célja az embereknek, hogy szeressenek!

Felriadsz. Izzadsz. Valami megmagyarázhatatlan érzés zúdul rád, mint óvatlan síelőkre alpesi lavina. Hiányérzeted támad. Hiányoznak éjjelente megfogalmazódott kérdéseidre a válaszok. A jó kérdések pedig imígyen szólnak:

– Miért és mi végre? Együtt vagy egyedül? Örökké-e? Társakkal-e? Célokért-e? Szeretetlenben vagy tiszteltben? Fájdalomban vagy megértésben? Hogyan és miként? Gyűlölködve és sajnálkozva? Hová és meddig? Kikkel és kikért?

Visszasüppedsz meleg és vizes párnád puha fészkébe. Nem érted, miért járnak a fejedben ilyen gondolatok, mi készítet arra, hogy éjjeleket átvirasszal látszólag megfoghatatlan kérdések miatt. Elárulom. Én járatom a fejedben ezeket a gondolatokat, én akarom, hogy éjjeleket virassz át egyáltalán nem megfoghatatlan kérdések miatt. Azt akarom,

hogy tudomásul vedd, nem érdemes a múltadon rágódni, nem kell a jeleneden erőszakkal változtatni! Csak a jövő számít! Még hogy elfeledett régi randevú, jobb állás és végzettség, vagy tágas és kertes lakás! Azt hiszed, ez számít? Azt hiszed, akkor halhatatlanná válsz, vagy a világ lesz jobb és békésebb és szentebb? Ugyan, ember!

Gondolj elültetett facsemetékre, télire készített etetőre, megtisztított tavacska csobbanásaira! És gyermekedre. Halljad meg kérdéseit, fogd meg kezét, nézz mindig a szemébe! Légy hozzá őszinte! Tanítsd! Ja, és azt akarom, hogy azt akard: olyan világot szeretnél, ahol a legféltettebb kincs és érték nem a gyémánt, vagy az arany, és nem is a nyersolaj, hanem a babakacaj!

Azt is akarom, hogy emlékezz: a második világháborúban hozzávetőlegesen 47 millió ember pusztult el értelmetlenül, közülük ezer meg ezer gyermek és idős ember. Hogy az elmúlt 47 évben 1800 atombombát robbantottak fel a Föld nevű bolygó vizeiben, levegőjében, és a földkérgé alatt. Hogy hála az ember kapzsiságának és felelőtlenségének, napjainkig kipusztult a vizekből többek között huszonnyolc hullő, öt kétéltű, öt fókafaj, hat cetfélé, harminckettő halfajta. És sorolhatnám. De hisz tudod!

Azt is akarom, hogy mindenki, aki erre a világra születik, tegyen fel egy kérdést, azt, melyet Brahmá tett fel, mikor a Világéjszaka sötét, mozdulatlan tengerének színén pihenő Visnu köldökéből lótuszvirág kelyheként életre kelt: " - Honnan jöttem én magam? "

Hát, most aztán jó sok dolgot akartam tetőled. Remélem, nem terheltelek meg ebben a pár percben, bár, tudom – és ez így igaz –, hogy amint ezt a papírost elolvasod és felállsz az asztalodtól, vagy a kényelmes foteledből, abban a pillanatban elfelejtesz olyan halandzsákat, hogy szeretet, mind, teljes, egész, babakacaj, ember és Isten. Csak elvétve társulnak ezek a gondolatok teveled – izzadt éjjeleken –, de mikor felébredsz, s kinézel az ablakon, azt látod, hogy bezzeg a szomszédod autója, háza, kertje, állása, nyaralása, okos fiacskája...

Ezért mondtam neked, hogy csupa egyszerű dolgokról elmélkedsz, s kérdéseid egyszerűek, emberiek. Próbállak megérteni titeket, miért vagytok ilyen furcsák, miért tudtok lázasan és lelkendezve fogadkozni sötét éjjeleken szobátok rejtekében, és aztán miért tudtok olyan könnyen mindent elfelejteni zavaros és rohanó nappalokon. De én olyan vagyok, kedves ember, hogy próbálkozom veletek, és most pont veled. Hogy tanuljak és okosodjak. Mert bizony, példának okáért, Pilátus helyében Jézust elengedtem volna, nem szolgáltatam volna ki a dühös tömegnek, nem hagytam volna őt szenvedni értetek! Nem voltatok Hozzá méltók...

De most nem tartalak fel éjjelente utazó és álmodó. Mert most útra kelsz. Az utazás rövid lesz, semmilyen tanulsággal nem fog szolgálni, csak egy kicsit felpiszkál.

– Rendben. Most indulj!

Egy csodás kertben találsz magad. Közepén gránitból készült szökőkút folytatja vidám nedvét, körülötte madarak csivitelése zeng-bong kedvesen. Az égen kumulusfelhők gabalyodnak egymásba, mint égi szerelmesek. Kis kápolna húzódik meg egy hatalmas diófa mellett. A pázsiton varfű lilul, és erdei kutyatej sárgul el. Tölgyfák védelmében fagyalbokrok lapulnak, termései fekete üveggolyóként tündökölnék. A réten még mezei zsálya és pipacsok lengedeznek. Körte és almafa szegik a fehér murvával megszórt utat a kápolna felé. Odabent komor félhomály mondja feléd: – Adjon Isten! – csak egy zöld posztós asztalon álló két szál gyertya gyújt világot. A sarokban díszes kandalló ül csendet, a falakon kisplasztikák, görög mitológia ihlette festmények. Az ovális, mozaikfestésű egyetlen ablak alatt aranyozott szegélyű fényezett könyvespolc ver hidat, rajta bársonyfedelű könyvek, vaskos kódexek, kiszáradt kalamáris és egy fénytelen mécses. Az asztalon egyébiránt ott hever pár frissen mosott körte és szilva, valamint egy színarany feszület. Vakítóan értékesnek látszik, gondolsz. Persze szívesen elnéznéd, amint lezuhan a Földre egy tömör aranyból álló holdacska gyémántesőt hullajtva. Vajon az után, hogy gazdag országok csillogó rúdjai elértéktelenednek, mi válik az emberi hatalom jelképévé? Talán a venyige? Vagy a gömbcsukló? Felnevelsz.

Kint csipcsirip és szélzugás.

A természet kedves hangjai bekúsznak a párkányon a kápolnába. Meg egy cuppanós hang is. Ez volnék én. A cipóm talpába kavics szorult, az cuppogott, akárhányszor léptem egyet. Rád nézek, te hitetlenkedve bambulsz, szemedben kétségek és félelem. Helyet foglalok egy hokedlin, friss szilvát majszolgatva. Beszélni kezdek olyan kedvesen, hogy a hangom finoman szökjön tova a békés csendben, mint magányos lúd egy gomolygó tó fölött. Egyszeriben kétségbeesel. Sebtiben elfelejted azt a randevút, panelból készült otthonodat, öreg autódat, átlagos fiadat, és fénytelen feleségedet. Azt gondolsz, valaki csúf tréfát űz veled, próbál neked valamit bebizonyítani. Azt kérdezed, mi értelme az életednek? Én azt felelem, hogy majdnem semmi. Csupán annyi, hogy szeresd szeretteidet, tanítsd gyermekedet. Te azt kérdezed, mi értelme az életnek, ha örökkön-örökké küzdeni kell, küszködni, majdhogynem szenvedni a sikerért. Én azt mondom, hogy ne erőlködj, minden fa elhullajtott gyümölcse a lombja alatt porlad bele az anyaföldbe. Azt kérdezed, miért nem vagy gazdag, én azt kérdezem, miért, te szegény vagy? Kérdezz meg egy halálos ágyán fekvő

beteget, kinek háza aranyból áll, kerítése gyémántból vert. Sírva fog könnyögni, hogy bárcsak olyan szegény lenne, mint te! Majd azt kérde, hogy van-e öröklét, mennyek? Én azt felelem, hogy szerinted?

Most dühös vagy. Azt gondolod, hogy egy megátalkodott alak vagyok, aki szent célul tűzte ki maga elé, hogy kitér válaszaid elől. Jól látod. És azért, mert roppant mérges vagyok rád, rátok. Tönkretettétek bolygótokat erővel, ármánykodással, irigységgel, gyűlölettel. Pénzt, hatalmat, másfajta életet követeltek mindig és mindig, s hogy ne legyen unalmas a történelmetek, mindenáron vissza akarjátok forgatni az idő kerekét valamilyen piszlicsáré ügy miatt.

Pozíció! Igen, ez a megfelelő kifejezés. Egyre csak pozíciókat kerestek egész életetekben. Szerелеmben, munkában, tanulásban, szórakozásban. És ezalatt elfelejtettétek, hogy micsoda nagy sártengerben dagonyáztok! Irigység, kevélység, fösvenység, harag, szemérmertlenség. Ezek is fogalmak, olyanok, mint rühes kutya tetvei. És TI azt hiszitek, ti vagytok eme káprázatos bolygó urai!

Kuncogok. Rágyújtok egy finom szivarra. Majd az alábbiakat olvasom fel neked egy szakadt cetliről, utána csak szólok egyet, s elhallgatok, hogy egy jó hosszú szünetben elgondolkozz magadról, te ember:

„Manapság általánosan elfogadott nézet szerint a földi evolúció csúcsa a főemlősök rendjének egyetlen, másodlagos jelzőrendszerrel – saját nyelvvel és gondolkodással – rendelkező egyede: az ember. Lexikoni szóhasználatkal élve az ember tudatos, termelő tevékenységet folytató, kultúrateremtő, továbbá a szervezett együttélésre, civilizációra, valamint globális kommunikációra képes egyetlen társadalmi lény”

– Jól van! – mondom én – De vajon mit szólnak mindehhez a delfinek, és a vörös csőrű szövőmadarak?

Tisztelettel:

Jóisten